

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยว
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Tourism Accommodations in the Southern Region of North Eastern Thailand.

Handwritten signature and date
11/11/2547

นางสาวสุพัตรา สร้อยเพชร

นางสาวอัญชลี รุ่งชัยยันต์

นายสมยศ โอ่งเคลือบ

นางสาวธิติพร ตันยโชคิ

เงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณสนับสนุนการวิจัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547

ISBN 974-9813-08-1

ชื่อเรื่อง : การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
Tourism Accommodations in the Southern Region of North Eastern Thailand.

ผู้วิจัย : นางสาวสุพัตรา สร้อยเพชร (หัวหน้าโครงการ)
นางสาวอัญชลี รุ่งชัยยันต์
นายสมยศ โอง์เคลือบ
นางสาวธิติพร คณัยโชติ

ปีที่ทำการวิจัย : พ.ศ. 2547

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างนี้ คณะผู้วิจัยมุ่งศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมรูปแบบใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ได้เดินทางมาจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ศึกษาความคิดเห็นของผู้พักแรมถึงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการของสถานบริการที่พักแรม ศึกษารายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง วิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้แบบสำรวจจำนวนผู้เข้าพักแรมเพื่อสำรวจข้อมูลการเข้าพักจากสถานประกอบการที่พักเป็นรายเดือนตลอดทั้งปี และใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เข้าพักแรมในสถานประกอบการที่พักในอำเภอเมืองของทุกจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 445 ชุด เป็นการสอบถามความคิดเห็นต่อการให้บริการของที่พักแรม ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการ ตลอดจนการเสนอรูปแบบที่พักแรมในรูปแบบใหม่ที่นำเสนอสำหรับนักท่องเที่ยว

จากการวิจัย พบว่า สถิติการพักแรมในปี พ.ศ.2547 ของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล ซึ่งเป็นสถานประกอบการธุรกิจประเภทที่พักแรมทั้งสิ้นประมาณ 140 แห่ง ห้องพักจำนวน 9,870 ห้อง กระจายอยู่ตามจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างดังนี้ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 78 แห่ง ห้องพักจำนวน 5,764 ห้อง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18 แห่ง ห้องพักจำนวน 1,106 ห้อง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 11 แห่ง ห้องพักจำนวน 704 ห้อง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 8 แห่ง ห้องพักจำนวน 451 ห้อง และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 25 แห่ง ห้องพักจำนวน 1,845 ห้อง มีผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมตลอดทั้งปีรวมทั้งสิ้น 2,980,752 คน จำแนกเป็น ผู้เข้าพักชาวไทย 2,255,670 คน ร้อยละ 75.67 และผู้เข้าพักชาวต่างประเทศ

725,082 คน หรือร้อยละ 24.33 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เท่ากับ 2.93 วันต่อคน จำแนกเป็นระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมชาวไทย 2.46 วันต่อคน และระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมชาวต่างประเทศ 4.26 วันต่อคน

ศักยภาพของแหล่งที่พัก พบว่า จังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีความพร้อมด้านสถานประกอบการธุรกิจที่พักแรมค่อนข้างสูง จากการสำรวจพบว่าสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างสามารถรองรับผู้เข้าพักได้สูงถึง 5,701,300 คนต่อปี ซึ่งในปี 2547 มีผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักตลอดทั้งปีเพียงร้อยละ 52.28 ของจำนวนที่สามารถรับเข้าพักได้จริงเท่านั้น เมื่อเรียงลำดับสัดส่วนการเข้าพักเป็นรายจังหวัด พบว่า สัดส่วนการเข้าพักของจังหวัดบุรีรัมย์สูงที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 64.18, 62.06, 56.55, 47.95 และ 47.73 ตามลำดับ ในการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรมนั้น มีค่าใช้จ่ายในเกี่ยวกับค่าที่พักสูงถึง 1,447.09 บาท/คน/ครั้ง รองลงมาคือค่าซื้อ สินค้าและของที่ระลึก 1,075.01 บาท/คน/ครั้ง และค่าอาหารและเครื่องดื่ม 1,062.67 บาท/คน/ครั้ง ตามลำดับ

ความพึงพอใจต่อการให้บริการของที่พักแรม พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของที่พักแรมที่ตนได้ไปใช้บริการด้านอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิริยามารยาทของพนักงาน และด้านทำเลที่ตั้งทัศนียภาพของบริเวณที่พัก คิดเป็นร้อยละ 26.5, 23.5 และ 18.4 ตามลำดับ สำหรับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกพักในสถานบริการที่พักแรมของผู้พักแรม พบว่าเหตุผลหลัก 3 ประการที่ผู้พักแรมพิจารณาเป็นลำดับแรกก่อนที่จะเข้าพักคือ (1) เหตุผลเกี่ยวกับความสะดวกสบาย ของห้องพัก (2) เหตุผลเกี่ยวกับราคาห้องพักและบริการ และ (3) เหตุผลเกี่ยวกับกิริยามารยาทของพนักงานบริการ

แนวทางในการพัฒนารูปแบบที่พักแรมรูปแบบใหม่ พบว่า ผู้เข้าพักแรมเสนอแนวทางการเลือกทำเลที่ตั้งที่ต้องการเข้าพักมากที่สุดคือทำเลที่ตั้งที่อยู่ใกล้ถนนหลวง/ถนนสายหลัก รองลงมาคือตั้งอยู่ในเมืองใกล้กับสถานบริการต่างๆ และที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 35.7, 28.8 และ 19.1 ตามลำดับ โดยรูปแบบที่พักแรมแบบใหม่ที่ผู้พักแรมสนใจเข้าพักหรือต้องการให้ผู้ประกอบการได้นำเสนอบริการเพื่อเป็นทางเลือก คือที่พักแรมลักษณะที่พักเพื่อสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือที่พักแบบโฮมสเตย์-ที่พักระยะยาว (Home Stay-Long Stay) และที่พักพร้อมอาหารเช้า (Bed and Breakfast) คิดเป็นร้อยละ 28.0, 22.1 และ 20.1 ตามลำดับ

คณะผู้วิจัย

ตุลาคม 2548

Abstract

A research study on the potential and development of different types of tourist accommodation in the southern region of North Eastern Thailand. This was a subjective study based on a population divided into 2 groups, including the accommodation's properties and the type of guest staying in those accommodations within the 5 provinces of Nakhonratchasima, Buriram, Surin, Si Sa Ket and Ubon Ratchathani.

The study found that the total of 2,980,752 guests staying in tourist accommodations in these provinces consisted of 2,255,670 Thais and 725,082 international ones in 2004.

The average length of stay of the respondents was 2.93 nights per person while the percentage of room occupancy per province was ranked as follows: Buriram, Surin, Ubon Ratchathani, Si Sa Ket and Nakhonratchasima. In terms of the tourists' satisfaction regarding the services provided at the tourist accommodations, the study found that the majority of them were satisfied with the room facilities, staff courtesy and the location of the accommodation. In addition, the top three reasons for choosing a particular accommodation were primarily the levels of cleanliness and comfort of the rooms, followed by room rates and then the staff courtesy.

Furthermore, the preferred types of accommodation were health-based accommodations, home stay or long stay, and bed & breakfast, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากสถานประกอบการด้านที่พักแรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูลและสถิติการเข้าพักแรมตลอดระยะเวลาของงานวิจัย คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาอนุเคราะห์จากทางโรงแรมเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ ขงวนิชย์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณจักรพงษ์ นนท์ไทย ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม รวมทั้งการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ตลอดจนข้อมูลและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ และขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือต่างๆ ตลอดระยะเวลาของการทำวิจัย

ท้ายที่สุด คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่สนับสนุน ส่งเสริม และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัย

ตุลาคม 2548

คำนำ

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย เพราะการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนเงินกว่า 3 แสนล้านบาทต่อปี ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่นำรายได้มาสู่ประเทศและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ตลอดจนก่อให้เกิดการสร้างงานและรายได้ให้กับประชากร

สถานบริการด้านที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวนับเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเพื่อเป็นการสร้างข้อได้เปรียบและปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย การศึกษาโอกาสทางการตลาดของที่พักแรมในรูปแบบใหม่ๆ จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจด้านที่พักแรม มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจในประสบการณ์การท่องเที่ยวและการพักแรมในที่พักแรมรูปแบบใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้เริ่มได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อยู่ต่างภูมิภาคกัน

ปัจจุบันภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีศักยภาพในการรองรับทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ งานวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจ สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมเยือนจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง รวมทั้งแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการของสถานบริการที่พักแรมของภูมิภาคในอนาคต

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจ เพื่อใช้ข้อมูลนี้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจที่พักแรมในรูปแบบใหม่ๆ ของผู้ประกอบการ อันจะส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจที่พักแรมและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อไป

คณะผู้วิจัย

ตุลาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
หัวข้อ	
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
คำนำ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 เหตุผลและความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น	2
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	2
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	5
2.1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับตลาดบริการ	5
2.1.2 แนวความคิดทางการตลาดสมัยใหม่กับการตลาดบริการ	7
2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับโรงแรม	12
2.2 ลักษณะพิเศษของงาน โรงแรม	22
2.3 กลยุทธ์การตลาด	23
2.4 สถานการณ์การพักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	25
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 แนวทางดำเนินการวิจัย	29
3.1 ระเบียบวิธีการศึกษา	29
3.1.1 แบบสำรวจจำนวนผู้พักแรมในจังหวัดหนองคาย	29
3.1.2 แบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม	29

สารบัญ (ต่อ)

หัวข้อ	หน้า
3.2 วิธีการเลือกตัวอย่าง	30
3.2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้	30
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการศึกษา	33
4.1 สถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	33
4.1.1 สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา	33
4.1.2 สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์	61
4.1.3 สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์	71
4.1.4 สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ	83
4.1.5 สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี	92
4.2 สถานบริการด้านที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	107
4.2.1 สถานบริการด้านที่พักในจังหวัดนครราชสีมา	107
4.2.2 สถานบริการด้านที่พักในจังหวัดบุรีรัมย์	112
4.2.3 สถานบริการด้านที่พักในจังหวัดสุรินทร์	114
4.2.4 สถานบริการด้านที่พักในจังหวัดศรีสะเกษ	116
4.2.5 สถานบริการด้านที่พักในจังหวัดอุบลราชธานี	118
4.3 สถานการณ์การท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2547	120
4.3.1 สถิติจำนวนผู้เข้าพักแรมปี พ.ศ. 2547 (1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2547)	120
4.4 ความคิดเห็นของผู้พักแรมและแนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักแรมในอนาคตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	126
4.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้พักแรม	126
4.4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของสถานประกอบการที่พัก	139
4.4.3 แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักแรมในอนาคตของจังหวัดหนองคาย	148
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	155
5.1 สรุปผลการวิจัย	156
5.1.1 ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมรูปแบบใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ	156

สารบัญ (ต่อ)

หัวข้อ	หน้า
5.1.2 ความคิดเห็นของผู้พักแรมเกี่ยวกับสถานที่พักแรมและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการของสถานบริการที่พักแรม	157
5.1.3 รายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การเดินทาง และเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว	158
5.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป	158
5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการที่พักแรม	158
5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม	159
บรรณานุกรม	161
ภาคผนวก	163

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงเทอมที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในการกำหนดค่าบริการ	12
ตารางที่ 4.1 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดนครราชสีมา	107
ตารางที่ 4.2 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดบุรีรัมย์	112
ตารางที่ 4.3 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดสุรินทร์	114
ตารางที่ 4.4 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดศรีสะเกษ	116
ตารางที่ 4.5 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดอุบลราชธานี	118
ตารางที่ 4.6 แสดงสถิติการพักแรมของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างปี 2547	120
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างปี 2547 เป็นรายเดือน	122
ตารางที่ 4.8 แสดงสถิติจำนวนผู้เข้าพักแรมในสถานประกอบการธุรกิจที่พักแรมในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ระหว่างเดือนมกราคม 2547 – ธันวาคม 2547	125
ตารางที่ 4.9 แสดงลักษณะการเดินทางและระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมที่พักในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	126
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนผู้พักแรมที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดที่เก็บข้อมูล	127
ตารางที่ 4.11 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้พักแรมที่ตกเป็นตัวอย่าง	127
ตารางที่ 4.12 แสดงรายละเอียดภูมิฐานะของกลุ่มผู้พักแรมชาวไทย	128
ตารางที่ 4.13 แสดงรายละเอียดภูมิฐานะของกลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ	129
ตารางที่ 4.14 แสดงรายละเอียดช่วงอายุของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	130
ตารางที่ 4.15 แสดงรายละเอียดอาชีพหลักของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	131
ตารางที่ 4.16 แสดงรายได้ต่อเดือนของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	132
ตารางที่ 4.17 แสดงรายละเอียดค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทของผู้พักแรม สำหรับการพักแรมใน เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ครั้ง	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.18 แสดงลักษณะการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างของผู้พักแรม	134
ตารางที่ 4.19 แสดงประเภทของยานพาหนะที่ใช้สำหรับการเดินทางมายังจังหวัดในเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	135
ตารางที่ 4.20 แสดงวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรม	136
ตารางที่ 4.21 แสดงชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากผู้พักแรมจำแนกตามจังหวัด	137
ตารางที่ 4.22 แสดงความพึงพอใจของผู้พักแรมต่อบริการด้านต่างๆ ที่ได้รับจากสถาน ประกอบการที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	140
ตารางที่ 4.23 แสดงความพึงพอใจด้านสถานที่ ของผู้พักแรมที่ได้รับจากสถานประกอบการ ที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	141
ตารางที่ 4.24 แสดงความพึงพอใจด้านบริการต่างๆ ในที่พัก ของผู้พักแรมที่ได้รับจากสถาน ประกอบการที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	142
ตารางที่ 4.25 แสดงความพึงพอใจด้านกิจกรรมวิทยาทานพนักงาน ที่ผู้พักแรมได้รับจากสถาน ประกอบการที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	143
ตารางที่ 4.26 แสดงความพึงพอใจด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ผู้พักแรม ได้รับ จากสถานประกอบการที่พักแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	144
ตารางที่ 4.27 แสดงเหตุผลของผู้พักแรมในการตัดสินใจเลือกพักในสถานประกอบการที่พัก	145
ตารางที่ 4.28 แสดงรายละเอียดความต้องการของผู้พักแรมในการปรับปรุงการให้บริการของ ที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	147
ตารางที่ 4.29 แสดงแนวทางในการพัฒนาแหล่งที่พักในเรื่องของทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม	148
ตารางที่ 4.30 แสดงรูปแบบที่พักแบบใหม่ที่ผู้พักแรมสนใจเข้าพัก หรือต้องการให้ผู้ประ กอบการได้นำเสนอบริการ	149
ตารางที่ 4.31 แสดงความเห็นของผู้พักแรมเกี่ยวกับบริการพื้นฐานของที่พักรูปแบบใหม่ ที่ผู้ประกอบการควรจัดหาไว้บริการ	150
ตารางที่ 4.32 แสดงราคาค่าห้องพักต่อคืนที่เหมาะสมสำหรับที่พักแรมรูปแบบใหม่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	152

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

ตารางที่ 4.33 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่พักแรมของจังหวัดใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

153

สารบัญรูปภาพ

รูปที่	หน้า
รูปที่ 4.1 แสดงตำแหน่งและเส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา	60
รูปที่ 4.2 แสดงตำแหน่งและเส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์	70
รูปที่ 4.3 แสดงตำแหน่งและเส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์	82
รูปที่ 4.4 แสดงตำแหน่งและเส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษ	91
รูปที่ 4.5 แสดงตำแหน่งและเส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี	106
รูปที่ 4.6 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดนครราชสีมา	111
รูปที่ 4.7 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดบุรีรัมย์	113
รูปที่ 4.8 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดสุรินทร์	115
รูปที่ 4.9 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดศรีสะเกษ	117
รูปที่ 4.10 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดอุบลราชธานี	119
รูปที่ 4.11 แสดงจำนวนผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2547 เป็นรายเดือน	123
รูปที่ 4.12 แสดงจำนวนผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2547 เป็นรายเดือน	124

บทที่ 1

บทนำ

1.1 เหตุผลและความเป็นมา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญและเป็นธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดสำหรับประเทศไทย รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจากสถิตินักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2542 เป็นจำนวนเงินกว่า 270,000 ล้านบาท ดังนั้น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่นำรายได้สู่ประเทศ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างงานและรายได้ให้กับประชากร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543)

แหล่งที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวนับเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปี 2541 และ 2542 วันพักเฉลี่ย ของนักท่องเที่ยวสูงถึง 8 วันต่อการพัก 1 ครั้ง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพื้นที่ที่สำคัญมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักมากมาย มีศิลปวัฒนธรรมที่งดงามที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543) เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการสร้างข้อได้เปรียบและปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว จึงควรให้มีการศึกษาพัฒนารูปแบบแหล่งที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดรูปแบบแหล่งที่พักที่เป็นทางเลือกใหม่ที่น่าสนใจ และส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมรูปแบบใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้พักแรมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เกี่ยวกับสถานที่พักแรม และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการของสถานบริการที่พักแรม
- 1.2.3 เพื่อศึกษารายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การเดินทาง และเส้นทางกรท่องเที่ยว เพื่อรองรับการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1.3.1 รายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การเดินทาง และระยะห่างจากอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด
- 1.3.2 รายละเอียดข้อมูลธุรกิจประเภทที่พักแรม ประกอบด้วย
  - จำนวนสถานที่พักแรม และจำนวนห้องพัก
  - อัตราการเข้าพักแรม
  - จำนวนผู้เข้าพักแรม
  - ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย
- 1.3.3 รายละเอียดทั่วไปของผู้พักแรมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ คือถิ่นที่อยู่ ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาของการพำนัก อาชีพ อายุ และเพศ
- 1.3.4 ความคิดเห็นของผู้พักแรมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เกี่ยวกับสถานที่พักแรม และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการของสถานบริการที่พักแรม

1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการศึกษา เช่นรายงานการสำรวจ รายงานการวิจัย ตลอดจนข้อมูลที่ได้รับจากผู้ประกอบการที่พักแรม เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

- ที่พักแรม** คือ สถานที่ที่นักท่องเที่ยวใช้พักระหว่างการเดินทาง ซึ่งอาจจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะการใช้
- โรงแรม** คือ ที่พักแรมที่สร้างขึ้นเฉพาะและแบ่งเป็นห้องพัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่นักเดินทาง และเก็บค่าเช่าเป็นรายห้อง
- ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย** คือ ระยะเวลาที่ผู้พักแรมคนหนึ่งๆ ใช้ประกอบการภารกิจ ณ สถานที่หนึ่งในการเดินทางแต่ละครั้ง โดยนับเป็นวันที่ค้างคืน

ห้องพักที่ขายได้ คือ จำนวนห้องของที่พักแรมที่มีผู้เข้าพักในช่วงเวลาหนึ่ง

โมเต็ล คือ ที่พักแรมที่สร้างขึ้นเฉพาะ โดยเก็บค่าเช่า มีห้องพักซึ่งมีที่จอดรถเฉพาะห้องพักแต่ละห้อง และ/หรือ มีห้องพักส่วนหนึ่งที่มีลักษณะและการใช้สอยเช่นเดียวกับโรงแรม

เกสต์เฮาส์ คือ บ้านที่ดัดแปลง หรือสร้างขึ้นเป็นห้องและแบ่งห้องเป็นที่พักแรม โดยเก็บค่าเช่า
บังกาโล กระโจม เรือนทึตนาจร คือ ที่พักแรมที่กลุ่มบุคคล หรือสถาบันจัดไว้เพื่อให้นักเดินทางพักแรม โดยเก็บค่าเช่า

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทราบถึงสถานการณ์การประกอบธุรกิจที่พักแรม ศักยภาพ และสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม
- 1.6.2 ทราบข้อมูลและแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมรูปแบบใหม่สำหรับนักท่องเที่ยว
- 1.6.3 ทราบความคิดเห็นของผู้พักแรมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เกี่ยวกับสถานที่พักแรม และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการของสถานบริการที่พักแรม และเป็นสารสนเทศสำหรับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการที่พักแรม
- 1.6.4 บริการความรู้แก่ประชาชนทั่วไป

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับตลาดบริการ

ในสังคมปัจจุบัน การบริการเข้ามามีส่วนอย่างมากในชีวิตประจำวันของมนุษย์ กิจกรรมทุกอย่างไม่ว่าจะอยู่ในภาคเอกชนหรือภาครัฐต่างให้ความสำคัญกับการบริการ เพราะการบริการเป็นกิจกรรมที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาด สามารถสร้างรายได้มหาศาลให้แก่ผู้ดำเนินการในอนาคต

2.1.1.1 ความหมายของการบริการ

สมาคมการตลาดอเมริกัน (American Marketing Association; AMA) ได้ให้ความหมายของการบริการว่า หมายถึง กิจกรรม ประโยชน์หรือความพึงพอใจ ที่มีไว้เพื่อการขายหรือจัดขึ้นร่วมกับการขายสินค้า (Activities 'benefits of satisfactions which are offered for sale' or are provided in connection with the sale of goods) เช่น การบริการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องถ่ายเอกสารที่บริษัทจัดจำหน่าย นอกจากจะมีการติดตั้งแล้วยังมีบริการซ่อม การให้เช่าและการฝึกอบรมให้บุคลากรรู้จักใช้เครื่องมือและวิธีใช้ เป็นต้น โดยทั่วไปการบริการไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ชิ้นนั้นเท่านั้น แต่อาจมีบริการที่เกี่ยวข้องกับความต้องการใช้ การแลกเปลี่ยน และการจัดหาบุคคลที่ใช้อุปกรณ์มาให้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2538 : 6) เป็นต้น

2.1.1.2 ความสำคัญของการบริการ

อุตสาหกรรมบริการมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

- 1.1 การส่งเสริมการจ้างงาน การพัฒนาของอุตสาหกรรมบริการทำให้มีการสร้างงานเพิ่มขึ้น เกิดอาชีพลักษณะใหม่ๆ ทำให้คนมีงานทำ ขยายตลาดแรงงาน ขยายการลงทุน

1.2 ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนของประชาชนและระดับประเทศ เป็นการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีอำนาจการซื้อมากขึ้น

2. ด้านสังคม ผลจากการแข่งขันของตลาดทำให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ โดยสามารถเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ มีความหลากหลายตามกลไกของการตลาด ราคาสินค้าไม่แพงเกินไปขณะที่คุณภาพสูงขึ้น ฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในฐานะผู้บริโภคดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

3. ด้านวัฒนธรรม อุตสาหกรรมบริการทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก สร้างแบบแผนวิถีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทำหน้าที่ทดแทนสิ่งที่ขาดหายไป

2.1.1.3 ลักษณะเฉพาะของการบริการ

1. จับต้องไม่ได้ (Intangibility)

ผลิตภัณฑ์ในรูปบริการส่วนมากผู้ซื้อหรือลูกค้าไม่สามารถจับต้องหรือสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าเพียงอย่างเดียว ไม่ว่าจะก่อนซื้อหรือหลังซื้อ ไม่สามารถถ่ายโอนการเป็นเจ้าของได้ และไม่ได้เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น ภารกิจหลักคือการเน้นให้ผู้บริโภคเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริการมากกว่าตัวสินค้าหรือการบริการเอง (นงศ์นุช ศรีชนานันต์. 2538 : 47)

2. แยกออกจากกันไม่ได้ (Inseparability)

การบริการมีอาจแยกจากตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่บริการหรือผู้ขายบริการนั้นได้ และลักษณะการให้บริการต้องทำเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การให้บริการจนถึงการให้บริการ

3. ลักษณะแตกต่างกัน หรือความเป็นอเนกพันธุ์ (Heterogeneity)

การบริการแต่ละแบบนั้นขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการแต่ละคน ซึ่งมีวิธีการและลักษณะเฉพาะของตนเอง แม้แต่การบริการจากคนเดียวกันแต่ต่างวาระกันก็ไม่เหมือนกัน ดังนั้นในอุตสาหกรรมบริการจึงให้ความสำคัญต่อการกำหนดแผนการให้บริการมากเป็นพิเศษ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะสามารถบริการได้เป็นอย่างดี มีคุณภาพและมีความสม่ำเสมอ

4. มีลักษณะไม่คงทนและมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา (Perishability and fluctuating demand)

การให้บริการมีลักษณะไม่คงทนและไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้ มีการสูญเสียสูงเพราะไม่สามารถคาดเดาความต้องการของการใช้บริการได้ ขึ้นอยู่กับฤดูกาล การรักษาความสมดุลของตลาดบริการจึงต้องมีการกระตุ้นให้เกิดความต้องการใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ

5. เป็นสาระของความไว้วางใจ (Trust)

เนื่องจากผู้ซื้อไม่สามารถรู้ล่วงหน้าว่าจะได้รับอะไรจนกว่าจะเกิดกิจกรรมบริการขึ้นการตัดสินใจใช้บริการจึงเกิดความไว้วางใจ เชื่อว่าน่าจะได้รับสิ่งที่พอใจ การให้บริการทำได้เพียงแต่การอธิบายและอาจรู้ได้จากประสบการณ์ที่ผู้อื่นได้เคยใช้บริการมาแล้ว ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคาดหวังของผู้รับบริการทุกคน

2.1.2 แนวความคิดทางการตลาดสมัยใหม่กับการตลาดบริการ

เนื่องจากรายได้ของประชากรสูงและมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้การบริการมีความจำเป็นและเกิดขึ้นมากมาย เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ให้กับผู้บริโภคปัจจุบันนี้ การขายสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคมักจะต้องมีบริการควบคู่ไปด้วยเสมอ เดิมทีเดียวผู้บริหารธุรกิจบริการไม่ค่อยสนใจการตลาดเท่าใดนัก เราจึงเห็นว่าการขายบริการนั้นได้พัฒนาไปอย่างช้ามาก โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการจำหน่าย แต่ในปัจจุบันผู้ขายบริการที่ใช้ทดแทนกันก็มีมากขึ้น ฉะนั้นการจัดโปรแกรมทางการตลาดให้รัดกุมจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะส่วนผสมทางการตลาดจะทำได้ยากกว่าการขายสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป เพราะบริการเป็นสิ่งไม่มีตัวตน

2.1.2.1 ขั้นตอนการจัดโปรแกรมทางการตลาด

- ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และวางแผน ผู้ขายบริการต้องรู้ถึงลักษณะและส่วนประกอบของการตลาด รวมถึงรายได้ส่วนที่มีบทบาทต่อการซื้อขายบริการ ต้องวิเคราะห์เหตุจูงใจในการซื้อบริการของแต่ละส่วนของตลาด
- ขั้นที่ 2 การพัฒนาบริการที่จะเสนอขาย คือ บริการอะไร สายของบริการกว้างหรือลึกแค่ไหน ครายี่ห้อ การรับประกันควรมีหรือไม่
- ขั้นที่ 3 การกำหนดช่องทางการจำหน่าย ซึ่งอาจจะมีปัญหาน้อยกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไปเพราะส่วนมากเป็นการขายตรง
- ขั้นที่ 4 การกำหนดราคา เป็นส่วนสำคัญที่สุดในธุรกิจบริการ กลยุทธ์เกี่ยวกับราคาที่เหมาะสมจะนำมาซึ่งกำไรและความสำเร็จของธุรกิจ
- ขั้นที่ 5 การส่งเสริมการจำหน่าย ส่วนที่เกี่ยวกับพนักงานขาย หรือการขายโดยบุคคลจะมีบทบาทมากในเรื่องการส่งเสริมการจำหน่าย เนื่องจากค่านิน

การขายตรงความสามารถของพนักงานขายจะส่งผลตรงต่อชื่อเสียง
หรือความนิยมของบริการที่ขาย

2.1.2.2 การจำแนกประเภทบริการ

ประเภทของบริการอาจจำแนกประเภทได้หลายลักษณะด้วยกัน (สุมนา อยู่โพธิ์.
2525 : 13) ได้แก่

1. จำแนกตามลักษณะของผู้ขายบริการ
2. จำแนกตามลักษณะของผู้ซื้อ
3. จำแนกตามเหตุจูงใจในการซื้อ
4. จำแนกตามลักษณะการซื้อในทางปฏิบัติ
5. จำแนกตามลักษณะของผลิตภัณฑ์
6. จำแนกตามระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่

ก. การจำแนกประเภทของบริการตามลักษณะของผู้ขาย

1. กิจการที่ทำโดยเอกชน ซึ่งรับผิดชอบไม่ว่าจะมีกำไร หรือขาดทุน
2. กิจการที่ทำโดยเอกชนแต่ไม่มุ่งหวังกำไร เช่น สถาบันการศึกษา สมาคมผู้
บำเพ็ญประโยชน์ สมาคมสตรี เป็นต้น
3. กิจการที่ทำโดยรัฐ

ข. การจำแนกประเภทตามลักษณะของผู้ซื้อ

การจำแนกตามลักษณะของผู้ซื้อแบ่งการบริการเป็นสองลักษณะคือการบริการ
เพื่อประโยชน์ส่วนตัวตามความพอใจของแต่ละบุคคล เช่น คัดผม คัดเสื้อ บ้านเท็ง และการบริการเพื่อผู้
ซื้ออุตสาหกรรม เช่น เกษตรกรรม เหมืองแร่ อุตสาหกรรมการผลิต เป็นต้น

ค. การจำแนกตามลักษณะการซื้อในทางปฏิบัติ

เป็นการจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการซื้อ เช่น การซื้อเพื่อบริโภค ซื้อเพื่อใช้
ในอุตสาหกรรม ซื้อเป็นของขวัญ หรืออาจใช้เกณฑ์เดียวกับสินค้า คือ ซื้อตามสะดวก (Convenience)
ซื้อ โดยเลือกซื้อ (Shopping) ซื้อ โดยเจาะจงซื้อ (Speciality)

ง. การจำแนกตามลักษณะของผลิตภัณฑ์

บริการส่วนใหญ่จำแนกประเภทตามลักษณะของผลิตภัณฑ์หลักที่เกี่ยวข้อง
ไม่ว่าเป็นบริการสาธารณูปโภค หรือผลิตภัณฑ์บริการที่ออกแบบเฉพาะตามความต้องการของผู้ซื้อ

บริการบางประเภทใช้หลักเกณฑ์อันนี้ไม่ได้เลย เช่น การประกันภัย เป็นบริการที่ไม่สามารถจำแนกตามลักษณะของผลิตภัณฑ์ได้ ขึ้นอยู่กับผู้รับประกัน

จ. การจำแนกตามระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่

กลุ่มที่ 1 บริการที่มีกฎข้อบังคับมากที่สุด ได้แก่ การบริการที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หรือของสาธารณะ เช่น สาธารณูปโภค การขนส่ง การคมนาคม โทรศัพท์ โทรทัศน์ ไฟฟ้า ธนาคาร เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 บริการที่มีข้อบังคับรองลงมา ได้แก่ บริการคนกลางเกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการทั่วไป เช่น โรงแรม โรงพยาบาล

กลุ่มที่ 3 การบริการที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน กฎหมายไม่ค่อยเข้าไปยุ่งเกี่ยว ได้แก่ บริการส่วนตัว บริการทางธุรกิจ บริการวิชาชีพ บริการซ่อม บริการกฎหมาย บริการแพทย์ บริการกีฬาอาชีพ เป็นต้น

SIC (Standard Industrial Classification) ได้จำแนกประเภทของบริการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. การสื่อสาร (Communication) ได้แก่

- โทรศัพท์
- โทรเลข
- วิทยุ
- โทรทัศน์
- การแปลข่าว หรือส่งข่าวทางความเทียม

2. ที่ปรึกษาและบริการทางธุรกิจ (Consulting and business facilitating) ได้แก่

- ตัวแทนโฆษณา
- การเขียนโปสเตอร์
- การเขียนโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์
- การโฆษณาทางไปรษณีย์
- สำนักงานจัดหาคนงาน
- ที่ปรึกษาเกี่ยวกับธุรกิจ
- การวิจัยและแล็บ
- แสตมป์การค้า (Trading stamp)
- บริการที่เกี่ยวกับธุรกิจอื่น ๆ ที่ไม่จัดอยู่ในประเภทหนึ่งประเภทใดดังกล่าวแล้ว

3. บริการการศึกษา (Educational)

โรงเรียน อนุบาล ประถม มัธยม อาชีวะ วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ทั้งของเอกชนและของ
รัฐบาล ห้องสมุดและศูนย์รวมข่าว

4. บริการการเงิน (Financial)

- ธนาคารกลาง
- ธนาคารพาณิชย์
- ตลาดหุ้น
- ธนาคารออมสิน
- บริษัทเงินทุน
- เครดิตเพื่อการเกษตร
- เครดิตเพื่อการบริโภค และอื่น ๆ

5. บริการเพื่อสุขภาพ (Health)

- คลินิก โปลีกlinik
- คลินิกหมอพื้น
- โรงพยาบาล
- แล็บตรวจเลือด พยาธิ ปัสสาวะ
- สถานบริการกายภาพบำบัด
- สถานบริการลดน้ำหนักเพื่อสุขภาพ

6. บริการเกี่ยวกับครัวเรือน (Household operations)

- ไฟฟ้า
- น้ำประปา
- บริการซักรีด
- ซ่อมแซมเครื่องไฟฟ้า
- ซ่อมเฟอร์นิเจอร์

7. บริการที่อยู่อาศัย (Housing)

- อพาร์ทเมนต์
- ตัวแทนจัดหาบ้านเช่า
- โรงแรม โมเต็ล
- บ้านจัดสรร
- บ้านพักตากอากาศ

8. บริการประกันภัย (Insurance)

- ประกันชีวิต
- ประกันสุขภาพ และอุบัติเหตุ
- ประกันไฟ ประกันการเดินทาง
- อื่น ๆ

9. บริการทางกฎหมาย (Legal)

- สำนักงานทนายความ

10. บริการส่วนตัว

- ร้านเสริมสวย
- ร้านตัดผม
- งานศพ
- ช่างตัดเสื้อ แก้ไข เปลี่ยนแปลงเสื้อผ้า
- ช่างซ่อมของใช้ส่วนตัวต่าง ๆ เช่น ซ่อมรองเท้า ซ่อมนาฬิกา

11. บริการกีฬาและบันเทิง (Recreation)

- ภาพยนตร์ ทั้งผู้สร้าง ผู้จำหน่าย และโรงฉาย
- โรงละคร ผู้สร้างละคร หรือจัดโชว์ต่าง ๆ
- สถานโบว์ลิ่ง สนามม้า สนามกีฬา อื่น ๆ
- พิพิธภัณฑ์ การจัดแสดงภาพเขียน ภาพถ่าย
- สวนสนุก สวนสัตว์
- อื่น ๆ

12. บริการขนส่ง (Transportation)

- รถไฟ
- รถเมล์ ทั้งในเมืองและนอกเมือง
- รถบรรทุก คลังสินค้า
- การขนส่งทางน้ำ
- การให้เช่ารถยนต์
- บริการสถานที่จอดรถ
- อยู่ซ่อมรถ
- บริการเกี่ยวกับรถยนต์ ยกเว้นการซ่อม

13. บริการอื่น ๆ (Miscellaneous)

- สมาคมทางธุรกิจ
- สหภาพกรรมกร
- พรรคการเมือง
- องค์กรทางศาสนา
- สมาคมการกุศล และอื่น ๆ

2.1.2.3 การกำหนดราคาสำหรับบริการ (Pricing in the service sector)

ราคา (Price) และการกำหนดราคา (Pricing) ในธุรกิจบริการแต่ละชนิดแตกต่างกัน (สุมนา อยู่โพธิ์. 2525 : 24) ดังตารางที่ 2.1

ตาราง 2.1 แสดงเทอมที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในการกำหนดค่าบริการ

ลักษณะของการบริการ	ศัพท์ทางเทคนิคที่ใช้กำหนดราคา
การสื่อสาร	อัตรา (บาท/นาที)
ที่ปรึกษาธุรกิจ	ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า เปอร์เซ็นต์ต่อกำไร
การศึกษา	ค่าเล่าเรียน ค่าเทอม (ชั่วโมง)
บริการการเงิน	ดอกเบี้ย
บริการเกี่ยวกับสุขภาพ	ค่าธรรมเนียม ค่ารักษาพยาบาล
บริการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	อัตรา/ชั่วโมง/วัน หรือเหมาจ่าย
ที่อยู่อาศัย	ค่าเช่า
ประกันภัย	ค่าธรรมเนียม
ที่ปรึกษากฎหมาย	ค่าธรรมเนียม
บันเทิง	ค่าผ่านประตู
การขนส่ง	ค่ารถ ค่าเรือ ค่าเครื่องบิน (ตัว)

2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับโรงแรม

การบริการด้านที่พักแรม เป็นธุรกิจการบริการประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด ซึ่งการบริการของโรงแรมจะประกอบด้วยการให้บริการประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การบริการห้องพัก การบริการอาหารเครื่องดื่ม การบริการด้านสันทนาการ และการบันเทิง เป็นต้น

2.1.3.1 ความหมายของโรงแรม

โรงแรม (Hotel) เป็นคำมาจากภาษาฝรั่งเศส ซึ่งหมายถึง อาคารชุดและคฤหาสน์ของผู้มีอันจะกินที่มีไว้เพื่อให้ญาติมิตรมาพักค้างเป็นระยะเวลาสั้น ๆ อาคารชุด เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในปลายศตวรรษที่ 18 ในความหมายของคำว่า สถานที่พักแรม (Lodging) (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช. 2538 : 121)

คำว่า “โรงแรม” (Hotel) มีความหมาย ดังนี้

1. ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่าโรงแรม หมายถึง ที่พักคนเดินทาง ซึ่งจากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่าโรงแรมคือที่พักของคนเดินทางที่ต้องการที่พักเพื่อใช้สำหรับพักผ่อนหลับนอนซึ่งเป็นการพักผ่อนแบบชั่วคราว ไม่ได้พักอาศัยแบบถาวร

2. ความหมายตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 มาตรา 3 ได้กำหนดไว้ว่า โรงแรม หมายถึง สถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับเงินจ้างสำหรับคนเดินทาง หรือบุคคลที่หาที่พักเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้ ต้องมีบริการอาหารและเครื่องดื่มให้แก่ผู้เข้าพักตามต้องการ และในมาตรา 5 ยังได้กำหนดเอาไว้ว่า เทะเลสถานใดใช้เป็นที่รับบุคคลที่ประสงค์จะไปพักอาศัยอยู่ซึ่งระยะเวลาอย่างน้อยหนึ่งเดือน โดยผู้มีสิทธิให้ใช้มิได้ขายอาหารหรือเครื่องดื่มใด ๆ แก่ผู้พักเป็นปกติธุระหรือแก่ประชาชน ไม่ถือว่าเป็นโรงแรมตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้

จากความหมายดังกล่าว นำมาสรุปความหมายของคำว่าโรงแรม (Hotel) ได้ดังนี้

- โรงแรมเป็นสถานประกอบการเพื่อรับค่าจ้างจากคนที่มาพัก ผู้ที่มาพักต้องจ่ายเงินให้เพื่อเป็นค่าที่พักจึงจะมีสิทธิ์เข้าพักได้
- โรงแรมเป็นที่พักชั่วคราวสำหรับคนเดินทางที่ต้องการที่พักเพื่อใช้ในการพักผ่อน หลับนอน แต่การพักดังกล่าวไม่ได้เป็นการพักแบบถาวร
- โรงแรมต้องมีบริการอาหารและเครื่องดื่มไว้บริการแก่ลูกค้าผู้เข้าพัก ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกสบายของลูกค้า
- โรงแรมเป็นการดำเนินการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้แรงงานและทุนมากในการดำเนินการต้องมีระบบบริหารงานที่ดี มีแบบแผน รวมทั้งระบบการควบคุมมาตรฐานที่ดีเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ลูกค้า หรือผู้ใช้บริการ

2.1.3.2 พัฒนาการธุรกิจโรงแรมไทย

พัฒนาการธุรกิจโรงแรมไทยจำแนกออกเป็นยุคต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. ยุคแรกเริ่มธุรกิจโรงแรมไทย (พ.ศ. 2419 – 2488) โรงแรมที่เกิดขึ้นมีไม่กี่แห่ง มีทั้งของรัฐบาลและเอกชน โรงแรมมาตรฐานต่างประเทศยุคนี้มี 4 แห่ง คือ โอเรียลเต็ล (โรงแรมแห่งแรกของไทย สร้างขึ้น พ.ศ. 2419) โรงแรมโรยัล โรงแรมวังพญาไท และโรงแรมทรอคาเดอโร

2. ยุคกลุ่มผู้บริหารโรงแรมจากต่างประเทศ (พ.ศ. 2489–2519) หลังสงครามโลก มีธุรกิจการบินหลายแห่งเปิดเส้นทางการบินมาประเทศไทย ประกอบกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยหน่วยงานของรัฐ ส่งผลให้ชาวต่างประเทศรู้จักประเทศไทยและเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ทำให้เกิดโรงแรมระดับมาตรฐานสากลขึ้นหลายแห่ง โดยให้กลุ่มผู้บริหารโรงแรมระดับนานาชาติ เข้ามาบริหาร ซึ่งบริษัทแม่จะเป็นผู้วางระบบการบริหารให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก เริ่มจากโรงแรม โรม่าให้กลุ่มฮิลตัน โรงแรมอินเตอร์คอนติเนนตัล โรงแรมเชอราตัน โรงแรมไฮแอท โรงแรมริเจนท์ เป็นต้น

3. ยุคผู้บริหารคนไทย (พ.ศ. 2520–2529) การเปิดตัวโรงแรมใหม่ ๆ ที่จ้างผู้บริหารมาจากต่างประเทศก่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่คนไทย เมื่อธุรกิจท่องเที่ยวเริ่มซบเซา กลุ่มผู้บริหารจากต่างประเทศซึ่งไม่คุ้นเคยกับตลาดคนไทยเริ่มถอนตัวกลับและลบทบบาทลง ทำให้ผู้บริหารคนไทยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

4. ยุคกลุ่มบริหารโรงแรมของไทย (พ.ศ. 2530–ปัจจุบัน) เมื่อภาวะเศรษฐกิจเอื้ออำนวยและการท่องเที่ยวเริ่มขยายตัวอย่างรวดเร็วปลายปี พ.ศ. 2529 เป็นเหตุจูงใจให้มีการขยายห้องแค่นั้นคุณภาพด้านบริการในระดับ 3–5 ดาว มีโรงแรมเกิดขึ้นมากมายทั้งในกรุงเทพมหานคร และในภูมิภาคต่าง ๆ ในระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2533 เรียกได้ว่าเป็นปีทองของโรงแรมไทย

2.1.3.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการบริการที่พักแรม

การดำเนินธุรกิจโรงแรม ได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่พักแรม ดังนี้

1. สมาคมโรงแรม (The Hotel Association) องค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมโรงแรมระดับโลกในปัจจุบันคือ สมาคมโรงแรมและโมเต็ลแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Hotel and Motel Association) ถือว่าเป็นองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมบริการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการด้านที่พักแรม

2. สมาคมโรงแรมไทย (Thai Hotels Association) เริ่มเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2499 จากการประชุมสโมสรสกอลแห่งกรุงเทพมหานคร (The Skol Club of Bangkok) โดยผู้ร่วมประชุมเป็นผู้จัดการสายการบิน สายการบินเรือทะเล และผู้บริหารโรงแรม ต่อมาสมาชิกจากด้านโรง

แรมเพิ่มมากขึ้น จึงได้รวมตัวก่อตั้งเป็นสมาคมขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2506 ใช้ชื่อว่า สมาคมโรงแรมเพื่อนักทัศนาจรแห่งประเทศไทย ต่อมา พ.ศ. 2511 จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นสมาคมโรงแรมไทย

2.1.3.4 ความสำคัญของการบริการที่พักแรม

1. ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
  - 1.1 ด้านเศรษฐกิจ การเติบโตด้านการโรงแรมและท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดรายได้การจ้างงานภายในประเทศ และกิจการบริการอื่น ๆ ที่ขยายตัวรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว
  - 1.2 ด้านสังคม ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น เนื่องจากการกระจายรายได้ไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม
  - 1.3 ด้านวัฒนธรรม ทำให้เกิดการฟื้นฟูวัฒนธรรมการแต่งกาย ศิลปะการแสดงต่าง ๆ หัตถกรรม อาหารพื้นบ้าน เพื่อเผยแพร่สู่สายตานักท่องเที่ยว
2. ความสำคัญต่อผู้ใช้บริการ
  - 2.1 การให้ความสะดวก
  - 2.2 การให้ความสบาย
  - 2.3 การให้ความบันเทิงและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

2.1.3.5 ลักษณะของงานโรงแรม

- ลักษณะการบริหารงานโรงแรมจะมีลักษณะที่แตกต่างจากบริการประเภทอื่นดังนี้
1. โรงแรมเป็นสถานที่ให้บริการเป็นสิ่งก่อสร้างที่เคลื่อนที่ไม่ได้ (Fixed location)
  2. การให้บริการต่าง ๆ จะให้บริการ ณ สถานที่ที่โรงแรมตั้งอยู่
  3. โรงแรมเป็นธุรกิจที่ไม่สามารถเก็บบริการต่าง ๆ เอาไว้ให้ลูกค้าได้เพราะงานบริการขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของเวลาและงานบริการถือเป็นสิ่งที่เสียหายง่าย
  4. โรงแรมเป็นงานที่เน้นการให้บริการแก่ลูกค้าเป็นสำคัญ ดังนั้น บุคลากรจึงถือได้ว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อโรงแรมเป็นอย่างมาก เพราะโรงแรมใช้แรงงานจากบุคลากรเป็นหลัก มิได้ใช้แรงงานจากเครื่องจักรหรือเครื่องทุ่นแรง
  5. โรงแรมเป็นสถานที่ที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไป ทุกคนมีสิทธิ์เข้ามาใช้บริการต่าง ๆ จากโรงแรมได้

6. ลักษณะการให้บริการของโรงแรมเป็นลักษณะเฉพาะตัวคือให้บริการลูกค้าแต่ละราย ซึ่งลูกค้าอาจได้รับความพึงพอใจต่างกัน
7. บริการต่าง ๆ จะเป็นบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ซึ่งหากโรงแรมใดให้บริการไม่ได้มาตรฐานก็จะส่งผลกระทบต่อโรงแรมนั้น
8. โรงแรมเป็นธุรกิจที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง เพราะต้องเลือกสรรเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการแก่ลูกค้า สิ่งอำนวยความสะดวกต้องทันสมัยเพื่อสร้างความ พึงพอใจแก่ลูกค้า
9. โรงแรมเป็นธุรกิจที่ต้องอาศัยธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจสถานบันเทิง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้โรงแรมประสบความสำเร็จ
10. โรงแรมจะคอยดูแลความปลอดภัยให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็ความปลอดภัยด้านทรัพย์สิน ซึ่งโรงแรมจะมีพนักงานรักษาความปลอดภัยให้กับลูกค้าตลอดเวลาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้า
11. โรงแรมเป็นสถานที่ให้บริการแก่ลูกค้าที่เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง ไม่มีวันหยุด
12. โรงแรมจะเน้นการให้บริการลูกค้าเป็นอันดับแรก คือ ให้ความสำคัญแก่ลูกค้ามากที่สุด ลูกค้าจะได้รับการต้อนรับอย่างสมเกียรติ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า

2.1.3.6 ประเภทของโรงแรม

โรงแรมในปัจจุบันมีหลายประเภท และมีการแบ่งประเภทของโรงแรมหลายแบบ ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดประเภทของโรงแรม ดังนี้

1. แบ่งตามสถานที่ตั้ง
2. แบ่งตามราคา
3. แบ่งตามขนาดจำนวนของห้องพัก
4. แบ่งตามกลุ่มเป้าหมายในเชิงการตลาด

1. แบ่งตามสถานที่ตั้ง โดยยึดสถานที่ตั้งของโรงแรมเป็นหลัก สามารถแบ่งประเภทของโรงแรมได้ ดังนี้

- 1.1 โรงแรมในเมือง (Center city hotel or down town hotel) เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ในตัวเมือง ลูกค้าส่วนมากเป็นนักธุรกิจและนักท่องเที่ยว ซึ่งจะได้รับ

ความสะดวกสบายในการติดต่อธุรกิจและการจับจ่ายซื้อของตามห้างสรรพสินค้า

- 1.2 โรงแรมชานเมือง (Suburban hotel) เป็นโรงแรมตั้งอยู่ตามชานเมืองไม่ไกลจากตัวเมืองนัก การคมนาคมติดต่อกับเมืองสะดวก ลูกค้าสามารถติดต่อธุรกิจในเมืองและใกล้เคียงได้สะดวก
- 1.3 โรงแรมสำหรับพักตากอากาศ (Resort hotel) มักจะตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ทะเล น้ำตก ภูเขา เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อน
- 1.4 โรงแรมที่ตั้งอยู่ตามถนนสายหลัก (Airport hotel) เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ใกล้ท่าอากาศยานเหมาะสำหรับลูกค้า หรือผู้โดยสารของสายการบินต่าง ๆ ที่เดินทางผ่านและมีเวลาไม่มากต้องเดินทางต่อไปที่อื่น หรือพนักงานของสายการบิน ต่าง ๆ

2. แบ่งตามราคา การแบ่งประเภทของโรงแรมโดยยึดราคาค่าห้องพัก หรือราคาค่าบริการต่าง ๆ ในโรงแรมเป็นหลัก สามารถแบ่งได้ดังนี้

- 2.1 โรงแรมราคาประหยัด (Economy or limited service) ส่วนมากเป็นโรงแรมขนาดเล็ก ราคาค่าห้องพักและค่าบริการต่าง ๆ ไม่แพง สิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่มากเหมาะสำหรับลูกค้าที่มีรายได้น้อย
- 2.2 โรงแรมราคาปานกลาง (Mid – price or extended stay) เป็นโรงแรมที่มีราคาค่าห้องพักและค่าบริการต่าง ๆ สูงกว่าโรงแรมราคาประหยัด นอกจากนี้สิ่งอำนวยความสะดวกยังดีกว่า เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ รวมทั้งลูกค้าทั่วไป
- 2.3 โรงแรมราคาสูง (Top of the price or full service) เป็นโรงแรมที่มีค่าห้องพัก ค่าบริการต่าง ๆ ราคาแพง ส่วนมากจะเป็นโรงแรมใหญ่ ๆ มีชื่อเสียง มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้ามากมาย

3. แบ่งตามขนาดจำนวนของห้องพัก เป็นวิธีจัดกลุ่มหรือแยกประเภทของโรงแรมได้ง่าย โดยทั่วไปนิยมจัดกลุ่มโรงแรมออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 3.1 โรงแรมขนาดเล็ก ได้แก่โรงแรมที่มีห้องพักไม่เกิน 100 ห้อง
- 3.2 โรงแรมขนาดปานกลาง ได้แก่ โรงแรมที่มีห้องพักมากกว่า 100 ห้อง แต่ไม่เกิน 300 ห้อง
- 3.3 โรงแรมขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงแรมที่มีห้องพักตั้งแต่ 300 ห้องขึ้นไป

4. แบ่งตามกลุ่มเป้าหมายในเชิงการตลาด เป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายว่าจะขายให้แก่กลุ่มใด มาจากไหน ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะไม่กำหนดกลุ่มเป้าหมายเพียงกลุ่มเดียว สามารถแบ่งประเภทของโรงแรมตามกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้

- 4.1 โรงแรมประเภทธุรกิจ (Commercial hotels) โดยทั่วไปจะตั้งอยู่ในเมืองหรือเขตที่มีร้านค้า บริษัท ตั้งอยู่หนาแน่น มุ่งขายแก่นักธุรกิจเป็นหลัก
- 4.2 โรงแรมประจำท่าอากาศยาน (Airport hotels) ตั้งอยู่ใกล้ท่าอากาศยาน โดยเฉพาะท่าอากาศยานนานาชาติ ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ ผู้โดยสารเครื่องบินที่ต้องแวะค้างคืน พนักงานของบริษัทสายการบิน
- 4.3 โรงแรมประเภทห้องชุด (Suite hotels) เป็นโรงแรมที่มีห้องพักเป็นห้องชุดล้วน ๆ คือ มีห้องรับแขกแยกจากห้องนอน ห้องครัวเล็ก ๆ มีตู้เย็น เครื่องดื่มบริการ มีเนื้อที่ใช้สอยสำหรับห้องพักมากขึ้น
- 4.4 โรงแรมประเภทพักอาศัย (Residential hotels) ได้แก่โรงแรมที่ให้พักช่วงยาว แต่บริการต่าง ๆ ก่อนข้างจำกัดกว่าโรงแรมทั่วไป
- 4.5 โรงแรมเพื่อการพักผ่อน (Resort hotels) เป็นโรงแรมที่อยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนในวันหยุด
- 4.6 โรงแรมประเภทให้ที่พักกับอาหารเช้า (Bed and breakfast hotels) เรียกชื่อย่อว่า B&B ได้แก่บ้านหรืออาคารขนาดเล็กมีไม่กี่ห้องแล้วดัดแปลงเป็นที่พักค้างคืนสำหรับคนเดินทางมีบริการอาหารเช้าแก่แขก ราคาข่อมเยา
- 4.7 โรงแรมประเภทแบ่งเวลาและประเภทคอนโดมิเนียม (Time – share and condominium hotels) มีลักษณะเป็นการซื้อการเป็นเจ้าของห้องพักระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งคนเป็นเจ้าของมีสิทธิครอบครองห้องพักของตน แล้วเอาห้องพักไปให้เช่าโดยผ่านบริษัทโรงแรม ซึ่งการบริการก็เหมือนโรงแรมทั่วไป โดยแขกที่มาพักจะไม่ทราบว่าห้องที่ตนพักเป็นโรงแรมแบบ Time – share
- 4.8 โรงแรมคาสิโน (Casino hotels) เป็นโรงแรมที่มีบริการด้านการพนันห้องพักและการบริการจะหรูหรา มีการบริการด้านการบันเทิงต่าง ๆ สำหรับแขกที่มาพักเพื่อเล่นการพนัน
- 4.9 ศูนย์ประชุม (Conference centers) เป็นธุรกิจศูนย์ประชุมกลุ่มใหญ่ ๆ ที่มักจะมีบริการด้านที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้วย
- 4.10 โรงแรมเพื่อการประชุม (Convention hotels) เป็นโรงแรมที่จัดไว้เพื่อการประชุมโดยเฉพาะ จะเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ มีห้องพักมาก สามารถรับผู้

เข้าร่วมประชุมได้จำนวนมาก โดยปกติจะมีเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการประชุมอย่างครบถ้วนและทันสมัย

4.11 ที่พักประเภทอื่น ๆ เช่น สวนสาธารณะสำหรับจอดรถพักค้างคืน (Vehicle parks) แคมป์ (Camp grounds) สวนสาธารณะสำหรับจอดรถที่คัดแปลงเป็นบ้าน (Mobile home parks) เป็นต้น

2.1.3.7 บริการของโรงแรม

โรงแรมต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับลูกค้าที่มาใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีไว้แก่ลูกค้าจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความพร้อมหรือระดับมาตรฐานของโรงแรมนั้น ๆ ซึ่งการให้บริการต่าง ๆ สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. บริการด้านห้องพัก (Rooms)
2. บริการอาหารและเครื่องดื่ม (Food and beverage)
3. บริการด้านการจัดเลี้ยง (Banquets)
4. บริการซักรีด (Laundry)
5. ร้านขายสินค้า (Shopping)
6. บริการรับแลกเปลี่ยนเงินตรา (Money exchange)
7. บริการสอบถามข่าวสารข้อมูล (Enquiries and information)
8. บริการรถรับส่ง (Limousine service)
9. ศูนย์บริการข่าวสารข้อมูลทางธุรกิจ (Business service center)
10. บริการโทรศัพท์ (Telephone service)
11. บริการนำเที่ยว (Travel service)
12. บริการร้านเสริมสวย (Beauty salon and barber shop)
13. ศูนย์บริการด้านกีฬา (Sports center)
14. บริการที่จอดรถ (Parking)
15. บริการรับฝากกระเป๋าและสัมภาระ (Luggage deposit)
16. บริการรักษาพยาบาล (Doctor service)
17. บริการด้านไปรษณีย์ (Postage service)
18. บริการรับฝากของมีค่า (Safety deposit boxes)
19. บริการรับเลี้ยงเด็ก (Baby sitters)
20. บริการรับจองห้องพักของ โรงแรม (Hotel bookings)

21. บริการรับแจ้งปลุก (Wake – up calls)
22. บริการรับฝากข่าวสารข้อมูล (Leave message)
23. บริการรับห่อสิ่งของให้กับลูกค้า (Parcel service)
24. การให้บริการด้านเลขานุการ (Secretarial service)
25. บริการรับซ่อมและทำความสะอาดรองเท้า (Shoe cleaning and repair)
26. บริการอาหารเครื่องดื่มตามห้องพักลูกค้า (Room service)
27. บริการโทรทัศน์และภาพยนตร์ในห้องพัก (Television and house moving)
28. บริการรักษาความปลอดภัย (Security service)
29. บริการด้านการบันเทิง (Entertainment)
30. บริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการกีฬา (Sport facilities)

2.1.3.8 การแบ่งส่วนบริหารของงานบริการ

โดยทั่วไปการบริหารงานบริการแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. งานบริการส่วนหน้า (Front of the house)
2. งานบริการส่วนหลัง (Back of the house)

งานบริการส่วนหน้า หมายถึง งานที่ต้องรับผิดชอบในการทำงานของส่วนหน้าทั้งหมด ทุกโรงแรมจะให้ความสำคัญกับการบริการส่วนหน้ามากที่สุด ลูกค้าจะประทับใจในการบริการของโรงแรมหรือไม่ ผู้บริการส่วนหน้ามีความเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก งานบริการ ส่วนหน้าประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายรับจองห้องพัก (Reservation function)
2. ฝ่ายต้อนรับส่วนหน้า (Front reception function)
3. ฝ่ายดูแลกระเป๋าและสัมภาระ (Concierge function)
4. ฝ่ายสอบถามข่าวสารข้อมูล (Enquiry function)
5. ฝ่ายเก็บเงินส่วนหน้า (Front cashier function)
6. แผนกประชาสัมพันธ์ (Public relations department)
7. แผนกออกคั่นคู่มือสัมพันธ (Guest relations department)

งานบริการส่วนหลัง หมายถึง กิจการส่วนหลังของโรงแรมทั้งหมด งานบริการส่วนหลังจะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานของโรงแรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานบริการส่วนหลังประกอบด้วย

1. แผนกแม่บ้าน (Housekeeping department)
2. แผนกอาหารและเครื่องดื่ม (Food and beverage department)
3. แผนกโทรศัพท์ (Telephone operator department)
4. แผนกช่าง (Engineering department)
5. แผนกควบคุมการเงิน (Financial controller department)
6. แผนกรักษาความปลอดภัย (Security department)
7. แผนกซักกรีด (Laundry department)
8. แผนกทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources department)
9. แผนกพัฒนาและฝึกอบรม (Training and development department)
10. แผนกขายและการตลาด (Sales and marketing department)

2.1.3.9 การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

โรงแรมแต่ละแห่งอาจมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับนโยบายของโรงแรม โดยทั่วไปจะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็นหลายฝ่ายหลายแผนก ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหาร
2. ผู้จัดการทั่วไป
3. แผนกต้อนรับส่วนหน้า
  - 3.1 ฝ่ายรับจองห้องพัก
  - 3.2 ฝ่ายต้อนรับส่วนหน้า
  - 3.3 ฝ่ายดูแลกระเป๋าและสัมภาระ
  - 3.4 ฝ่ายโทรศัพท์
  - 3.5 ฝ่ายสอบถามข่าวสารข้อมูล
  - 3.6 ฝ่ายศูนย์บริการธุรกิจ
  - 3.7 ฝ่ายต้อนรับที่สนามบิน
4. แผนกแม่บ้าน
  - 4.1 ฝ่ายห้องพัก
  - 4.2 ฝ่ายเครื่องดื่มในห้องพัก
  - 4.3 ฝ่ายรักษาความสะอาดทั่วไป
  - 4.4 ฝ่ายห้องดอกไม้
  - 4.5 ฝ่ายดูแลเครื่องแบบพนักงาน

5. แผนกอาหารและเครื่องดื่ม
  - 5.1 ฝ่ายห้องครัว
  - 5.2 ฝ่ายห้องอาหาร
  - 5.3 ฝ่ายจัดเลี้ยง
  - 5.4 ฝ่ายบริการอาหารและเครื่องดื่มในห้องพัก
  - 5.5 ฝ่ายเครื่องดื่ม
6. แผนกรักษาความปลอดภัย
7. แผนกขายและการตลาด
8. แผนกทรัพยากรมนุษย์
9. แผนกฝึกอบรมและพัฒนา
10. แผนกประชาสัมพันธ์
11. แผนกอาคันตุกะสัมพันธ์
12. แผนกซักรีด
13. แผนกควบคุมการเงิน
  - 13.1 ฝ่ายบัญชี
  - 13.2 ฝ่ายการเงิน
  - 13.3 ฝ่ายคลังพัสดุ
  - 13.4 ฝ่ายควบคุมต้นทุน
  - 13.5 ฝ่ายบัญชีพัสดุ
  - 13.6 ฝ่ายลูกหนี้
  - 13.7 ฝ่ายจัดซื้อ
14. แผนกสวน
15. แผนกช่าง
16. แผนกโทรศัพท์

2.2 ลักษณะพิเศษของงานโรงแรม (อนุพันธ์ กิจพันธ์พานิช. 2538 : 27)

1. งานโรงแรมเป็นงานลักษณะทีมเวิร์ค (Hotel work is teamwork)
2. เวลาทำงานไม่เหมือนชาวบ้าน (Unusual working hours)
3. ความกดดันในการทำงาน (Pressure of work)
4. การสื่อความมีความสำคัญยิ่งยวด (Communication is vitally important)

5. การทำงานกับคนหลายจำพวก (Dealing with all sorts of people)
6. เตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด (Prepared for unexpected)
7. ความสุภาพอ่อนน้อมคือคำตอบ (Courtesy is the answer)
8. ผลตอบแทนทันควัน (Instant compensation)
9. บรรยากาศที่เต็มไปด้วยชีวิตชีวาและอบอุ่น (Full of life and warmth)

2.3 กลยุทธ์การตลาด

กลยุทธ์การตลาด (Marketing strategies) หมายถึงวิธีการที่งานบริหารการตลาดใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดในตลาดเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วยการตัดสินใจในค่าใช้จ่ายทางการตลาด ส่วนประสมการตลาด และการจัดการทางการตลาด (Kotler, 1994 : 76)

จากความหมายนี้จะเห็นประเด็นสำคัญของการกำหนดกลยุทธ์การตลาดได้คือ (1) การวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด การกำหนดตลาดและพฤติกรรมของตลาด (2) การกำหนดกลยุทธ์ส่วนกลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด (Kotler, 1997 : 93)

ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดนั้นจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อศึกษาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด นอกจากนี้ตลาดจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบการวางแผนการตลาดระบบการจัดองค์การ ระบบปฏิบัติการทางการตลาด

ระบบข้อมูลทางการตลาด ซึ่งการใช้กลยุทธ์การตลาดนั้นก็เพื่อสนองความต้องการลูกค้า เป้าหมายให้เกิดความพึงพอใจ

กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product strategies and program) ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อสนองความจำเป็นและความต้องการให้พึงพอใจ (Kotler, 1994 : 8) ผลิตภัณฑ์อาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์การ หรือบุคคล ผลิตภัณฑ์ต้องมีรรถประโยชน์ (Utility) กล่าวคือ มีมูลค่า มีประโยชน์และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้จึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นขายได้

กลยุทธ์และโปรแกรมด้านราคา (Price strategies and programs) การตั้งราคาและกำหนดกลยุทธ์ด้านราคานั้นจะคำนึงถึง (1) การยอมรับราคาของลูกค้าทั้งนี้ต้องสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สูงกว่าราคาผลิตภัณฑ์นั้น (2) ต้นทุนสินค้า ค่าใช้จ่าย และกำไรของผู้ผลิต (3) คู่ลักษณะการแข่งขัน และ (4) อื่น ๆ

กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution channel strategies) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel of distribution) หมายถึงเส้นทางที่ผลิตภัณฑ์ และ (หรือ) กรรมสิทธิ์ที่ผลิตภัณฑ์ถูกเปลี่ยนมือไปยังตลาดซึ่งอาจผ่านคนกลางก็ได้ หรือไม่ผ่าน

กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion strategies) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง การติดต่อสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อที่มีศักยภาพเพื่อชักจูงทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ การติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขาย (Personal selling) และไม่ใช่พนักงานขาย (Non-personal selling) เครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดมีหลายประการ ประกอบด้วย (1) การโฆษณา (2) การส่งเสริมการขาย (3) การขายโดยใช้พนักงานขาย (4) การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ (5) การตลาดทางตรง ซึ่งเราเรียกว่าส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (Promotion mix)

ส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (Promotion mix) ประกอบด้วยเครื่องมือต่อไปนี้

1. การโฆษณา (Advertising strategies) การโฆษณา หมายถึง รูปแบบการเสนอข่าวสารโดยไม่ใช้บุคคลและการส่งเสริมความคิด สินค้าและบริการ โดยผู้อุปถัมภ์รายการ

2. การตลาดทางตรง (Direct marketing strategies) การตลาดทางตรง (Direct marketing or direct response) เป็นวิธีการต่าง ๆ ของนักการตลาดที่ใช้เพื่อส่งเสริมโดยตรงไปยังผู้ซื้อเพื่อให้เกิดการตอบสนองในทันที หรือหมายถึง การติดต่อสื่อสารโดยตรงที่นอกเหนือจากการติดต่อการขายโดยใช้พนักงานขายระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย จาก 2 ความหมายนี้การตลาดทางตรงเป็นเครื่องมือนอกเหนือจากการขายโดยใช้พนักงานขาย และเป็นเครื่องมือ ส่งเสริมโดยตรงไปยังผู้ซื้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งในทันทีประกอบด้วย จดหมายตรง (Direct mail) แคตตาล็อก (Catalog) การสื่อสารทางการตลาด (Telemarketing) การตลาดที่มีการตอบสนองโดยตรงทางวิทยุ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ (Radio, magazine and newspaper direct response marketing) การเลือกซื้อทางเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic shopping) การเลือกซื้อทางเครื่องจักร (Kiosk shopping)

3. การส่งเสริมการขาย (Sales promotion strategies) เป็นกิจกรรมซึ่งเสนอสิ่งจูงใจในระยะเวลาจำกัด เพื่อจูงใจให้เกิดการตอบสนองจากกลุ่มเป้าหมาย คนกลาง และพนักงานขาย ของบริษัท จากความหมายนี้การส่งเสริมการขายมี 3 รูปแบบคือ (1) การกระตุ้นผู้บริโภคเรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่ผู้บริโภค (Consumer promotion) (2) การกระตุ้นคนกลางเรียกว่า การส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่คนกลาง (Trade promotion) (3) การกระตุ้นพนักงานขาย เรียกว่าการส่งเสริมการขายที่มุ่งสู่คนกลาง (Trade promotion)

4. การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal selling strategies) การขายโดยใช้พนักงานขายเป็นการติดต่อสื่อสาร โดยตรงแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้ขายและลูกค้าที่มีศักยภาพ

5. การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relation (PR) strategies) การให้ข่าวสาร (Publicity) หมายถึง การเสนอข่าวสาร ความคิด สินค้า หรือบริการ โดยไม่ใช้บุคคลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ส่วนการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การคิดสื่อสารกับกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วยแรงงาน กลุ่มชุมชนในท้องถิ่น ผู้ถือหุ้น รัฐบาล หรือการติดต่อสื่อสารของธุรกิจ และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มชนต่าง ๆ จากความหมายของการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ จะเห็นว่าการให้ข่าวเป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์

หอสมุดคณะ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

95
5
155
15/11/19

2.4 สถานการณ์การพักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ธุรกิจโรงแรมมีความสัมพันธ์อย่างมากกับธุรกิจการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นร่องรอยอารยธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี โบราณสถาน และโบราณวัตถุต่าง ๆ

ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2543 (มกราคม – มีนาคม 2543) มีนักท่องเที่ยวพักโรงแรมทั้ง 12 จังหวัดที่ทำการสำรวจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น นครพนม นครราชสีมา (รวมอำเภอเมืองและอำเภอปากช่อง) หนองคาย อุรธานี อุบลราชธานี มุกดาหาร ศรีสะเกษ เลข สุรินทร์ บุรีรัมย์ และกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 707,211 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3. 2543 : 1) จากโรงแรมทั้ง 195 แห่ง และห้องพักจำนวน 16,255 ห้อง

เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2542 ในช่วงเวลาเดียวกันแล้ว จำนวนผู้พักแรมมีจำนวนเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากปลายปี 2542 ที่สภาวะเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวอย่างช้า ๆ มีการจัดประชุมสัมมนาในโรงแรมเพิ่มขึ้น ประกอบกับการแข่งขันทางด้านราคาและการบริการของธุรกิจโรงแรมรวมทั้งการส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านการท่องเที่ยว ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมไทยของจังหวัดต่าง ๆ

สถานการณ์การพักแรมในจังหวัดขอนแก่น เดือนมกราคม – มีนาคม 2543 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกะโล ในจังหวัดขอนแก่น ก็เพิ่มขึ้นจากปี 2542 ในช่วงเวลาเดียวกัน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.62 และนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.56 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต3. 2543 : 5)

สถิติการพักแรมในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม 2543 จังหวัดขอนแก่น มีโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกะโล ซึ่งเป็นสถานบริการธุรกิจประเภทที่พักแรม 27 แห่ง ห้องพัก 2,978 ห้อง มีนักท่องเที่ยวเข้าพักทั้งสิ้น จำนวน 136,742 คน เป็นชาวไทย 131,160 คน ชาวต่างประเทศ 5,582 คน มีอัตรา

การเข้าพักเฉลี่ย ร้อยละ 48.52 ระยะเวลาการพำนักเฉลี่ย 1.65 วันต่อคน และจำนวนคนพักเฉลี่ยต่อห้อง 1.71 คน(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3. 2543 : 5)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไกรฤกษ์ ฤกษ์ศรีมงคล และคณะ (ม.ป.ป. : 1-8) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาระบบการวัดผลองค์กรของธุรกิจโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการวัดผลองค์กรของโรงแรม โดยพิจารณาว่ามีปัจจัยใดที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงผลการดำเนินงานขององค์กรที่ดีและระหว่างโรงแรมที่เป็นของคนไทยกับโรงแรมที่เป็นสาขาจากต่างประเทศมีระบบการวัดผลขององค์กรแตกต่างกันอย่างไร

การดำเนินการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสำรวจข้อมูลใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากโรงแรม 33 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) หาค่าเฉลี่ยและความถี่

ผลการวิจัยพบว่า มีการนำระบบการวางแผนและระบบการประเมินผลประสิทธิภาพการทำงานเข้ามาใช้งาน และโรงแรมที่เป็นสาขาจากต่างประเทศให้ความสำคัญในการนำไปใช้งานมากกว่าโรงแรมที่เป็นของคนไทยในหลายด้าน เช่น การดำเนินการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว มีระบบการควบคุมและการเตือนล่วงหน้า การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพให้แก่พนักงาน การให้ความสำคัญต่อการวัดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง การสำรวจถึงความพอใจของลูกค้า เป็นต้น ส่วนระบบการประเมินผลที่มีการนำไปใช้ในลักษณะที่เหมือนกันคือ ความสอดคล้องกับทิศทางในการดำเนินธุรกิจ โดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักในการดำเนินธุรกิจ การได้รับความสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและนำแผนการดำเนินธุรกิจไว้ในระบบการประเมินผลด้วย โดยพนักงานสามารถเข้าใจและยอมรับระบบการประเมินผลได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งได้รับความยุติธรรมในการประเมินผลและรับฟัง Feedback ในผลของการประเมินรวมทั้งนำพนักงานไปสู่การพัฒนาตนเองและองค์กร

การวัดผลขององค์กรของธุรกิจโรงแรม ทางด้านการเงินจะใช้ผลกำไรเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพขององค์กร โดยใช้กำไรจากการดำเนินงาน (Gross operating profit; GOP) และผลกำไรสุทธิ (Net profit) โดยโรงแรมที่เป็นสาขาจากต่างประเทศที่ผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับผลกำไรจากการดำเนินงานมากกว่ากำไรสุทธิ เนื่องจากที่ผู้บริหารได้รับค่าตอบแทนในการบริหารคิดเป็นเปอร์เซ็นต์จากกำไรในการดำเนินงาน และเป็นการประเมินผลสำเร็จของทีมผู้บริหาร ตัวบ่งชี้ทางการเงินอีกตัวหนึ่งของโรงแรมที่เป็นสาขาจากต่างประเทศ คือ ผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on investment)

ซึ่งจะเป็นตัววัดความสำเร็จของการลงทุนในโครงการต่าง ๆ ส่วนโรงแรมที่เปิดดำเนินการมานานจะใช้กำไรสุทธิเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพขององค์กร

เศกสรรค์ ยงวิชัย (2541) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่าที่พักแรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจากข้อมูลการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก 24.60 % แต่ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยใช้จ่ายเป็นค่าที่พักเพียง 6.23 % ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษารูปแบบของที่พักที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวแต่ละประเภท

วรางคณา ถาวรวิริยตระกูล และคณะ (2545) ศึกษาารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน : กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่าสถิติการพักแรมในปี 2545 จังหวัดหนองคาย มีโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล ซึ่งเป็นสถานบริการธุรกิจประเภทที่พักแรม 40 แห่ง ห้องพัก 1,244 ห้อง แบ่งเป็นในอำเภอเมือง 23 แห่ง ห้องพัก 1,039 ห้อง และกระจายอยู่ตามอำเภอรอบนอกอีก 17 แห่ง ห้องพัก 205 ห้อง มีนักท่องเที่ยวที่เข้าพักตลอดทั้งปีรวมทั้งสิ้น 319,689 คน จำแนกเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทย 269,613 คน ร้อยละ 84.34 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 50,076 คน หรือร้อยละ 13.66 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมที่พักในจังหวัดหนองคาย เท่ากับ 1.49 วันต่อคน จำแนกเป็นระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมชาวไทย 1.62 วันต่อคน และระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมชาวต่างประเทศ 2.02 วันต่อคน สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากที่สุดสำหรับผู้เดินทางมายังจังหวัดหนองคาย คือ ตลาดสินค้าอินโดจีนท่าเตี๋ย รองลงมาคือวัดโพธิ์ชัย สะพานมิตรภาพไทย-ลาว ศาลาแก้วกู่ และหาดจอมมณี คิดเป็นร้อยละ 30.6, 19.9, 18.5, 11.8 และ 6.5 ตามลำดับ ศักยภาพของแหล่งที่พัก จังหวัดหนองคายมีความพร้อมด้านสถานประกอบการธุรกิจที่พักแรมค่อนข้างสูง จากการสำรวจพบว่า มีผู้เข้าพักในสถานบริการตลอดทั้งปีเพียงร้อยละ 45.39 ของจำนวนที่สามารถรับเข้าพักได้จริงเท่านั้น เมื่อเรียงลำดับการเข้าพักเป็นรายอำเภอพบว่า สัดส่วนการเข้าพักของอำเภอบึงกาฬสูงที่สุด รองลงมาคืออำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอโพนพิสัย และอำเภอเมืองหนองคาย คิดเป็นร้อยละ 83.56, 51.73, 48.56 และ 45.62 ตามลำดับ ในการเดินทางเข้ามาจังหวัดหนองคายของผู้พักแรมนั้น มีค่าใช้จ่ายในเกี่ยวกับค่าที่พักมากถึง 1,601.43 บาท/คน/ครั้ง รองลงมาคือค่าอาหารและเครื่องดื่ม 1,210.88 บาท/คน/ครั้ง และค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก 1,202.51 บาท/คน/ครั้ง ตามลำดับ ความพึงพอใจต่อการให้บริการของที่พักแรม พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของที่พักแรมที่ตนได้ไปใช้บริการในด้านสถานที่มากที่สุด รองลงมา คือด้านกิจกรรมนันทนาการของพนักงาน และ บริการอื่นๆ ที่มีไว้บริการในที่พัก คิดเป็นร้อยละ 24.2, 23.1 และ 19.3 ตามลำดับ ซึ่งจากการทดสอบพบว่าตัวแปรเชื้อชาติมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบริการของสถาน

ประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.047$) และยังพบว่าความพึงพอใจต่อบริการของสถานประกอบการของผู้เข้าพักแรมชาวไทยกับชาวต่างชาติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ($p\text{-value} = 0.048$) สำหรับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกพักในสถานบริการที่พักแรมของผู้เข้าพัก พบว่าเหตุผลหลัก 3 ประการที่ผู้พักแรมพิจารณาเป็นลำดับแรกก่อนที่จะเข้าพักคือ (1) เหตุผลเกี่ยวกับความสะอาด สะดวกสบาย ของห้องพัก (2) เหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมยามว่างของพนักงาน (3) เหตุผลเกี่ยวกับราคาห้องพักและบริการ แนวทางในการพัฒนารูปแบบที่พักแรมรูปแบบใหม่นั้น ผู้เข้าพักแรมได้เสนอความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนาแหล่งที่พักในเรื่องของการทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม มากที่สุดคือการเลือกทำเลให้ที่พักรวมตั้งอยู่ในเมืองและใกล้กับสถานบริการต่างๆ รองลงมาคือทำเลใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว และทำเลที่อยู่บริเวณชานเมือง คิดเป็นร้อยละ 31.7, 29.2 และ 23.1 ตามลำดับ โดยลักษณะของที่พักรูปแบบที่ผู้พักแรมให้ความสนใจมากที่สุด คือที่พักพร้อมอาหารเช้า (Bed and Breakfast) รองลงมาคือที่พักเพื่อสุขภาพ และ โฮมสเตย์ (Home Stay) หรือ ที่พักระยะยาว (Long Stay) คิดเป็นร้อยละ 25.0, 20.5 และ 16.9 ตามลำดับ

บทที่ 3

แนวทางดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างนี้ ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 5 จังหวัด โดยใช้ข้อเท็จจริงจากข้อมูล 2 ส่วน คือ ข้อมูลจำนวนผู้พักแรมในสถานบริการที่พักตลอดทั้งปี และความคิดเห็นของผู้เข้าพักแรมต่อสถานบริการที่พักแรม ดังนี้

3.1.1 แบบสำรวจจำนวนผู้พักแรมที่พักแรม ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

แบบสำรวจนี้ได้ขอความร่วมมือให้ทางโรงแรมหรือสถานพักแรมเป็นผู้กรอกข้อมูล โดยใช้แบบสำรวจการเข้าพักแรม (ภาคผนวก ก หน้า 165) จำแนกเป็นรายเดือนตลอดทั้งปี ซึ่งจะได้ข้อมูลจำนวนผู้พักแรมจำแนกตามสัญชาติต่าง ๆ จำนวนนักท่องเที่ยว วันพำนักเฉลี่ย จำนวนคนพักต่อห้อง และจำนวนการเข้าพักแรมแต่ละเดือน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการคำนวณหาจำนวนผู้พักแรม และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาเลือกขนาดตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อการรับบริการด้านที่พักในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3.1.2 แบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เข้าพักแรมในสถานบริการที่พักแรม สุ่มเก็บข้อมูลจากทุก ๆ โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ บังกะโล และสถานบริการที่พักอื่นๆ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าพักแรม (ภาคผนวก ก หน้า 165) จากแบบสอบถามดังกล่าว จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านที่พักแรม ปัญหาและความต้องการการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ หรือแม้แต่นำมาใช้ในการเพิ่มบริการหรือเพิ่มรูปแบบที่พักแรมแบบใหม่ ค่าใช้จ่าย และข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ

3.2 วิธีการเลือกตัวอย่าง

เนื่องจากผู้พักแรมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่จะตกเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ หรือ การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม มีลักษณะพลวัตตามเวลาและสถานที่ต่างๆ จึงกำหนดวิธีการเลือกขนาดตัวอย่างให้สอดคล้องกับพฤติกรรมดังกล่าว ดังนี้

- 1) แบ่งช่วงเวลา 1 ปี ออกเป็น 4 ไตรมาส คือ
  - ไตรมาสที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมีนาคม
  - ไตรมาสที่ 2 เดือนเมษายน - เดือนมิถุนายน
  - ไตรมาสที่ 3 เดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน
  - ไตรมาสที่ 4 เดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม

2) ในแต่ละไตรมาสเก็บรวบรวมข้อมูล ณ จุดพักแรม เช่น โรงแรมต่าง ๆ รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ และบังกาโล เป็นต้น เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันจันทร์-วันอาทิตย์ เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างตามที่กำหนดไว้โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับที่พักแรม ทั้งนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือถูกสอบถาม จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนกล่าวคือ เป็นผู้ที่พักแรมในสถานบริการที่พักอย่างน้อยจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 วัน ไม่พิจารณากรณีที่เป็นแขกชั่วคราวหรือมาเที่ยวสถานบริการอื่นๆ ในโรงแรมหรือสถานให้บริการที่พักแรม

3.2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ขั้นตอนการคำนวณขนาดตัวอย่าง

1. กำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเท่ากับร้อยละ 95 ($\alpha = 0.05$)
2. กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า เท่ากับร้อยละ 5 ($d = 0.05$)
3. จำนวนประชากรทั้งหมดเท่ากับ 2,980,752 คน ($N = 2,980,752$)
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรจากงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้เท่ากับ 2.398 ($S = 2.398$)

แทนค่าในสมการ การหาขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยประชากร (ชรินทร์ คู่คู่สมุทร)

$$n = \frac{\frac{(Z_{\alpha/2} S)^2}{d}}{1 + \frac{1}{N} \left[\frac{(Z_{\alpha/2} S)^2}{d} \right]}$$

$$n = \frac{\frac{(1.96 * 2.398)^2}{0.05}}{1 + \frac{1}{2,980,752} \left[\frac{(1.96 * 2.398)^2}{0.05} \right]}$$

$$n = \frac{441.815}{1 + 0.000148}$$

$$n = 441.78$$

$$n \approx 442$$

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจและแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for WINDOWS เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติ ดังนี้

3.3.1 ค่าเฉลี่ยต่าง ๆ เช่น วันพำนักเฉลี่ย รายจ่ายเฉลี่ย เป็นต้น

3.3.2 ค่าความถี่ และร้อยละ

3.3.3 หาความสัมพันธ์ของตัวแปร ตามวิธีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีกับการตัดสินใจเลือกที่จะพักกับสถานบริการแห่งหนึ่งแห่งใด

3.3.4 การวิเคราะห์ความแตกต่างของทัศนคติของผู้เข้าพักแรม โดยวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติแบบไม่ใช้พารามิเตอร์ (Non-parameter Statistic) ตามวิธีการวิเคราะห์ของแมน-วิตนีย์ (Mann-Widney U Test) เพื่อทดสอบความแตกต่างกันของทัศนคติระหว่างผู้พักแรมชาวไทย กับชาวต่างชาติ ในเรื่องต่าง ๆ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 สถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

จากการศึกษาจากเอกสารและการสำรวจข้อมูลจากสถานที่จริง พบว่าทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่เป็นที่รู้จักทั่วไป มีจำนวนกว่า 160 แห่ง จำแนกเป็นรายจังหวัด ดังนี้

จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 67 แห่ง

จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 แห่ง

จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 22 แห่ง

จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 19 แห่ง

จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 33 แห่ง

รายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดต่างๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีดังนี้

4.1.1 จังหวัดนครราชสีมา มีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวน 67 แห่งอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

อำเภอเมือง

1. อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

เป็นอนุสรณ์แด่วีรกรรมอันกล้าหาญของวีรสตรีไทย หรือย่าโมซึ่งเป็นชื่อที่เรียกกันติดปากโดยทั่วไป สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2476 ตั้งอยู่กลางเมือง ชาวต่างถิ่นที่แวะมาเยือนและชาวเมืองโคราชนิยมมาสักการะและขอพรจากย่าโมอยู่เสมอ อนุสาวรีย์หล่อด้วยทองแดงรมดำ สูง 1.85 เมตรหนัก 325 กิโลกรัม แต่งกายด้วยเครื่องยศพระราชทาน ในทำขึ้น มือขวากุมดาบ ปลายดาบจรดพื้น มือซ้ายท้าวสะเอว หันหน้าไปทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นที่ตั้งของกรุงเทพฯ ตั้งอยู่บนฐานไพทีสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองซึ่งบรรจุอิฐของท่าน

ท้าวสุรนารีมีนามเดิมว่า คุณหญิงโม เป็นภรรยาปลัดเมืองนครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2369 เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ได้ยกทัพเข้ายึดเมืองโคราช คุณหญิงโมได้รวบรวมชาวบ้านเข้าสู้รบและต่อต้านกองทัพของเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ไม่ให้ยกมาตีกรุงเทพฯ ได้เป็นผลสำเร็จ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาคุณหญิงโมเป็นท้าวสุรนารี ประชา

ชนพร้อมใจกันจัดงานเฉลิมฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารีขึ้นระหว่างวันที่ 23 มีนาคม ถึงวันที่ 3 เมษายน เป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นการระลึกถึงคุณความดีของท่าน

2. อนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ

ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง ห่างจากตัวเมืองประมาณ 12.5 กิโลเมตร อยู่ทางด้านซ้ายมือตามเส้นทางสายนครราชสีมา-ชัยภูมิ ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2529 อนุสาวรีย์หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์สูง 175 เซนติเมตร สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงวีรกรรมของนางสาวบุญเหลือและเหล่าบรรพบุรุษของชาวนครราชสีมาที่ได้พลีชีพเพื่อปกป้องชาติเมื่อครั้งสงครามเจ้าอนุวงศ์ ปี พ.ศ.2369 ที่ทุ่งสัมฤทธิ์ ด้วยการใช้ดินปืนติดไฟโยนเข้าใส่กองเกวียนดินดำของกองทัพลาวจนระเบิดเสียหายหมดสิ้นและตัวนางได้สิ้นชีวิตในการสู้รบในครั้งนั้น

3. ประตูลุมพล

ตั้งอยู่ด้านหลังอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี สมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองนครราชสีมาเป็นเมืองหน้าด่านเมื่อ พ.ศ.2199 อันเป็นที่พระองค์เสด็จขึ้นครองกรุงศรีอยุธยา และสร้างกำแพงประตูเมืองอย่างแข็งแรง โดยมีช่างชาวฝรั่งเศสซึ่งเป็นมิตรประเทศกับกรุงศรีอยุธยาในขณะนั้น เป็นผู้ออกแบบผังเมือง เมืองนครราชสีมาในขณะนั้นมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 1,000 x 1,700 เมตร เดิมมีประตูเมืองทั้งหมด 4 ประตู ได้แก่ ประตูพลแสนด้านทิศเหนือ ประตูพลล้านด้านทิศตะวันออก ประตูไชยณรงค์ด้านทิศใต้ และประตูชุมพลด้านทิศตะวันตก ปัจจุบันเหลือเพียงประตูชุมพลเท่านั้นที่เป็นประตูเมืองเก่า ส่วนอีกสามประตูได้สร้างขึ้นใหม่ ลักษณะประตูชุมพลเป็นประตูเชิงหิน ก่อด้วยหินก้อนใหญ่และอิฐ ฉาบด้วยปูน ส่วนบนเป็นหอรบสร้างด้วยไม้แก่น หลังคามุงกระเบื้อง ประดับด้วยช่อฟ้า กระจังและนาคสะดุ้ง กำแพงค่อจากประตูทั้งสองข้างก่อด้วยอิฐ ส่วนบนสุดทำเป็นรูปไบเซมา

4. ศาลหลักเมือง

ตั้งอยู่ที่หัวมุมสี่แยกถนนจอมพลตัดกับถนนประจักษ์ ลักษณะเป็นศาลเจ้าแบบจีน ประดิษฐานเสาหลักเมืองนครราชสีมา เป็นที่สักการะบูชาของชาวไทยและจีน สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ระหว่าง พ.ศ.2199-2231 ตัวศาลและเสาหลักเมืองทำด้วยไม้ ผนังศาลด้านทิศตะวันออกเป็นกระเบื้องดินเผาปั้นลวดลายปูนดำเป็นเรื่องราวการสู้รบของท้าวสุรนารีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยโบราณ

5. ศาลเจ้าพ่อข้างเือก

เป็นศาลเจ้าเล็กๆ ตั้งอยู่ริมคูเมืองด้านทิศเหนือ ตรงมุมถนนมนัสตัดกับถนนพลแสน สร้างครอบหลักตะเคียนหินซึ่งเดิมเป็นหลักที่ชาวเมืองภูเขียวนำข้างเือกมาผูกไว้เพื่อให้พนักงาน

กรมชลประทานตรวจสอบลักษณะข้างก่อนกราบทูลถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เพื่อทรงรับไว้เป็นพระราชพาหนะ

6. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

ตั้งอยู่ที่ถนนสุรนารายณ์ เมื่อผ่านเข้ามาในบริเวณสถาบันราชภัฏให้แยกซ้ายตามซ้ายจะพบเรือนไม้สองชั้นและเรือนโคราช อันเป็นสถานที่รวบรวมและจัดเก็บข้อมูล สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ รวมทั้งวัตถุโบราณ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาข้อมูล ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวโคราชและชาวอีสานทั่วไปในอดีต การจัดแสดงแบ่งเป็นห้องตามหัวข้อ อาทิ เมืองโคราช เอกสารโบราณ อาชีพพื้นบ้าน ผ้าอีสาน ของดีโคราช คนตรี คนศิรีโคราช เป็นต้น เปิดให้เข้าชมในวันและเวลาราชการ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. 044-246341 ต่อ 1216 โทรสาร 044-244739

7. วัดศาลาลอย

ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวเมือง โดยแยกจากถนนรอบเมืองไปประมาณ 500 เมตร วัดนี้ตั้งอยู่ติดกับลำตะคองซึ่งไหลพาดผ่านตอนเหนือของตัวเมืองไปลงสู่แม่น้ำมูล ท้าวสุรนารีกับท่านปลัดสามีสั่งสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2370

จุดเด่นของวัดอยู่ที่พระอุโบสถซึ่งได้รับรางวัลดีเด่นแนวบุกเบิกอาคารทางศาสนา จากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และรางวัลจากมูลนิธิเสฐียรโกเศศและนาคะประทีป ในปี พ.ศ.2516 เป็นอุโบสถที่สร้างแบบศิลปะไทยประยุกต์ เป็นรูปสำเภาคัดคลื่น ใช้วัสดุพื้นเมืองคือกระเบื้องดินเผาदानเกวียนนำมาประดับตกแต่ง เช่น ผนังด้านหน้าอุโบสถเป็นภาพพุทธประวัติตอน มารผจญ ผนังด้านหลังเป็นภาพตอนพระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากดาวดึงส์ ส่วนบานประตูเป็นโลหะลายนูน ภาพเล่าเรื่องเวทสันดรชาดก (13 กัณฑ์) ภายในมีพระประธานปูนปั้นสีขาว ปางห้ามสมุทร เป็นพระพุทธรูปยืนประทับ ณ ประตูเมืองสังกัสนคร หน้าประตูอุโบสถมีปูนปั้นรูปท้าวสุรนารีนั่งพนมมือกลางสระน้ำ ตัวอุโบสถล้อมรอบด้วยกำแพงแก้วรูปเสมา สัญลักษณ์ของเมืองเสมาเดิม ด้านข้างมีสถูปขนาดเล็กซึ่งเคยใช้เป็นที่บรรจุอัฐิท้าวสุรนารี

8. วัดศาลาทอง

ตั้งอยู่ที่ตำบลหัวทะเล ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ราว 1 กิโลเมตร เป็นวัดธรรมยุติ เดิมบริเวณวัดเป็นป่าทึบ และมีพระพุทธรูปนั่งองค์ใหญ่ ปางป่าเลไลยก์ ทำจากหินประติมากรรมอยู่กลางแจ้ง ต่อมาจึงได้สร้างพระอุโบสถครอบไว้ ในวัดนี้มีเจดีย์ใหญ่สร้างครอบเจดีย์องค์เดิมที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งอัญเชิญมาจากเชียงตุง

9. วัดป่าสาละวัน

ตั้งอยู่ในตัวเมือง หลังสถานีรถไฟนครราชสีมา เป็นวัดหนึ่งที่ได้เก็บรักษาพระบรมสารีริกธาตุ อัฐิธาตุของเกจิอาจารย์ที่เป็นที่เคารพบูชาของศาสนิกชนโดยทั่วไป คือ อาจารย์เสาร์ อาจารย์มั่น รวมทั้งอัฐิของอาจารย์สิงห์ อดีตเจ้าอาวาสที่ได้บุกเบิกสร้างวัดแห่งนี้

10. ตลาดกลางไม้ดอกไม้ประดับโคกกรวด

อยู่ที่ ต.โคกกรวด จากตัวเมืองนครราชสีมาใช้เส้นทางนครราชสีมา-กรุงเทพฯ ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร แล้วแยกซ้ายเข้าเส้นทางโคกกรวด-มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อีก 500 เมตร เป็นศูนย์รวมไม้ดอกไม้ประดับแหล่งใหญ่ที่อยู่ใกล้ตัวเมืองที่สุด

11. ปราสาทพนมวัน

ตั้งอยู่ที่บ้านมะค่า ตำบลโพธิ์ จากตัวเมืองไปตามทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ประมาณ 15 กิโลเมตร จะมีป้ายบอกทางด้านขวามือ แยกเข้าไปอีกประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นปราสาทขอมที่น่าชมอีกแห่งหนึ่ง สันนิษฐานว่าเดิมก่อสร้างด้วยอิฐในราวพุทธศตวรรษที่ 15 ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 18-19 จึงได้สร้างอาคารหินซ้อนทับลงไป จากจารึกที่ค้นพบ เรียกปราสาทแห่งนี้ว่า “เทวาศรม” เป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดู ต่อมาจึงได้เปลี่ยนแปลงให้เป็นพุทธสถาน ปัจจุบันแม้จะหักพังไปมาก แต่ยังคงเห็นซากโบราณสถานหลงเหลือเป็นเค้าโครงค่อนข้างชัดเจนเช่น ปรางค์จตุรมุขของค์ประธานหลักซึ่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีฉนวน (ทางเดิน) เชื่อมต่อระหว่างอาคารทั้งสอง

ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปรางค์มีอาคารก่อด้วยหินทรายสีแดงเรียกว่า “ปรางค์น้อย” ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปหินขนาดใหญ่ บริเวณโดยรอบปราสาทมีระเบียงคด สร้างด้วยหินทรายและศิลาแลงล้อมเป็นกำแพงอยู่ มีโคปุระ (ประตูทางเข้าเทวสถาน) ก่อสร้างเป็นรูป หอสูงทั้งสี่ทิศ บริเวณรอบนอกปราสาททางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ห่างจากโบราณสถานเกือบ 300 เมตร มีร่องรอยของคูน้ำและเนินดินเรียกว่า “เนินอรพิม” นอกจากนี้ยังพบศิลาแลงจัดเรียงเป็นแนวคล้ายซากฐานอาคารบนเนินแห่งนี้ด้วย

12. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ตั้งอยู่ในบริเวณวัดสุทธจินดา ตรงข้ามศาลากลางจังหวัด จัดแสดงศิลปวัตถุทั้งที่ สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดสุทธจินดารวบรวมไว้ โบราณวัตถุที่กรมศิลปากรได้สำรวจขุดพบในเขตจังหวัดนครราชสีมา ตลอดจนจังหวัดใกล้เคียงและที่มีผู้บริจาค ส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูป มีทั้งพระศิลาสมัยขอม พระพุทธรูปสมัยอยุธยา พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย เครื่องเคลือบดินเผา เครื่องใช้สมัย โบราณ ภาพไม้แกะสลัก เปิดให้เข้าชมระหว่างเวลา 09.00-16.00 น. ในวันพุธถึงวันอาทิตย์ ปิดวัน

จันทร์ วันอังคารและวันหยุดนักขัตฤกษ์ อัตราค่าเข้าชม ชาวไทย 5 บาท ชาวต่างประเทศ 10 บาท
ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. 044-242958 หรือ www.thailandmuseum.com

13. สวนสัตว์นครราชสีมา

อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศใต้ตามทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา-ปักธงชัย) ระยะทาง 18 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 (ทางหลวงหมายเลข 2310) อีกประมาณ 1 กิโลเมตร หากเดินทางรถโดยสารจากตัวเมืองสามารถใช้บริการรถปรับอากาศสาย 1415 (สุรนารี-สวนสัตว์)

สวนสัตว์นครราชสีมา มีพื้นที่กว้างขวางถึง 545 ไร่ เป็นสวนสัตว์แบบซาฟารีกึ่งเปิดและปิดที่ทันสมัยได้มาตรฐานที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชีย คอกสัตว์กว้างขวาง จัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับนิสัยสัตว์แต่ละชนิด ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ป่าแอฟริกา ที่น่าสนใจ ได้แก่ นกเพนกวิน แมวน้ำ ช้างแอฟริกา แรด เสือชีต้าห์ สิงโต ม้าลาย ยีราฟ เป็นต้น และยังมีอาคารจัดแสดงสัตว์เลื้อยคลาน และสวนนกเงือก จึงเหมาะแก่การทำทัศนศึกษาเรียนรู้ชีวิตสัตว์และพักผ่อนหย่อนใจ ภายในสวนตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม มีบริการรถพ่วงวิ่งรอบบริเวณ รวมทั้งจักรยานให้เช่าอีกด้วย เปิดให้เข้าชมทุกวันระหว่างเวลา 08.00-18.00 น. อัตราค่าเข้าชม เด็ก 10 บาท ผู้ใหญ่ 30 บาท นักเรียน 5 บาท รถ 4 ล้อ 30 บาท สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. 044-357355 หรือ Website : www.zoothailand.org

14. อุทยานไม้กลายเป็นหิน

ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลสุรนารี การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา-ปักธงชัย) ระยะทาง 19 กิโลเมตร แยกขวาเข้าไปทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (ประตูที่ 2) อีก 3 กิโลเมตร แยกซ้ายเข้าถนนเลียบเมืองสายมิตรภาพ-หนองปลิงอีก 2 กิโลเมตรถึงวัดโกรกเคียนห้าซึ่งปัจจุบันเป็นที่เก็บไม้กลายเป็นหินซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากกว่าหมื่นชิ้น ในบริเวณนี้มีการขุดพบเศษไม้ท่อนไม้กลายเป็นหินตั้งแต่ระดับผิวดินถึงระดับความลึก 8 เมตร มีขนาดต่างๆ กัน ตั้งแต่ขนาดกรวดจนถึงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่า 50 เซนติเมตร และบางชิ้นมีความยาวมากกว่า 1 เมตร มีสีน้ำตาลหลายหลาก ทั้งในก้อนเดียวกันถึงต่างก้อนกัน มีอายุอยู่ในช่วงประมาณ 1 ถึง 70 ล้านปี จังหวัดนครราชสีมาโครงการจัดสร้างเป็นอุทยานไม้กลายเป็นหินและพิพิธภัณฑ์แห่งแรกของเอเชีย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์นี้ไว้ให้เป็นมรดกให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

อำเภอขามทะเลสอ

15. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลขามทะเลสอ

ตั้งอยู่เลขที่ 92/1 ม.5 บ้านโคกแฝก ตำบลขามทะเลสอ ห่างจากจังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 23 กิโลเมตร จากที่ว่าการอำเภอขามทะเลสอ เลี้ยวขวาทางเข้าวัดป่าอสิริการาม ระยะทาง 3 กิโลเมตร ถึงที่ทำการประปาตำบล เลี้ยวซ้ายอีก 500 เมตร เข้าถนนสุขพัฒนา เป็นไร่นาสวนผสมที่มีทั้งแปลงปลูกข้าว ไม้ผล เลี้ยงไก่บนบ่อปลา เลี้ยงไก่และเป็ดไก่ ฯลฯ สนใจเยี่ยมชม ติดต่อ นายเจริญ ชาญสูงเนิน โทร. 044-333049

16. ปราสาทพะโค

ตั้งอยู่ที่ตำบลกระโทก จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 224 (นครราชสีมา-โชคชัย) ระยะทาง 29 กิโลเมตร ค่อยซ้ายทางหลวงหมายเลข 2071 อีกประมาณ 3 กิโลเมตร อยู่ริมถนนทางด้านขวามือ เป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดู ก่อสร้างด้วยหินทรายสีขาว ประกอบด้วยกลุ่มโบราณสถาน 3 หลัง แต่ปัจจุบันเหลือให้เห็นเพียง 2 หลัง มีคูน้ำล้อมรอบเป็นรูปเกือบกึ่งวง ทางเข้าอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ได้พบชิ้นส่วนหน้าบันที่แสดงถึงอิทธิพลวัฒนธรรมเขมรแบบบาปวนในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย

อำเภอด่านเกวียน

17. ลานด่านเกวียน

ศูนย์หัตถกรรม "ลานด่านเกวียน" ตั้งอยู่ตำบลด่านเกวียนซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมือง 15 กิโลเมตรตามทางหลวงสาย 224 (โคราช-โชคชัย) ในสมัยโบราณตำบลนี้เป็นที่พักกองเกวียนที่ค้าขายระหว่างโคราช-เขมร มีแม่น้ำมูลไหลผ่าน ชาวบ้านใช้ดินริมฝั่งแม่น้ำมาปั้นภาชนะใช้สอยและได้ทำสืบต่อกันมาจนปัจจุบันนี้ นับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน ปัจจุบันด่านเกวียนมีชื่อเสียงมากในฐานะที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้สวยงามมีรูปแบบที่แปลก และหลากหลาย แต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีการปั้นและใช้ดินคำสัมฤทธิ์ ที่มีเอกลักษณ์ของสีเป็นเครื่องปั้นแบบด่านเกวียนไว้โดยเฉพาะ ศูนย์หัตถกรรมลานด่านเกวียน เป็นแหล่งรวบรวมศิลปหัตถกรรมไทยและสินค้าพื้นบ้านแห่งใหม่ในตำบลด่านเกวียนได้ เปิดดำเนินการเมื่อเดือนมิถุนายน 2545 บนเนื้อที่ 8 ไร่ ภายในศูนย์ประกอบด้วยร้านค้าต่างๆมากกว่า 70 ร้านค้า มีสินค้าให้เลือกสรรหลากหลาย อาทิ เช่น เครื่องปั้นดินเผา งานหินทรายจากผู้ผลิตโดยตรง ผลิตภัณฑ์จากทองเหลือง ผ้าไหมไทย และผ้าพื้นบ้านนานาชนิด ศิลปะภาพวาดติดผนัง งานไม้จากภาคเหนือ ผลิตภัณฑ์เรซิน ดอกไม้ยางพารา งานประดิษฐ์สร้างสรรค์จากเศษโลหะและอื่นๆ จากฝีมือคนไทยสินค้าตกแต่งบ้านและสวนของฝากของที่ระลึก สอบถามรายละเอียดได้ที่คุณทศพร เศษถาวรกุล โทร.01-9298368, 044-338444

18. สวนมะนาวด้านเกวียน

ตั้งอยู่เลขที่ 135 หมู่ 3 ตำบลด้านเกวียน อำเภอโชคชัย การเดินทางจากจังหวัดนครราชสีมาใช้ทางหลวงหมายเลข 224 (นครราชสีมา-โชคชัย) ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร (ก่อนถึงชุมชนเครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียน) แยกขวาทางเข้าวัดป่าหิมพานต์ อีกประมาณ 1 กิโลเมตร สวนแห่งนี้มีเนื้อที่ประมาณ 30 ไร่ ปลูกมะนาวพันธุ์ด้านเกวียนซึ่งเป็นพันธุ์ที่ได้รับการตั้งชื่อตามแหล่งที่พบ มีลักษณะเฉพาะตัว คือ ทนทานต่อความแห้งแล้ง ผลใหญ่ มีน้ำมากทุกขนาดผล กลิ่นเปลือกไม่ฉุนจัด รสชาติกลมกล่อม แต่ละต้นมีผลดกมาก บางต้นมีมากถึง 5,000 ผล ถ้าปล่อยให้ผลเติบโตต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่แย่งอาหารกัน ผลก็จะเจริญเติบโตขึ้นจนคล้ายส้มเกลี้ยง ส้มซ่า แต่มีความเปรี้ยวตามแบบของมะนาวทุกอย่าง

สวนมะนาวด้านเกวียนเปิดให้ชมทุกวัน มีผลผลิตและกิ่งพันธุ์จำหน่าย หากต้องการจัดทัศนศึกษาชมงานสวนมะนาวด้านเกวียน สามารถติดต่อรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ นายณรงค์ รัตนจันทร์ โทร.044-212696 หรือ โทร. 01-9767768

19. หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียน

อยู่ห่างจากตัวเมือง 15 กิโลเมตร ตามทางหลวงสาย 224 (นครราชสีมา-โชคชัย) ในสมัยโบราณตำบลนี้เป็นที่พักกองเกวียนที่ค้าขายระหว่างโคราช-เขมร มีแม่น้ำมูลไหลผ่าน ชาวบ้านใช้ดินริมฝั่งแม่น้ำมาปั้นภาชนะใช้สอย และได้ทำสืบต่อกันมานับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน ปัจจุบันด้านเกวียนมีชื่อเสียงมากในฐานะที่เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้สวยงาม มีรูปแบบที่แปลกและหลากหลาย แต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีในการปั้นและใช้ดินคำสัมฤทธิ์ที่มีเอกลักษณ์ของสีแบบดินเผาด้านเกวียน โดยเฉพาะ

อำเภอปักธงชัย

20. เขื่อนลำพระเพลิง

อยู่ในเขตอำเภอปักธงชัย ใช้เส้นทางสาย 314 ผ่านทางเข้าอำเภอปักธงชัยไปประมาณ 4 กิโลเมตร จะพบสี่แยกเลี้ยวขวามือเข้าไปเป็นระยะทาง 28 กิโลเมตร เป็นเขื่อนในความดูแลของกรมชลประทาน ชาวบ้านนิยมมาพักผ่อน รับประทานอาหาร ดกปลาและชมทิวทัศน์ริมอ่างเก็บน้ำ มีบริการบ้านพักรับรองหลายหลัง ติดต่อโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำพระเพลิง โทร. 044-373184 ต่อ 114 นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเหมาเรือหางยาวไปชมบรรยากาศภายในอ่างเก็บน้ำ เขื่อนน้ำคคคลองกี้หรือน้ำตกขุนโจนได้ โดยใช้เวลาไป-กลับประมาณ 3-4 ชั่วโมง ติดต่อได้ที่สโมสรเขื่อนลำพระเพลิง โทร. 044-373184 ต่อ 117

21. โครงการสวนป๊อปปี้บ้านสวนหอม

ม. 14 ต. คูม บนเส้นทางเข้าสู่เขื่อนลำพระเพลิง (ระยะทาง 8 กิโลเมตรจากสี่แยกลำพระเพลิง) เป็นลักษณะไร่นาสวนผสมแบบเก่า ปลูกพืชเล่นระดับสูง กลาง ต่ำ บนพื้นที่ 21 ไร่ ของ นายเหวา เลิศพรหมราช เป็นบ้านที่ได้รับรางวัลด้านการพัฒนาดีเด่น มีผู้สนใจเดินทางมาศึกษาดูงานด้านการเกษตรตลอดปี

22. ไร่อรุณรัตน์ธงชัย

ตั้งอยู่ที่บ้านคู อำเภอบึงโขงชัย บนเนื้อที่กว่า 80 ไร่ อรุณพันธุ์เยี่ยมจากต่างประเทศที่ไม่มีใครคาดคิดว่าจะเติบโตและให้ผลผลิตได้ในเมืองไทยได้นำมาปลูกไว้ในพื้นที่บึงโขงชัยนี้และสามารถติดดอกออกผลที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ มีทั้งอรุณมีเมล็ดและไม่มีเมล็ดหลายสายพันธุ์ด้วยรสชาติหวานอร่อยของผลสดและผลิตภัณฑ์แปรรูปนานาชนิด

การเดินทาง จากตัวเมืองนครราชสีมาใช้เส้นทางหมายเลข 314 (โคราช-บึงโขงชัย) ประมาณ 25 กิโลเมตร จนถึงสี่แยกอวยชัย เลี้ยวซ้ายไปทางอำเภอบึงโขงชัย ประมาณ 1.5 กิโลเมตร ทางเข้าไร่ทางขวามือ (ทางเข้าทางเดียวกับโครงการพิมคำแลนด์) ประมาณ 1 กิโลเมตร สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 01-8771228, 01-9774278

23. วัดหน้าพระธาตุ (วัดตะคุ)

ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลตะคุ การเดินทางจากตัวเมืองนครราชสีมาใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 314 ประมาณ 30 กิโลเมตร (ผ่านสี่แยกบึงโขงชัย) มีทางแยกด้านขวามือเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 2238 ไปบ้านตะคุ ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร วัดตั้งอยู่ทางซ้ายมือ วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างต่างๆ ได้แก่ เจดีย์ อุโบสถ และหอไตรกลางน้ำที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี มีศิลปะแบบท้องถิ่นปะปนอยู่มาก อุโบสถหลังเก่ามีจิตรกรรมฝาผนังสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ปรากฏให้เห็นอยู่เกือบสมบูรณ์ทั้งบริเวณผนังด้านหน้าข้างนอกและผนังด้านในทั้งสี่ด้าน เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทศชาติชาดก และเป็นภาพการสักการะพระพุทธรูปบาท นอกจากนี้ยังแทรกภาพชีวิตประจำวันของชาวบ้านในสมัยนั้นด้วยเช่น การทำนา การหาปลา เป็นต้น ทางด้านหน้าอุโบสถหลังเก่า มีสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ที่กลางสระมีหอไตร 1 หลัง ทรงเตี้ยแบบหอไตรพื้นเมืองอีสานซึ่งมีภาพลายรดน้ำที่บานประตูเป็นลวดลายวิจิตรสวยงามมาก ระหว่างหอไตรและอุโบสถหลังเก่า ยังมีเจดีย์ศิลปะแบบลาวเก่าอีก 1 องค์ สร้างโดยชุมชนที่อพยพมาจากนครเวียงจันทน์

อำเภอสูงเนิน

24. โบราณสถานเมืองเสมา

ตั้งอยู่ที่ตำบลเสมา ห่างจากนครราชสีมาประมาณ 37 กิโลเมตร จากตลาดอำเภอสูงเนิน เดินทางข้ามลำตะคอง และผ่านบ้านหินตั้งไปจนถึงเมืองเสมาเป็นระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร แขนงเมืองเสมาเป็นรูปไข่กว้าง 3 กิโลเมตร ยาว 4 กิโลเมตร ปัจจุบันยังเห็นร่องรอยเมืองและกำแพงดินล้อมรอบเป็นบางส่วน เมืองนี้เป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดี ตั้งขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 12 และมีพัฒนาการสืบเนื่องมาถึงพุทธศตวรรษที่ 16-17 ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมขอมโบราณ บริเวณเมืองเสมามีซากโบราณสถานก่อด้วยศิลาแลงและหินทรายหลงเหลืออยู่ มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุต่างๆ เป็นจำนวนมาก ที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือ พระนอนหินทรายและธรรมจักรเก่าแก่ซึ่งปัจจุบันอยู่ในบริเวณวัดธรรมจักรเสมาราม

25. เมืองโบราณที่ตำบลโคราช หรือ เมืองโคราชเก่า

ถือเป็นจุดเริ่มต้นของอารยธรรมขอมในอศิศที่พบในเขตนครราชสีมา มีร่องรอยโบราณสถานหลงเหลือให้เห็น 3 แห่งด้วยกันคือ ปราสาทโนนกู่ ปราสาทเมืองแขก ปราสาทเมืองเก่า การเดินทางจากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-สระบุรี) ไปจนถึงกิโลเมตรที่ 221-222 เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 2161 (เข้าสู่อำเภอสูงเนิน) ไปประมาณ 3 กิโลเมตร ให้สังเกตทางแยกขวามือข้างวัดญาณโสภิตวนาราม (วัดป่าสูงเนิน) ซึ่งเป็นเส้นทางเข้าสู่โบราณสถานเหล่านี้ คือ **ปราสาทโนนกู่** ตั้งอยู่ที่บ้านกกกอก หมู่ที่ 7 ตำบลโคราช ห่างจากแยกวัดญาณโสภิตวนาราม 3 กิโลเมตร เป็นโบราณสถานขนาดเล็กก่อด้วยอิฐและหินทราย มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ประกอบด้วยปราสาทหลังเดี่ยวบนฐานสูง ด้านหน้ามีวิหารหันเข้าหาปราสาทประธานอยู่ 2 หลัง ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้ว มีซุ้มประตูทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเป็นทางเข้า-ออก และที่ลานระหว่างวิหารทั้งสองนั้นพบโคนนทิหมอบในอาคารเคารพปราสาทประธานอันเป็นที่สถิตของพระศิวะมหาเทพตามคติความเชื่อของศาสนาฮินดู จากการขุดแต่งปราสาทแห่งนี้ในปี พ.ศ.2534-2535 ได้พบหลักฐานทางโบราณคดีเป็นจำนวนมาก สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดู ที่สร้างขึ้นตามแบบศิลปะเขมรโบราณ ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 15

อำเภอสูงเนิน

26. วัดธรรมจักรเสมาราม

ตั้งอยู่ที่บ้านคลองขวาง ตำบลเสมา แต่เดิมบริเวณนี้เป็นศาสนสถานในสมัยทวารวดี มีโบราณวัตถุที่สำคัญคือ พระพุทธรูปปางไสยาสน์ ก่อสร้างด้วยหินทรายแดงขนาดใหญ่หลายๆ ก้อนประกอบกันขึ้นตามแนวทิศเหนือทิศใต้ มีความยาว 13.30 เมตร สูง 2.80 เมตร อายุราว พ.ศ.1200 พระเศียรอยู่ทางทิศใต้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออก พระพักตร์ค่อนข้างเหลี่ยมประกอบด้วยหินทราย

ที่แผ่นวางซ้อนกัน พระวรกายประกอบด้วยหินทรายรวมกันเป็นแผ่นในแนวตั้ง นอกจากนี้ยังมี
ธรรมจักรหินทรายเก่าแก่ รูปสี่เหลี่ยม ตอนล่างสลักลายคล้ายหน้าพนัสบดี (เจ้าป่า คั่นโพธิ์ คั่นไทร) เก็บ
รักษาไว้ในศาลา ส่วนโบราณวัตถุอื่นๆ ได้แก่พระพุทธรูปสำริด พระพิมพ์ดินเผา ลูกปัดแก้ว แวควินเผา
ที่ใช้ปั้นถ้วย และศิลาจารึก จัดแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

อำเภอโนนสูง

27. ผลิภัณฑ์จากกกจันทบูรณบ้านปราสาทใต้

ตั้งอยู่หมู่ 7 ตำบลธารปราสาท ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 45 กิโลเมตร ตาม
เส้นทางสายนครราชสีมา-ขอนแก่น บริเวณหลัก กม. ที่ 44 แล้วแยกซ้ายเข้าไปอีก 1 กิโลเมตร เป็นหมู่
บ้านที่นักท่องเที่ยวสามารถไปสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านได้อย่างใกล้ชิดในลักษณะโฮมสเตย์ นอกจากนี้จะ
ได้ชมโครงกระดูกมนุษย์โบราณอายุ 3,000 ปี สมาชิกกลุ่มแม่บ้านบ้านปราสาทใต้ ยังดำเนินกิจกรรม
แปรรูปกกจันทบูรณ เป็นกระเป๋า เข็มเอกสาร กล่องกระดาษชำระ รองเท้า หมวก ฯลฯ สนใจเดินทาง
ไปชมติดต่อ สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสูง โทร. 044-379269

28. แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท

ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านปราสาทใต้ ตำบลธารปราสาท จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข
2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น ถึงกิโลเมตรที่ 44 มีทางแยกซ้ายเข้าไปอีก 1 กิโลเมตร หากเดินทางโดย
รถประจำทางจากกรุงเทพฯหรือนครราชสีมา ให้นั่งรถสายที่จะไป ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย
ยโสธรหรือ กาฬสินธุ์ ลงรถที่กม.44 แล้วต่อรถจักรยานยนต์รับจ้างจากปากทางเข้าหมู่บ้าน
บ้านปราสาทนับเป็นแหล่งโบราณคดีแห่งที่สองต่อบ้านเชียง ที่ได้จัดทำในลักษณะพิพิธภัณฑสถาน
แจ้ง จากหลักฐานที่ค้นพบสันนิษฐานว่า มีชุมชนอาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์
จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ มีหลักฐานของกลุ่มวัฒนธรรมแบบทวารวดีและแบบเขมรโบราณ ช่วง
ระหว่าง 1,500-3,000 ปีมาแล้ว หลุมขุดค้นที่ตกแต่งและเปิดให้ชม มีทั้งหมด 3 แห่ง คือ

- หลุมขุดค้นที่ 1 มีโครงกระดูกฝังอยู่ในชั้นดินแต่ละสมัย แต่ละขุมมีลักษณะการ
ฝังที่ต่างกันไป ขุด 3,000 ปี อยู่ในชั้นดินระดับล่างสุดลึก 5.5 เมตร โครงกระดูกจะหันหัวไปทางทิศ
ตะวันออกเฉียงใต้ ขุด 2,500 ปี หันหัวไปทางทิศตะวันออก ขุด 2,000 ปีหันหัวไปทางทิศใต้ แต่คติใน
การฝังจะคล้ายกันคือจะนำเครื่องประดับ เช่น กำไลเปลือกหอย ลูกปัด แหวนสำริด กำไลสำริด เครื่อง
ประดับศีรษะทำด้วยสำริดและภาชนะของผู้ตายฝังรวมไปด้วยกับผู้ตาย ในช่วงสามระยะแรกนี้เป็น
ภาชนะดินเผาเคลือบน้ำดินสีแดง แบบลายเชือกทาบ ลักษณะหลักของภาชนะเป็นแบบคอแคบปาก
บาน แต่บางใบมีทรงสูงเหมือนคนโท บางชิ้นมีลักษณะเป็นทรงกลมสั้น ต่อมาในขุด 1,500 ปีนั้น
ลักษณะภาชนะจะเปลี่ยนเป็นแบบพิมายคำ คือ มีสี่คำ ผิวขี้คมัน เนื้อหยาบบาง

- หลุมขุดค้นที่ 2 ในดินชั้นบนพบร่องรอยของศาสนสถานในพุทธศตวรรษที่ 13-16 เรียกกันว่า “คูธารปราสาท” และพบเศียรพระพุทธรูปในสมัยเดียวกัน ศิลปะทวารวดีแบบท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพบรูปปั้นดินเผาผู้หญิงครึ่งตัวเอามือกุมท้องลักษณะคล้ายตั้งครรภ์และชิ้นส่วนลายปูนปั้นประดับปราสาท

- หลุมขุดค้นที่ 3 พบโครงกระดูกในชั้นดินที่ 5.5 เมตร เป็นผู้หญิงทั้งหมด เป็นที่น่าสังเกตว่ากระดูกทุกโครงในหลุมนี้ไม่มีศีรษะ และ ภาชนะนั้นถูกทุบให้แตกก่อนที่จะนำไปฝังด้วยกัน นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าเป็นโครงกระดูกของผู้หญิงที่ถูกประหารชีวิตและนำศีรษะไปแห่งประจาน และได้พบส่วนกะโหลกอยู่รวมกันอยู่อีกที่หนึ่ง ซึ่งห่างจากจุดเดิมเพียง 500 เมตร ชาวบ้านปราสาทจะร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนกุศลในวันที่ 21 เมษายน ของทุกปี

29. โฮมสเตย์บ้านปราสาท (แหล่งพักชุมชนบ้านปราสาท)

ตำบลปราสาทประกอบด้วยหมู่บ้านปราสาทเหนือและบ้านประสาทใต้ซึ่งอยู่ติดกันแต่ชุมชนที่ทำโฮมสเตย์ คือ บ้านปราสาทใต้กิจกรรมนี้เริ่มจากการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นำชาวต่างชาติไปพักค้างแรมเป็นครั้งคราวและทำเป็นกิจกรรมต่อเนื่องอย่างจริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2539 จนปัจจุบันบ้านปราสาทเป็นตัวอย่างสำหรับหมู่บ้านอื่นทั่วประเทศ นิยมมาศึกษาดูงานเพื่อนำไปปรับใช้กับหมู่บ้านของตนเป็นการเพิ่มรายได้และพัฒนาความเป็นอยู่ในชุมชน ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การมาพักคือระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม ซึ่งอากาศกำลังเย็นสบาย

ชาวบ้านปราสาทก็เหมือนกับหมู่บ้านอีสานทั่วไปที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา โดยทำนากันเพียงปีละครั้ง ยามว่างชาวบ้านมักประกอบอาชีพทำหัตถกรรมเสริมรายได้ บ้างสานเสื่ออก สานหมวก หรือสานรองเท้าน้ำ กระเป๋างานบ้านเล็กไหมทอผ้า บ้างทำเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย มีทั้งซอฮู้และซอด้วง บรรยากาศโดยรอบของหมู่บ้านจะเป็นทุ่งนา มีธารปราสาทที่เชื่อว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ไหลผ่านแบ่งเขตแดนบ้านปราสาทเหนือและใต้ เป็น 1 ในแม่น้ำ 9 สายที่นำไปใช้ในพิธีกรรมในราชสำนักแม่น้ำสายนี้จะไหลไปรวมกับแม่น้ำมูล ชาวบ้านได้อาศัยจับปลาจากแม่น้ำมาเป็นอาหาร สนใจร่วมเรียนรู้ชีวิตชนบทติดต่อได้ที่ ผู้ใหญ่เทียม สะอองกลาง โทร.044-367075 หรือ อาจารย์จรัญ จอมกลาง โทร. 044-367062

อำเภอสีคิ้ว

30. เขื่อนลำตะคอง

ตั้งอยู่ตำบลลาดบัวขาว ห่างจากตัวเมืองประมาณ 62 กิโลเมตร มีทางแยกจากทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-สระบุรี) บริเวณกิโลเมตรที่ 196-197 ประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นเขื่อนดินสร้างกันลำตะคองที่ช่องเขาเขื่อนล้นและช่องเขาถ่านเสียดในปี พ.ศ.2517 เพื่อนำน้ำเหนือเขื่อนมาใช้ประโยชน์ในด้านชลประทาน นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวบนสันเขื่อนเพื่อชมทิวทัศน์ของอ่าง

เก็บน้ำซึ่งมีฉากหลังเป็นภูเขาสวยงามเหมาะสำหรับพักผ่อนในยามแดดร่มลมตก เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 – 18.00 น.

31. โรงไฟฟ้าพลังน้ำลำตะคองแบบสูบกลับ

ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เขื่อนลำตะคอง ตำบลคลองไผ่ เป็นโครงการโรงไฟฟ้าแบบสูบกลับเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าเสริมระบบในช่วงความต้องการไฟฟ้าสูงสุด โดยการนำพลังงานไฟฟ้าที่เหลืออยู่ (ช่วงมีความต้องการไฟฟ้าน้อย) ในระบบมาใช้สูบน้ำจำนวนหนึ่งที่มีอยู่ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคองเดิม (ของกรมชลประทาน) ขึ้นไปเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำข้างบน (กฟผ.สร้างขึ้นใหม่) และเมื่อมีความต้องการไฟฟ้ามากในช่วงหัวค่ำก็ปล่อยน้ำจำนวนเดียวกันนี้ให้ไหลกลับคืนลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคองตามเดิมโดยผ่านกังหันน้ำเพื่อผลิตไฟฟ้าเสริมระบบ เป็นปัจจัยในการพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาคอย่างมาก สำหรับผู้ที่สนใจเข้าชมโครงการต้องทำหนังสือติดต่อล่วงหน้า สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 044-214990-3

32. วัดเขาจันทน์งาม

ตั้งอยู่ที่บ้านเลิศสวัสดิ์ จากตัวเมืองใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-สระบุรี) ประมาณ 50 กิโลเมตร บริเวณกิโลเมตรที่ 200-201 มีทางแยกซ้ายเข้าไปประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นแหล่งศิลปะภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งอยู่บริเวณด้านหลังวัด โดยเดินเท้าผ่านสวนหินและป่าธรรมชาติอันร่มรื่นและเงียบสงบเข้าไปประมาณ 150 เมตร จะพบภาพเขียนลงสีแบบเงาที่บสีแดงเป็นแนวปรากฏอยู่บนเพิงผาหินทรายด้านหนึ่ง อยู่สูงจากพื้นดินประมาณ 4 เมตร เป็นรูปคนและสัตว์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่หรือกิจกรรมบางอย่างของกลุ่มคน เช่น ลักษณะการแต่งกาย การดำรงชีวิต การล่าสัตว์ สันนิษฐานว่าเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นโดยชุมชนเกษตรกรรมที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้มีอายุระหว่าง 3,000 – 4,000 ปี

33. แหล่งหินตัดสี่คิ้ว

ตั้งอยู่บนถนนมิตรภาพ (ทางหลวงหมายเลข 2) ห่างจากตัวเมืองประมาณ 40 กิโลเมตร บริเวณกิโลเมตรที่ 206-207 ด้านซ้ายมือเป็นเนินเขาที่เต็มไปด้วยหินทรายสีขาว ปรากฏร่องรอยของการสกัดหินเป็นร่องสี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ อยู่หลายแนวและยังทิ้งร่องรอยของเครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสกัด สันนิษฐานว่าเดิมคงจะนำหินทรายบริเวณนี้ไปสร้างปราสาทหินที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง เช่น ปราสาทเมืองแขก ปราสาทโนนกู่ ปราสาทเมืองเก่า

อำเภอขามสะแกแสง

34. กลุ่มอาชีพการเกษตรผสมผสานบ้านหนอง

ม.4 ค.ขามสะแกแสง ห่างจากที่ว่าการอำเภอขามสะแกแสงประมาณ 5 กิโลเมตร ตามเส้นทางขามสะแกแสง-โนนสูง เป็นไร่นาสวนผสมของนายสกลิต มุ่งแฝงกลาง มีแปลงสาธิตจัดเป็นส่วน เช่น นาข้าว สวนกล้วย ฝรั่ง และบ่อปลา เคยได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดระดับภาค ปี 2541

อำเภอครบุรี

35. หาดจอมทอง

หาดจอมทองอยู่ในบริเวณพื้นที่ท้ายเขื่อนลำมูลบน ใกล้กับเขาดอมทอง ตำบลจระเข้หิน มีความกว้างของหาดจากแนวริมน้ำขึ้นมาเฉลี่ย 80 เมตร ยาว 800 เมตร โดยทำการลงทรายหยาบตลอดแนวทั้งหมด ความหนาของทรายประมาณ 10 เมตร เป็นชายหาดที่เสมอเรียบตามแนวระดับน้ำ ทำให้มีบริเวณพื้นที่ชายหาดและบริเวณที่สามารถลงเล่นน้ำได้ มีบริการให้เช่าห่วงยาง เรือถีบ เก้าอี้พับ ร่มชายหาดและเรือแพอีกด้วย การเดินทาง มี 2 เส้นทางคือ

1. จากตัวจังหวัดนครราชสีมา ใช้เส้นทางนครราชสีมา-โชคชัย-ครบุรี ระยะทาง 52 กิโลเมตรถึงตัวอำเภอครบุรี ใช้เส้นทางถนนลาดยางชลประทานมูลบน-ลำแจะ ที่อำเภอครบุรี-หาดจอมทอง ระยะทาง 17 กิโลเมตร รวมระยะทางจากตัวจังหวัดนครราชสีมา-ครบุรี-หาดจอมทอง ประมาณ 69 กิโลเมตร

2. จากตัวจังหวัด ไปอำเภอบัวชุม จนถึงสามแยกปอแดง(ทางหลวงหมายเลข 304 -กบินทร์บุรี) เลี้ยวซ้ายไปตามเส้นทางชลประทาน-ปอแดง ประมาณ 20 กิโลเมตร ถึงเขื่อนมูลบน จากเขื่อนฯไปอีก 5 กิโลเมตรถึงหาดจอมทอง รวมระยะทางจากตัวจังหวัดนครราชสีมา-บัวชุม-หาดจอมทอง ประมาณ 60 กิโลเมตร

อำเภอพิมาย

36. อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านสัมฤทธิ์ตะวันออก ต. สัมฤทธิ์ ห่างจากตัวเมือง 46 กิโลเมตร การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ถึงหลักกิโลเมตรที่ 43-44 แยกขวาเข้าไปประมาณ 3 กิโลเมตร บริเวณที่โล่งกว้างนี้เคยเป็นสนามรบระหว่างชาวโคราชและทหารลาวเมื่อครั้งสงครามเจ้าอนุวงศ์ในสมัยรัชกาลที่ 3 ปัจจุบันมีการสร้าง ศาลสถิตย์ดวงวิญญาณนางสาวบุญเหลือและวีรชน ซึ่งชาวบ้านสัมฤทธิ์ร่วมกันสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2531 เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ดวงวิญญาณของนางสาวบุญเหลือและวีรชนชาวโคราชที่ได้ทำการต่อสู้กับกองทัพลาวจนได้ชัยชนะ มีการจัดงานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุกปี ระหว่างวันที่ 3-5 มีนาคม

37. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิมาย

ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย บริเวณเชิงสะพานท่าสงกรานต์ ก่อนถึงปราสาทหินพิมาย เล็กน้อย จากตัวเมืองนครราชสีมาเดินทางมาตามทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ระยะทาง 50 กิโลเมตรถึงทางแยกตลาดแคเลี้ยวขวาไปตามทางหลวง 206 อีก 10 กิโลเมตร หากใช้บริการรถโดยสารสามารถขึ้นรถได้ที่สถานีขนส่งแห่งที่ 2 ในตัวเมืองนครราชสีมา

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นสถานที่รวบรวมหลักฐานทางโบราณคดีและจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมอีสานในอดีต โดยเฉพาะโบราณวัตถุศิลปวัตถุที่ค้นพบในเขตอีสานตอนล่าง แบ่งการจัดแสดงออกเป็น ส่วน อาคารพิพิธภัณฑ์และส่วนอาคารเก็บทับหลัง ส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์ได้รับการยกย่องว่ามีการจัดวางศิลปโบราณวัตถุต่างๆ ไว้อย่างสวยงามน่าชมเป็นระเบียบ ทันสมัย แบ่งการจัดแสดงเป็นหลายส่วนเช่น ศิลปะพื้นบ้านแบบภาคอีสาน อุปกรณ์เครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น โถก ครกกระเดื่อง หีบฝ้าย เกรียน ขนอมไม้สำหรับบรรทุกข้าวเปลือกจากนาสู่ยุ้งข้าว หรือ เครื่องใช้สำหรับพระภิกษุสามเณรและมีส่วนที่จัดแสดงเกี่ยวกับประวัติเมืองพิมาย และทับหลังที่นำมาจากปราสาทหินต่างๆในจังหวัดนครราชสีมาและภาคอีสาน นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่นำมาจัดแสดงได้แก่ เครื่องปั้นดินเผาโบราณ โครงกระดูก เครื่องมือ เครื่องประดับที่ทำจากสำริดและหิน และโบราณวัตถุสมัยประวัติศาสตร์ได้แก่ ใบเสมาแบบศิลปทวารวดี ชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมแบบเขมร เช่น หน้าบัน เสาประดับกรอบประตู ทวารบาลและประติมากรรมรูปเคารพ อาทิ พระพุทธรูป เทวรูป รูปพระโพธิสัตว์ และประติมากรรมชิ้นเด่นของพิพิธภัณฑ์คือรูปปั้นพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทำจากหินทรายพบที่ปราสาทพรหมทัต ปราสาทหินพิมาย ชั้นที่สองจัดแสดงเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมของภาคอีสานในอดีต ชุมชนแรกเริ่ม อิทธิพลของวัฒนธรรมเขมร พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-16.00 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. 044-471167 หรือ www.thailandmuseum.com

38. ไทรงาม

ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณเขื่อนพิมาย โดยก่อนข้ามสะพานท่าสงกรานต์เข้าตัวอำเภอ พิมาย จะมีทางแยกไปเขื่อนพิมายอีกประมาณ 2 กิโลเมตร บรรยากาศไทรงามแห่งนี้มีต้นไทรขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ไทรเหล่านี้เกิดจากต้นแม่อายุประมาณ 350 ปี แผ่กิ่งก้านสาขาออกรากซึ่งเจริญเติบโตเป็นลำต้นใหม่มากมายครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง ประมาณ 15,000 ตารางฟุต สถานที่นี้มีชื่อเสียงรู้จักกันมานานตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสเมืองพิมายเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ.2454 และได้พระราชทานนามว่า “ไทรงาม” ในบริเวณใกล้เคียงมี

ร้านขายของที่ระลึกและร้านอาหารหลายร้าน อาหารที่นักท่องเที่ยวนิยมมารับประทานกันมากคือ ผัดหมี่พิมาย (ผัดหมี่โคราช) ที่เสิร์ฟเหนียวนุ่มน่ากิน ไม่แพ้ก๋วยเตี๋ยวเส้นจันท์

39. อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย ประกอบด้วยโบราณสถานสมัยขอมที่ใหญ่โตและงดงาม อดังการนั้นคือ “ปราสาทหินพิมาย” แหล่งโบราณคดีที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ บนพื้นที่ 115 ไร่ วางแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 565 เมตร ยาว 1,030 เมตร

ชื่อ “พิมาย” น่าจะมาจากคำว่า “วิมาย” หรือ “วิมายปุระ” ที่ปรากฏในจารึกภาษาเขมรบนแผ่นหินตรงกรอบประตูระเบียงคดด้านหน้าของปราสาทหินพิมาย และยังปรากฏชื่อในจารึกอื่นอีกหลายแห่ง อาจจะเป็นคำที่ใช้เรียกรูปเคารพหรือศาสนาสถาน

สิ่งที่เป็นลักษณะพิเศษของปราสาทหินพิมาย คือ ปราสาทหินแห่งนี้สร้างหันหน้าไปทางทิศใต้ต่างจากปราสาทหินอื่นที่มักหันหน้าไปทางทิศตะวันออก สันนิษฐานว่าเพื่อให้หันรับกับเส้นทางที่ตัดมาจากเมืองยโสธรปุระเมืองหลวงของอาณาจักรเขมรซึ่งเข้าสู่เมืองพิมายทางด้านทิศใต้ จากหลักฐานศิลาจารึกและศิลปะการก่อสร้าง บ่งบอกว่าปราสาทหินพิมายคงจะเริ่มสร้างขึ้นในราวปลายพุทธศตวรรษที่ 16 ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 รูปแบบทางศิลปกรรมของตัวปราสาทเป็นแบบปาปวนซึ่งเป็นศิลปะที่รุ่งเรืองในสมัยนั้น โดยมีลักษณะของศิลปะแบบนครวัดซึ่งเป็นที่นิยมในสมัยต่อมาปนอยู่บ้าง และมาต่อเติมอีกครั้งในราวต้นพุทธศตวรรษที่ 18 สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งครั้งนั้นเมืองพิมายเป็นเมืองซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรเขมร ปราสาทหินแห่งนี้สร้างเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนาเถรวาทโดยตลอด เนื่องจากพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 และพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทรงนับถือพุทธศาสนาเถรวาทมาโดยตลอด ปราสาทหินพิมายมีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจดังนี้

สะพานนาคราช เมื่อเข้าไปเยี่ยมชมปราสาทหินพิมายจะผ่านส่วนนี้เป็นส่วนแรก จะเห็นสะพานนาคราชและประติมากรรมรูปสิงห์ ตั้งอยู่ด้านหน้าของซุ้มประตูด้านทิศใต้ของปราสาทประธานซึ่งเป็นส่วนหน้าของปราสาท ทั้งนี้อาจมีจุดมุ่งหมายในการสร้างให้เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงการเชื่อมต่อระหว่างโลกมนุษย์กับโลกสวรรค์ ตามคติความเชื่อในเรื่องจักรวาลทั้งในศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ มีลักษณะเป็นรูปกากบาท ยกพื้นขึ้นสูงจากพื้นดินประมาณ 2.50 เมตร ราวสะพานโดยรอบทำเป็นลำตัวพญานาค ซुकอแผ่พังพานเป็นนาคเจ็ดเศียร มีลำตัวติดกันเป็นแผ่น หันหน้าออกไปยังเชิงบันไดทั้งสี่ทิศ

ซุ้มประตูและกำแพงชั้นนอกของปราสาท ถัดจากสะพานนาคราชเข้ามาเป็นซุ้มประตูหรือที่เรียกว่า โคปุระ ของกำแพงปราสาทด้านทิศใต้ ก่อด้วยหินทราย มีผังเป็นรูปกากบาทและมีซุ้มประตูลักษณะเดียวกันนี้อีก 3 ทิศ คือ ทิศเหนือ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตก โดยมีแนวกำแพงสร้างเชื่อมต่อระหว่างกันเป็นผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวจากเหนือถึงใต้ 277.50 เมตร และกว้างจากตะวัน

ออกไปตะวันตก 220 เมตร ชุ่มประตูด้านทิศตะวันตกมีทับหลังชั้นหนึ่งสลักเป็นรูปขบวนแห่งพระพุทธ
รูปนาคปรกที่ประดิษฐานอยู่เหนือคานหาม

ชุ่มประตูและกำแพงชั้นใน (ระเบียงคค) เมื่อผ่านจากชุ่มประตูและกำแพงชั้นนอก
ไปแล้ว ก็จะถึงชุ่มประตูและกำแพงชั้นใน ซึ่งล้อมรอบปราสาทประธาน กำแพงชั้นในของปราสาทแตก
ต่างจากกำแพงชั้นนอก คือ ก่อเป็นห้องยาวต่อเนื่องกันคล้ายเป็นทางเดินมีหลังคาคลุม อันเป็นลักษณะ
ที่เรียกว่า ระเบียงคค มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ความยาวจากเหนือถึงใต้ 80 เมตร และความกว้างจาก
ตะวันออกไปตะวันตก 72 เมตร มีทางเดินกว้าง 2.35 เมตร เดินทะลุกันได้ตลอดทั้งสี่ด้าน หลังคามุง
ด้วยแผ่นหิน การบูรณะระเบียงคคเมื่อปีพ.ศ 2532 ได้พบแผ่นทองคูนลายรูปดอกบัว 8 กลีบ บรรจุไว้ใน
ช่องบนพื้นหินของชุ่มประตูระเบียงคคเกือบจะทุกด้าน แผ่นทองเหล่านี้คงไว้เพื่อความเป็นสิริมงคล
เหมือนที่พบในปราสาทอื่นอีกหลายแห่ง

ปราสาทประธาน ตั้งอยู่กลางลานภายในระเบียงคค เป็นศูนย์กลางของศาสนสถาน
แห่งนี้ ปราสาทประธานสร้างด้วยหินทรายสีขาวยังองค์ ต่างจากชุ่มประตู(โคปุระ)และกำแพงชั้นในและ
ชั้นนอกที่สร้างด้วยหินทรายสีแดงเป็นหลัก มีหินทรายสีขาวเป็นส่วนประกอบบางส่วน เนื่องจากหิน
ทรายสีขาวมีคุณสมบัติคงทนดีกว่าหินทรายสีแดง องค์ปราสาทสูง 28 เมตร ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้
สิบสองยาวด้านละ 22 เมตร ด้านหน้ามีมณฑปเชื่อมต่อกับองค์ปราสาทโดยมีฉนวนกัน องค์ปราสาทและ
มณฑปตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน ส่วนด้านอื่น ๆ อีกสามด้านมีมุขยื่นออกไปมีบันไดและประตูขึ้นลงสู่องค์
ปราสาททั้งสี่ด้าน

ปราสาทพรหมทัต ตั้งอยู่ด้านหน้าปราสาทประธานเยื้องไปทางซ้ายสร้างด้วยศิลาแลง
มีฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมย่อมุม กว้าง 14.50 สูงประมาณ 15 เมตร สร้างในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ภายใน
ปราสาทพบประติมากรรมหินทรายจำหลักเป็นรูปประติมากรรมฉลององค์ของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7
(จำลอง) ที่เรียกว่า ปราสาทพรหมทัต ก็เพื่อให้เข้ากับตำนานพื้นเมืองเรื่องท้าวพรหมทัตพระเจ้าแผ่นดิน
ปัจจุบันกรมศิลปากรได้เก็บรักษาองค์จริงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

ปราสาทหินแดง ตั้งอยู่ทางด้านขวา สร้างด้วยหินทรายสีแดง กว้าง 11.40 เมตร สูง
15 เมตร มีมุขยื่นออกไปเป็นทางเข้าทั้ง 4 ทิศ เหนือกรอบประตูทางเข้าด้านทิศเหนือมีทับหลังสลักเป็น
ภาพเล่าเรื่องในมหากาพย์ภารตะตอนกรณะล่าห่มุปา ออกจากระเบียงคค (กำแพงชั้นใน) มาบริเวณ
ลานชั้นนอกทางด้านทิศตะวันตก ล้อมรอบด้วยกำแพงชั้นนอกอีกชั้นหนึ่ง ประกอบด้วยอาคารที่เรียก
ว่า บรรณาลัย มีสองหลังตั้งอยู่คู่กันและมีสระน้ำอยู่ทั้งคู่

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 07.30-18.00 น. ค่าเข้าชม
ชาวไทยคนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 40 บาท มีบริการขู่มัคคุเทศก์ซึ่งเป็นนักเรียนจากโรง
เรียนพิมายวิทยานำชมสถานที่ฟรี โบราณสถานนอกกำแพงปราสาทหินพิมาย มีสิ่งที่น่าสนใจดังนี้

ประตูเมืองและกำแพงเมืองพิมาย สร้างในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 บรรดาประตูเมืองทั้ง 4 ทิศ ประตูชัยด้านทิศใต้ นับเป็นประตูเมืองที่สำคัญที่สุด เพราะรับกับถนนโบราณที่ตัดผ่านมาจากเมืองพระนครเข้าสู่ตัวปราสาทพิมาย หากหยุดยืนที่ช่องประตูเมืองด้านทิศใต้ จะมองเห็นปราสาทหินพิมายผ่านช่องประตูเมืองพอดี ลักษณะประตูเมืองมีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีทางผ่านตลอดกลางประตู ส่วนของหลังคาได้หักพังไปหมดแล้ว

เมรุพรหมทัต อยู่นอกกำแพงปราสาทด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ เป็นซากโบราณสถานก่อด้วยอิฐ ปัจจุบันเป็นมูลดินทับถมจนเป็นรูปกลมสูงประมาณ 30 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 59 เมตร ที่เรียกว่าเมรุพรหมทัตเพราะเชื่อว่าเป็นที่ถวายเพลิงพระศพท้าวพรหมทัตตามตำนานนั่นเอง แต่จากลักษณะการก่อสร้างเข้าใจว่าสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย

นอกจากนี้ยังมีโบราณสถานทางด้านทิศใต้ได้แก่ ทำนางสระผม ภูฎิถายีและอโรคยาศาล

40. กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปสุกรบ้านน้อยสามัคคี

ม.15 ต.ในเมือง ห่างจากแยกตลาดแค (เส้นทางตลาดแค-พิมาย) ประมาณ 9 กิโลเมตร ก่อนถึงโรงพยาบาลพิมาย จะมีทางแยกซ้ายมือเข้าไปประมาณ 500 เมตร เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตสินค้าแปรรูปจากเนื้อหมู เช่น ไส้กรอกอีสาน, หมูแผ่น, หมูหยอง, ลูกชิ้นหมู, หมูแคเคี้ยว รสชาติอร่อย สะอาด ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานส่งเสริมการเกษตรดีเด่น ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี 2543 สนใจเข้าชมขั้นตอนการผลิต ติดต่อล่วงหน้าที่ นางจันทร์เพ็ญ อริยเดช ประธานกลุ่มแม่บ้านฯ โทร. 044-285297

41. ไร่อู่ขุนเพชรพิมาย

อยู่ที่บ้านนิคมสร้างตนเอง สาย 4 ซอย 2 ห่างจากอำเภอพิมายประมาณ 13 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 2163 (พิมาย-หินลาด) มีป้ายบอกทางเข้าไร่ชมและเลือกซื้ออู่สดๆ ปลอดสารพิษ ทั้งชนิดมีเมล็ดและไม่มีเมล็ด โดยการตัดจากต้นด้วยตัวเอง

อำเภอห้วยแถลง

42. หมู่บ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านหูล่งประตูสามัคคี

ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 ต. หูล่งประตู บนทางหลวงหมายเลข 2163 (เส้นทางพิมาย-หินลาด) บริเวณหลัก กม. ที่ 21 แยกขวามือมีป้ายบอกทางเข้าหมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านหูล่งประตู รวมระยะทางจากจังหวัดนครราชสีมาประมาณ 90 กิโลเมตร มีการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้า ในลักษณะครบวงจร ชมกระบวนการฟอก ย้อมสีจากธรรมชาติและสีเคมี รวมทั้งการสาวไหม การทอผ้าลวดลายโบราณ และสมัยใหม่ สนใจเยี่ยมชม ติดต่อ นางชูศรี คณะรัมย์ โทร. 044-234797, 01-2657306

อำเภอวังน้ำเขียว

43. โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติฯ (เขาแผงม้า)

อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดนครราชสีมา ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา-กบินทร์บุรี) ระยะทางประมาณ 79 กิโลเมตร เมื่อถึงตลาด บริเวณกิโลเมตร 79 มีทางแยกขวาไปตามถนนรพช.สายศาลเจ้าพ่อ-หนองคู่มอีก 11 กิโลเมตร เส้นทางช่วงสุดท้ายประมาณ 4 กิโลเมตรเป็นทางดินขึ้นเขามีสวนที่สวนสวยงามแต่ค่อนข้างขรุขระ เมื่อขึ้นไปถึงยอดเขาจะเห็นภูเขาสลับซับซ้อน อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 850 เมตร พื้นที่นี้เป็นโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งอยู่ในความดูแลของมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย พื้นที่ประมาณ 10,000 ไร่ มีการจัดกิจกรรมปลูกป่า เดินป่า ดูสัตว์ (โดยเฉพาะกระทิงซึ่งยังมีให้เห็น) และฉายสไลด์ให้ความรู้กับผู้สนใจ มีค่ายพักรถลักษณะเป็นเรือนนอนไม้ไผ่ 3 หลัง พักได้หลังละ 10-20 คน ติดต่อล่วงหน้าได้ที่โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติฯ เขาแผงม้า หมู่ 4 ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

44. ชุ่มไม้งาม

ของนายชูศักดิ์ นิยมมา อยู่ที่บ้านนุไผ่ ต. ไทยสามัคคี เลขที่ว่าการอำเภอวังน้ำเขียว ไป 5 กิโลเมตร แยกซ้ายบ้านนุไผ่อีก 3 กิโลเมตร เป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับ ได้รับทุนโครงการหลวงมาช่วยพัฒนา ผลผลิต ได้แก่ เฟิร์น, เบญจมาศ, เซอนาคู๋ (ตัดใบขายใช้แต่งแจกัน) กุหลาบ (มีเฉพาะช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม) หน้าวัว ผลไม้ได้แก่ มังคุด เงาะ ลิ้นจี่ กระท้อน ลองกอง มะขามหวาน ช่วงเดือนเมษายน-กรกฎาคม มีผลไม้ทุกชนิด

45. น้ำตกห้วยใหญ่

เป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติทับลาน ในท้องที่อำเภอวังน้ำเขียว ไปตามทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา-กบินทร์บุรี) เข้าทางตลาดกม.79 ไปประมาณ 6 กิโลเมตร ทางเดินเข้าน้ำตกเป็นทางลาดเล็กน้อย เข้าไปประมาณ 20 เมตร ก็จะพบธารน้ำตกขนาดเล็ก ไหลผ่านก้อนหินใหญ่สองก้อน น้ำตกจะมีเฉพาะช่วงฤดูฝน ประมาณเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน

อำเภอวังน้ำเขียว

46. ผักสลัดเมืองหนาวปลอดสารพิษบ้านสุขสมบูรณ์

อยู่ที่ 111 ม. 2 ต. ไทยสามัคคี ห่างจากชุ่มไม้งามไปอีก 5 กิโลเมตรผ่านโรงเรียนบ้านไทยสามัคคี เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เรื่องการผลิตผักปลอดสารพิษ และเป็นแหล่งปลูกผักสลัด ทั้งสลัดใบเขียว ใบแดง สลัดแก้ว สลัดใบแดงหยิกฝอย ฯลฯ สนใจติดต่อ นายไกร ชมน้อย โทร. 01-2746961

47. สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช

เป็นศูนย์วิจัยพันธุ์ไม้ในเขตกึ่งเขตร้อนและเปิดให้หมู่คณะที่สนใจมาจัดกิจกรรมทัศนศึกษาเชิงนิเวศ อยู่ริมเส้นทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา-กบินทร์บุรี) ระยะทาง 57 กิโลเมตรจากตัวเมือง มีพื้นที่ประมาณ 78 ตารางกิโลเมตร (48,750 ไร่) สภาพพื้นที่เป็นป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง พบสัตว์ป่าหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นหมูป่า ไก่ป่า ไก่ฟ้าพระยาและนกต่างๆ หากได้มีโอกาสปีนขึ้นไปบนยอดหอคอยสูงเหนือระดับยอดไม้ที่ทางสถานีสร้างขึ้น จะมองเห็นผืนป่าเขียวขจีอันกว้างใหญ่รายล้อมอยู่รอบตัว ตลอดจนเห็นเขาแผงม้าที่อยู่ไกลออกไป อากาศที่นี่เย็นสบายตลอดปี มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติหลายเส้นทางซึ่งใช้เวลาตั้งแต่ 1 ชั่วโมงครึ่ง ถึง 3 ชั่วโมง มีบ้านพักไว้บริการจำนวน 3 หลัง พักได้หลังละ 20 คน สอบถามรายละเอียดโทร.0 4425 8642 หรือ ติดต่อที่ฝ่ายจัดการสถานีวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ โทร 02-5791121-30, 02-5790160 ต่อ 4401 โทรสาร 02-5614771 www.tistr.or.th/sakaerat

48. สวนผลไม้ปลอดสารพิษบ้านศาลเจ้าพ่อ

อยู่ที่ 268 หมู่ที่ 1 บ้านศาลเจ้าพ่อ ต.วังน้ำเขียว แยกขวามือตรงศาลเจ้าพ่อหลวงราช (ทางขึ้นเขาแผงม้า) เข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าบ้านศาลเจ้าพ่อ-คลองสอง อีกประมาณ 500 เมตร มีพื้นที่ 40 ไร่ ปลูกผลไม้ในลักษณะผสมผสานกันจำนวนมากกว่า 40 ชนิด เช่นเงาะ มังคุด ลองกอง ลำไย ลิ้นจี่ ฯลฯ โดยไม่ใช้สารเคมีแต่ใช้วิธีคัดค้านหาสูตรจากพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้ลดต้นทุนการผลิตไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

49. สวนหน้าวัวคุณสุชาดา

อยู่ที่บ้านเลขที่ 116 ม. 4 บ้านเขาแผงม้า จากทางแยกขวามือ ตรงศาลเจ้าพ่อหลวงราช ประมาณ 4 กิโลเมตร แยกขวาเข้าทางวัดเขาแผงม้า เป็นทางลูกรังอีก 1 กิโลเมตร ปลูกหน้าวัวหลากหลายสายพันธุ์จากประเทศเนเธอร์แลนด์ ทั้งดอกสีแดง สีขาว สีเขียว สีม่วง สีเขียวอ่อน สีเขียวมรกต เป็นต้น สนใจเข้าชมติดต่อล่วงหน้าที่คุณสุชาดา หล่อสกุลสินธุ์ โทร. 01-6525404, 01-8239432

อำเภอคำนูนทด

50. วัดบ้านไร่

ตั้งอยู่ที่ตำบลกุดพิมาน จากตัวเมืองเดินทางตามถนนมิตรภาพ ถึงกิโลเมตรที่ 237 แยกขวามือผ่านอำเภอขามทะเลสอและบ้านหนองสรวงไปจนถึงอำเภอคำนูนทด ระยะทางประมาณ 60 กิโลเมตร จากโรงพยาบาลคำนูนทดใช้ทางหลวงหมายเลข 2217 เป็นระยะทางอีกประมาณ 11 กิโลเมตร วัดบ้านไร่เป็นวัดที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเป็นสถานที่จำพรรษาของ หลวงพ่อคุณ ปริสฺสุโธ เกจิอาจารย์ชื่อดัง ในแต่ละวันมีผู้คนจากทุกสารทิศเดินทางมานมัสการหลวงพ่อกันเป็นจำนวนมาก

อำเภอปากช่อง

51. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีเนื้อที่ประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตรในเทือกเขาพนมดงรัก ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา นครนายก สระบุรี และปราจีนบุรี ป่าเขาใหญ่สมัยก่อนได้รับสมญานามว่า คงพญาไฟ ที่ทั้งโหดทั้งคืบสำหรับผู้ที่ต้องเดินทางผ่านป่าผืนใหญ่ที่กั้นแบ่งเขตภาคกลางและภาคอีสาน จนกระทั่งเมื่อประมาณ พ.ศ. 2465 ได้มีชาวบ้านประมาณ 30 ครัวเรือนไปตั้งหลักแหล่ง ถางป่าทำนาทำไร่ สันนิษฐานว่าเป็นพวกที่หลบหนีคดีมา ต่อมาพื้นที่เขาใหญ่ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 และได้รับสมญาว่าเป็นอุทยานมรดกของอาเซียน

สภาพทั่วไปของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ และป่าดิบชื้น บางส่วนของพื้นที่เป็นทุ่งกว้างสลับกับป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้ที่มีคุณค่ามากมายทั้งไม้เศรษฐกิจ ไม้หอม และสมุนไพรต่าง ๆ ภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อนประกอบด้วย เขาร่ม ซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุด 1,351 เมตรและยอดเขาอื่น ๆ ที่สำคัญมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 800-1,300 เมตร ได้แก่ เขาแหลม เขาเขียว เขาสามยอด เขาฟ้าผ่าสูง เขากำแพง เขาสมอปูนและเขาแก้ว ด้านทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นที่สูงชัน ส่วนทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกพื้นที่ลาดลง

จากระดับความสูงของพื้นที่และความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าดิบ ทำให้เขาใหญ่มีอากาศเย็นสบายแม้ในฤดูร้อน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 23 องศาเซลเซียส ฤดูหนาวราวเดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์เป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเขาใหญ่มากที่สุด ส่วนในช่วงฤดูฝน สภาพธรรมชาติบนเขาใหญ่ชุ่มชื้น ป่าไม้และทุ่งหญ้าเขียวขจีสดใสน้ำตกทุกแห่งไหลแรงเสียงดังก้องป่าให้ชีวิตชีวาแก่ผู้ไปเยือนแม้การเดินทางจะค่อนข้างลำบาก แต่จำนวนนักท่องเที่ยวก็ไม่ได้ลดน้อยลง

ป่าเขาใหญ่มีไม้มีค่าและพืชสมุนไพรนานาชนิดที่สมควรได้รับการดูแลอนุรักษ์ไว้ พันธุ์ไม้ที่น่าสนใจ เช่น ไทร ซึ่งได้รับสมญานามว่า “นักบุญแห่งป่า นักฆ่าแห่งพงไพร” ผลของไทรเป็นอาหารให้สัตว์ป่าหลายชนิดรวมทั้งนกเงือก แต่ในขณะเดียวกันไทรก็เป็นต้นไม้ที่ต้องอิงอาศัยต้นไม้อื่นในการเจริญเติบโต จึงไปแย่งน้ำและอาหารทำให้ต้นไม้ที่อิงอาศัยตายไปในที่สุด เตยน้ำ เป็นไม้เลื้อยที่มีกลิ่นคล้ายตะไคร้ภายในมีท่อลำเลียงน้ำขนาดใหญ่สามารถนำมาดื่มได้ สุรวรรดิ ไข่แดงเหล้า แก้วปดหลังปดเอว กะเพราคั้น เป็นไม้ใหญ่ขึ้นต้น แก่เจ็บท้องขับลม เวงะป่า ผลมีขนแข็งสีเหลืองแต่รับประทานไม่ได้ และกฤษณา ไม้ซึ่งสามารถสกัดเปลือกไปทำเครื่องหอมได้ เป็นต้น

สัตว์ป่าที่สามารถพบเห็นบ่อยได้แก่ เก้ง กวาง ตามทุ่งหญ้า นอกจากนี้ยังอาจพบช้างป่า หมึกวาช หมูป่า ชะนี เม่น พญากระรอก หมาใน ชะมด อีเห็น กระต่ายป่า รวมทั้งเสือโคร่ง กระทิงและเสือดาวซึ่งก็มีถิ่นอาศัยอยู่ที่เขาใหญ่เช่นกัน อุทยานฯ ได้สร้างหอสูงสำหรับส่องดูสัตว์อยู่สองจุด คือ บริเวณมอสิงโตและหนองผักชี อนุญาตให้ขึ้นไประหว่างเวลา 8.00-18.00 น. บริเวณที่ตั้ง

หอคูสัตว์เป็นทุ่งหญ้าซึ่งเจ้าหน้าที่อุทยานฯ จะเผาทุกปีเพื่อให้เกิดหญ้าอ่อน หรือหญ้าระบัดขึ้นสำหรับเป็นอาหารสัตว์ และยังมีโป่งดินเค็มที่เป็นแหล่งเกลือแร่ของสัตว์ต่าง ๆ อยู่ด้วย นักท่องเที่ยวที่ต้องการนั่งรถส่องสัตว์ในเวลากลางวันสามารถติดต่อที่ทำการอุทยานฯ ก่อนเวลา 18.00 น.

เขาใหญ่ยังเหมาะเป็นที่ดูนกและผีเสื้อ จากการสำรวจ พบนกจำนวนไม่น้อยกว่า 293 ชนิด และมีอยู่ 200 ชนิด ที่พบว่าอาศัยป่าเขาใหญ่เป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยอย่างถาวร นกที่น่าสนใจได้แก่ นกเงือก ซึ่งถือเป็นตัวบ่งชี้ว่าป่านั้นยังคงความอุดมสมบูรณ์ ที่พบบนเขาใหญ่มีอยู่ 4 ชนิด นอกจากนั้นยังมีนกที่พบเห็นได้บ่อย ได้แก่ นกขุนทอง นกขุนแผน นกพญาไฟ นกเด้าแล้ว นกโพระดก นกแซงแซว นกเขา นกกระปูด ไก่ฟ้า และนกกินแมลงชนิดต่างๆ ส่วนแมลงที่สวยงามและพบเห็นมากคือ ผีเสื้อซึ่งมีอยู่ประมาณ 5,000 ชนิด

การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ มีเส้นทางให้เลือกกว่า 20 เส้นทาง ที่ต่างกันทั้งความงามของธรรมชาติ และระยะทาง ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินป่า ซึ่งมีตั้งแต่ 1-2 ชั่วโมง เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติกองแก้ว เส้นทาง กม.33 (ถนนธนรัชต์-หนองผกชี) หรือที่ต้องเข้าไปพักค้างแรมในป่า เช่น เส้นทางน้ำตกนางรอง-เขาใหญ่ เส้นทางเขาสมอปูน หรือเส้นทางหน่วยฯ ขย.4-น้ำตกวังเหว เป็นต้น โดยสามารถติดต่อขอรายละเอียดและเจ้าหน้าที่นำทางได้ที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

สถานที่ที่น่าสนใจ ในเขตอุทยาน

น้ำตกกองแก้ว เป็นน้ำตกเดี่ยว ๆ ที่เกิดจากห้วยลำตะคองซึ่งเป็นแนวแบ่งเขตจังหวัดนครนายก และนครราชสีมา ในฤดูฝนดูสวยงามมาก เหมาะแก่การเล่นน้ำ สามารถเข้าถึงได้โดยการเดินเท้าจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวประมาณ 100 เมตร มีสะพานเชือกทอดข้ามลำน้ำให้บรรยากาศการพักผ่อนที่กลมกลืนและบริเวณใกล้ๆ ยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเส้นสั้นๆ

น้ำตกผากล้วยไม้ เป็นน้ำตกขนาดกลางในห้วยลำตะคองเช่นเดียวกัน ห่างจากที่ทำการฯ ประมาณ 7 กิโลเมตร สามารถเข้าถึงโดยทางรถยนต์และทางเดินเท้า บริเวณน้ำตกมีกล้วยไม้หวายแดงขึ้นอยู่ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของน้ำตกแห่งนี้และเป็นน้ำตกที่สายน้ำสองสายไหลผ่านชั้นหินทีละชั้นมาบรรจบกันจากน้ำตกผากล้วยไม้มีทางเดินไปน้ำตกเหวสุวัตได้

น้ำตกเหวสุวัต เป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียงมากเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ตั้งอยู่สุดถนนธนรัชต์ รถเข้าถึง จากลานจอดรถเดินลงไปเพียง 100 เมตร หรือจะเดินเท้าต่อจากน้ำตกผากล้วยไม้ไปประมาณ 3 กิโลเมตรก็ได้ สายน้ำตกลงมาจากหน้าผาสูงราว 20 เมตร มีจุดชมน้ำตกในระยะใกล้ที่สามารถมองผ่านแมกไม้เห็นภาพของน้ำตกทั้งหมดในมุมสูงได้สวยงาม หรือหากต้องการสัมผัสกับสายน้ำตกและแอ่งน้ำด้านล่าง ก็มีทางเดินลัดเลาะลงไปได้ แต่ในช่วงฤดูฝนน้ำจะมาก ไหลแรง และเย็นจัดควรระมัดระวังอันตราย

น้ำตกเหวไทร-เหวประทุน จากน้ำตกเหวสุวัตมีป่าบอกลงทางเดินต่อไปยังน้ำตกสองแห่งนี้ซึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลกันนัก เป็นสายน้ำที่เชื่อมต่อกับเหวสุวัต ทางลงดูน้ำตกชันมากและลื่นโดย

เฉพาะหลังฝนตก บรรยากาศโดยรอบร่มรื่นมาก หากเดินไปอย่างเงียบๆ ระหว่างทาง อาจได้พบกับสัตว์เล็กๆ เช่น นก กระรอก

น้ำตกเหวนรก เป็นน้ำตกขนาดใหญ่และสูงที่สุดของอุทยานฯ อยู่ห่างจากที่ทำการฯ ลงมาทางทิศใต้ทางที่จะลงไปปราจีนบุรี โดยต้องเดินเท้าแยกจากทางสายหลักไปประมาณ 1 กิโลเมตรถึงจุดชมวิวที่มีมุมมองเห็นน้ำตกได้สวยงาม น้ำตกมีทั้งหมด 3 ชั้น ชั้นแรกสูงประมาณ 60 เมตร เมื่อน้ำไหลผ่านหน้าผาชั้นนี้จะพุ่งลงสู่หน้าผาชั้นที่ 2 และ 3 ที่อยู่ถัดลงไปใกล้ ๆ กันในลักษณะชันคิง 90 องศา รวมความสูงไม่ต่ำกว่า 150 เมตร ในฤดูฝนสายน้ำที่ไหลทะลักไปสู่หุบเหวเบื้องล่างจะแรงมากจนน้ำถล่มและเมื่อกระทบหินเบื้องล่างจะแตกกระเซ็นสร้างความชุ่มชื้นไปทั่วบริเวณ บริเวณน้ำตกเหวนรกเป็นแดนหากินของช้างป่า ซึ่งช้างมักจะไม่เปลี่ยนเส้นทางหากิน จึงมักเกิดเหตุโศกนาฏกรรมช้างพลัดตกเหวอยู่เนือง ๆ

น้ำตกไม้ปล้อง เป็นน้ำตกที่พบมานานแต่ได้รับการปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ มีทั้งหมด 5 ชั้น ลดหลั่นกันลงมา ชั้นสูงสุดไม่เกิน 12 เมตร มีลักษณะคล้ายคลึงกับน้ำตกเหวนรก หรือเหวสุวัต ตลอดเส้นทางเดินเท้าเรียงรายด้วยโขดหินเล็กใหญ่และลำธารที่สวยงาม การเดินทางสู่น้ำตกนี้เริ่มต้นที่วังตะไคร้ จังหวัดนครนายกโดยต้องเดินเท้าระยะทางประมาณ 24 กิโลเมตร ติดต่อเจ้าหน้าที่นำทางได้ที่หน่วยพิทักษ์ฯ ขง.9 (นางรอง)

การเดินทาง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 205 กิโลเมตร สามารถไปได้ 2 เส้นทางคือ แยกจากถนนมิตรภาพตรง กม.56 ไปตามถนนชนวิชัยประมาณ 23 กม. อีกเส้นทางหนึ่งคือ จากกรุงเทพฯ-แยกหินกอง แล้วไปตามทางหลวงหมายเลข 33 (นครนายก-ปราจีนบุรี) ถึงสี่แยกเนินหอมใช้ทางหลวง 3077 ไปถึงเขาใหญ่ เส้นทางที่สองค่อนข้างชันเหมาะที่จะใช้เป็นทางลงมากกว่า หากโดยสารรถประจำทางจากกรุงเทพฯ ให้ลงที่อำเภอปากช่องแล้วต่อรถสองแถวขึ้นเขาใหญ่ บริเวณหน้าตลาดปากช่องรถจะไปถึงตรงแค่ด่านเก็บเงิน ค่ารถ 15 บาท มีบริการระหว่างเวลา 06.00-17.00 น. จากนั้นต้องโบกรถขึ้นไปยังที่ทำการฯ หรือจะเช่ารถจากปากช่องเลขก็ได้ ค่าธรรมเนียมเข้าชมอุทยานฯ ชาวไทย เด็กคนละ 10 บาท ผู้ใหญ่ 20 บาท ชาวต่างประเทศเด็ก 100 บาท ผู้ใหญ่ 200 บาท รถ 50 บาท

ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก บริเวณผากล้วยไม้จัดเป็นสถานที่ตั้งเต็นท์พักแรม ซึ่งรับนักท่องเที่ยวได้กว่า 1,000 คน เสียค่าธรรมเนียม เด็ก 10 บาท ผู้ใหญ่ 20 บาท/คืน มีร้านค้าสวัสดิการขายอาหาร และมีเต็นท์และเครื่องนอนให้เช่า นอกจากนี้ยังมีค่ายพักบริการอีก 2 แห่งคือค่ายพักกองแก้ว และค่ายพักเขาวงกต ซึ่งรับนักท่องเที่ยวได้ รวม 250 คน และเสียค่าธรรมเนียมคนละ 30 บาท ไม่มีเครื่องนอนให้ ติดต่อขออนุญาตที่ทำการฯ ก่อนเวลา 18.00 น. สอบถามรายละเอียดที่กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรุงเทพฯ โทร. 02-5620760 หรือที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปณ.9 อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130 www.dnp.go.th

52. ล่องแก่งลำตะคอง

ตลอดลำน้ำจะผ่านบ้านเรือน เรือกสวน และป่าไม้เขียวขจี มีความยากในการล่องแก่งที่ระดับ 1-2 ซึ่งไม่ยากเกินไปนัก เหมาะสำหรับมือใหม่ที่เพิ่งจะลองกิจกรรมประเภทนี้และยังเหมาะแก่การมาท่องเที่ยวกันเป็นครอบครัว เวลาที่เหมาะสมคือ ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กันยายน เนื่องจากมีน้ำมาก ความแรงของกระแสน้ำพอที่จะทำให้เกิดความตื่นเต้นแต่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะน้อยเกินไป การล่องแก่งใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 45 นาที และอาจเพิ่มรสชาติการผจญภัยด้วยการนั่งช้างชมป่าหลังจากล่องแก่งก็ได้ หากสนใจกิจกรรมนี้ติดต่อได้ที่ ปางช้างเขาใหญ่ (บ้านป่าเขาใหญ่) ถ.ธนบุรี 19.5 กิโลเมตรที่ 19.5 โทร. 044-297183

53. วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม

ตั้งอยู่บริเวณเขาสี่เสียด้า ตำบลกลางดง แยกจากทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-สระบุรี) หลักกิโลเมตรที่ 150 ไปตามถนนลาดยางอีก 3 กิโลเมตร เป็นวัดที่ประดิษฐาน “พระพุทธศกาสีมางคผล” เป็นชื่อที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ชาวบ้านทั่วไปมักเรียกว่า “หลวงพ่อบัว” หรือ “หลวงพ่อบัวใหญ่” เป็นพระพุทธรูปในพระอิริยาบถนั่งปางประทานพรสี่ขาขนาดใหญ่ ขนาดหน้าตักกว้าง 27 เมตร สูง 45 เมตร สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก โคดเด่นอยู่บนยอดเขาสูงจากระดับพื้นดิน 112 เมตรหรือ 56 วา หมายถึง พระพุทธคุณ 56 ประการ ส่วนความสูงขององค์พระ 45 เมตร หมายถึง พระพุทธองค์โปรดเวไนยสัตว์อยู่ 45 พรรษา หรือเรียกว่าทรงทำพุทธกิจอยู่ 45 พรรษา หลังจากที่ตรัสรู้แล้วทางขึ้นไปนมัสการองค์พระเป็นบันไดแยกออกสองข้าง เป็นรูปโค้งเว้าเหมือนขอบใบโพธิ์ นับรวมทั้งด้านซ้ายและขวาทั้งหมด 1,250 ขั้นซึ่งหมายถึง จำนวนพระอรหันต์ที่ไปชุมนุมกัน โดยมีได้นัดหมายในวันมาฆบูชา

54. ศูนย์สารสนเทศศิลปวัฒนธรรม ที่พักริมทางลำตะคอง หรือ “สวนน้ำชาติ”

เป็นศูนย์บริการข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเป็นจุดพักรถเพื่อเปลี่ยนอิริยาบถและผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเดินทางตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2 ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 193-194 (เส้นทางสายสระบุรี-นครราชสีมา) บนเนื้อที่ 37 ไร่ เป็นสถานที่ที่มีทัศนียภาพสวยงามเหนืออ่างเก็บน้ำลำตะคองสมบูรณ์ด้วยบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เป็นแบบอย่างที่ดีพักริมทางที่ทันสมัย ครบวงจรแห่งแรก

ภายในบริเวณนี้ นอกจากที่พักริมทางที่ทันสมัย สวนหย่อม ร้านขายเครื่องดื่มและของใช้จำเป็น ห้องน้ำ โทรศัพท์สาธารณะแล้วยังมีรูปสลักพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ อดีต นายกรัฐมนตรี ในลักษณะท่ากอดอก ยืนฟังมอเดอไรซ์คู่ใจ สูง 3.40 เมตร แกะสลักจากหินทรายสีเขียวซึ่งเป็นหินชั้นดีที่สุดและมีมากที่สุด ในจังหวัดนครราชสีมา

55. ตลาดผลไม้กลางดง

เป็นแหล่งจำหน่ายผลิตผลเกษตรของนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง ผลไม้ที่มีชื่อเสียงมากของกลางดง คือ น้อยหน่า ซึ่งมีขายเกือบตลอดปี ช่วงเวลาที่มีขายมากเพราะคั้นให้ผลดก คือ ช่วงเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมาก ได้แก่ พันธุ์ฝ้าย พันธุ์หนั่ง และพันธุ์ออสเตรเลีย พันธุ์ฝ้ายนั้นเป็นที่รู้จักกันมาช้านาน ถ้าซื้อไปฝากญาติผู้ใหญ่จะเป็นที่ชื่นชอบมากเพราะรับประทานง่าย สำหรับพันธุ์ออสเตรเลียนั้นผลมีสีเขียวและรสดีมาก แต่ยังมีผู้นิยมบริโภคน้อยเนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายและราคาสูงกว่าพันธุ์อื่น

56. ทองสมบุญณ์ คลับ

ตั้งอยู่ที่เลขที่ 119 หมู่ 10 ถนนปากช่อง-หัวลำ ตำบลปากช่อง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่เหมาะสมกับครอบครัวและผู้ที่ชอบความตื่นเต้นท้าทาย นักท่องเที่ยวจะได้สนุกสนานกับการขี่ม้าสไคล์ตะวันตก และเครื่องเล่นชนิดต่างๆ เช่น รอกลอยฟ้า (Flying Fox) กิจกรรมโรยตัว (Abseiling) ขับรถชมวิว รถเอทีวี (ATV) โกคาร์ท (Go-cart) คาร์ทครอส (Cart-cross) ลูจ (Luge) และกระเช้าลอยฟ้า (Ski Lift) เปิดบริการทุกวัน เวลา 08.00 น.-18.00 น.นอกจากนี้ยังมีห้องแ่งไม้ซุง และที่พักให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 044-312248, 044-312316, 044-249694, 09-9677550 หรือ www.thongsomboonclub.com

57. ฟาร์มโชคชัย

ตั้งอยู่บนถนนมิตรภาพ-ปากช่อง กิโลเมตรที่ 159 เป็นฟาร์มโคนมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในฟาร์มที่ใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย เปิดกิจการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในฟาร์มท่านจะได้เรียนรู้ตั้งแต่การผลิตน้ำนมดิบ การเลี้ยงโคนม การรีดนม และกิจกรรมสนุกสนานที่โรงคาวบอย ชมสวนสัตว์เปิด เพลิดเพลินกับการให้อาหารสัตว์และป้อนนมลูกโค นอกจากนี้ยังมีบึงกุ่มแคมป์ เต็นท์ คิคแอร์ที่เจาะกลุ่มผู้ที่ต้องการพักผ่อนแบบเน้นสร้างสมาธิ กลับสู่วิถีธรรมชาติ สร้างความแตกต่างจากรีสอร์ทอื่นๆ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. 02-5322846 ต่อ 150-157 www.farmchokchai.com

58. ไร่อรุณปากช่อง

ตั้งอยู่ที่ 102 ม.5 ต.พญาเย็น เป็นไร่อรุณพันธุ์ต่างประเทศ ไร่เมล็ด และมีโรงงานผลิตไวน์เขาใหญ่ ซึ่งเป็นไวน์ที่มีคุณภาพเยี่ยมและราคาถูก บนพื้นที่กว่า 2,000 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ปลูกองุ่นสำหรับผลิตไวน์ 400 ไร่ และองุ่นสำหรับรับประทานสด 100 ไร่ นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าชมต้องติดต่อล่วงหน้ากับผู้จัดการ ไร่อรุณปากช่อง โทร. 03-6227328, 01-9218753

59. ไร่อรุณสุพรรณ

อยู่ที่ 59/2 ม. 2 ต.กลางคง บนถนนมิตรภาพ แยกซ้ายไปประมาณ 800 เมตร บนพื้นที่ 20 ไร่ เป็นอรุณมีเมล็ดและไร่เมล็ดมีผลิตภัณฑ์จากอรุณ เช่น กะหรี่ปั๊พออรุณ และอรุณตัดสดจำหน่ายตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีกิ่งพันธุ์อรุณจำหน่ายให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปลูกอรุณด้วย สนใจติดต่อ คุณसानิด คำพิทักษ์ โทร. 01-8539493, 01-9466886

60. ศูนย์การสุนัขทหาร

เป็นหน่วยงานที่ขึ้นอยู่กับกรมการสัตว์ทหารบก เป็นศูนย์ฝึกสุนัขทหารที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองสาหร่าย ริมทางหลวงหมายเลข 2 ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 183-184 สุนัขที่ฝึกหัดส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ German Shepherd และ Labrador Retriever ในขณะเดียวกันก็มีชมรมรับฝึกสุนัขให้ผู้สนใจทั่วไปด้วย และเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในหน่วยทหาร ประชาชนสามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ภายในศูนย์ โดยจะเปิดให้ชมเป็นพิเศษเฉพาะในวันอาทิตย์ ช่วงเดือนพฤศจิกายน-พฤษภาคม ตั้งแต่เวลา 10.00-12.00 น. ซึ่งเป็นวันที่มีการแสดงสุนัข เช่น การสาธิตฝึกสุนัขทหารให้เชื่อฟังตามคำสั่งขั้นต้น ขั้นสูง สาธิตการตรวจค้นระเบิด ยาเสพติด ข้ามเครื่องกีดขวาง เป็นต้น ค่าเข้าชม ผู้ใหญ่ 60 บาท เด็ก 30 บาท สอบถามรายละเอียดที่ศูนย์การสุนัขทหารฯ โทร. 044-390113-4

61. ศูนย์วิจัยข้าวข้าวฟ่างแห่งชาติ (ไร่อสุวรรณ)

อยู่ในเขตตำบลกลางคง อำเภอปากช่อง ตั้งอยู่บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 155 ริมถนนมิตรภาพ ศูนย์วิจัยแห่งนี้แต่เดิม คือ “ธนะฟาร์ม” ซึ่งเป็นของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2508 ได้มอบให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยฯ นี้ รับผิดชอบงานวิจัย งานฝึกอบรมและเผยแพร่วิชาการเทคโนโลยีการเกษตร โภคและผลิตผลข้าวโพคหวานของที่นี่จะทยอยปลูกในแปลงทั้งปี และมีจำหน่ายให้ผู้ผ่านไปมาบริเวณด้านหน้าฟาร์ม นอกจากนี้ยังปลูกข้าวโพคไร่เพื่อไปผลิตอาหารสัตว์ มีแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์งาและถั่วเหลือง ทิวทัศน์ในไร่อสุวรรณมากเป็นบรรยากาศของทุ่งข้าวโพคอยู่กลางหุบเขาและเคยใช้เป็นฉากถ่ายละครหลายเรื่อง

ปัจจุบันมีการจัดกิจกรรมทางด้านทัวร์เกษตรสำหรับหมู่คณะที่สนใจศึกษาเทคโนโลยีการเกษตร เช่น กระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวข้าวโพคหวาน ฯลฯ และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เดินป่า ไร่อสุวรรณมีพื้นที่ประมาณ 3,000 ไร่ โดยมีแนวเขากั้นเป็นแนวแบ่งระหว่างด้านหน้าและด้านหลังเขา ซึ่งภูเขายังคงสภาพป่าที่สมบูรณ์ มีสัตว์อาศัยอยู่หลายชนิด เช่น ลิง ไก่ป่า นก กระรอก ฯลฯ การเข้าชมเป็นหมู่คณะและต้องการวิทยากรบรรยายให้ความรู้ควรติดต่อล่วงหน้า สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมในวันและเวลาราชการ โทร. 044-361770-4 โทรสาร 044-361108

62. สวนดอกไม้เมืองพร

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-สระบุรี) ห่างจากตัวเมืองประมาณ 60 กิโลเมตร แยกซ้ายมือที่หลักกิโลเมตรที่ 196 (ตรงข้ามกับทางเข้าเขื่อนลำตะคอง) แยกซ้ายขึ้นเขาเยย เทียงเข้าไปประมาณ 500 เมตร เป็นแหล่งผลิตพันธุ์ไม้กว่า 300 ชนิด ทั้งไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ดอกเมืองร้อน-เมืองหนาว ไม้ผล ไม้ยืนต้น บนพื้นที่กว่า 70 ไร่ จัดเรียงไว้เป็นแปลงๆ กำหนดทางเดินอย่างเป็นระเบียบ โดยจัดวางรูปแบบให้เป็นซูปเปอร์มาร์เก็ตต้นไม้ มีร้านอาหารซึ่งสามารถชมทิวทัศน์อ่างเก็บน้ำลำตะคองได้เปิดให้เข้าชมทุกวัน ระหว่างเวลา 08.00 – 22.00 น. สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 044-323263 , 044-323459-61 โทรสาร 044-323264

63. สวนอุนบ้านไร่แม่กระต่ายน้อย

ตั้งอยู่ที่ 1/1 นิคมผัง 18 ค.ชนงพระ แยกซ้ายจากถนนมิตรภาพ (บายพาส) ทางเข้านิคมสร้างตนเอง ค.หนองสาหร่าย รวมระยะทางจากตัวเมืองประมาณ 83 กิโลเมตร เป็นอุนไร่ไม้สักพันธุ์เบลคควิน บนพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ นักท่องเที่ยวสามารถชมและเลือกซื้ออุน โดยการตัดจากต้นด้วยตัวเอง คิดต่อเข้าชมล่วงหน้าได้ที่ คุณสุชาดา จันทสถาน โทร. 01-264 9794, 02-3915715-6

อำเภอสีดา

64. ปรากฏ์สีดา

ตั้งอยู่ในบริเวณวัดพระปรากฏ์สีดา ตำบลสีดา จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ไปประมาณ 84 กิโลเมตร ถึงบริเวณสี่แยกสีดาเลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 202 (ไปทางอำเภอประทาย) ประมาณ 1.5 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายเข้าวัดอีกราว 2 กิโลเมตร ปรากฏ์สีดามีลักษณะคล้ายปรากฏ์ที่ตำบลคอนตะหินิน แต่ปรากฏ์สีดาปิดทึบทั้งสี่ด้าน เป็นโบราณสถานในศาสนาพราหมณ์ ศิลปะแบบเขมรโบราณ ก่อด้วยศิลาแลงจำนวน 1 หลัง มีลวดลายปูนปั้นประดับหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกำแพงแก้ว มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 17-18

อำเภอเสิงสาง

65. หาดชมตะวัน

อยู่ในความรับผิดชอบของที่ทำกรเขตจัดการอุทยานแห่งชาติทับลานที่ 4 (ลำปลายมาศ) ซึ่งดูแลรักษาพื้นที่ป่าในอุทยานแห่งชาติทับลานด้านอำเภอเสิงสาง อำเภอครบุรี และอำเภอวังน้ำเขียว พื้นที่ริมอ่างเก็บน้ำได้รับการพัฒนาให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนและเป็นที่พักผ่อนของชาวบ้านลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า นักท่องเที่ยวนิยมมาเล่นน้ำและรับประทานอาหาร รวมทั้งยังชมทิวทัศน์อันสวยงาม หรือพักผ่อน ปิ้งได้ อาจเช่าเรือหางยาวล่องไปตามลำน้ำ เดินป่าชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น *วังผีเสื้อ* (มีเฉพาะในฤดูหนาว) *ถ้ำพระ* *ถ้ำคอมมิวนิสต์* ที่มีตัวอักษร

เขียนที่หนังสือว่า “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” และ ต้นตะเคียนทองยักษ์ ซึ่งสันนิษฐานว่ามีอายุประมาณพันปี ติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติม โทร. 044-448386

การเดินทาง จากนครราชสีมาไปอำเภอเสิงสาง ใช้ทางหลวงหมายเลข 224 ต่อด้วยทางหลวง 2071 และ 2119 ตามลำดับ ระยะทาง 89 กิโลเมตร เมื่อถึงสี่แยกอำเภอเสิงสางเลี้ยวขวาไปตามทางหลวง 2317 อีกประมาณ 15 กิโลเมตร

อำเภอประทาย

66. ปราสาทนางรำ

ตั้งอยู่ที่บ้านนางรำ ตำบลนางรำ ไปตามทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ประมาณ 62 กิโลเมตร จนถึงแยกบ้านวัด เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 207 ไปประมาณ 22 กิโลเมตรถึงบ้านห้วยคา (หรือก่อนถึงตัวอำเภอประทาย 11 กิโลเมตร) จากนั้นเลี้ยวซ้ายทางเข้าวัดปราสาทนางรำอีก 4 กิโลเมตร ชื่อ *ปราสาทนางรำ* มาจากว่า เดิมเคยมีรูปนางรำ เป็นหินสีเขียวทำแบบเทวรูป อยู่ทางทิศตะวันตกของวิหารห่างไป 1.5 กิโลเมตร ปัจจุบันเหลือแต่ร่องรอยของเทวสถานและแท่นหิน ปราสาทนางรำเป็นโบราณสถานสมัยขอมที่เรียกว่าเป็น อโรคยาศาล (โรงพยาบาล) สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18 ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ประกอบด้วยกลุ่มโบราณสถาน 2 กลุ่มตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน กลุ่มปราสาทที่สมบูรณ์กว่าหลังอื่นประกอบด้วยปราสาทองค์กลาง มีมุขยื่นออกไปข้างหน้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ส่วนทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทมีวิหารก่อด้วยศิลาแลงหันหน้าไปทางทิศตะวันตก มีกำแพงศิลาแลงล้อมรอบ ส่วนซุ้มโคปุระหรือประตูทางเข้าอยู่ทางด้านทิศตะวันออก มีแผนผังเป็นรูปกากบาท นอกกำแพงด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีสระน้ำขนาดเล็กก่อด้วยศิลาแลง ถัดจากปราสาทนางรำไปทางทิศใต้ มีปราสาทอีก 3 หลังเรียงกันในแนวเหนือ-ใต้ ซึ่งเหลือเพียงฐานและมีกรอบประตูและทับหลังหินทรายตั้งแสดงอยู่ มีกำแพงศิลาแลงและคูน้ำรูปเกือกม้าล้อมรอบ

อำเภอบัวใหญ่

67. ปราสาทคู่

ตั้งอยู่ในโรงเรียนวัดบ้านกู่ ตำบลคอนตะหินิน จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ไปประมาณ 74 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายตรงตู้ยามตำรวจทางหลวงบ้านโนนตาเถรไปอีกประมาณ 6 กม. แล้วเลี้ยวขวาเข้าไปทางโรงเรียนวัดบ้านกู่ ลักษณะเป็นปราสาทสมัยขอมขนาดเล็กฐานสี่เหลี่ยม ก่อด้วยศิลาแลงวางซ้อนกันจากฐานถึงยอด แต่ปัจจุบันสภาพปรักหักพังไปแล้ว หลงเหลือเพียงซากฐานไม่สูงนัก ภายในองค์ปราสาทมีพระพุทธรูปดินเผาซึ่งยังหลงเหลือให้เห็นอยู่ 4-5 องค์

เส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ดังรูปที่ 4.1

4.1.2 จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนทั้งสิ้น 20 แห่งอยู่ตามอำเภอต่างๆ ดังนี้

อำเภอเมือง

1. พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

ตั้งอยู่ในตัวเมืองทางไปอำเภอประโคนชัย สร้างในปี พ.ศ. 2539 เพื่อเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 1 ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ผู้ทรงก่อตั้งเมืองบุรีรัมย์ เมื่อครั้งยังทรงเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก พระบรมราชานุสาวรีย์มีขนาดเท่าครึ่งของพระองค์จริง หล่อด้วยโลหะสัมฤทธิ์ ฉลองพระองค์แบบนักรบตามขัตติยราชประเพณีโบราณ ประทับบนช้างศึก จากจดหมายเหตุประชุมพงสาวดาร ภาคที่ 7 กล่าวว่า ใน พ.ศ. 2321 สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพไปปราบพระยานางรองซึ่งคบคิดกับเจ้าโอ เจ้าอินแห่งจำปาศักดิ์ ขณะเดินทางพบเมืองร้างอยู่ที่ลุ่มน้ำห้วยจรเข้มาก มีชัยภูมิดีแต่ไร้ป่าชุมชน ชาวเขมรป่าดงไม่กล้าเข้ามาอยู่อาศัย แต่ตั้งบ้านเรือนอยู่โดยรอบ จึงรวบรวมผู้คนตั้งเป็นเมืองแปะ และให้บุตรเจ้าเมืองพุทไธสมันซึ่งคิดตามมาด้วย เป็นเจ้าเมือง ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยานครภักดี ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “เมืองบุรีรัมย์”

2. วนอุทยานเขากระโดง

อยู่ห่างจากอำเภอเมือง 6 กิโลเมตร บนเส้นทางสายบุรีรัมย์-ประโคนชัย (ทางหลวงหมายเลข 219) เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นที่ตั้งของภูเขาไฟโบราณซึ่งยังคงปรากฏร่องรอยปากปล่องให้เห็นได้ชัดเจน ปากปล่องภูเขาไฟมีลักษณะเป็นแอ่งน้ำลึก มีน้ำขังตลอดปี ยอดสูงสุดประมาณ 265 เมตรจากระดับน้ำทะเล เป็นที่ประดิษฐาน “พระสุภัทรบพิตร” พระพุทธรูปองค์ใหญ่คู่เมืองบุรีรัมย์และมีปราสาทภูโบราณ ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปจำลอง วนอุทยานนี้มีพันธุ์ไม้พื้นเมืองนำศึกษาหลายชนิด การเดินทางขึ้นไปยังเขากระโดงสามารถทำได้สองวิธี คือ เดินขึ้นบันได หรือ ขับรถขึ้นไปถึงยอดเขา ระหว่างทางจะพบพระพุทธรูปปางต่างๆ เรียงรายอยู่เป็นระยะ

3. ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้

ตั้งอยู่ในสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ถนนจิระ เป็นสถานที่รวบรวมจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุอันมีค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้แก่ผู้สนใจ และเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้าวิจัย นิทรรศการที่จัดแสดงมีหลากหลายหัวข้อ อาทิ นิทรรศการเกี่ยวกับช้าง ชาวส่วย ผ้าพื้นเมือง จิตรกรรมฝาผนัง เครื่องถ้วยและเตาเผาโบราณ วิถีชีวิตชาวอีสาน สถาปัตยกรรมชุมชนโบราณของบุรีรัมย์ เปิดทุกวันยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 8.30-19.00 น. วันเสาร์-อาทิตย์เปิดถึงเวลา 16.00 น. สอบถามรายละเอียด โทร. 045-611211, 045-617588 คอ 159

4. อ่างเก็บน้ำกระโคง

ตั้งอยู่ด้านหน้าของเขากระโคง จากทางเข้าเขากระโคงมีทางแยกซ้ายมือไปทางเดียวกับค่ายลูกเสือ “บุญญานุศาสตร์” และสวนสัตว์ บริเวณริมอ่างเก็บน้ำเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ดีแห่งหนึ่ง จากจุดนี้สามารถมองเห็นองค์พระสุภัทรบพิตรบนยอดเขากระโคงได้

5. อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด และสวนนกบุรีรัมย์

อยู่ห่างจากตัวเมือง 12 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายบุรีรัมย์-ประโคนชัย (ทางหลวงหมายเลข 219) ในท้องที่ตำบลสะแกชำ กำหนดเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเมื่อปี 2535 จากการสำรวจพบว่าในแต่ละปีมีนกชนิดต่างๆ มาอาศัยอยู่โดยรอบจำนวนกว่า 100 ชนิด โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-เมษายน จะมีฝูงนกมาอาศัยอยู่มากเป็นพิเศษ บางชนิดใกล้สูญพันธุ์และหายากได้ยาก เช่น นกเป็ดหงส์ นกเป็ดก่า และนกกาบบัว ในบริเวณบ้านของคุณสวัสดิ์ คชเสนีย์ ได้จัดทำเป็นสวนนกและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เหมาะมาเที่ยวชมฝูงนกในยามเย็น ทุกวันเวลาประมาณ 17.00-18.00 น. จะมีฝูงนกขางสีขานับหมื่นตัวบินกลับรังเป็นภาพที่น่าชมมาก มีบริการรถชมรอบบริเวณ

อำเภอสตึก

6. พระพุทธรูปใหญ่ (พระพุทธรูปปฏิมาสันตยาภิรมย์สถิตอุดมราชฐานนิมิตมุนี)

เป็นพระยืนขนาดใหญ่ริมแม่น้ำมูล ตรงข้ามที่ว่าการอำเภอสตึก เป็นที่เคารพสักการะของชาวสตึกและจังหวัดใกล้เคียง ในช่วงงานงานประเพณีแข่งเรือยาวซึ่งจัดที่อำเภอสตึกมีทั้งชาวเรือและผู้มาเที่ยวงานแะมานมัสการพระพุทธรูปใหญ่อันเป็นจำนวนมาก

อำเภอนางรอง

7. อ่างเก็บน้ำทุ่งแหลม

ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 24 ห่างจากอำเภอนางรอง 4 กิโลเมตร ระหว่างทางไปปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ซึ่งได้รับการปรับปรุงให้เป็นจุดแวะพักริมทาง มีศาลาริมน้ำรับลมเย็นสบาย และในฤดูแล้งมีฝูงนกเป็ดน้ำจำนวนมากมาอาศัยอยู่ที่อ่างเก็บน้ำแห่งนี้ด้วย

อำเภอประโคนชัย

8. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน

อยู่ห่างจากตัวเมืองบุรีรัมย์ตามทางไปประโคนชัย 41 กิโลเมตร มีสำนักงานเขตห้ามล่าสัตว์ป่า อยู่ด้านซ้ายมือริมถนน เป็นจุดที่เหมาะสมแก่การดูนกน้ำ โดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายน

9. ปราสาทหินเมืองต่ำ

ตั้งอยู่ที่ตำบลจรเข้มาก ห่างจากปราสาทหินพนมรุ้ง 8 กิโลเมตร เส้นทางลาดยางตลอด เป็นปราสาทขอมที่มีสถาปัตยกรรมสวยงามโดดเด่นน่าชมอีกแห่งหนึ่งของบุรีรัมย์ ประวัติความเป็นมาของปราสาทหินเมืองต่ำยังไม่ทราบชัดเพราะไม่พบหลักฐานที่แน่นอนว่าสร้างขึ้นเมื่อใด หรือใครเป็นผู้สร้าง มีลักษณะของศิลปะขอมแบบบาปวน ซึ่งมีอายุอยู่ในราว พ.ศ. 1550-1625 โดยมีลักษณะของศิลปะขอมแบบคลังซึ่งมีอายุราว พ.ศ. 1508-1555 ประดับอยู่ด้วย ภาพสลักส่วนใหญ่เป็นภาพเทพในศาสนาฮินดู จึงอาจกล่าวได้ว่า ปราสาทแห่งนี้สร้างขึ้นประมาณพุทธศตวรรษที่ 15-17 เพื่อใช้เป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดู

ตัวปราสาท ประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างหลัก คือ ปราสาทอิฐ 5 องค์ สร้างอยู่บนฐานเดียวกัน ก่อด้วยศิลาแลง องค์ปราสาททั้ง 5 ตั้งเรียงกันเป็น 2 แถว แถวหน้า 3 องค์ แถวหลัง 2 องค์ ปราสาทประธานซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดตั้งอยู่ตรงกลางแถวหน้า ปัจจุบันคงเหลืออยู่เพียงส่วนฐาน ส่วนองค์อื่นๆ ที่เหลืออยู่ก็มีสภาพที่ไม่สมบูรณ์ ปราสาททุกองค์มีประตูเข้าสู่ภายในปราสาทได้ด้านเดียว คือ ด้านทิศตะวันออก ด้านอื่นทำเป็นประตูหลอก แต่ปราสาทประธานมีมุขหน้าอีกชั้นหนึ่ง การขุดแต่งบริเวณปราสาทประธานได้พบทับหลังประติมากรรมปราสาท สลักเป็นภาพเทพถือดอกบัวขาบประทับนั่งเหนือหน้ากาล แวดล้อมด้วยสตรีเป็นบริวาร หน้าบันสลักภาพพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ส่วนทับหลังประติมากรรมสลักเป็นเทพนั่งชันเข่าเหนือหน้ากาล และยังได้พบชิ้นส่วนลวดลายปูนปั้นประดับฐานอีกด้วย แสดงว่าปราสาทเหล่านี้ได้เคยมีปูนฉาบและปั้นปูนเป็นลวดลายประดับตกแต่งอย่างงดงาม สำหรับปราสาทบริวารอีก 4 องค์นั้นยังคงมีทับหลังติดอยู่เหนือประตูทางเข้า 2 องค์ คือ องค์ที่อยู่ทางทิศเหนือของแถวหน้า และองค์ทิศใต้ของแถวหลัง สลักภาพพระศิวะอุ้มนางอุมาบนพระเพลา ประทับนั่งอยู่บนหลังโคนนที และภาพพระวรุณทรงหงส์ ตามลำดับ จากการขุดแต่งได้พบยอดปราสาททำด้วยหินทราย สลักเป็นรูปดอกบัว ตกอยู่ในบริเวณฐานปราสาท หน้ากลุ่มปราสาทยังมีวิหารเป็นอาคารก่ออิฐ 2 หลัง ตั้งหันหน้าตรงกับปราสาทที่อยู่ด้านข้างทั้งสององค์

สิ่งก่อสร้างดังกล่าว ล้อมรอบด้วยกำแพงสองชั้น กำแพงชั้นในก่อด้วยหินทราย เป็นห้องแคบๆ ยาวต่อเนื่องกันเป็นรูปสี่เหลี่ยม ที่เรียกว่า ระเบียงคด กำแพงชั้นนอกเป็นกำแพงศิลาแลง กำแพงทั้งสองชั้นมีซุ้มประตูอยู่ในแนวตั้งตรงกันทั้ง 4 ด้าน ซุ้มประตูทั้งหมดยกเว้นซุ้มประตูของประตูชั้นในด้านทิศตะวันตกก่อด้วยหินทราย สลักลวดลายในส่วนต่างๆ อย่างงดงาม ตั้งแต่หน้าบันทับหลัง เสาติดผนัง ฯลฯ เป็นภาพเล่าเรื่องในศาสนาฮินดูและลวดลายที่ผูกขึ้นจากใบไม้ ดอกไม้ที่มักเรียกรวมๆ ว่า ลายพันธุ์พฤกษา

ระหว่างกำแพงชั้นในและกำแพงชั้นนอก เป็นลานกว้างปูด้วยศิลาแลง มีสระน้ำขุดเป็นรูปหักมุมตามแนวกำแพงอยู่ทั้ง 4 มุม กรูขอบสระด้วยแท่งหินแลงก่อเรียงเป็นชั้นบันไดลงไปยังกันสระ ขอบบนสุดทำด้วยหินทรายเป็นลำตัวนาคซึ่งชูคอแผ่พังพานอยู่ที่มุมสระ เป็นนาค 5 เศียร

รถโดยสาร จากสถานีขนส่งบุรีรัมย์ ขึ้นรถสายบุรีรัมย์-จันทบุรี ลงรถที่บ้านตะโก แล้วต่อรถสองแถวหรือมอเตอร์ไซค์รับจ้างไปพนมรุ้ง ควรตกลงราคาค่าโดยสารก่อนเดินทาง

อำเภอนาโพธิ์

15. หมู่บ้านทอผ้าไหมอำเภอนาโพธิ์

การเดินทางใช้เส้นทางสายบุรีรัมย์-พุทไธสง ทางหลวงหมายเลข 2074 ไปบรรจบกับทางหลวงหมายเลข 202 บริเวณกิโลเมตรที่ 21 มีทางแยกเข้าตัวอำเภอนาโพธิ์ เป็นระยะทาง 10 กิโลเมตร เป็นแหล่งทอผ้าไหมโดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ ได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการพัฒนาฝีมือให้ได้มาตรฐานทั้งรูปแบบ วิธีการผลิต ลวดลาย การให้สี จากศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

อำเภอปะคำ

16. ปราสาทวัดโคกจิว

อยู่บนทางสายนางรอง-ปะคำ (ทางหลวงหมายเลข 348) ก่อนถึงอำเภอปะคำ 3 กิโลเมตร เป็นโบราณสถานสมัยขอม ด้านหลังวัดโคกจิว เป็นอโรคยาศาลหรือโรงพยาบาลที่สร้างขึ้นตามพระราชดำริของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 ตามคติในพุทธศาสนาเถรวาท มหายาน

อำเภอโนนดินแดง

17. เขื่อนลำนางรอง

ตั้งอยู่แยกจากอนุสาวรีย์เราสู้ไป 200 เมตร เป็นพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงตามพระราชดำริ เขื่อนลำนางรองเป็นเขื่อนดิน มีถนนลาดยางบนสันเขื่อนสำหรับชมทัศนียภาพ และมีร้านอาหารที่ตั้งอยู่ริมอ่างเก็บน้ำ นอกจากนี้เขื่อนนี้จะเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรแล้ว ยังได้รับการปรับปรุงเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีบ้านพักรับรอง ห้องประชุม และค่ายพักแรม ติดต่อสำนักงานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำนางรองซึ่งอยู่ก่อนถึงสันเขื่อนในเวลาราชการ โทร. 044-606336 ในบริเวณเดียวกันยังมีโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป (คอกุ้ง) ผลิตผักผลไม้กระป๋อง อาทิ ข้าวโพดอ่อน หน่อไม้ และน้ำมะเขือเทศ

18. ปราสาทหนองหงส์

อยู่ทางด้านซ้ายของแนวสันเขื่อนลำนางรอง ห่างจากตัวเขื่อนประมาณ 500 เมตร เป็นโบราณสถานขนาดเล็กประกอบด้วยปราสาท 3 องค์ ก่อด้วยอิฐ ตั้งบนฐานก่อด้วยศิลาแลงต่อเนื่องเป็นฐานเดียวกัน หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประตูเข้า-ออก ทางด้านหน้าอีก 3 ด้าน เป็นประตู

หลอก ปรากฏทั้งสามมีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสอง องค์กรกลางขนาดใหญ่กว่าสององค์กรที่ ขนาบข้าง แต่เดิมเคยมีทับหลังประดับจำหลักลายอย่างสวยงาม คือ องค์กรทิศเหนือสลักเป็นรูปพระ นารายณ์ทรงครุฑเหนือหน้ากาล ซึ่งมีมือยึดท่อนพวงมาลัยแวดล้อมด้วยลายพันธุ์พฤกษา อีก 2 องค์กรที่ เหลือ คือ องค์กรกลางและองค์กรด้านทิศใต้ก็มีลักษณะคล้ายกันต่างกันว่าภาพตรงกลาง คือ ทับหลังปรากฏ องค์กรกลางสลักเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ องค์กรทิศใต้เป็นรูปพระอิศวรทรงโค ด้านหน้าของ ปรากฏองค์กรกลาง มีทางเดินขึ้นยาวออกไป มีบันไดทางด้านหน้าและด้านข้างทั้งสอง นอกจากนี้ยังมี วิหารหรือบรรณาลัยอีก 1 หลัง ก่อด้วยศิลาแลงหันหน้าเข้าหาปรากฏองค์กรทิศใต้ อาคารทั้งหมดล้อมรอบ ด้วยกำแพงศิลาแลง มีซุ้มประตูด้านหน้าและด้านหลัง มีคูน้ำรูปตัวยู(U) ล้อมรอบอีกทีหนึ่ง การกำหนด อายุ สมัยของปราสาทนั้น กำหนดจากลักษณะการก่อสร้าง และศิลปกรรมที่พบซึ่งตรงกับ ศิลปะเขมร แบบบาปวน ซึ่งมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 16

19. อนุสาวรีย์เราสู้

อยู่ที่อำเภอโนนดินแดง ริมทางสายละหานทราย-ดาพระยา (ทางหลวงหมายเลข 348) สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 เพื่อรำลึกถึงวีรกรรมของประชาชน ดำรง ทหาร ที่เสียชีวิตจากการต่อสู้ผู้ก่อการร้ายที่ขัดขวางการสร้างเส้นทางยุทธศาสตร์สายนี้

อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์

20. กู่สวนแตง

ตั้งอยู่ตรงข้ามโรงเรียนกู่สวนแตงวิทยาคม บ้านคอนหวาย ตำบลคอนหวาย การเดินทางจะใช้เส้นทางบุรีรัมย์-พัคฆภูมิพิสัย ทางหลวงหมายเลข 219 ระยะทาง 70 กิโลเมตร แยก ซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 202 ทางไปอำเภอประทายอีกประมาณ 40 กิโลเมตร จะพบทางแยกเข้าสู่กู่ สวนแตงด้านซ้ายมือ เลี้ยวเข้าไปอีก 1.5 กิโลเมตร หรือจากบุรีรัมย์ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2074 ผ่านอำเภอคูเมือง ไปอำเภอพุทไธสง แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 202 ไปอีก 20 กิโลเมตร เลี้ยวซ้าย เข้า กู่สวนแตงอีก 1.5 กิโลเมตร

กู่สวนแตงเป็นโบราณสถานแบบขอมอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยปรากฏอิฐ 3 องค์กร ตั้งเรียงในแนวเหนือ-ใต้ บนฐานศิลาแลงเดียวกัน อาคารทั้งหมดหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีประตูหน้าเพียงประตูเดียว อีก 3 ด้านสลักเป็นประตูหลอก ปรากฏองค์กรกลางมีขนาดใหญ่และมีสภาพ ที่ค่อนข้างสมบูรณ์เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ด้านหน้าที่มุขยื่นออกมาเล็กน้อย ตรงหน้าบัมเหนือประตู หลอกทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะยื่นออกมาและมีแผ่นศิลาทรายรองรับ ส่วนปรากฏอีก 2 องค์กร มีขนาดเล็กกว่า ฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีประตูเดียวทางด้านหน้าเช่นกัน ส่วนผนังอีก 3 ด้าน ก่อเรียบทึบสำหรับบน ผนังปรากฏมีสวนประกอบสถาปัตยกรรมหินทรายอื่นๆ ตกหล่นอยู่ เช่น ฐานบัวยอดปรากฏ กลิบบ ขนุนรูปขนาด 6 เศียร อายุของกู่สวนแตงสามารถกำหนดได้จากทับหลังของปรากฏ ซึ่งปัจจุบันเก็บรักษา

อยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครและที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 17 เนื่องจากภาพสลักบนทับหลังทั้งหมดมีลักษณะตรงกับศิลปะขอมแบบนครวัด ที่มีอายุอยู่ในช่วงเวลาดังกล่าว อาทิ ทับหลังสลักภาพพระนารายณ์ตรีวิกรม (ตอนหนึ่งในวามนาวตาร แสดงภาพพระนารายณ์ย่างพระบาท 3 ก้าวเหยียบโลกบาดาล โลกมนุษย์ และโลกสวรรค์) ทับหลังภาพศิวนาฏราช ทับหลังภาพการกวนเกษียรสมุทร ทับหลังภาพนารายณ์บรรทมสินธุ์ ฯลฯ แต่ละชิ้นมีขนาดใหญ่สวยงามน่าสนใจยิ่ง

เส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ดังรูปที่ 4.2

4.1.3 จังหวัดสุรินทร์ มีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวน 22 แห่งอยู่ตามอำเภอต่างๆ ดังนี้

อำเภอเมือง

1. ปราสาทเมืองที

ตั้งอยู่ในบริเวณวัดจอมสุทธาวาส หมู่ที่ 1 ตำบลเมืองที ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 16 กิโลเมตร ตามเส้นทางสุรินทร์-ศรีขรภูมิ เส้นทางหลวงหมายเลข 226 จนถึงบ้านโคกลำดวน เลี้ยวซ้ายเข้าวัดจอมสุทธาวาส ปราสาทเมืองทีเป็นปราสาทแบบเขมรที่ได้รับการคัดแปลงในสมัยหลังเช่นเดียวกับปราสาทศรีขรภูมิ ปราสาทก่อด้วยอิฐฉาบปูน มี 5 หลัง สร้างรวมกันเป็นหมู่นฐานเดียวกัน ปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 3 หลังซึ่งมีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสย่อมุมไม้สิบสอง หลังกลางมีขนาดใหญ่ที่สุด มีบันไดทางขึ้นทั้งสี่ด้าน ตัวเรือนธาตุตันทึบไม่มีประตู เนื่องจากการคัดแปลง ส่วนหลังคาทำเป็นชั้นมี 3 ชั้นเลียนแบบตัวเรือนธาตุ ส่วนยอดบนหักหาย นับเป็นโบราณสถานเขมรอีกแบบหนึ่งที่ยังมีอยู่ คือ มีปราสาทหลังกลางเทียบเท่าเขาพระสุเมรุ และมีปรางค์มุมทั้งสี่ตามความเชื่อในลัทธิศาสนาพราหมณ์ แต่ไม่พบจารึกหรือลวดลายทางศิลปะที่สามารถบอกได้ว่าสร้างขึ้นเมื่อใด

2. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุรินทร์

ตั้งอยู่ที่ถนนสุรินทร์-ปราสาท หมู่ที่ 13 ตำบลเจียง มีการจัดแสดงเป็น 4 ส่วน คือ อาคารที่ 1 เป็นโถงทางเข้าและทางเดิน อาคารที่ 2 เป็นส่วนการศึกษา ประกอบด้วย ห้องประชุม ห้องกิจกรรม ห้องรับรอง ห้องสมุด อาคารที่ 3 เป็นอาคารจัดแสดงและสำนักงาน ประกอบด้วย ห้องนิทรรศการถาวร ห้องนิทรรศการชั่วคราว ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ อาคารที่ 4 เป็นคลังพิพิธภัณฑ์ ประกอบด้วย ห้องคลังโบราณวัตถุ ห้องปฏิบัติการอนุรักษ์และสงวนรักษา เนื้อหาการจัดแสดงในห้องนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุรินทร์ กรมศิลปากรได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นช่วยค้นคว้าและรวบรวม โดยการจัดแสดงแบ่งออกเป็น 5 เรื่อง คือ ธรรมชาติวิทยา โบราณคดี ประวัติศาสตร์เมือง ชาติพันธุ์วิทยา และมรดกคดีเด่นประจำจังหวัด โดยจัดแสดงในอาคารที่ 3 ดังนี้ ชั้นล่าง จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติวิทยาในด้านต่างๆ ประวัติศาสตร์โบราณคดีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ประวัติศาสตร์เมืองตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน และมรดกคดีเด่นในเรื่องการเลี้ยงช้าง ชั้นบน จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายเขมรชาวไทยเชื้อสายลาว ชาวไทยเชื้อสายกูย และชาวไทยโคราช ที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ และมรดกคดีเด่นในงานหัตถกรรมและศิลปะการแสดงพื้นบ้านในด้านต่างๆ 1. ธรรมชาติวิทยา ในส่วนนี้จัดแสดงเรื่องกายภาพของจังหวัดสุรินทร์ เนื้อหาประกอบด้วย สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ลักษณะทางธรณีวิทยา ปฐพีวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ยังจัดแสดงเรื่องข้าวและการทำนาด้วย เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์เป็นแหล่ง

ปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดีแห่งหนึ่ง โดยใช้เทคนิคการจัดแสดงที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้ชม มีความเข้าใจเนื้อหา และเกิดความเพลิดเพลินในการเข้าชม 2. ประวัติศาสตร์โบราณคดี มีเนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้คน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบหลักฐานในจังหวัดสุรินทร์ตั้งแต่เมื่อประมาณ 2,000 - 1,500 ปีมาแล้ว สมัยวัฒนธรรมทวารวดีซึ่งเริ่มประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 - 13 สมัยวัฒนธรรมขอมมีอายุประมาณตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 - 18 จนถึงสมัยวัฒนธรรมล้านช้าง-อยุธยาในพุทธศตวรรษที่ 24 ในการจัดแสดง จะจำลองสภาพชีวิตและพิธีกรรมการฝังศพครั้งที่สองในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุสมัยทวารวดี ขอม และอยุธยา-ล้านช้าง ที่พบในจังหวัดสุรินทร์ หุ่นจำลองโบราณสถานประกอบการฉายวีดิทัศน์ เพื่อให้ผู้ชมได้เกิดความเข้าใจในการศึกษาทางด้านโบราณคดี และประวัติศาสตร์ศิลปะที่พบในจังหวัดสุรินทร์ 3. ประวัติศาสตร์เมือง เนื้อหาในส่วนนี้ นำเสนอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดสุรินทร์ โดยเริ่มจากชาวทวยช่วยจับช้างเผือกที่หลุมมาจากกรุงศรีอยุธยา และได้รับความดีความชอบตั้งเป็นบ้านเมือง การปฏิรูปการปกครองมาเป็นระบบเทศบาลและระบอบประชาธิปไตย ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และการศึกษา ในการจัดแสดง จะจำลองเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์เมืองสุรินทร์ เช่น การจับช้างเผือก การเดินรถไฟมาจังหวัดสุรินทร์ สภาพตลาดการค้าในยุคแรกๆ สภาพการศึกษาในอดีต โดยจำลองลงในตู้จัดแสดง ให้ผู้ชมสามารถสัมผัสเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองสุรินทร์ในอดีตมาจนเป็นจังหวัดสุรินทร์ปัจจุบัน 4. ชาติพันธุ์วิทยา เนื้อหาจะกล่าวถึงประชากรในจังหวัดสุรินทร์ที่ประกอบด้วยชน 4 กลุ่มใหญ่ คือ ชาวทวย กลุ่มชนที่มีความสามารถในการจับและฝึกช้าง ชาวเขมร กลุ่มชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์มานานแล้ว ชาวลาว กลุ่มชนที่อพยพเข้ามาอยู่หลังสุดและชาวไทยโคราช เป็นชนที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่แถบจังหวัดนครราชสีมา ในการจัดแสดง จะจำลองให้เห็นวิถีชีวิตของคนกลุ่มต่างๆ โดยการจำลองบ้านเรือน หุ่นจำลองการประกอบพิธีกรรมของชาวไทยทวย ไทยเขมร ภูไท และภาพวาดเกี่ยวกับขนบประเพณีและสภาพความเป็นอยู่ของชาวลาวและชาวไทยโคราช ซึ่งจะสื่อถึงสภาพวิถีชีวิต ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนที่ประกอบกันเป็นคนสุรินทร์ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องบรรจุอยู่ใน Computer Touchscreen ให้ศึกษาค้นคว้าได้โดยละเอียด 5. มรดกคดีเด่น เนื้อหาจะกล่าวถึงมรดกทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุรินทร์ที่โดดเด่นและเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ งานศิลปหัตถกรรม ได้แก่ การทำเครื่องประดับเงินและการทอผ้าไหม ศิลปการแสดงพื้นบ้าน ได้แก่ การแสดงเรือมต่างๆ การละเล่นเจริญแบบต่างๆ รวมถึงดนตรีพื้นบ้าน เช่น วงกันตรึม และการเลียงช้างซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นที่รู้จักของคนทั่วโลก ในส่วนการจัดแสดง จะใช้หุ่นจำลอง ภาพถ่าย และวีดิทัศน์ เป็นสื่อให้เห็นถึงการผลิตและใช้ประโยชน์จากงานหัตถกรรม หุ่นจำลองและวีดิทัศน์เรื่องการแสดงศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฉากจำลองบรรยากาศหมู่บ้านเลียงช้าง และวีดิทัศน์ ให้ผู้เข้าชมได้ทราบถึงมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นสุรินทร์ที่มีมาในอดีตและยังคงรับใช้ชุมชนอยู่ในปัจจุบัน โบราณวัตถุที่จัดแสดง จัดแสดงตัวอย่างพันธุ์พืชและสัตว์

เครื่องมือ เครื่องใช้สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ประติมากรรมและชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมเขมร อาวุธโบราณ เครื่องประดับเงิน ผ้าไหม ฯลฯ พิพิธภัณฑ์นี้เปิดทุกวัน เวลา 09.00-16.00 น. วันวันจันทร์-อังคาร และวันนักขัตฤกษ์ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 044-513358 หรือ www.thailandmuscuincom

3. สวนอุทยานพนมสวาย

อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 22 กิโลเมตร ถนนราดยางสายสุรินทร์-ปราสาท (ทางหลวงหมายเลข 214) ระยะทาง 14 กิโลเมตร และมีทางแยกขวาเข้าไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตร อยู่ในท้องตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นภูเขาเดี่ยว มียอดเขาอยู่ 3 ยอด ยอดที่ 1 มีชื่อว่ายอดเขาชาย (พนมเปราะ) สูง 210 เมตร เป็นที่ตั้งของวัดพนมสวาย มีบันไดก่ออิฐถือปูนขึ้นถึงวัด มีสระน้ำกว้างใหญ่และร่มรื่นด้วยต้นไม้ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธสุรินทร์มงคลปางประทานพร ปร. ยอดที่ 2 มีชื่อว่ายอดเขาหญิง (พนมสร้อย) สูงระดับ 228 เมตร ทางวัดได้จัดสร้างพระพุทธรูปองค์ขนาดกลางประดิษฐานไว้ ยอดที่ 3 มีชื่อว่าเขาคอก (พนมกรอล) พุทธสมาคมจังหวัดสุรินทร์ได้จัดสร้างศาลาอัฐฐะมุข เป็นอนุสรณ์ฉลองครบรอบ 200 ปี แห่งการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เพื่อประดิษฐานพระพุทธบาทจำลอง จากยอดเขาชายมาประดิษฐานไว้ในศาลา โดยเริ่มทำการก่อสร้างตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2524 และสำเร็จบริบูรณ์ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2525 ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงเป็นสวนอุทยานแล้ว

บรรพบุรุษชาวสุรินทร์ถือว่าเป็นสถานที่แสวงบุญ โดยการเดินทางไปขึ้นยอดเขาในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งเป็นวันหยุดงานตามประเพณีของชาวจังหวัดสุรินทร์มาแต่โบราณกาล

4. วัดบูรพาราม

ตั้งอยู่ที่ถนนกรุงศรีใน ตำบลในเมือง ใกล้กับศาลากลางจังหวัด เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาสูงสุดของจังหวัด คือ หลวงพ่อพระชีวะ (หลวงพ่อประจักษ์) เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าคอกกว้าง 4 สอก สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นมาพร้อมกับวัดบูรพาราม นอกจากนี้ผู้มาเยือนยังได้แวะนมัสการรูปเหมือนหลวงปู่ดูลย์ อตุโล อีกด้วย

วัดบูรพารามนี้เป็นวัดเก่าแก่ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงธนบุรี หรือในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ มีอายุประมาณ 200 ปี เท่ากับอายุเมืองสุรินทร์ สร้างโดยพระยาสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวาง (ปุม) และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกวัดบูรพารามขึ้นเป็นพระอารามหลวงตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2520

5. หมู่บ้านจักสานบ้านนุทม

ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองที่ อำเภอเมือง การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 226 จากตัวเมืองไปทางอำเภอศรีขรภูมิประมาณ 12 กิโลเมตร ในช่วงนอกฤดูทำนาชาวบ้านจะมีอาชีพพิเศษด้วยการสานตะกร้าและภาชนะต่าง ๆ ที่ทำจากหวายเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ และเป็นของที่ระลึกเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

6. หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านจันรม

ตั้งอยู่ที่ตำบลตาอ้ออง ทางตะวันออกของตัวเมือง ตามทางสายสุรินทร์-สังขะ (ทางหลวงหมายเลข 2077) ประมาณ กม.ที่ 12 ที่หมู่บ้านจันรมมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมกันเองแล้วนำมาทอเป็นผ้าไหมที่มีลวดลายและสีแบบโบราณ

7. หมู่บ้านทอผ้าไหมยกทอง จันทรโสมมา

บ้านท่าสว่าง หมู่บ้านที่ได้รับการยกย่องว่า “ทอผ้าไหมหนึ่งพันสี่ร้อยสิบหกตะกอ” เมื่อครั้งทอผ้ายกทองทูลเกล้าฯถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ จากการริเริ่มผลงานศิลปหัตถกรรมของกลุ่มทอผ้ายกทอง “จันทรโสมมา” ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูการทอผ้ายกทองชั้นสูงแบบราชสำนักไทยโบราณ โดยมี อาจารย์วีรธรรม ตระกูลเงินไทย เป็นแกนนำและเป็นผู้รวบรวมชาวบ้านท่าสว่างมารวมกลุ่มกันทำงานทอผ้ายามว่างจากงานโรงงานมา ด้วยการออกแบบลวดลายที่สลับซับซ้อนงดงามและศักดิ์สิทธิ์ผสมผสานกันระหว่างลวดลายการทอแบบราชสำนักกับเทคนิคการทอผ้าแบบพื้นบ้าน จนกลายเป็นผ้าทอที่มีความงดงามอย่างมหัศจรรย์และมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก ผลงานที่โดดเด่นของที่นี่คือการได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลให้ทอผ้าสำหรับคัดเลือกผู้นำและผ้าคลุมไหล่สำหรับคู่สมรสผู้นำ 21 เขตเศรษฐกิจที่มาร่วมประชุมผู้นำเอเปกเมื่อปลายปี 2546 จนเป็นที่รู้จักกันอย่างดีในชื่อ “หมู่บ้านทอผ้าเอเปก” และรางวัล OTOP ระดับ 5 ดาว ของประเทศ ความโดดเด่นของผ้าไหมยกทอง “จันทรโสมมา” เกิดจากการเลือกเส้นไหมน้อยที่เล็กและบางเบาเข้ามาผ่านกรรมวิธีฟอก ด้อมแล้วย้อมสีธรรมชาติด้วยแม่สีหลักสามสีคือสีแดงจากครั้ง สีเหลืองจากแก่นแกลและสีครามจากเมล็ดคราม สอดแทรกการยกดอกด้วยไหมทองที่ทำจากเงินแท้มาริคเป็นเส้นเล็กๆ ปั่นควบกับเส้นด้าย ใช้ตะกอเส้นพุ่งพิเศษที่ทำให้เกิดลายจำนวนตะกอมากกว่าร้อยตะกอ จนกระทั่งการวางก๊บนพื้นดินธรรมชาติมีความสูงไม่พอ ต้องขุดดินบริเวณนั้นให้เป็นหลุมลึกไป 2-3 เมตร เพื่อรองรับความยาวของตะกอที่ห้อยลงมาจากก็ให้เป็นระเบียบ ให้คนสามารถอยู่ในหลุมเพื่อสอดตะกอไม้ได้ ด้วย เนื่องจากไม้ตะกอมีจำนวนมาก จึงต้องใช้คนทอถึง 4-5 คน ก็จะมีคนช่วยยกตะกอ 2-3 คน คนสอดไม้ 1 คนและคนทออีก 1 คน และความซับซ้อนทางด้านเทคนิคการทอ จะได้ผลงานเพียงวันละ 6-7 เซนติเมตรเท่านั้น

8. หลักรเมืองสุรินทร์

เป็นสถานที่สำคัญและเป็นถิ่นนับถือคู่บ้านคูเมืองของชาวสุรินทร์ อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดไปทางทิศตะวันตกประมาณ 500 เมตร เดิมเป็นเพียงศาลไม่มีเสาหลักเมือง มีมานานกว่าร้อยปี เมื่อปี พ.ศ. 2511 กรมศิลปากรได้ออกแบบสร้างศาลหลักเมืองใหม่ เสาหลักเมืองเป็นไม้ชัยพฤกษ์มาจากนายประสิทธิ์ มณีกาญจน์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเสาไม้สูง 3 เมตร วัดโดยรอบเสาได้ 1 เมตร ทำพิธียกเสาหลักเมืองและสมโภช เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2517

9. ห้วยเสนาง

เป็นอ่างเก็บน้ำของโครงการชลประทาน อยู่ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์ไปทางถนนสายสุรินทร์-ปราสาท (ทางหลวงหมายเลข 214) ประมาณ 5 กิโลเมตร บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 5-6 แยกซ้ายมือไปทางถนนริมคลองชลประทาน ประมาณ 4 กิโลเมตร ห้วยเสนางนี้เป็นอย่างเก็บน้ำที่มีสันเขื่อนสูง บนสันเขื่อนเป็นถนนลาดยาง เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองสุรินทร์ และภายในที่ทำการชลประทานมีพระตำหนักที่ประทับของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

10. อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง (ปุม)

สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2511 เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานระลึกถึงผู้สร้างเมืองท่านแรก ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ของเมืองสุรินทร์ อนุสาวรีย์แห่งนี้ตั้งอยู่ที่ทางเข้าเมืองสุรินทร์ทางด้านใต้ ตรงบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 0 ที่ถนนสุรินทร์-ปราสาท เป็นบริเวณที่เคยเป็นกำแพงเมืองชั้นในของตัวเมืองสุรินทร์ อนุสาวรีย์เป็นรูปหล่อทองเหลืองรมดำ สูง 2.2 เมตร มีขอชาติของจ้าวอันเป็นการแสดงถึงความเก่งกล้าสามารถของท่านในการบังคับช้างศึกและเป็นเครื่องแสดงว่าสุรินทร์เป็นเมืองช้างมาแต่คึกคักบรรพ์ รูปปั้นสะพายดาบคู่อยู่บนหลังอันหมายถึงความเป็นนักรบ ความกล้าหาญอันเป็นคุณสมบัติที่ตกทอดเป็นมรดกของคนสุรินทร์ อนุสาวรีย์แห่งนี้ได้ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2528

11. ปราสาทบ้านไพล

ตั้งอยู่ที่บ้านปราสาท ตำบลเชื้อเพลิง ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์ประมาณ 22 กิโลเมตร (ก่อนถึงที่ว่าการอำเภอปราสาท 6 กิโลเมตร) มีทางแยกขวาไปตามถนนลาดยางอีก 3 กิโลเมตร ตัวปราสาทมีลักษณะเป็นปรangk 3 องค์ สร้างด้วยอิฐขัดตั้งเรียงเป็นแนวเดียวกัน มีคูน้ำล้อมรอบ ยกเว้นทางเข้าด้านทิศตะวันออก แม้ว่าศิวิลิ่งและทับหลังบางส่วนจะหายไป แต่จากเศษทับหลังที่เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ทำให้ทราบว่าปราสาทหลังนี้คงสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 16

12. ปราสาทหินบ้านพลวง

ตั้งอยู่ที่บ้านพลวง ตำบลก้งแอน ห่างจากที่ว่าการอำเภอปราสาท 4 กิโลเมตรตาม ถนนสายสุรินทร์-ปราสาท-ช่องจอม (ทางหลวงหมายเลข 214) มีทางแยกซ้ายมือที่ กม.34-35 ไปอีกราว 1 กิโลเมตร ปราสาทหินบ้านพลวงเป็นปราสาทหินขนาดเล็กแต่ฝีมือการสลักหินประณีตงดงามมาก ได้รับการขุดแต่งบูรณะเมื่อปี พ.ศ. 2515 โดยวิธอินส์ตีโตซิส คือการรื้อตัวปราสาทลง เสริมความมั่นคง และประกอบขึ้นใหม่ดั้งเดิม ลักษณะของปราสาทหินองค์นี้เป็นปราสาทองค์เดียว ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลง ขนาดใหญ่รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีประตูทางเข้าด้านหน้าเพียงด้านเดียว ส่วน ด้านอื่นอีกสามด้านทำเป็นประตูหลอก องค์ปราสาทก่อด้วยศิลาแลง หินทราย และมีอิฐเป็นวัสดุร่วม ก่อสร้างในส่วนบนของปราสาท โบราณสถานแห่งนี้เป็นรูปสี่เหลี่ยมย่อมุมจำหลักลายงดงามมาก แต่องค์ปราสาทเหลือเพียงครึ่งเดียว ส่วนยอดหักหายไป มีคูน้ำเป็นรูปตัวยูล้อมรอบ ถัดจากคูน้ำเป็น บาราย (สระน้ำขนาดใหญ่) ที่เห็นเป็นคันดิน เดิมคงเป็นที่ตั้งของแหล่งชุมชนมาก่อน

ลักษณะของทับหลังที่พบส่วนมาก สลักเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณอยู่ภายในซุ้มเหนือหน้ากาล มีซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ ส่วนทางด้านเหนือสลักเป็นรูปพระกฤษณะฆ่านาค สันนิษฐานได้ว่า ปราสาทแห่งนี้คงสร้างขึ้นสำหรับพระอินทร์ นอกจากนี้ช่างมักสลักเป็นรูปสัตว์เรียงเป็นแนว เช่น ช้าง กระรอก หมู ลิง และวัว อยู่บนทับหลัง

สำหรับด้านทิศตะวันออกสลักเป็นรูปพระกฤษณะ ยกภูเขาโควรวรรณะและเช่นเดียวกัน มีรูปสลักเป็นรูปสัตว์เล็ก ๆ นอกกรอบหน้าบันอันน่าจะแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ เพราะมีแหล่งน้ำต่างๆ อยู่มาก ที่ผนังด้านหน้ามีรูปทวารบาลยืนกุมกระบอง

ลักษณะของปราสาทหินองค์นี้คล้ายกับปราสาทน้อยบนเขาพนมรุ้ง ลวดลายเป็นลักษณะศิลปะขอมแบบบาปวน กำหนดอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 จากลักษณะของฐานรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ มีพื้นที่ทางด้านข้างขององค์ปราสาทเหลืออยู่มาก สันนิษฐานว่า แผลงที่แท้จริงของปราสาทแห่งนี้ น่าจะประกอบด้วยปราสาทสามองค์สร้างเรียงกัน แต่อาจยังสร้างไม่เสร็จหรืออาจถูกรื้อออกไปอย่างใดอย่างหนึ่งก็เป็นได้

ปราสาทหินบ้านพลวงเปิดให้ชมทุกวัน ระหว่างเวลา 07.30-18.00 น. ค่าเข้าชมชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท

อำเภอสังขะ

13. ปราสาทภูมิโปน

ตั้งอยู่ที่บ้านภูมิโปน ตำบลคม อำเภอสังขะ การเดินทางจากจังหวัดสุรินทร์ ใช้ทางหลวงหมายเลข 2077 (สายสุรินทร์-สังขะ) ระยะทาง 49 กิโลเมตร จากแยกอำเภอสังขะเข้าทางหลวง

หมายเลข 2124 (สังขะ-บัวเชด) ตรงต่อไปจนถึงบ้านภูมิโปนอีก 10 กิโลเมตร จะเห็นปราสาทอยู่ริมถนนด้านซ้ายมือ

ปราสาทภูมิโปนประกอบด้วยโบราณสถาน 4 หลัง คือ ปราสาทก่ออิฐ 3 หลัง และก่อศิลาแลง 1 หลัง มีอายุการก่อสร้างอย่างน้อยสองสมัย ปราสาทก่ออิฐหลังใหญ่และหลังทางทิศเหนือสุด นับเป็นปราสาทแบบศิลปะเขมรที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย คือราวพุทธศตวรรษที่ 13 ส่วนปราสาทอิฐหลังเล็กที่ตั้งตรงกลางและปราสาทที่มีฐานศิลาแลงทางด้านทิศใต้นั้นสร้างขึ้นในสมัยหลัง

ปราสาทภูมิโปนคงสร้างขึ้นเพื่อเป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดูไศวนิกายเช่นเดียวกับศาสนสถานแห่งอื่นในรุ่นเดียวกัน แม้ไม่พบรูปเคารพซึ่งควรจะเป็นศิวลึงค์อยู่ภายในปรางค์ แต่ที่ปรางค์องค์ใหญ่ยังมีท่อโสมสูตร คือ ท่อน้ำมนตร์ที่ต่อออกมาจากแท่นฐานรูปเคารพในห้องกลางติดอยู่ที่ผนังในระดับพื้นห้อง

14. ปราสาทยายเหงา

ตั้งอยู่ที่บ้านสังขะ ตำบลสังขะ ห่างจากที่ว่าการอำเภอสังขะไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 4 กิโลเมตร อยู่ริมถนนสายโชคชัย-เดชอุดม (ทางหลวงหมายเลข 24) ระหว่าง กม. 189-190 แยกไปตามทางลูกรังอีก 800 เมตร เป็นศาสนสถานแบบขอมที่ประกอบด้วยปรางค์ 2 องค์ ตั้งอยู่เรียงกันในแนวทิศเหนือ-ใต้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลง มีการแกะสลักอิฐเป็นลวดลายเช่นที่กรอบหน้าบัน เป็นรูปมกร (สัตว์ผสมระหว่างสิงห์ ช้าง และปลา) คาบนาครห้ำเศียร

จากลักษณะแผนผังของอาคารน่าจะประกอบด้วยปราสาท 3 องค์ตั้งเรียงกัน แต่ปัจจุบันเหลือเพียง 2 องค์ บริเวณปราสาทพบกลีบบนุนยอดปรางค์ เสาประดับกรอบประตู แกะสลักจากหินทราย จัดแสดงไว้ด้านหน้าปราสาท

อำเภอศรีขรภูมิ

15. ปราสาทศรีขรภูมิ

ตั้งอยู่ที่ตำบลระแงง ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์ 34 กิโลเมตร ตามเส้นทางหมายเลข 226 โดยอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปอีก 1 กิโลเมตร ปราสาทศรีขรภูมิประกอบด้วยปรางค์อิฐ 5 องค์ องค์กลางเป็นปรางค์ประธาน มีปรางค์บริวารล้อมรอบอยู่ที่มุมทั้งสี่บนฐานเดียวกัน ก่อด้วยหินทรายและศิลาแลง ปราสาทหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีบันไดทางขึ้นและประตูทางเข้าเพียงด้านเดียวคือด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้

ปรางค์ทั้งห้าองค์มีลักษณะเหมือนกัน คือ องค์ปรางค์ไม่มีมุข มีชั้นส่วนประดับทำจากหินทรายสลักเป็นลวดลายต่าง ๆ ทั้งส่วนที่เป็นทับหลังและเสาประดับกรอบประตู เสาติดผนัง และกลีบบนุนปรางค์ ส่วนหน้าบันเป็นอิฐประดับลวดลายปูนปั้น องค์ปรางค์ประธานมีทับหลังสลักเป็นรูป

สิวนาฏราช (พระอิสริยยศกษัตริย์) บนแท่น มีหงส์แบก 3 ตัวอยู่เหนือเศียรเศียรคิมุข มีรูปพระกเนศ พระพรหม พระวิษณุ และนางปารพตี (นางอุมา) อยู่ด้านล่าง เสาประคองสลักเป็นลวดลายเทพธิดาลาย ก้านปูและรูปทวารบาล

ส่วนปราสาทบริวารพบทับหลัง 2 ชิ้น ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย เป็นภาพกฤษณาวตาร ทั้งสองชิ้น ชิ้นหนึ่งเป็นภาพกฤษณะฆ่าช้างและคชสีห์ ส่วนอีกชิ้นหนึ่งเป็นภาพพระกฤษณะฆ่าคชสีห์

จากลวดลายที่เสาและทับหลังขององค์ปราสาท มีลักษณะปนกันระหว่างรูปแบบ ศิลปะขอมแบบบาปวน (พ.ศ. 1550-1650) และแบบนครวัด (พ.ศ. 1650-1700) จึงอาจกล่าวได้ว่า ปราสาทแห่งนี้คงสร้างขึ้นในราวกลางพุทธศตวรรษที่ 17 หรือต้นสมัยนครวัด โดยสร้างขึ้นเนื่องใน ศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย และคงถูกดัดแปลงให้เป็นวัดในพุทธศาสนาตามที่มีหลักฐานการบูรณะ ปฏิสังขรณ์ในราวพุทธศตวรรษที่ 22 ในสมัยอยุธยาตอนปลาย ปราสาทศิขรภูมิเปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 07.30-18.00 น. อัตราค่าเข้าชมชาวไทย คนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท

อำเภอจอมพระ

16. ปราสาทจอมพระ

ตั้งอยู่หมู่ 4 ตำบลจอมพระ ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์ประมาณ 26 กิโลเมตร ตามทาง หลวงหมายเลข 214 (สายสุรินทร์-ร้อยเอ็ด) เข้าตัวอำเภอจอมพระ มีทางแยกขวามือเข้าวัดป่าปราสาท จอมพระอีก 1 กิโลเมตร

ปราสาทจอมพระมีลักษณะของสิ่งก่อสร้างที่เรียกว่า อโรคยศาล มีโครงสร้างที่ยัง สมบูรณ์อยู่มาก อาคารต่าง ๆ ก่อด้วยศิลาแลงและใช้หินทรายประกอบ หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียง ส่วนประกอบหลัก 4 ส่วน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะแบบอโรคยศาลดังที่พบในที่อื่น คือ ปราสาทประธาน รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีมุขหน้า บรรณาลัยหรือ เคารูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตั้งอยู่ทางด้านหน้า มีกำแพงล้อม รอบพร้อมซุ้มประตูรูปกากบาทและสระน้ำนอกกำแพง โบราณวัตถุสำคัญที่พบได้แก่ เศียรพระ โพธิสัตว์อวโลกิเตศวร 1 เศียร และรูปพระวัชรสัตว์ 1 องค์เช่นเดียวกับที่พบที่อโรคยศาลในอำเภอ พิมายและที่พระปราสาทวัดคูแก้ว จังหวัดขอนแก่น โบราณวัตถุเหล่านี้เป็นรูปเคารพในพุทธศาสนา ลัทธิ มหายาน มีลักษณะตรงกับศิลปะขอมแบบบาปวน (ราว พ.ศ. 1720-1780) ซึ่งเป็นแบบศิลปะที่เจริญอยู่ใน สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 แห่งอาณาจักรขอม

อำเภอท่าตูม

17. หมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์

ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 และ 13 บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม อยู่ห่างจากจังหวัด สุรินทร์ไปทางเหนือตามทางหลวงหมายเลข 214 (สุรินทร์-ร้อยเอ็ด) ก่อนถึงอำเภอท่าตูม มีทางแยกซ้าย

บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 36 ไปตามทางราดยางอีกประมาณ 22 กิโลเมตร พื้นที่หมู่บ้านเป็นที่นาและป่าละเมาะสลับกับป่าโปร่งเหมาะกับการเลี้ยงช้าง

ชาวบ้านตากกลางดั้งเดิมเป็นชาวส่วย หรือ กูย หรือ กวย มีความชำนาญในการคล้องช้างป่า ฝึกหัดช้างและเลี้ยงช้าง ส่วนมาต้องเดินทางไปคล้องช้างบริเวณชายแดนต่อเขตประเทศกัมพูชา ปัจจุบันสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศทำให้ชาวบ้านไม่สามารถไปคล้องช้างเช่นแต่ก่อนได้ แต่ชาวบ้านตากกลางยังคงเลี้ยงช้างและฝึกช้างเพื่อไปร่วมแสดงในงานช้างของจังหวัดทุกปี การเลี้ยงช้างของชาวบ้านตากกลางไม่เหมือนการเลี้ยงช้างของชาวภาคเหนือที่เลี้ยงไว้ใช้งาน แต่ชาวบ้านตากกลางเลี้ยงช้างไว้เป็นเพื่อน นอนร่วมชายคาเดียวกับคน ดังนั้นถ้าท่านได้ไปที่บ้านตากกลาง นอกจากจะให้เห็นสภาพโรงช้างดังกล่าวแล้ว ยังได้สัมผัสการดำรงชีวิตของชาวส่วย พร้อมทั้งได้พบปะพูดคุยกับหมอช้างที่มีประสบการณ์ในการคล้องช้างมาแล้ว และยังสามารถเดินทางไปชมบริเวณที่แม่น้ำชีและแม่น้ำมูลไหลมาบรรจบกัน ซึ่งห่างออกไปเพียง 3 กิโลเมตร มีทัศนียภาพที่งดงามน่าพักผ่อนและชวนให้ศึกษาในเชิงธรรมชาติด้วย

นอกจากนี้ทางจังหวัดยังได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ช้างขึ้นภายในหมู่บ้านด้วย เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับช้าง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการคล้องช้าง และให้ความรู้ในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับช้าง

อำเภอกาบเชิง

18. ตลาดการค้าข่องจอม

ตั้งอยู่ที่บ้านด่านพัฒนา ตำบลด่าน ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์ 69 กิโลเมตรหรือห่างจากตัวอำเภอกาบเชิง 13 กิโลเมตร เดิมอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าฝั่งซ้ายห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ และประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตั้งแต่ 30 ธันวาคม 2538 ฝั่งตรงข้ามด้านกัมพูชาเป็นชุมชนโอรเสม็ด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรรัมย์

ข่องจอมเป็นเส้นทางข้ามแดนที่ใหญ่และสะดวกที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ที่จะไปยังกัมพูชา ทำให้มีการติดต่อสัญจรไปมาและซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวไทยและกัมพูชามาเป็นเวลายาวนาน และเป็นที่มาของแนวความคิดในการเปิดจุดผ่านแดนเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งสองประเทศ ตลาดแห่งนี้เปิดทำการค้าขายและสัญจรไปมาเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 8.00-16.00 น. (อนุญาตให้ข้ามแดนเฉพาะคนไทยเท่านั้น) ประเภทสินค้ามีทั้งสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และสิ่งประดิษฐ์จากไม้ เช่น ม้านั่ง หัตถกรรมไม้ เสื่อสาน ไม้ไผ่ ตะกร้าสานต่าง ๆ

อำเภอลำควน

19. เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ

อยู่ที่บ้านหนองคู ตำบลโชคเหนือ อำเภอลำควน เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบที่ถือว่าเป็นพันธุ์ที่หายากที่สุดที่ขึ้นในที่ราบสูง เป็นโครงการร่วมระหว่างไทย-เคนมาร์ก มีเนื้อที่ 625 ไร่ มีลักษณะเด่นคือ เป็นสนสองใบที่ขึ้นในที่ราบแห่งเดียวในประเทศไทย อยู่ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ ประมาณ 35 กิโลเมตร ตามเส้นทางสุรินทร์-สังขะ (ทางหลวงหมายเลข 2077) เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวสุรินทร์อีกแห่งหนึ่ง

20. ปราสาทตะเปียงเตีย (แปลว่า หนองเป็ด)

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลโชคเหนือ ภายในบริเวณวัดปราสาทเทพนิมิตร หลัก กม. 33-34 ทางหลวงหมายเลข 2077 แยกเข้าทางลูกรังอีก 7 กิโลเมตร ลักษณะปราสาทเป็นรูปสี่เหลี่ยม มียอดปราสาท 5 ยอด เป็นรูปบัวตูม ตัวปราสาทก่อด้วยอิฐ ลักษณะการก่อสร้างเป็นสถาปัตยกรรมแบบลาว สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย

กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์

21. หมู่บ้านหัตถกรรมเขวาสินรินทร์

ตั้งอยู่ทางเหนือของตัวเมืองสุรินทร์ ตามทางหลวงหมายเลข 214 (ทางสายสุรินทร์-ร้อยเอ็ด) ไปประมาณ 14 กิโลเมตร แยกขวามือไปอีก 4 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในการทอผ้าไหมพื้นเมืองและการผลิตลูกประคำเงิน ที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน เรียกกันว่า ลูกปะเก้อม นำมาทำเป็นเครื่องประดับของสุภาพสตรีที่สวยงาม มีร้านค้าจำหน่ายสินค้าในบริเวณหมู่บ้าน ราคาข่อมเยา

กิ่งอำเภอพนมดงรัก

22. โบราณสถานกลุ่มปราสาทตาเมื่อน

ตั้งอยู่ที่บ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง เป็นโบราณสถานแบบขอม 3 หลัง ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ติดแนวชายแดนประเทศไทยและกัมพูชา การเดินทางจากจังหวัดสุรินทร์ ใช้ทางหลวงหมายเลข 214 ผ่านอำเภอปราสาท แยกไปตามทางหลวงหมายเลข 2121 ที่จะไปอำเภอบ้านกรวดประมาณ 25 กิโลเมตร มีทางแยกที่บ้านตาเมียง ไปอีก 13 กิโลเมตร

ปราสาทตาเมื่อน เป็นสิ่งก่อสร้างที่เชื่อว่าเป็นที่พักคนเดินทางแห่งหนึ่งใน 17 แห่งที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มหาราชองค์สุดท้ายแห่งเมืองพระนครโปรดให้สร้างขึ้นจากเมืองยโสธรปุระ เมืองหลวงของอาณาจักรขอมโบราณไปยังเมืองพิมาย ปราสาทตาเมื่อนสร้างด้วยศิลาแลงเช่นเดียวกับโบราณสถานสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่พบในดินแดนประเทศไทย มีลักษณะเป็นปราสาทองค์เดียวมี

ห้อยยาวเชื่อมต่อมาทางด้านหน้า ผนังด้านหนึ่งปิดทึบ แต่สลักเป็นหน้าต่างหลอก ส่วนอีกด้านมีหน้าต่างเรียงกัน โดยตลอด เคยมีผู้พบทับหลังเป็นรูปพระพุทธรูปปางสมาธิในซุ้มเรือนแก้ว 2-3 ชั้น

ปราสาทตาเมือนโต๊ด เป็นอโรคยาศาล สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 18 ยังคงสภาพเกือบจะสมบูรณ์ ประกอบด้วยปราสาทประธานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีมุขยื่นทางด้านหน้า ก่อด้วยศิลาแลงและหินทราย มีบรรณาลัยอยู่ทางด้านหน้าเยื้องไปทางขวาขององค์ปราสาท ล้อมรอบด้วยกำแพงก่อศิลาแลงเช่นเดียวกัน มีซุ้มประตู (โคปุระ) อยู่ด้านหน้า คือ ด้านทิศตะวันตกเพียงด้านเดียว นอกกำแพงด้านหน้ามีสระน้ำเช่นเดียวกับอโรคยาศาลแห่งอื่น ๆ

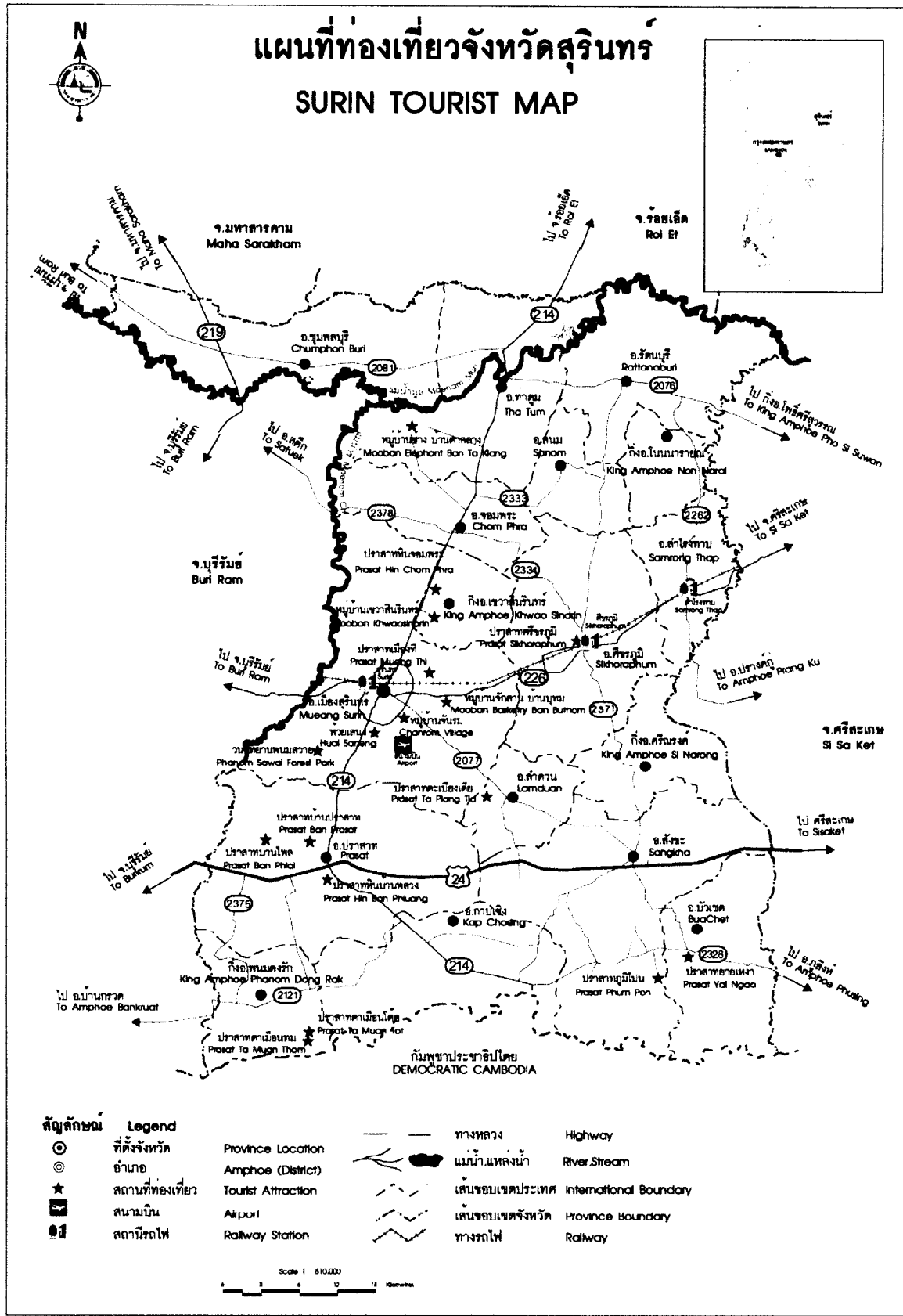
ตรงห้องกลางของโคปุระได้พบศิลาจารึก 1 หลัก จารึกด้วยอักษรขอมภาษาสันสกฤต เป็นจารึกซึ่งพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โปรดให้สร้างไว้ประจำอโรคยาศาลแห่งนี้ มีข้อความเช่นเดียวกับจารึกที่พบที่อโรคยาศาลแห่งอื่นๆ คือ กล่าวนมัสการพระพุทธเจ้าพระไภยษยคุรุไวฑูรยะ ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์ผู้ประทานความไม่มีโรคแก่ประชาชนผู้นับถือ และกล่าวถึงการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำสถานพยาบาลในแผนกต่าง ๆ เช่น แพทย์ ผู้ดูแลสถานพยาบาล ปัจจุบันจารึกหลักนี้เก็บรักษาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติท่าสากร

ปราสาทตาเมือนธม อยู่ห่างจากปราสาทตาเมือนโต๊ดไปทางทิศใต้ประมาณ 200 เมตร เป็นปราสาทขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่มปราสาทตาเมือน บนแนวเทือกเขาบรรทัด ประกอบด้วยปราสาทสามองค์ มีปราสาทประธานขนาดใหญ่ที่สุดอยู่ตรงกลาง ปราสาทอีกสององค์อยู่ถัดไปด้านหลังทางด้านขวาและซ้าย ปราสาททั้งสามองค์สร้างด้วยหินทรายหันหน้าไปทางทิศใต้ ที่ปราสาทประธานมีลวดลายจำหลักที่งดงาม แม้ว่าจะถูกถล่มทำลายและทรุดโทรมไปตามกาลเวลา

ทางด้านตะวันออกและตะวันตก มีวิหารสองหลังสร้างด้วยศิลาแลง อาคารทั้งหมดมีระเบียงคดซึ่งสร้างด้วยหินทรายล้อมรอบ มีโคปุระทั้งสี่ด้าน โคปุระด้านใต้มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีบันไดทางขึ้นจากเชิงเขาด้านนั้น นอกกระเบื้องคดทางด้านทิศเหนือมีสระน้ำและที่ลานริมระเบียงคดทางมุขด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้มีศิลาจารึกภาษาขอม กล่าวถึงชื่อ พระกัลปกฤษณะ จึงสันนิษฐานได้ว่าโบราณสถานแห่งนี้คงจะสร้างขึ้นเนื่องในศาสนาพราหมณ์ จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมและลวดลายจำหลักต่าง ๆ ทำให้ทราบได้ว่า โบราณสถานแห่งนี้คงจะสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ซึ่งเก่าแก่กว่าโบราณสถานอีกสองแห่งในกลุ่มปราสาทตาเมือน

เนื่องจากโบราณสถานกลุ่มนี้อยู่ใกล้ชายแดนไทย-กัมพูชาและสภาพถนนยังเป็นลูกรังขรุขระ นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้าไปชมควรคำนึงถึงความปลอดภัยในบริเวณดังกล่าว โดยสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานทหารที่ดูแลพื้นที่ก่อนเดินทางเข้าไปด้วย

เส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ ดังรูปที่ 4.3

รูปที่ 4.3 แสดงตำแหน่งและเส้นทาง การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์

4.1.4 จังหวัดศรีสะเกษ มีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวน 19 แห่งอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

อำเภอเมือง

1. ตึกขุนอำเภอไพพาศิขย์

ตั้งอยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองฯ ที่ถนนอุบล เป็นตึกเก่าของขุนอำเภอไพพาศิขย์ (อินทร์ นาคสีหราช) ทบพิเศษศรีสะเกษ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2468 โดยช่างชาวจีนและชาวมอญ ตัวอาคารมีรูปทรงและลวดลายปูนปั้นที่งดงามตามคติความเชื่อของชาวจีน ได้รับการบูรณะและอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีจนได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการดีเด่นการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในเมืองเมื่อปี พ.ศ.2530 ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน

2. ปราสาทวัดสระกำแพงน้อย

ตั้งอยู่ที่บ้านกลาง ตำบลขยง ห่างจากตัวจังหวัด 8.7 กิโลเมตร อยู่ด้านขวามือ คิดเส้นทางสายศรีสะเกษ-อุทุมพรพิสัย (ทางหลวง 226) ปราสาทหินสระกำแพงน้อยประกอบด้วยปราสาทและวิหารก่อด้วยศิลาแลง ด้านหน้าปราสาทมีสระน้ำใหญ่ ทั้งปราสาท วิหาร และสระน้ำ ล้วนล้อมรอบด้วยกำแพงศิลาแลง เคยมีทับหลังประติมากรรมเป็นพระวรุณเทพเจ้าแห่งฝนประทับบนแท่น มีหงส์แบก 3 ตัว อยู่เหนือเศียรเกียรติมุข เป็นศิลปะแบบบาปวนมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 16 สันนิษฐานว่าปราสาทหินแห่งนี้เดิมเป็นศาสนสถานมาก่อน แล้วต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 18 รัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 อาจมีการบูรณะหรือสร้างเพิ่มเติมขึ้นใหม่ สันเกตได้จากมีสถาปัตยกรรมแบบบาปวนอยู่ด้วย สิ่งก่อสร้างดังกล่าวเรียกกันในสมัยนั้นว่า “อโรคยาศาล” หมายถึง สถานพยาบาล หรือสุขาหลาประจำชุมชนนั่นเอง

3. พระธาตุเรืองรอง

ตั้งอยู่ที่บ้านสร้างเรือง ตำบลห้วยปลีอง ห่างจากเมืองไปตามทางหลวงหมายเลข 2373 สายศรีสะเกษ-ยางชุมน้อย ประมาณ 7.5 กิโลเมตร เป็นพระธาตุที่สร้างขึ้นโดยผสมศิลปอีสานใต้ สี่เผ่าไทย ได้แก่ ลาว ส่วย เขมร เยอ มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์อย่างลงตัว พระธาตุมีความสูง 49 เมตร แบ่งออกเป็น 6 ชั้น ชั้นที่ 1 ใช้สำหรับประกอบพิธีทางศาสนา ชั้นที่ 2-3 เป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านสี่เผ่าไทย ชั้นที่ 4 เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ ชั้นที่ 5 ใช้สำหรับการทำสมาธิ และชั้นที่ 6 เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและเป็นที่ชมทัศนียภาพของพื้นที่โดยรอบ

4. วัดมหาพุทธาราม

ตั้งอยู่ใจกลางเมืองศรีสะเกษ มีวิหารซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง และเป็นที่เคารพสักการะของชาวศรีสะเกษ “หลวงพ่อโต” เป็นพระพุทธรูปองค์ใหญ่ปางมารวิชัย มีความสูงจากฐานถึงยอดเศศ 6.85 เมตร หน้าตักกว้าง 3.50 เมตร

5. สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

ตั้งอยู่ในวิทยาลัยเกษตรกรรม จังหวัดศรีสะเกษ ถนนกสิกรรม ตำบลหนองกรก ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 2 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 237 ไร่ ลักษณะเป็นสวนป่าในเขตเมือง มีต้นลำควนขึ้นอยู่หนาแน่นเป็นดงใหญ่จำนวนกว่าสี่หมื่นต้น เหมาะแก่การทัศนศึกษาในเชิงพฤกษศาสตร์ ต้นลำควนซึ่งเป็นพันธุ์ไม้หอมนี้จะผลิดอกหอมอบอวลไปทั่วในราวเดือนมีนาคมของทุกปี และเนื่องจากต้นไม้นี้มีความเกี่ยวข้องกับชื่อ ศรีนครลำควน ในอดีต จึงได้นำเอาต้นลำควนมาเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด นอกจากนี้ในพื้นที่ยังมีสวนสัตว์ และสวนสาธารณะตกแต่งสวยงามร่มรื่นเป็นแหล่งพักผ่อนของประชาชนทั่วไป มีบึงน้ำสำหรับพายเรือเล่นและพักผ่อนหย่อนใจ

อำเภอกันทรลักษ์

6. ปราสาทเขาพระวิหาร

ตั้งอยู่บนเทือกเขาพนมดงรักในเขตประเทศกัมพูชาบริเวณที่ติดกับผามออีแดงของประเทศไทย โดยตัวปราสาทหันหน้ามายังด้านที่ติดกับประเทศไทย ดังนั้นการเข้าชมปราสาทในทางบกจึงต้องใช้เส้นทางที่ผ่านผามออีแดงของประเทศไทยเท่านั้น

ปราสาทเขาพระวิหาร เป็นเทวสถานขนาดใหญ่มีความยาวประมาณ 900 เมตร ประกอบด้วยปราสาท 4 ชั้น แต่ละชั้นตั้งอยู่บนแนวเขาที่เป็นเนินสูงลดหลั่นกันขึ้นไปตามลำดับทั้ง 4 ชั้น ทางเดินระหว่างชั้นของปราสาทได้อาศัยแผ่นศิลาบนผิวพื้นภูเขานั้นเป็นแนวถนน และขั้นบันได โดยตกแต่งให้มีระดับต่อเนื่องกันจนถึงยอดสูงสุดอันเป็นที่ตั้งของปราสาทชั้นที่ 4 ซึ่งเป็นปราสาทองค์ประธานอยู่ชิดกับหน้าผา สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 657 เมตร

จากหลักฐานที่ปรากฏในจารึกแสดงว่าเขาพระวิหารแห่งนี้เป็นศิเวสถานสร้างขึ้นในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15 และต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 16-17 ก็ได้มีการสร้างเสริมเพิ่มเติมโดยลำดับจนสำเร็จในรัชกาลพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 ซึ่งเป็นผู้ให้บันทึกคำประกาศของทางราชการไว้บนแผ่นศิลาจารึกด้วย

ปราสาทเขาพระวิหารแห่งนี้เดิมเคยอยู่ในความปกครองดูแลของไทย และกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2483 ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 เป็นต้นมาได้เปลี่ยนไปอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของประเทศกัมพูชาสืบมาจนถึงปัจจุบัน

การเข้าชมปราสาทเขาพระวิหาร นักท่องเที่ยวสามารถสามารถเดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารที่อยู่ในเขตแดนไทย โดยคนไทยเสียค่าธรรมเนียมการเข้าอุทยานคนละ 20 บาท ชาวต่างประเทศ 200 บาท และค่าผ่านแดนออกนอกประเทศคนละ 5 บาท เมื่อจะเข้าชมปราสาทเขาพระวิหาร กัมพูชาเก็บค่าธรรมเนียมชาวไทยคนละ 50 บาท ชาวต่างชาติคนละ 200 บาท

7. ปราสาทโดนตวล

ตั้งอยู่ที่บ้านภูมิซรอล ตำบลบึงมะลู ห่างจากหมู่บ้าน 8 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอ 38 กิโลเมตร ตามเส้นทาง อำเภอกันทรลักษ์-พามออีแดง เป็นปราสาทขอมโบราณขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ริมหน้าผาสูง บนเทือกเขาพนมดงรัก ใกล้ชายแดนไทย-กัมพูชา ประกอบด้วยปราสาทรูปสี่เหลี่ยมย่อมุมก่อด้วยอิฐ ชู่มประตูก่อด้วยศิลา และมีรูปสิงโตจำหลักอยู่หน้าปราสาท

8. เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติที่น้ำตกภูละออ

อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพนมดงรัก ตำบลเสาชงชัย การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข 221 (กันทรลักษ์-พามออีแดง) ระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร ถึงบ้านภูมิซรอล-น้ำตกตำโรง เกียรติ ประมาณ 8 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายสู่น้ำตกภูละอออีก 2.5 กิโลเมตร เป็นทางลาดยางตลอดสาย

น้ำตกภูละออ เป็นน้ำตกขนาดเล็กจะสวยงามในช่วงเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์ ทางเดินเท้าจากบริเวณลานจอดรถถึงน้ำตกในระยะทางไป-กลับประมาณ 4 กิโลเมตร ได้รับการพัฒนาให้เป็นเส้นทางที่ให้ความรู้เรื่องพืชพันธุ์และสภาพภูมิประเทศ ซึ่งเหมาะแก่การท่องเที่ยวในลักษณะเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

9. เส้นทางเที่ยวชมสวนชิมผลไม้ศรีสะเกษ

ห่างจากอำเภอกันทรลักษ์ประมาณ 5 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 226 (กันทรลักษ์-พามออีแดง) ทางด้านขวามือมีเส้นทางที่ตัดผ่านหมู่บ้านทุ่งใหญ่ บ้านทุ่งสว่าง บ้านร่องตาขุน บ้านชำม่วง และบ้านหนองเก่า รวมระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร (ทางลาดยางประมาณ 16 กิโลเมตร) นับเป็นแหล่งสวนเกษตร-สวนผลไม้ ที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษที่ให้ผลผลิตหลากหลายประเภท เช่น เงาะ ทุเรียน ลองกอง มังคุด สละ และขางพารา เป็นต้น

ในช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปีสวนเกษตรดังกล่าวจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดและเป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะชมสวนชิมผลไม้ และซื้อผลผลิตจากสวนโดยตรง ซึ่งสวนเกษตรที่น่าสนใจ ได้แก่ สวนเงาะบ้านชำม่วง สวนทุเรียน บ้านชำจีเหล็ก และสวนสละ สวนมะม่วงนอกฤดูบ้านหนองเก่า

10. อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเขาพระวิหาร มีเนื้อที่ประมาณ 130 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัดคือ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และกิ่งอำเภอน้ำขุ่น กับอำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานีได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 83 ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2541 สภาพภูมิประเทศทั่วไปส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาตามแนวทิวเขาพนมดงรัก กั้นชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่ปกคลุมด้วยป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง นอกจากนี้ยัง

เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าจำนวนมากที่อาศัยหากินข้ามไปมาในคืนป่าระหว่างสองประเทศได้แก่ หมูป่า กวาง เก้ง กระต่าย กระรอก ชะนี ชะมด เป็นต้น อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารยังมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่น่าสนใจ ดังนี้

ผามออีแดง ตั้งอยู่ที่ชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นหน้าผาหินสีแดงที่มีทัศนียภาพกว้างไกลสุดตาและจากจุดนี้นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นปราสาทเขาพระวิหารได้ นับเป็นจุดชมวิวยามสูงที่สวยงามแห่งหนึ่งในภาคอีสาน

ภาพสลักหิน รูปแกะสลักโบราณ ซึ่งซ่อนตัวอยู่ใต้หน้าผามานับพันปี อยู่ทางทิศใต้ของผามออีแดง มีบันไดให้ลงไปชมได้สะดวก เป็นภาพเทพสามองค์ เชื่อว่าเป็นที่ซ่อนมือของช่างในการแกะสลักก่อนเริ่มการแกะสลักจริงที่ปราสาทเขาพระวิหาร

สลูปู่ ชาวบ้านเรียกว่าพระธาตุ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของผามออีแดง ตัวสลูปู่ทำจากหินทรายตัดเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ด้านบนกลมมนตั้งอยู่คู่กัน ข้างในเป็นโพรงบรรจุสิ่งของ เชื่อกันว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ของสมัยนั้น

ปราสาทโดนตวล สร้างราวพุทธศตวรรษที่ 15-16 อยู่บริเวณบ้านภูมิจรอล เป็นปราสาทหินแบบขอม ตั้งอยู่ในเขตประเทศไทยห่างจากหน้าผาชายแดนไทย-กัมพูชา ประมาณ 300 เมตร มีตำนานเล่าว่านามนมใหญ่ (เนียงเคาทม) ได้แวะพักที่แห่งนี้ในขณะที่เดินทางไปเฝ้ากษัตริย์พระองค์หนึ่ง

น้ำตกและถ้ำขุนศรี น้ำตกอยู่เหนือถ้ำขุนศรีสูง 3 ชั้น ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของสระตราวใกล้เส้นทางเดินขึ้นปราสาทเขาพระวิหาร ส่วนถ้ำขุนศรีภายในมีขนาดกว้างเชื่อกันว่าเป็นที่พักของขุนศรี ขณะมาควบคุมการตัดหินบริเวณสระตราวเพื่อใช้สร้างปราสาทเขาพระวิหาร

เขื่อนห้วยขนุน เป็นอ่างเก็บน้ำชลประทานและเป็นที่ตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานฯ เขื่อนห้วยขนุน ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 15 กิโลเมตร มีทิวทัศน์สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนเที่ยวชมธรรมชาติ และเข้าค่ายกางเต็นท์พักรถ

เส้นทางศึกษาธรรมชาติกล้วยไม้เขาพระวิหาร ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร มีกล้วยไม้หลากหลายชนิด นอกจากนี้ยังมีพืชสมุนไพรมากมายเหมาะแก่การศึกษาหาความรู้

ช่องอานม้า เป็นจุดผ่อนปรนในการค้าขายและผ่านแดนระหว่างไทย-กัมพูชา อยู่ที่ตำบลโฆง อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เปิดเฉพาะวันอังคารและวันพฤหัสบดี

การเดินทาง จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ถึงสระบุรี เลี้ยวขวาสู่ทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ก่อนถึงอำเภอสี่คิ้วเลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 24 ผ่านอำเภอปักธงชัย อำเภอสังขะและอำเภอชุมขันธ์ ถึงสี่แยกตัดกับทางหลวงหมายเลข 221 เลี้ยวขวาเข้าสู่อำเภอกันทรลักษ์ แล้วต่อไปยังที่ทำการอุทยานฯ หรือ จากจังหวัดอุบลราชธานี ใช้ทางหลวงหมายเลข

2178 และ 221 ผ่านอำเภอวารินชำราบ อำเภอสำโรง อำเภอเบญจลักษ์ และอำเภอกันทรลักษ์ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่พักและสถานที่กางเต็นท์ได้ที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร 09-5224265 , 01-2240779 หรือกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรุงเทพฯ โทร. 02-5620760 www.dnp.go.th

อำเภอขุนหาญ

11. น้ำตกสำโรงเกียรติ (น้ำตกปีศาจ)

ตั้งอยู่ที่บ้านสำโรงเกียรติ มีต้นกำเนิดจากภูเขากันตุง ในเทือกเขาบรรทัด เป็นน้ำตกขนาดกลาง ตกจากหน้าผาสูง 8 เมตร มีน้ำมากในช่วงเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์ เหนือน้ำตกเป็นธารน้ำไหลไปตามลานหิน จะมีความสวยงามในฤดูฝน การเดินทาง ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2111 เมื่อถึงเขตอำเภอขุนหาญ มีทางแยกเข้าไปอีกประมาณ 20 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 81 กิโลเมตร

12. น้ำตกห้วยจันทร์ (น้ำตกกันทรอม)

อยู่ห่างจากอำเภอขุนหาญ 24 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 85 กิโลเมตร ริมทางหลวงหมายเลข 2236 เส้นทางกันทรอม-บ้านสำโรงเกียรติ เป็นน้ำตกที่สวยงามไหลลดหลั่นมาตามชั้นหิน มีน้ำมากในช่วงเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์ บริเวณร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ป่าธรรมชาติ เหมาะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ

13. ปราสาทคำหนักไทร (ปราสาททามจาน)

ตั้งอยู่ที่บ้านคำหนักไทร ตำบลบึงคอง ริมทางหลวงหมายเลข 2127 (ขุนหาญ-บ้านสำโรงเกียรติ) ห่างจากอำเภอขุนหาญ 20 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 81 กิโลเมตร

ปราสาทคำหนักไทร เป็นปราสาทอิฐหลังเดี่ยวบนฐานศิลาทราย พื้นที่รอบๆ มีการปรับสภาพจนราบเรียบ ปราสาทก่อด้วยอิฐเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้าง-ยาว 4 เมตร ย่อมุมไม้สิบสอง มีประตูเข้าออกได้ด้านเดียว คือ ด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นด้านหน้า อีก 3 ด้าน เป็นประตูหลอกคือ สลักเป็นรูปบานประตูลงในเนื้ออิฐ บริเวณทางเข้ามีสิงห์จำหลักสองตัว เฉพาะด้านหน้ากรอบประตูเป็นหินทราย แต่เดิมเคยมีทับหลังเป็นภาพพระนารายณ์บรรทมสินธุ์ มีพระชาลักษ์มีนั่งอยู่ที่ปลายพระบาท และมีพระพรหมคู่มาจากพระนาถี สองข้างพระพรหมเป็นรูปฤาษีและบุคคลนั่งในซุ้มเรือนแก้ว ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ปราสาทคำหนักไทรเป็นเทวาลัยในศาสนาพราหมณ์ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 16

14. วัดป่ามหาเจดีย์แก้ว (วัดล้านขวด)

ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาล การเดินทางจากศรีสะเกษไปอำเภอขุนหาญสามารถใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 211 และ 2111 ผ่านอำเภอยุทธ์ อำเภอไพรบึงไปขุนหาญระยะทางประมาณ 61

กิโลเมตร สิ่งปลูกสร้างภายในตกแต่งด้วยซอควดแก้วหลากสีหลายแบบนับล้านๆใบที่ชาวบ้านได้ช่วยกันบริจาค นับเป็นวัดที่มีลักษณะสวยงามแปลกตา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลาใหญ่ที่เรียกว่า ศาลาฐานสโอมมหาเจดีย์แก้วซึ่ง มีความวิจิตรงดงามมาก ขณะนี้ได้มีการสร้างสิมน้ำ(โบสถ์) ที่มีลักษณะสวยงามซึ่งสร้างด้วยซอควดทั้งหมด

อำเภออุบลรัตน์

15. ปราสาทตาเล็ง

ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 บ้านปราสาท ตำบลกันทรารมย์ การเดินทางจากจังหวัดศรีสะเกษ ตามทางหลวงสาย 220 จนถึงอำเภออุบลรัตน์เลี้ยวขวากลับสถานีตำรวจไป 3 กิโลเมตร ถึงสามแยกเลี้ยวซ้าย 300 เมตร แล้วเลี้ยวขวาตรงไปอีกประมาณ 8 กิโลเมตร จนถึงบ้านปราสาท แล้วเลี้ยวขวาอีกครั้ง ปราสาทตั้งอยู่ด้านขวามือ ปราสาทตาเล็งลักษณะเป็นปราสาทองค์เดียวตั้งอยู่บนฐานองค์ปรางค์มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสองหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ปัจจุบันเหลือเพียงผนังด้านหน้าและผนังด้านข้างบางส่วน มีประตูเข้าได้เพียงประตูเดียวด้านหน้า อีกสามด้านเป็นประตูหลอก ที่สำคัญคือเสาติดผนังของประตูหน้าทั้งสองข้างยังคงมีลวดลายก้านขดสลักเต็มแผ่นอย่างสวยงาม สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 16-17

นอกจากนี้บนพื้นรอบๆ ยังมีทับหลังวางอยู่หลายชิ้น ชิ้นหนึ่งวางอยู่หน้าประตูด้านทิศเหนือ สลักเป็นภาพพระอินทร์ทรงช้างในขุมเรือนแก้วเหนือหน้ากาล ซึ่งคายท่อนพวงมาลัยออกมาจากปากและขีดท่อนพวงมาลัยนั้นไว้ด้วยมือทั้งสองข้าง ทับหลังชิ้นอื่นๆ ลักษณะคล้ายกัน ทับหลังชิ้นหนึ่งมีแนวภาพตอนบนสลักเป็นรูปฤษีนั่งเรียงกันในท่าสมาธิ 7 ตอน จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่ปรากฏกล่าวได้ว่าปราสาทตาเล็ง สร้างขึ้นในศิลปะขอมแบบบาปวน ซึ่งมีอายุราว พ.ศ. 1560-1630

อำเภอปรางค์กู่

16. ปราสาทบ้านสมอ

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านทามจาน ตำบลสมอ ห่างจากตัวจังหวัดไปตามทางหลวงหมายเลข 220 และ 2167 ประมาณ 52 กิโลเมตร ก่อนถึงตัวอำเภอประมาณ 8 กิโลเมตร เป็นปราสาทขอมโบราณขนาดเล็ก ภายในขององค์ปรางค์มีรูปประติมากรรมจำหลัก สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18

17. ปราสาทปรางค์กู่

ตั้งอยู่ที่บ้านกู่ อยู่ห่างจากศรีสะเกษเป็นระยะทาง ประมาณ 70 กิโลเมตร สามารถเดินทางเข้าถึงได้สองเส้นทางคือ ใช้เส้นทางศรีสะเกษ-สุรินทร์ แล้วแยกซ้ายเข้าทางหลวง 2234 หรือใช้

เส้นทางศรีสะเกษ-บุขันธุ์ แล้วแยกขวาเข้าเส้นทาง 2167 ปรากฏอยู่ห่างจากตัวอำเภอ 10 กิโลเมตร ปรากฏองค์นี้สร้างด้วยอิฐเรียงแผ่นโคๆ เหมือนปราสาทศรีขรภูมิที่จังหวัดสุรินทร์ซึ่งเป็นศาสนสถานสมัยขอมที่เก่าแก่มาก มีอายุกว่าพันปีมาแล้ว ด้านหน้าปรากฏมีสระน้ำขนาดใหญ่ เป็นทำเลพักหาหินของนกเป็ดน้ำ ซึ่งมีมากในช่วงฤดูแล้งตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นไป

อำเภอห้วยทับทัน

18. ปราสาทบ้านปราสาท (ปราสาทห้วยทับทัน)

ตั้งอยู่ที่วัดปราสาทพนาราม บ้านปราสาท จากตัวเมืองศรีสะเกษเดินทางไปตามทางหลวงสาย 226 ประมาณ 39 กิโลเมตร ถึงอำเภอห้วยทับทัน แล้วเลี้ยวขวาตามทางลูกรังไปอีก 8 กิโลเมตร

ปราสาทห้วยทับทันเป็นโบราณสถานแบบขอมแห่งหนึ่งที่ถูกดัดแปลงในสมัยหลังเช่นเดียวกับปราสาทศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ โดยเฉพาะส่วนหลังซึ่งคล้ายคลึงกันมากแต่มีขนาดสูงกว่าประกอบด้วยปรากฏอิฐ 3 องค์ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงเดียวกันในแนวเหนือ-ใต้ มีกำแพงล้อมรอบพร้อมซุ้มประตูก่อด้วยศิลาแลง สันนิษฐานว่าเดิมมี 3 หรือ 4 ทิศ ปัจจุบันคงเหลือเพียงด้านทิศใต้เท่านั้น

ปรากฏองค์กลางขนาดใหญ่กว่าปรากฏอีก 2 องค์ ที่ขนาดข้างเล็กน้อยแค่ส่วนหลังคาเตี้ยกว่า เป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสย่อมุมไม้สิบสอง มีประตูเดียวด้านหน้าทางทิศตะวันออก มีกรอบประตูหินทราย และทับหลังติดอยู่เป็นภาพนูนกลมขึ้นอยู่เหนือหน้ากาล ส่วนท่อนพวงมาลัยมีลายมาแบ่งที่เสี้ยวภาพนูนกลมขึ้นในซุ้มเรือนแก้ว ไม่อาจสันนิษฐานว่าเป็นผู้ใดด้วยลายสลักยังไม่แล้วเสร็จ

ปรากฏสององค์ที่ขนาดข้างขนาดเดียวกันได้รับการดัดแปลงรูปแบบไปมาก โดยเฉพาะส่วนหลังคาและประตูซึ่งก่อทับหมดทุกด้าน ยังคงปรากฏกรอบประตูหินทราย และชิ้นส่วนทับหลังสลักภาพการกวนเกษียรสมุทรตกอยู่หน้าประตูปรากฏองค์ที่อยู่ด้านทิศใต้

จากลักษณะทางด้านศิลปกรรมของทับหลังที่ปรากฏอาจสันนิษฐานได้ว่าปราสาทแห่งนี้มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ร่วมสมัยศิลปะขอมแบบคลัง-บาปวนของเขมร และในสมัยหลังต่อมาได้รับการดัดแปลง

อำเภออุทุมพรพิสัย

19. ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่

ตั้งอยู่ที่บ้านกำแพงใหญ่ ตำบลสระกำแพงใหญ่ ริมทางหลวงหมายเลข 226 ห่างจากจังหวัด 26 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอ 2 กิโลเมตร เป็นปราสาทขอมที่มีขนาดใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดของจังหวัด ลักษณะเป็นปรากฏ 3 องค์บนฐานเดียวกัน เรียงกันในแนวทิศเหนือ-ใต้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ปรากฏประธานอยู่ตรงกลาง ก่อด้วยหินทราย มีอิฐแซมบางส่วน มีทับหลังจำหลักภาพ

พระอินทร์ทรงช้างบนแท่นเหนือหน้ากาล ส่วนปราสาทอีก 2 องค์ เป็นปราสาทอิฐ มีส่วนประกอบตกแต่งที่เป็นหินทราย เช่น ทับหลัง กรอบหน้าบันและกรอบเสาประตู ด้านหลังปราสาทองค์ทิศใต้มีปราสาทก่ออิฐอีก 1 องค์ ด้านหน้ามีวิหารก่ออิฐ 2 หลัง ล้อมรอบด้วยระเบียงคดก่อด้วยศิลาแลงและหินทราย มีโคปุระหรือประตูซุ้มทั้ง 4 ทิศ

ส่วนวิหารที่ก่อด้วยอิฐซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือมีทับหลังสลักภาพพระนารายณ์บรรทมสินธุ์อยู่เหนือพระยานันตนาคราชท่ามกลางเกษียรสมุทร และที่วิหารก่ออิฐทางด้านทิศใต้มีทับหลังรูปพระอิศวรกับพระอุมาประทับนั่งเหนือนนทิ

ปัจจุบันปราสาทแห่งนี้อยู่ในความดูแลของกองโบราณคดี กรมศิลปากร และได้มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุจำนวนมาก เช่นทับหลังจำหลักภาพศิวะนาฏราช, พระกฤษณะยกเขาโคววรรณะและยังพบพระพุทธรูปนาคปรก, พระพุทธรูปปางสมาธิ, พระพิมพ์ดินเผา ฯลฯ

จากหลักฐานลวดลายที่ปรากฏบนหน้าบัน ทับหลัง และโบราณวัตถุต่างๆ โดยเฉพาะจารึกที่หีบประตูปราสาทสระกำแพงใหญ่ สรุปได้ว่าปราสาทแห่งนี้สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ตรงกับศิลปะขอมแบบบาปวน เพื่อเป็นเทวาลัยถวายแด่พระศิวะ และเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัดในพุทธศาสนาเถรวาท

เส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษ ดังรูป 4.4

4.1.5 จังหวัดอุบลราชธานี มีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวน 33 แห่งอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

อำเภอเมือง

1. ทุ้งศรีเมือง

ตั้งอยู่ใจกลางเมืองบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด เป็นสวนสาธารณะประจำเมืองที่มีสภาพภูมิทัศน์งดงาม เดิมเป็นที่ทำนาของเจ้าเมือง ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดฯ ให้จัดการทำนาที่ทุ้งศรีเมือง เพื่อรักษาไว้ให้เป็นที่พักผ่อนของชาวเมือง และเป็นที่พักตากอากาศงานบุญต่างๆ ทุ้งศรีเมืองมีประตูทางเข้า 4 ทิศ คือ ประตูอุบลเดชประชารักษ์ อุบลศักดิ์ประชาบาล อุบลการประชานิตย์ และอุบลกิจประชากร ภายในทุ้งศรีเมือง มีปฏิมากรรมจำลองเทียนพรรษาแกะสลักที่งดงาม สวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น เปิดตั้งแต่เวลา 05.00-22.00 น. นอกจากนี้ภายในทุ้งศรีเมืองมีสถานที่ที่น่าสนใจที่สำคัญคือ ศาลหลักเมือง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของทุ้งศรีเมือง เป็นสถานที่สักการะของชาวเมืองและผู้มาเยี่ยมเยือนซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปี 2515 เปิดระหว่างเวลา 05.00-19.00 น.

อนุสาวรีย์พระปฐมวราชสุริยวงศ์(เจ้าคำผง) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งเมืองอุบลราชธานีปกครองเมืองระหว่าง พ.ศ. 2321-2338

ปฏิมากรรมสมเด็จพระมหาวิรวงศ์(ติสโส อ้วน) พระเถระที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกัมมธุระและวิปัสสนาธุระ

อนุสาวรีย์แห่งความดี เป็นอนุสาวรีย์ที่เชลยศึกชาวต่างประเทศในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 สร้างไว้เพื่อเป็นที่ระลึกถึงความเมตตาปราณีและคุณงามความดีของชาวเมืองอุบลราชธานี

ปฏิมากรรมร่วมใจก้าวไปข้างหน้า สร้างขึ้นตามโครงการปฏิมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเพื่อเยาวชน ซึ่งแสดงถึงความสามัคคีแห่งความเป็นพี่น้องระหว่าง 4 ประเทศ คือ ไทย ลาว เขมรและเวียดนาม

2. บ้านปะอาว

ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองขอน ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 18 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 23 ทางไปยโสธร ถึงหลักกิโลเมตรที่ 273 เลี้ยวขวาไปอีก 3 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่มากแห่งหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี ตามประวัติศาสตร์นั้น ได้อพยพมาจากนครเวียงจันทน์ ประเทศลาว ตั้งแต่สมัยของพระเจ้าสิริบุญสาร มายังหนองบัวลำภู นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน จนกระทั่งถึงบ้านปะอาวแห่งนี้ ฉะนั้น หมู่บ้านปะอาว จึงมีอายุประมาณ 200 กว่าปี และเป็นหมู่บ้านที่มีอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ประจำหมู่บ้านซึ่งได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษคือการทำเครื่องทองเหลือง กรรมวิธีการผลิตยังเป็นแบบโบราณดั้งเดิม นอกจากนี้แล้วในหมู่บ้านยังมีศูนย์สาธิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทองเหลือง และทอผ้าไหมที่สวยงามอีกด้วย

3. พิพิธภัณฑ์เปิดบ้านก้านเหลือง

ตั้งอยู่ในบริเวณวัดบ้านก้านเหลืองจากตัวเมืองไปตามทางหลวงหมายเลข 212 ประมาณ 3 กิโลเมตร แล้วแยกขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 231 (ถนนเลียบเมือง) ไปอีก 2 กิโลเมตร วัดบ้านก้านเหลืองอยู่ทางซ้ายมือ กรมศิลปากรได้ทำการขุดค้นเมื่อปี 2539 พบโบราณวัตถุต่าง ๆ มากมาย เช่น ลูกปัด เครื่องปั้นดินเผา กระจพรรวนสำริด ขวานเหล็ก และเคลือบขาวจำนวนมาก แต่ไม่พบโครงกระดูกมนุษย์ สันนิษฐานว่าชุมชนโบราณแห่งนี้เป็นแหล่งโบราณคดีที่มีอายุระหว่าง 1,500-2,500 ปีมาแล้ว

4. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุบลราชธานี

ตั้งอยู่ที่ถนนเขื่อนธานีตัดกับถนนอุปราชา เป็นอาคารปั้นหยาชั้นเดียว สร้างเมื่อ พ.ศ. 2461 เดิมใช้เป็นศาลากลางจังหวัด ต่อมาทางจังหวัดได้มอบอาคารหลังนี้ให้กรมศิลปากร เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุบลราชธานี ภายในมีการจัดแสดงเรื่องราวท้องถิ่น ได้แก่ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ประวัติการตั้งเมือง โบราณวัตถุซึ่งเป็นหลักฐานทางด้านศิลปโบราณคดี หัตถกรรมพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง และเครื่องใช้ของเจ้าเมืองอุบล เปิดให้เข้าชมทุกวัน เว้นวันจันทร์ อังคาร และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 09.00-16.00 น. สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 045-255071 หรือ www.thailandmuseum.com

5. วัดแจ้ง

ตั้งอยู่ที่ถนนสรรพสิทธิ ตามประวัติเล่ากันว่าสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2431 ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยการดำริของเจ้าราชบุตร(หนูคำ) หนึ่งในคณะอาญาสี่ผู้ปกครองเมืองอุบลราชธานีในสมัยนั้น โบราณสถานที่สำคัญคือ พระอุโบสถที่สร้างเสร็จในราวปี 2455 หรือหลังจากการตั้งวัด 24 ปี ได้รับการยกย่องว่ารูปทรงสวยงาม และมีงานจำหลักไม้ที่มีฝีมือแบบพื้นฐานโดยแท้ ซึ่งนับวันจะหาคุณเป็นตัวอย่างได้ยาก อุโบสถมีลักษณะไม้ใหญ่มาก กว้างประมาณ 6 เมตร ยาว 15 เมตร สูง 10 เมตร ฐานเตี้ยหลังคาชั้นเดียวค้ำด้วยกระเบื้องดินเผา มีบันไดอยู่ด้านหน้า ราวบันไดปั้นเป็นรูปกระเช้ามอบ ส่วนหน้าบันหน้าอุคปิกันก และรวงผึ้งสลักไม้เป็นลายดอกบัว กอบัวอย่างสวยงาม โดยเฉพาะหางหงส์ซึ่งมีลักษณะพิเศษคือ ทำเป็นรูปหัวนาคตรงหงอนประดับปลายเป็นนกกเปลว อุโบสถวัดแจ้งได้รับการบูรณะเรื่อยมาโดยพยายามให้คงสภาพเหมือนเดิมที่สุด ซึ่งนับเป็นโบราณสถานที่มีความค่าแห่งหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี เคยได้รับเกียรติบัตรในงานนิทรรศการ “สถาปนิก 30” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

6. วัดทุ่งศรีเมือง

ตั้งอยู่ที่ถนนหลวงในเขตเทศบาลเมือง สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้สร้างวัดนี้คือ ท่านเจ้าอธิวงศาจารย์ญาณวิมลอุบล คณะภิกษุสงฆ์ปาโมก(สู้ย) เจ้าคณะเมืองอุบลราชธานีในสมัยนั้นท่านได้เคยศึกษาพระธรรมวินัยที่วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ ท่านจึงได้นำพระพุทธรูปมาจำลองจากวัดสระเกศฯ มายังอุบลราชธานี และได้สร้างหอพระพุทธรูปขึ้นเป็นที่ประดิษฐาน หอพระพุทธรูปหลังนี้คือ พระอุโบสถที่พระสงฆ์ใช้ทำสังฆกรรมมีลักษณะของศิลปะแบบรัตนโกสินทร์ตอนต้น และศิลปะเวียงจันทน์ผสมกันอยู่ ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังทุกด้านเขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 อาคารที่สำคัญอีกหลังหนึ่งคือ หอพระไตรปิฎก เป็นหอไตรที่สร้างด้วยไม้ ตั้งอยู่กลางสระน้ำเพื่อเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎก ป้องกันไม่ให้มดปลวกไปกัดทำลาย มีลักษณะเป็นศิลปะผสมระหว่างไทย พม่า และลาว กล่าวคือ ลักษณะอาคารเป็นแบบไทยเป็นเรือนฝาปะกน ขนาด 4 ห้อง ภายในห้องที่เก็บตู้พระธรรมทุกด้านเขียนลงรักปิดทอง ส่วนของหลังคามีลักษณะศิลปะไทยผสมพม่าคือมีช่อฟ้าใบระกา แต่หลังคาซ้อนกันหลายชั้นแสดงถึงอิทธิพลศิลปกรรมพม่าที่ส่งผ่านมายังศิลปะลาวล้านช้าง ส่วนลวดลายแกะสลักบนหน้าบันทั้ง 2 ด้าน เป็นลักษณะศิลปะแบบลาว ตรงส่วนฝาปะกนด้านล่างแกะเป็นรูปสัตว์ประจําาราศีต่างๆ และลวดลายพันธุ์พฤกษาเป็นช่องๆ โคจรอบ นับเป็นหอไตรที่มีความสวยงามมากแห่งหนึ่ง

7. วัดบ้านนาเมือง

ตั้งอยู่ที่บ้านนาเมือง ห่างจากตัวเมืองประมาณ 5 กิโลเมตร ด้านทิศเหนือของสนามบิน เป็นวัดที่มีพระอุโบสถแปลกตา สร้างเป็นรูปเรือสุพรรณหงส์ประดับตกแต่งด้วยเซรามิก โดยมีอาจารย์บุญมีเป็นเจ้าของวัด เป็นที่เคารพนับถือของชาวอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง

8. วัดบูรพาราม

อยู่ในตัวเมืองอุบลราชธานี เป็นวัดที่เคยเป็นที่จำพรรษาของอาจารย์ชื่อดังทางวิปัสสนากรรมฐาน ได้แก่ อาจารย์สี ทาขยเสโน อาจารย์มัน ภูริทัตตะเถระ อาจารย์ลี รัมมชโร อาจารย์เสาว์ กันตสิโล และอาจารย์สิงห์ ชันคยโคโม ปัจจุบันคงมีแต่รูปเหมือนทำจากหินบรีสุทธีจากลำน้ำต่างๆ เป็นที่เคารพสักการะของชาวเมือง

9. วัดมหาพนาราม

ตั้งอยู่ที่ถนนสรรพสิทธิ ชาวบ้านนิยมเรียกกันว่า “วัดป่าใหญ่” เป็นวัดเก่าแก่เดิมเป็นเพียงสำนักสงฆ์ฝ่ายวิปัสสนากัมมัฏฐานตั้งขึ้นในเวลาใกล้เคียงกับการสร้างเมืองอุบลราชธานี ต่อมาในสมัยเจ้าเมืองคนที่ 2 คือ พระพรหมวรราชสุริยวงศ์(ท้าวทิศพรหม) ได้ยกฐานะเป็นวัดและถือเป็นวัดประจำเจ้าเมืองคนที่สองด้วย จึงให้ชื่อว่าวัดป่าหลวงมณีโชติ แต่ชาวบ้านเรียกว่า วัดหนองตะพัง

หรือหนองสระพัง ตามชื่อหนองน้ำที่อยู่ใกล้เคียง ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่ออีกครั้งตามสมัยนิยมเป็นวัดมหา
วนาราม จากหลักฐานศิลาจารึกที่ตั้งอยู่ด้านหลังพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงปู่ชนิยวัตถุที่สำคัญของวัด
ระบุปีที่สร้างวัดนี้ตรงกับพ.ศ. 2350 โดยมีพระมหาราชครูศรีสังฆกรรมวงศา เป็นเจ้าอาวาสรูปแรกและ
เป็นผู้สร้างพระพุทธรูป พระอินทร์แปลง หรือพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย
ก่ออิฐถือปูนพร้อมกับลงรักปิดทองลักษณะศิลปะแบบลาว ในวันเพ็ญเดือน 5 (ประมาณเดือนเมษายน)
ของทุกปี จะมีการทำบุญตักบาตรเทศน์มหาชาติชาดก และสงฆ์ปิดทองพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง ซึ่งถือ
เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีมาจนทุกวันนี้

10. วัดศรีอุบลรัตนาราม (วัดศรีทอง)

ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของศาลากลางจังหวัด อุบลราชธานี สร้างเมื่อ พ.ศ. 2398 วัดนี้
มีพระอุโบสถที่สร้างตามแบบพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรฯ กรุงเทพฯ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป
คู่บ้านคู่เมืองคือ “พระแก้วบุษราคัม” เป็นพระพุทธรูปปฏิมากรปางมารวิชัย สมัยเชียงแสน แกะสลักจาก
แก้วบุษราคัม ตามตำนานเล่ากันว่า พระวรวงศ์เธอ (พระวอ) พร้อมด้วยบุตรหลานของพระวอคือ
ท้าวคำผง ท้าวทิดพรหมและท้าวกำ บรรพบุรุษผู้ก่อตั้งเมืองอุบลราชธานี ได้ัญเชิญพระแก้วบุษราคัม
มาจากกรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) เดิมทีพระแก้วบุษราคัมประดิษฐานอยู่ที่บ้านคอนมดแดง และ
ได้อัญเชิญมาประดิษฐานอยู่ที่วัดศรีอุบลรัตนารามในเวลาต่อมา ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช ทางราช
การได้ประกอบพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาที่วัดศรีอุบลรัตนาราม พร้อมทั้งได้อัญเชิญพระแก้วบุษราคัม
เป็นองค์ประธานในพิธี โดยถือว่าเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองสืบกันมาแต่โบราณกาล
ปัจจุบันในเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ชาวอุบลราชธานีจะร่วมใจกันอัญเชิญพระแก้วบุษราคัมแห่ไป
รอบเมืองอุบลราชธานี เพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้นมัสการกราบไหว้และสงฆ์น้ำกันโดยถ้วน
หน้า

11. วัดสุปฏิณารามวรวิหาร

อยู่ถนนสมเด็จ เป็นวัดธรรมยุติ วัดแรกของจังหวัดอุบลราชธานี จัดสร้างโดยพระ
ราชศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 โดยได้เริ่มสร้างวัดในปี พ.ศ. 2396 พระบาท
สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯพระราชทานนามว่า “วัดสุปฏิณาราม” อันหมายถึง วัดที่มี
สถานที่ตั้งเหมาะสม เป็นท่าเรือที่ดี สิ่งสำคัญในวัดคือพระอุโบสถ ซึ่งมีขนาดกว้าง 20 เมตร ยาว 34
เมตร สูง 22 เมตร สถาปนิกผู้ออกแบบคือ หลวงสถิตย์นิมานกาล (ชวน สุปียพันธ์ุ) นายช่างหลวง
แผ่นดิน ลักษณะของพระอุโบสถแบ่งเป็นสามส่วน คือ ส่วนหลังคาเป็นศิลปะแบบไทย ส่วนกลางเป็น
ศิลปะตะวันตก และส่วนฐานเป็นศิลปะแบบขอม ภายในพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระประธาน
ของวัด คือพระสัมพันธัญญา เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย

12. วัดหนองบัว

อยู่ชานเมืองอุบลราชธานี ห่างจากตัวเมืองประมาณ 3 กิโลเมตรตามถนนเลียบเมือง จะมีทางแยกจากถนนใหญ่เข้าไปประมาณ 700 เมตร ภายในวัดมีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ คือ พระธาตุเจดีย์ศรีมหาโพธิ์ ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ครบรอบ 25 ศตวรรษ ของพุทธศาสนาในปี พ.ศ. 2500 โดยได้จำลองแบบมาจากเจดีย์ที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย นับเป็นวัดเดียวในภาคอีสานที่มีเจดีย์แบบนี้ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง รมรื่น

13. หาดคูเดื่อ

เป็นหาดทรายริมฝั่งแม่น้ำมูล ห่างจากตัวเมืองไปตามทางหลวงหมายเลข 231 (ถนนเลียบเมือง) ประมาณ 12 กิโลเมตร บริเวณหาดคูเดื่อจะมีแพร้านอาหารเป็นจำนวนมากให้บริการอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว

14. หาดวัดใต้

อยู่ในเขตเทศบาลเมือง ลักษณะเป็นเกาะหาดทรายกลางลำน้ำมูล ในฤดูแล้งจะมีหาดทรายขาวเนียน น้ำใสสะอาด บนเกาะมีต้นไม้เขียวชอุ่มให้ความร่มรื่น นอกจากนี้ ยังมีร้านอาหารบนแพ ให้บริการแก่ผู้ที่มาพักผ่อนและชมบรรยากาศแม่น้ำมูล

อำเภอวารินชำราบ

15. บ้านท่าช้างเหล็ก

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 226 สายอุบล-ศรีสะเกษ ห่างจากตัวเมือง ประมาณ 3 กิโลเมตร (ข้างโรงเรียนวารินชำราบ) เป็นหมู่บ้านซึ่งทำหม้อดินกันทั้งหมู่บ้าน โดยใช้ดินเหนียวในลุ่มแม่น้ำมูล นำมาวนคให้เข้าเนื้อ แล้วผสมกับเกลบและอื่นๆ กรรมวิธียังเป็นแบบดั้งเดิมคือไม่มีเครื่องจักรมาเกี่ยวข้องเลย

16. วัดป่านานาชาติ

ตั้งอยู่ที่บ้านบึงหวาย ห่างจากตัวเมืองไปตามเส้นทางจังหวัดศรีสะเกษ ประมาณ 14 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 226 จะมีป้ายบอกทางขวามือ ทางเข้าเดียวกับวัดป่ามงคล วัดป่านานาชาติเป็นสาขาที่ 19 ของวัดหนองป่าพง ในวัดจะมีชาวต่างประเทศบวชจำพรรษาเป็นจำนวนมาก เพื่อศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย และปฏิบัติทางวิปัสสนากัมมัฏฐาน พระภิกษุชาวต่างประเทศในวัดเกือบทุกรูปสามารถพูดภาษาไทย สวดภาษาบาลีได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นพระที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ทำให้เป็นที่เคารพศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป

17. วัดหนองป่าพง

เป็นวัดที่มีบรรยากาศร่มรื่นเงียบสงบ เหมาะแก่การเล่าเรียนพระธรรมวินัยและปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน เมื่อ พ.ศ. 2497 หลวงปู่ชา (พระโพธิญาณเถร) ได้ทำการบุกเบิกปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรมและได้จัดตั้งเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นในปีนั้น และเปลี่ยนสภาพเป็นวัด ในโอกาสต่อมา บริเวณวัดสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจคือ พิพิธภัณฑ์พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท) เป็นอาคารที่จัดแสดงเครื่องอัฐบริขารและหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ชา สุภทโท เปิดให้เข้าชม ตอนเช้า เวลา 10.30-12.00 น. ตอนบ่าย เวลา 14.00-18.00 น. และยังมีเจดีย์ศรีโพธิญาณ เป็นสถานที่พระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ชา การเดินทาง ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2178 ห่างจากตัวอำเภอไปประมาณ 6 กิโลเมตรมีทางแยกขวาอีก 2 กิโลเมตร

อำเภอเมืองใน

18. ธรรมมาสน์สิงห์ศิลปะฉวนที่บ้านชีทวน

ตั้งอยู่ที่ศาลาการเปรียญวัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ บ้านชีทวน ตำบลชีทวน อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 26 กิโลเมตร การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 23 (อุบลราชธานี-ยโสธร) ประมาณ 24 กิโลเมตร จะถึงบ้านท่าวาริ (กม.268) มีทางแยกเลี้ยวซ้ายเข้าหมู่บ้านอีก 5 กิโลเมตร เป็นธรรมมาสน์ที่แตกต่างจากธรรมมาสน์โดยทั่วไปกล่าวคือ มีลักษณะเป็นรูปสิงห์ยืนเทินปราสาท (ตัวธรรมมาสน์) สร้างด้วยอิฐถือปูน ยอดปราสาทเป็นเครื่องไม้ทำเป็นชั้นซ้อนลดหลั่นประดับตกแต่งลายปูนปั้น และลายเขียนสีแบบศิลปะฉวนทั้งหลัง ธรรมมาสน์นี้สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2468 โดยช่างชาวฉวน และถือเป็นประติมากรรมที่มีคุณค่ายิ่งทางด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง

19. วัดทุ่งศรีวิไล

อยู่ที่บ้านชีทวน การเดินทางทางเดียวกับวัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ วัดนี้มีหลวงพ่อบุญพิเศษ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหินศิลาแลงแกะสลักปางนาคปรก ขนาดหน้าตักกว้าง 55 เซนติเมตร สูง 90 เซนติเมตร ศิลปะทวารวดี เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองที่เคารพสักการะของชาวบ้านชีทวน นอกจากนี้บริเวณวัดยังมีโบสถ์หลายชั้นล้อมรอบอุโบสถและวิหารหลังเก่าไปจนถึงกำแพงรอบวัดทุกทิศตลอดทั้งสระน้ำใหญ่ รวมทั้งหอไตรและธรรมมาสน์ซึ่งก่อด้วยอิฐในสมัยนั้น

อำเภอพิบูลมังสาหาร

20. แก่งสะพือ

เป็นแก่งหินที่สวยงามในแม่น้ำมูล ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิบูลมังสาหาร ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานี ตามทางหลวงหมายเลข 217 ประมาณ 45 กิโลเมตร คำว่า “สะพือ” เพี้ยนมาจากคำว่า “ชำพืด” หรือ “ชำปืด” ซึ่งเป็นภาษาส่วยแปลว่า ภูเขาใหญ่ หรือภูเขาสูง เป็นแก่งที่มีหินน้อยใหญ่สลับซับซ้อน

ซ้อน เมื่อกระแสน้ำไหลผ่านกระทบหิน เกิดเป็นฟองขาวมีเสียงดังตลอดเวลา ช่วงที่เหมาะสมสำหรับเที่ยวชมแก่งสะพือคือน้ำแล้ง ราวเดือนมกราคม-พฤษภาคม เพราะน้ำจะลดเห็นแก่งหินชัดเจนสวยงาม ส่วนหน้าฝนน้ำจะท่วมมองไม่เห็นแก่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เคยเสด็จพระราชดำเนินมาชมแก่งนี้ 2 ครั้ง ริมฝั่งแม่น้ำมีศาลาพักร้อน และร้านขายสินค้าพื้นเมือง ในวันหยุดมีประชาชนมาเที่ยวพักผ่อนกันเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้แล้วในเดือนเมษายนของทุกปี ช่วงเทศกาลสงกรานต์ มีการจัดงานประเพณีสงกรานต์แก่งสะพือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและประเพณีอันดีงามด้วย

21. วัดภูเขาแก้ว

อยู่บนเนินเขา ตามทางหลวงหมายเลข 217 ห่างจากตัวจังหวัดอุบลราชธานี 44 กิโลเมตร ก่อนถึงอำเภอพิบูลมังสาหารประมาณ 1 กิโลเมตร ภายในวัดมีพระอุโบสถสวยงาม ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบทั้งหลัง ภายในพระอุโบสถจะตกแต่งด้วยภาพปูนสูงอยู่เหนือบานประตูและหน้าต่างขึ้นไปเป็นเรื่องราวและภาพจำลองเกี่ยวกับพระธาตุที่สำคัญของประเทศไทย

อำเภอทุ่งศรีอุดม

22. ปราสาทบ้านเบ็ญ

ตั้งอยู่ที่บ้านหนองอัม ตำบลหนองอัม ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 63 กิโลเมตร บนเส้นทางเดชอุดม-น้ำยืน ปราสาทบ้านเบ็ญเป็นศาสนสถานขอมขนาดย่อมประกอบด้วยปราสาทอิฐ 3 หลัง ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงที่สร้างแยกกัน กรมศิลปากร ได้ทำการขุดแต่งในปี พ.ศ. 2533 ได้พบทับหลังรูปเทพนพเคราะห์ หรือเทวดาประจำทิศทั้ง 9 องค์ และรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ จากลักษณะแผนผังทางสถาปัตยกรรมและภาพสลักบนทับหลังที่พบอาจกำหนดอายุปราสาทหลังนี้ได้ประมาณปลายพุทธศตวรรษที่ 15 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 16

อำเภอสิรินธร

23. เขื่อนสิรินธร

ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง 70 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 217 แยกขวาที่ กิโลเมตร 71 ไปอีก 500 เมตร เป็นเขื่อนหินแกนดินเหนียว สร้างกันลำโดมน้อยอันเป็นสาขาของแม่น้ำมูล ตัวเขื่อนสูง 42 เมตร ยาว 940 เมตร อำนวยประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน บริเวณริมทะเลสาบมีสวนสิรินธร ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ มีรูปปั้นและน้ำพุสวยงาม มีบริการบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บางกรวย นนทบุรี โทร. 02-4363271-2 หรือ ที่เขื่อนสิรินธร โทร. 045-366081-3

24. ช่องเม็ก

อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 90 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 217 เป็นจุดผ่านแดนถาวรไทย-ลาว ที่มีถนนเชื่อมต่อสู่แขวงจำปาสักซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางภาคใต้ของประเทศลาว ในบริเวณด่านนอกจากจะเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการแล้วยังมีตลาดสินค้าชายแดนร้านค้าปลอดภาษีในเขตประเทศลาว ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเที่ยวชมและจับจ่ายสินค้าได้ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในแขวงจำปาสัก ได้แก่ เมืองปากเซ ปราสาทขอมวัดพู มหานทีสีทันดอน หรือสีพันดอน ซึ่งเป็นบริเวณที่แม่น้ำโขงแผ่กว้างกว่า 7 กิโลเมตร ทำให้มีเกาะแก่งจำนวนมาก และจุดที่น่าสนใจมากคือ น้ำตกหลี่ผี และน้ำตกคอนพะเพ็ง

การเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในประเทศลาวผ่านด่านช่องเม็กนั้นในส่วนของชาวต่างประเทศจะต้องใช้หนังสือเดินทาง และทำวีซ่า สำหรับคนไทยทำใบอนุญาตผ่านแดนที่สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานีหรือที่ว่าการอำเภอสิรินธรได้โดยใช้สำเนาบัตรประชาชน และรูปถ่าย 2 นิ้ว จำนวน 3 รูป สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี โทร. 045-255505, 045-254218 ด่านตรวจคนเข้าเมืองโทร. 045-485107 หรือนักท่องเที่ยวที่สนใจไปเที่ยวแบบ 3 วัน 2 คืน สามารถติดต่อบริษัทนำเที่ยวภายในตัวเมืองอุบลได้

อำเภอศรีเมืองใหม่

25. ภูถ่ม

ตั้งอยู่ที่ตำบลสงยาง ห่างจากตัวอำเภอศรีเมืองใหม่ไปทางทิศเหนือประมาณ 20 กิโลเมตร เป็นภูเขาขนาดย่อมมีต้นไม้ปกคลุมเป็นระยะสลับกับโขดหินน้อยใหญ่ บริเวณนั้นมีถ้ำซึ่งสร้างโดยพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ โดยใช้เป็นที่วิปัสสนากรรม บริเวณโดยรอบเย็นสบาย เงียบสงบเหมาะแก่การพักผ่อนและปฏิบัติธรรม

อำเภออุบลราชธานี

26. น้ำตกห้วยทรายใหญ่

(แก่งอีเขียว) อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุบลราชธานี-เขายอมน เป็นน้ำตกที่สวยงาม ห่างจากอำเภออุบลราชธานีไปทางทิศเหนือตามเส้นทางหมายเลข 2369 ไปบ้านห้วยทราย เป็นระยะทาง 26 กิโลเมตร ถึงกม.ที่ 29 มีทางแยกขวาไปอีก 6 กิโลเมตร ลักษณะเป็นน้ำตกที่ไหลมาตามลานหินลดหลั่นลงไปด้านล่าง บริเวณร่มรื่นมีน้ำมากในช่วงปลายฤดูฝน

27. อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย

มีพื้นที่ประมาณ 686 ตารางกิโลเมตร ในเขตอำเภออุบลราชธานี อำเภอนาจะหลวย และอำเภอน้ำขุ่น มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาวและกัมพูชาหรือที่เรียกว่า สามเหลี่ยมมรกต พื้นที่

เป็นภูเขาในเทือกเขาพนมดงรัก สภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2530

สถานที่ที่น่าสนใจในอุทยานได้แก่

น้ำตกห้วยหลวง(ถ้ำน้ำเคว) อยู่เลยที่ทำการอุทยานฯไปทางใต้ 3.5 กิโลเมตร รถยนต์เข้าถึงได้ เป็นน้ำตกสูงประมาณ 50 เมตร ตกลงสู่หุบเขาที่มีลักษณะเป็นอ่างน้ำขนาดเล็ก มีหาดทรายขาวและน้ำเป็นสีมรกตงดงามมาก มีบันไดประมาณสองร้อยกว่าขั้น นักท่องเที่ยวสามารถลงไปชมวิวนิวบริเวณด้านล่างได้ ช่วงที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวคือระหว่างเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์ นอกจากนี้ยังมีทางเดินเท้าจากน้ำตกห้วยหลวง ไปยังน้ำตกจุ่มจิม หรือน้ำตกประโคโนลละอ ซึ่งเกิดจากสายน้ำที่ไหลลดระดับจากน้ำตกห้วยหลวง

สวนหินพลาญยาว เป็นกลุ่มหินรูปร่างแปลกตา ตั้งกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปเป็นบริเวณกว้าง

น้ำตกแก้งแม่ทอง อยู่ห่างจากน้ำตกห้วยหลวงไปทางใต้ประมาณ 9 กิโลเมตร ตามทางเดินป่า เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำไคมน้อย

แก้งศิลาทิพย์ เป็นแก้งขนาดใหญ่ ห่างจากที่ทำการประมาณ 3 กิโลเมตร เกิดจากลำธารห้วยหลวงไหลผ่านลานหินทราย ผ่านแก้งหินหักลงเป็นชั้น จนเกิดเป็นน้ำตกขนาดเล็ก บริเวณลานหินกลางลำธาร เกิดปรากฏการณ์ “กุมภลักษณ์” คือ หินเกิดเป็นช่องหลุมรูกลมขนาดเล็กใหญ่ คั่นเล็กแตกต่างกันไป ตามความแรงของสายน้ำ ดูสวยงามแปลกตา

พลาญกงเกวียน ลานหินกว้างที่ด้านหน้ามีกลุ่มหินลักษณะเป็นเพิงตามธรรมชาติ มีดอกไม้ป่าและพันธุ์ไม้ขึ้นสลับกันเป็นหย่อมๆและนักเดินทางในอดีตได้ใช้ประโยชน์จากเพิงหินเหล่านี้ในการกำบังแดดและฝนในระหว่างการเดินทาง จึงเป็นที่มาของชื่อ “พลาญกงเกวียน” พลาญ หมายถึง บริเวณที่เป็นลานกว้าง กงเกวียน เพี้ยนมาจาก พวงเกวียนที่หมายถึง ประทุนเกวียนหรือ กระทุนเกวียนที่เป็นสิ่งกำบังแดดบนเล่มเกวียนหรือกระทุนเกวียนที่เป็นสิ่งกำบังแดดบนเล่มเกวียนที่ใช้เป็นพาหนะในการเดินทางในสมัยโบราณ

แก้งสามพันปีและแก้งกะเลา อยู่เลยที่ทำการอุทยานฯ ไปทางทิศใต้ 4 กิโลเมตร รถยนต์เข้าถึง เป็นจุดชมพืชพันธุ์ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง

ภูหินด่าง เป็นจุดชมวิวนบนหน้าผาสูงมองเห็นทัศนียภาพป่าในเขตประเทศลาวและกัมพูชาซึ่งอยู่เบื้องล่าง ตามลานหินมีลักษณะทางธรณีวิทยาที่แปลกจากแหล่งอื่นๆคือบนผืนหน้าผาที่เว้าเข้ามานั้นมีปื้นสีชมพูบ้าง แดงบ้างคล้ายใครเอาสีไปป้ายทาไว้ เป็นภาพจิตรกรรมโดยธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งนักธรณีวิทยาอธิบายว่าเป็นหลักฐานบ่งบอกถึงสภาพอากาศที่แห้งแล้งเมื่อประมาณหลายร้อยล้านปี จึงส่งผลให้มีการตกตะกอนของแร่ธาตุบางอย่างในน้ำทะเลก่อให้เกิดลักษณะทางธรณีวิทยา

เช่นนี้ นอกจากนี้ยังมีทะเลหมอกในช่วงฤดูหนาว การเดินทางใช้เส้นทางหมายเลข 2248 (บุณฑริก-นาจะหลวย) จากอำเภอบุณฑริกประมาณ 15 กิโลเมตร ผ่านบ้านหนองเม็กไปจนถึงแก่งลำดวน ซึ่งเป็นจุดจอดรถแล้วเดินเท้าไปอีก 2 กิโลเมตร

ที่ทำการอุทยานฯ ตั้งอยู่ที่บ้านแก่งเรือ อำเภอนาจะหลวย ห่างจากตัวเมืองอุบลฯ ประมาณ 150 กิโลเมตร การเดินทาง ไปยังอุทยานฯ มี 2 เส้นทาง คือ 1. ใช้เส้นทางสายอุบลราชธานี-เดชอุดม-น้ำยืน-นาจะหลวย 140 กิโลเมตร ก่อนถึงนาจะหลวย 10 กิโลเมตร มีทางแยกขวาอีก 8 กิโลเมตรและเส้นทางที่ 2 ใช้เส้นทางอุบลราชธานี-เดชอุดม-บุณฑริก-นาจะหลวย เลขนาจะหลวยไป 10 กิโลเมตร มีทางแยกซ้าย 8 กิโลเมตร

อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย มีบริการบ้านพักและจุดกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวต้องนำเต็นท์ไปเอง รายละเอียดสอบถามที่กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรุงเทพฯ โทร.0 2562 0760 www.dnp.go.th หรือติดต่อที่อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย ตำบลนาจะหลวย อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี 34280

แก่งลำดวน อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮอดโคม บนทางหลวงหมายเลข 2248 (น้ำยืน-นาจะหลวย) ห่างจากอำเภอน้ำยืน 14 กิโลเมตร ถึงบ้านหนองบอน มีทางแยกขวาไปอีก 2.6 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่ไหลมาตามธารหิน ซึ่งมีต้นไม้ร่มรื่นโดยเฉพาะต้นลำดวนซึ่งมีอยู่มากในบริเวณนี้ สามารถลงเล่นน้ำได้ มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติผ่านถ้ำและแก่งต่าง ๆ

อำเภอโขงเจียม

28. เขื่อนปากมูล

เป็นเขื่อนหินถมแกนดินเหนียวสร้างกั้นแม่น้ำมูลที่บ้านหัวเหว อำเภอโขงเจียม มีความสูง 17 เมตร ยาว 300 เมตร อำนวยประโยชน์ในด้านการเกษตรและผลิตกระแสไฟฟ้า เขื่อนปากมูลอยู่ห่างจากตัวเมืองอุบลราชธานีประมาณ 75 กิโลเมตร ห่างจากจุดบรรจบของแม่น้ำมูลและแม่น้ำโขงประมาณ 6 กิโลเมตร กรณีเขื่อนเปิดทำการสันของเขื่อนปากมูลสามารถใช้เป็นเส้นทางลัดจากอำเภอโขงเจียมไปอำเภอสิรินธรได้

29. ถ้ำหวอินรุ้งชัย

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2222 ก่อนถึงโขงเจียมประมาณ 7 กิโลเมตร เลี้ยวเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร บริเวณถ้ำมีพระพุทธรูปไสยาสน์บรรยากาสงบเสียบ เหมาะสำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม รอบๆถ้ำมีก้อนหินขนาดใหญ่เรียงรายอยู่มากมาย มีต้นไม้และดอกไม้ตามฤดูกาลสวยงาม นอกจากนี้ยังมีน้ำตกไหลจากหน้าผาด้านบนผ่านลงมาบริเวณด้านหน้าพระนอนเป็นก้อนที่จะตกลงสู่หุบเหวเบื้องล่างสร้างบรรยากาศให้ร่มเย็น จะมีน้ำมากในช่วงปลายฤดูฝน

30. แม่น้ำสองสี

หรือคอนค่านปากแม่น้ำมูล อยู่ในเขตบ้านเวินบึก นั่งเรือจากตัวอำเภอโขงเจียมไปประมาณ 5 นาที เป็นบริเวณที่แม่น้ำมูลไหลลงสู่แม่น้ำโขงเกิดเป็นสีของแม่น้ำที่ต่างกันจึงเรียกกันอย่างคล้องจองว่าโขงสีปูน มูลสีคราม จุดที่สามารถมองเห็นแม่น้ำสองสีได้อย่างชัดเจน คือ บริเวณลาดริมคิ่งหน้าวัดโขงเจียม และบริเวณบางส่วนของหมู่บ้านห้วยหมาก ในเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่เห็นความแตกต่างของสีน้ำได้ชัดเจนที่สุด นอกจากนี้แล้วบริเวณใกล้เคียงยังมีบริการเรือพาล่องชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำ ชมแม่น้ำสองสี 200 บาท แก่งตะนะ 400 บาท บ้านเวินบึก 400 บาท ผาแต้ม 800 บาท) โดยสามารถแวะซื้อของที่ระลึกที่ตลาดหมู่บ้านในฝั่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้อีกด้วย

31. วัดจำคุกหาสวรรค์

ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2222 ก่อนถึงอำเภอโขงเจียมประมาณ 6 กิโลเมตร วัดนี้ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2521 โดย "หลวงปู่คำคณิง จุลมณี" ซึ่งใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรมจำพรรษา ปัจจุบันหลวงปู่ท่านได้มรณภาพแล้ว แต่ร่างกายของท่านไม่เน่าเปื่อย บรรดาลูกศิษย์ได้เก็บร่างของท่านไว้ในโลงแก้วเพื่อบูชา บริเวณวัดมีจุดชมวิวมองเห็นทัศนียภาพของลำน้ำโขงและฝั่งลาวอย่างชัดเจน

32. อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ

มีพื้นที่ประมาณ 50,000 ไร่ ในเขตอำเภอสิรินธรและอำเภอโขงเจียม ภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและเนินเขาเตี้ยๆ สภาพป่าทั่วไปเป็นป่าแพะหรือป่าแดง ดันไม้ในป่ามีลักษณะแคระแกรน บางส่วนเป็นทุ่งหญ้า ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2524 ที่ทำการอุทยานฯ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำมูลบริเวณแก่งตะนะ การเดินทางสามารถไปได้สองเส้นทางคือ ใช้ทางหลวงหมายเลข 217 (อุบลราชธานี-พิบูลมังสาหาร-ช่องเม็ก ประมาณ 75 กิโลเมตร) แล้วแยกซ้ายไปตามเส้นทาง 2173 อีก 13 กิโลเมตร ส่วนอีกเส้นทางหนึ่งคือใช้ทางหลวงหมายเลข 2222 ผ่าน อ.โขงเจียมประมาณ 4 กิโลเมตร แล้วข้ามแม่น้ำมูลไปอีก 12 กิโลเมตร หรืออาจใช้เส้นทางที่ข้ามสันเขื่อนปากมูลก็ได้(กรณีที่เขื่อนเปิด) ในเขตอุทยานฯ มีสถานที่ท่องเที่ยวดังนี้

คอนตะนะ เป็นคอนหรือเกาะที่เกิดขวางแม่น้ำมูล มีความกว้างประมาณ 450 เมตร ยาวประมาณ 700 เมตร มีสะพานแขวนทอดข้ามทั้ง 2 ด้านของเกาะทางตอนเหนือของคอนตะนะมีหาดทรายเหมาะแก่การพักผ่อน บนคอนตะนะยังมีป่าอยู่ทั่วไปเป็นสภาพป่าดงดิบแล้งมีต้นไม้ใหญ่ให้ความร่มรื่นในช่วงเช้าและช่วงเย็นจะมีการทำประมงของชาวบ้านรอบๆเกาะ

แก่งตะนะ เป็นแก่งกลางลำน้ำมูลที่ใหญ่ที่สุด กลางแก่งตะนะมีโขดหินมหึมาเป็นเกาะกลางลำน้ำมูลที่เกิดจากลำน้ำมูลทั้งสองสายที่เชื่อมรวมกันและจะกัดเซาะลงในแนวหินสูงประมาณ 1 เมตร ถ้าสังเกตเกาะกลางแก่งตะนะจะเห็นสิ่งก่อสร้างรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยฝรั่งเศสยังล่า

อาณานิคม เพื่อใช้เป็นเครื่องชี้ร่อนน้ำในการเดินเรือ นอกจากนี้ยังมีโพรงดำได้นำหลายแห่งจึงทำให้มีปลาอาศัยบริเวณแก่งตะนะชุกชุม ช่วงที่เหมาะสมในการไปเที่ยวคือเดือนมกราคม-พฤษภาคม จุดชมวิวกองตะนะที่บริเวณที่ทำการอุทยานฯ นอกจากนี้ยังมีจุดชมวิวกองตะนะฝั่งซ้าย (อีกด้านหนึ่งของแม่น้ำมูล) ที่บริเวณทางไปถ้ำเหวสินธุ์ชัย

สะพานแขวน เป็นสะพานที่เชื่อมจากฝั่งแม่น้ำมูลคอนตะนะ โครงสร้างเป็นเหล็กชืดโขงค้ำด้วยลวดสลิงขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นจุดชมวิวดูสองฟากฝั่งของแม่น้ำมูลเหนือแก่งตะนะและใช้เดินข้ามเข้าไปชมธรรมชาติบนคอนตะนะได้อย่างเพลิดเพลิน

ถ้ำพระหรือถ้ำภูหมาใน เป็นชะง่อนผาขึ้นออกจากฝั่งแม่น้ำมูล อดีตเคยมีพระพุทธรูปทองคำ เงินและไม้เป็นจำนวนมากแต่ใน ปัจจุบันได้หายไปแล้วมีแท่นศิวิลิ่ง (ฐานโยนี) และแนวอิฐซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างในราวศตวรรษที่ 12-13

ลานผาผึ้ง เป็นพลาญหินทรายและเป็นหน้าผาชันโดยหน้าผาจะหันหน้าสู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือเหมาะแก่การชมวิวดูพระอาทิตย์ขึ้นและสามารถมองวิวประเทศลาวได้ ลานผาผึ้งอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร รถยนต์เข้าถึงหรือจะเดินเท้าตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติเลียบบฝั่งแม่น้ำมูลได้เช่นกัน

เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกรากไทร อยู่บริเวณหน้าผาริมแม่น้ำมูล ห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวประมาณ 500 เมตร มีเส้นทางเดินเลียบบผาระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ผ่านจุดชมพืชพันธุ์ ไกลเคนส์ มอส เฟิร์น ถ้ำพระและน้ำตกกรากไทร เหมาะสำหรับการเดินป่าชมธรรมชาติในช่วงเวลาสั้นๆ

น้ำตกตาดโค่น ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2173 ซึ่งแยกจากทางหลวงหมายเลข 217 เข้าไปประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามมากแห่งหนึ่ง เกิดจากลำห้วยตาดโค่นไหลผ่านลานหินแล้วตกลงสู่ที่ลุ่ม เกิดเป็นแอ่งน้ำสามารถลงเล่นน้ำได้ มีน้ำเย็นใสสะอาด บริเวณโดยรอบเป็นป่าไม้และดอกไม้บานาพรรณ

บริเวณที่ทำการอุทยานฯ มีบ้านพักไว้บริการนักท่องเที่ยวรายละเอียดติดต่อกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรุงเทพฯ โทร. 0 2562 0760 หรือที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ โทร. 0 4524 9802, 0 4244 2002 www.dnp.go.th

33. อุทยานแห่งชาติผาแต้ม

ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2534 ครอบคลุมพื้นที่อำเภอโขงเจียม อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอโพธิ์ไทรมีพื้นที่ติดกับประเทศลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นแบ่งพรมแดน มีพื้นที่ประมาณ 140 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและเนินเขามีหน้าผาสูงชันซึ่งเกิดจากการแยกตัวของผิวโลก สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่าเต็งรัง มีหินทรายลักษณะ

แปลกตากระจายอยู่ทั่วบริเวณ มีพันธุ์ไม้ดอกที่สวยงามขึ้นอยู่ตามลานหิน การเดินทางจากอำเภอโขงเจียมใช้เส้นทาง 2134 ต่อด้วยเส้นทาง 2112 แล้วแยกขวาไปผาแต้มอีกราว 5 กิโลเมตร รวมระยะทางจากโขงเจียมประมาณ 18 กิโลเมตร สถานที่ที่น่าสนใจในอุทยานฯ ได้แก่

เสาเฉลียง อยู่ก่อนถึงผาแต้มประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นเสาหินธรรมชาติที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำและลมนับล้านปี มีลักษณะคล้ายดอกเห็ดเรียงรายกันอยู่มากมาย ซึ่งหินดังกล่าวจะปรากฏเห็นชากเปลือกหอย กรวด ทราย อยู่ในเนื้อหิน ซึ่งนักธรณีวิทยาสันนิษฐานว่า เมื่อประมาณล้านกว่าปีมาแล้ว บริเวณนี้คงจะเป็นทะเลมาก่อน ชาวบ้านบริเวณนี้เรียกเสาหินที่คล้ายดอกเห็ดนี้ว่า “เสาเฉลียง” ซึ่งแผลงมาจากคำว่า “สะเลียง” ที่หมายถึง “เสาหิน”

ผาแต้มและผาขาม เป็นหน้าผาสูงที่สวยงามตามธรรมชาติ บริเวณด้านล่างของหน้าผามีภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ปรากฏเรียงรายอยู่เป็นระยะ มีอายุไม่ต่ำกว่าสามพันถึงสี่พันปี ทางอุทยานฯ ได้ทำทางเดินจากหน้าผาด้านบนลงไปชมภาพเขียนสีเหล่านี้ที่หน้าผาด้านล่าง ระยะทางประมาณ 500 เมตร ภาพเขียนจะอยู่บนผนังหน้าผาขาคิดต่อกันประมาณ 170 เมตร ซึ่งเป็นมุมต่ำกว่า 90 องศา มีภาพทั้งหมดประมาณ 300 ภาพ แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ สัตว์ เครื่องมือเครื่องใช้ สัญลักษณ์ และคน ด้านตรงข้ามผาแต้มคือ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนทำให้ผาแต้ม เป็นจุดชมวิวยุคใหม่ที่สวยงามโดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะสำหรับผู้สนใจจะชมพระอาทิตย์ขึ้นก่อนที่แห่งใดในประเทศไทย เช่นเดียวกับที่หมู่บ้านเวินบีกที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงไม่ไกลจากบริเวณแม่น้ำสองสีมากนัก ซึ่งทุกวันนี้จะมีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

ถ้ำมิด ตั้งอยู่ที่บ้านชะจอม ตามทางหลวงหมายเลข 2112 เลี้ยวซ้ายไปทางบ้านทุ่งนาเมือง ประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นถ้ำขนาดกว้าง 4 เมตร สูง 6 เมตร ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปไม้แกะสลักเรียงรายกันมากมาย แสดงว่าคงจะเคยใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนามาก่อน

น้ำตกสร้อยสวรรค์ ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2112 ห่างจากตัวอำเภอโขงเจียมประมาณ 30 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดใหญ่เกิดจากลำธาร 2 สายคือห้วยสร้อยและห้วยไผ่ที่ไหลจากหน้าผาคดลงมาบรรจบกันซึ่งสูงประมาณ 20 เมตร มองดูคล้ายสร้อยที่แขวนคอ บริเวณน้ำตกเต็มไปด้วยต้นไม้อายุช้านาน พรรณมีมากในช่วงปลายฝนต้นหนาว น้ำตกสร้อยสวรรค์จะสวยงามมากในช่วงปลายฤดูฝนเช่นเดียวกับน้ำตกอื่น ๆ ในบริเวณนี้

น้ำตกทุ่งนาเมือง ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 2112 ห่างจากน้ำตกสร้อยสวรรค์ประมาณ 13 กิโลเมตร โดยมีทางแยกขวาจากบ้านนาโพธิ์กลางไป 10 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดกลางที่มีความสวยงาม ไหลลดหลั่นลงมาตามโขดหิน ชั้นบนสูงสุดประมาณ 25 เมตร บริเวณโดยรอบมีดอกไม้ต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะในเดือนตุลาคม-ธันวาคม

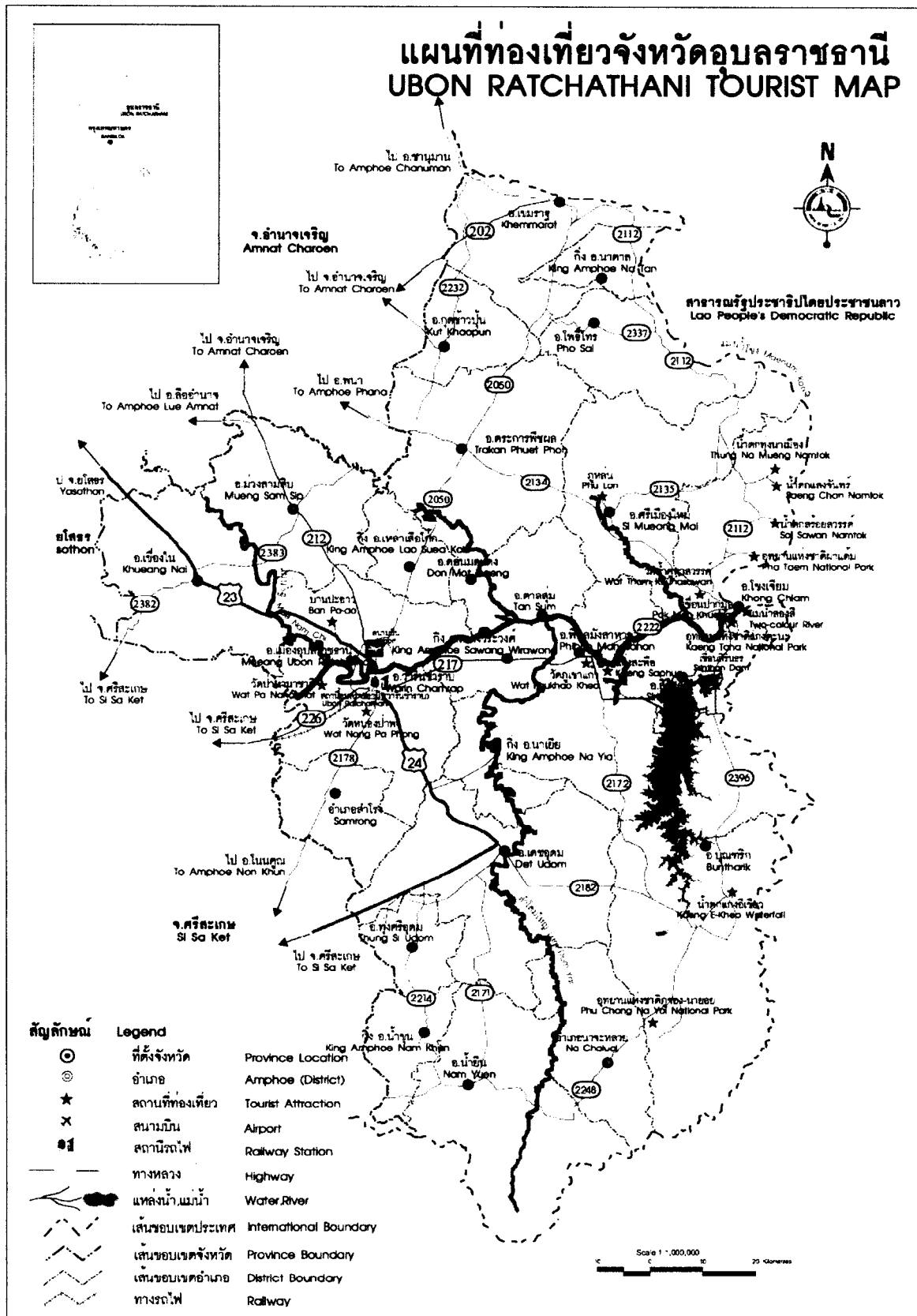
น้ำตกแสงจันทร์ (น้ำตกภู) ก่อนถึงน้ำตกทุ่งนาเมือง 1 กิโลเมตร มีทางแยกขวาที่บ้านทุ่งนาเมืองไปน้ำตกแสงจันทร์ประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่มีความสวยงามและมีลักษณะพิเศษ เกิดจากลำห้วยเล็กๆ บนลานหินไหลลอดผ่านหน้าผาหินที่มีลักษณะเป็นรูลงสู่เพิงผาด้านล่าง หากเดินทางมาชมตอนช่วงเที่ยงวัน ซึ่งแสงอาทิตย์ลอดผ่านรูพอดีจะมองเห็นสายน้ำตกเหมือนแสงจันทร์

ป่าดงนาทาม อยู่ในบริเวณภูนาทาม ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 36 กิโลเมตร การท่องเที่ยวที่ป่าดงนาทามเป็นลักษณะการเดินป่าชมธรรมชาติป่าไม้ ภูเขาและแม่น้ำโขง ซึ่งจุดที่น่าสนใจได้แก่ ลานหิน พลานถ้ำไฮ เสาเฉลียงคู่ สนสองใบ น้ำตกห้วยพอก ผาชนะได ผากำป๋น ผาหินแตก น้ำตกกวางโตน หินโยก ภูจ้อมก้อม เป็นต้น ในช่วงเดือนกันยายน-พฤศจิกายน จะเหมาะในการชมดอกไม้ดิน น้ำตกและทะเลหมอกริมโขง ส่วนในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม จะเหมาะในการชมป่าไม้เปลี่ยนสี ดอกไม้หน้าแล้งและล่องเรือตามลำน้ำโขงระหว่างบ้านปากลา-คันท่าเกวียน นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดการเดินทางได้ที่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติผาแต้ม

วัดภูอานนท์ อยู่ทางทิศเหนือของบ้านชะจอม ห่างจากถนนหมายเลข 2112 ที่บ้านนาโพธิ์กลาง ประมาณ 10 กิโลเมตร รถยนต์เข้าถึงสะดวก ภายในบริเวณวัดมีสภาพธรรมชาติที่น่าสนใจ เช่น ลานหิน รอยเท้าใหญ่ คู่มหินธรรมชาติ ภาพเขียนสีศิลปะถ้ำ เป็นต้น เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวชมธรรมชาติในช่วงสั้นๆ

อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ยังไม่มีบริการบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ประสงค์จะค้างแรมในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้มต้องเตรียมอุปกรณ์การพักแรมมาเองและต้องกางเต็นท์ในที่ซึ่งอุทยานฯ จัดเตรียมไว้ให้ นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้ที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ตู้ไปณ. 5 อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี 34220 โทร. 045-249780 หรือ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรุงเทพฯ โทร. 02-5620760 www.dnp.go.th

เส้นทางการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี ดังรูป 4.5

รูปที่ 4.5 แสดงตำแหน่งและเส้นทางกรเข้าถึงแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

4.2 สถานบริการด้านที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

สถานบริการเกี่ยวกับที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่เปิดให้บริการที่พักแรม มีทั้งสิ้นประมาณ 140 แห่ง ห้องพักจำนวน 9,870 ห้อง กระจายอยู่ตามจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างดังนี้ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 78 แห่ง ห้องพักจำนวน 5,764 ห้อง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18 แห่ง ห้องพักจำนวน 1,106 ห้อง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 11 แห่ง ห้องพักจำนวน 704 ห้อง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 8 แห่ง ห้องพักจำนวน 451 ห้อง และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 25 แห่ง ห้องพักจำนวน 1,845 ห้อง รายละเอียดจำนวนห้องพัก และรายชื่อสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 สถานบริการที่พักในจังหวัดนครราชสีมา

สำหรับสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดนครราชสีมา ที่ยังเปิดให้บริการอยู่มีทั้งสิ้น 78 แห่ง มีห้องพักทั้งสิ้น 5,764 ห้อง ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดนครราชสีมา

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการที่พัก	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่	รวม
	อำเภอเมืองนครราชสีมา	1,502	1,944	3,446
1	โรงแรมเกลลี่ไวท์	60	72	132
2	โรงแรมโกลเดนท์แลนด์ รีสอร์ท	20	15	30
3	โรงแรมคาเธ่ย์	10	19	29
4	โรงแรมคิงส์ไฮเต็ล	30	32	62
5	โรงแรมโคราชไฮเต็ล	40	65	105
6	โรงแรมเจ้าพระยาอินน์	40	59	99
7	โรงแรมเค เอส พาวิลเลียน	20	39	59
8	โรงแรมจอมสุรางค์	80	87	167
9	โรงแรมชุมพล	30	25	55
10	โรงแรมคิแอร์พอร์ท	70	58	128
11	โรงแรมคิ โอชรา	60	92	152
12	โรงแรมโตเกียว 1	10	16	26
13	โรงแรมโตเกียว 2	15	20	35
14	โรงแรมทับแก้วพาเลซ	25	15	40

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการที่พัก	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่	รวม
15	โรงแรมไทยโกกกันท์	10	17	27
16	โรงแรมไทยไฮเต็ล	69	70	139
17	โรงแรมบอส	44	50	94
18	โรงแรมเบสท์	37	50	87
19	โรงแรมพีกาซัส	25	23	48
20	โรงแรมโพธิ์ทอง	20	22	42
21	โรงแรมฟ้าไทย	42	48	90
22	โรงแรมฟ้าสง	25	22	47
23	โรงแรมเฟิร์ส 1	30	41	71
24	โรงแรมเฟิร์ส 2	31	20	51
25	โรงแรมเฟิร์ส 3	30	38	68
26	โรงแรมเมืองย่าชาเลย์ รีสอร์ท	10	18	28
27	โรงแรมรอยัลปรินเซสโคราช	70	118	188
28	โรงแรมราชพฤกษ์แกรนด์	65	94	159
29	โรงแรมราชสิมา	29	40	69
30	โรงแรมโรสการ์เดนท์อินน์	15	25	40
31	โรงแรมศรีจอมพล	30	38	68
32	โรงแรมศรีพัฒนา	70	100	170
33	โรงแรมศรีรัตน	15	23	38
34	โรงแรมศรีวิชัย	20	30	50
35	โรงแรมศรีสุระ	20	21	41
36	โรงแรมศิริไฮเต็ล	15	25	40
37	โรงแรมสากล	50	66	116
38	โรงแรมสิมาธานี	110	155	265
39	โรงแรมออร์คิด	12	24	36
40	โรงแรมอัญญาเกศ	15	25	40
41	โรงแรมเอกนคร	23	30	53
42	โรงแรมเอราวัณ ไฮเต็ล	10	8	18
43	โรงแรมโฮมเทจรีสอร์ท	50	89	139

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการที่พัก	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่	รวม
	อำเภอปากช่อง	953	1,365	2,318
44	โรงแรมการ์เดนไฮม์ รีสอร์ท	15	17	32
45	โรงแรมเขาใหญ่การ์เดนทอล์ค	20	33	53
46	โรงแรมเขาใหญ่ควาบอยซ์รีสอร์ท	25	35	60
47	โรงแรมเขาใหญ่นาถ	17	10	27
48	โรงแรมเขาใหญ่วิลล่า	8	10	18
49	โรงแรมเขาใหญ่ฮัท	10	20	30
50	โรงแรมคลองทรายรีสอร์ท	30	46	76
51	โรงแรมจุดิศเขาใหญ่รีสอร์ท	70	106	176
52	โรงแรมซอซมะวง ฟอเรสฮิลล์	20	15	35
53	โรงแรมซาเลต์ฮิลล์	9	23	32
54	โรงแรมซีแอนซีรีสอร์ท	15	17	32
55	โรงแรมเดอะกรีนเนอริ รีสอร์ท	40	60	100
56	โรงแรมเดอะจิ้งเกิลเฮาส์	10	19	29
57	โรงแรมบ้านไร่รีสอร์ท	13	8	21
58	โรงแรมโบนันซ่าเขาใหญ่	30	42	72
59	โรงแรมภูพินานรีสอร์ท	15	25	40
60	โรงแรมภูหินสวาย	30	40	70
61	โรงแรมมิชชันฮิลด์กอล์ฟคลับรีสอร์ท	50	60	110
62	โรงแรมเมาทินวิว รีสอร์ท	100	123	223
63	โรงแรมแมนดาริน โกลเด้น วิลเลจ	80	173	253
64	โรงแรมราชประชาสปอร์ตคลับ	25	28	53
65	โรงแรมริมธารอินน์	15	26	41
66	โรงแรมปากช่องแลนด์มาร์ค	40	54	94
67	โรงแรมปากช่องไฮแลนด์	10	22	32
68	โรงแรมภูพญา	40	59	99
69	โรงแรมสักภูเดือน	40	47	87
70	โรงแรมวันชัย	12	20	32
71	โรงแรมไร่เทพธิดา บัวสวรรค์	40	60	100
72	โรงแรมไร่พญาเย็น	10	10	20

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการที่พัก	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่	รวม
73	โรงแรมแลนด์บิช รีสอร์ท	12	8	20
74	โรงแรมวัน-รี รีสอร์ท	12	16	28
75	โรงแรมวาเลย์ เด ซาเลย์	10	15	25
76	โรงแรมซอลิเดย์ปาร์คเขาใหญ่	25	36	61
77	โรงแรมซัลวัลเลย์	40	57	97
78	โรงแรมภูเบศ	15	25	40
รวมทั้งสิ้น		4,138	5,741	9,870

ตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดนครราชสีมา ดังรูป 4.6

4.2.2 สถานบริการที่พักในจังหวัดบุรีรัมย์

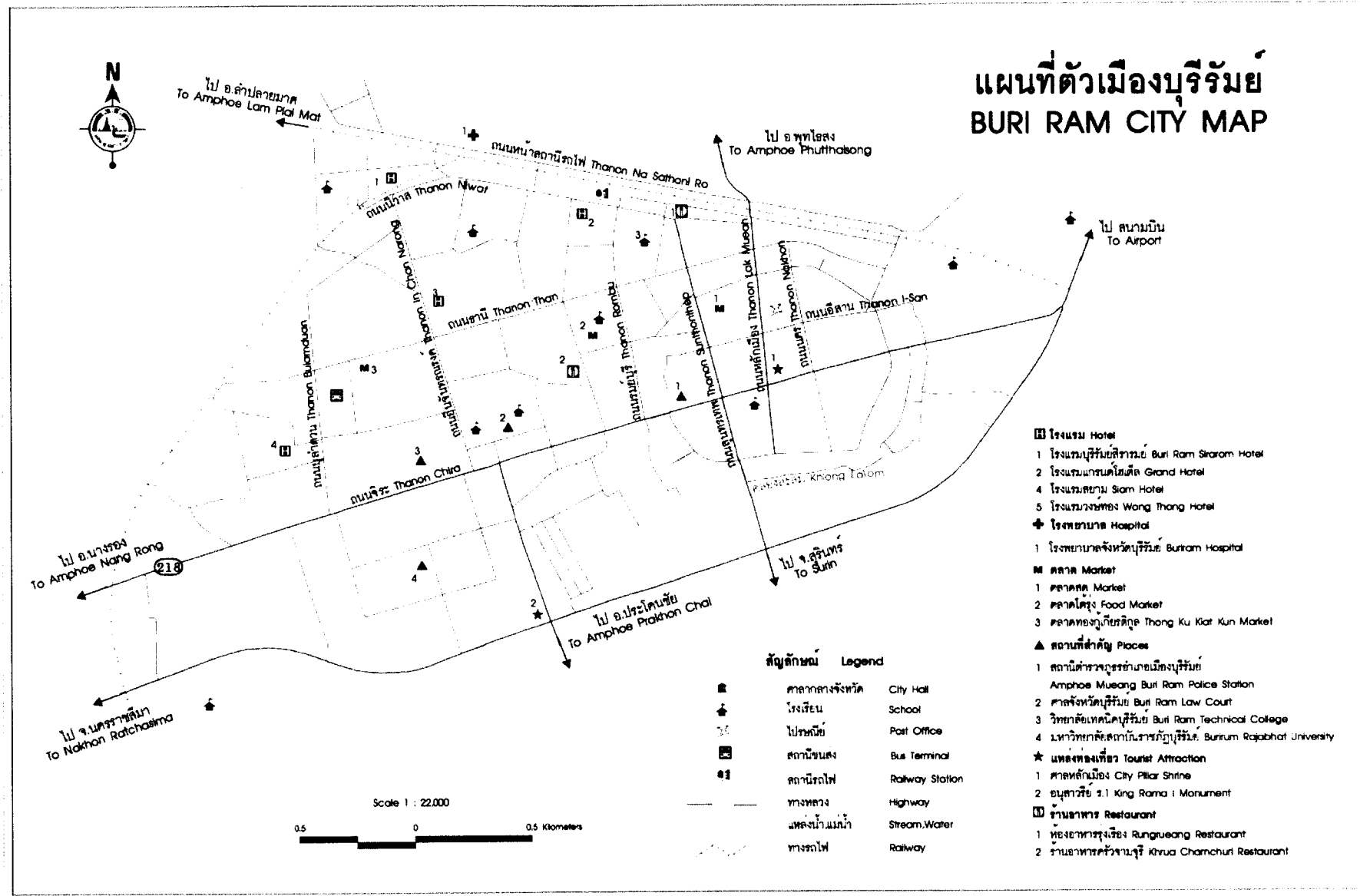
สำหรับสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ยังเปิดให้บริการอยู่มีทั้งสิ้น 18 แห่ง มีห้องพักทั้งสิ้น 1,106 ห้อง ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการที่พัก	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่	รวม
1	โรงแรมสยาม	0	35	35
2	โรงแรมแกรนด์ไฮเต็ล	40	50	90
3	โรงแรมชัยเจริญ	20	19	39
4	โรงแรมเทพนคร	56	88	144
5	โรงแรมไทยไฮเต็ล	54	35	89
6	โรงแรมนิเวศ	16	4	20
7	โรงแรมบุรีรัมย์	10	10	20
8	โรงแรมบุรีรัมย์สิริราชมัย	40	35	75
9	โรงแรมประชาสามัคคี	0	18	18
10	โรงแรมวงษ์ทอง	20	51	71
11	โรงแรมบุรีรัมย์พลาซ่า	100	127	227
12	โรงแรมโรมไฮเต็ล	40	41	81
13	โรงแรมเพลิน	10	11	21
14	โรงแรมเฟื่องฟ้า	28	10	38
15	โรงแรมพีเอ็นดี	21	24	45
16	โรงแรมพนมพิมาน	0	40	40
17	โรงแรมศิริพร	33	3	36
18	โรงแรมสุนทร	0	17	17
รวมทั้งสิ้น		488	618	1,106

ตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดบุรีรัมย์ ดังรูป 4.7

แผนที่ตัวเมืองบุรีรัมย์ BURI RAM CITY MAP

รูปที่ 4.7 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดบุรีรัมย์

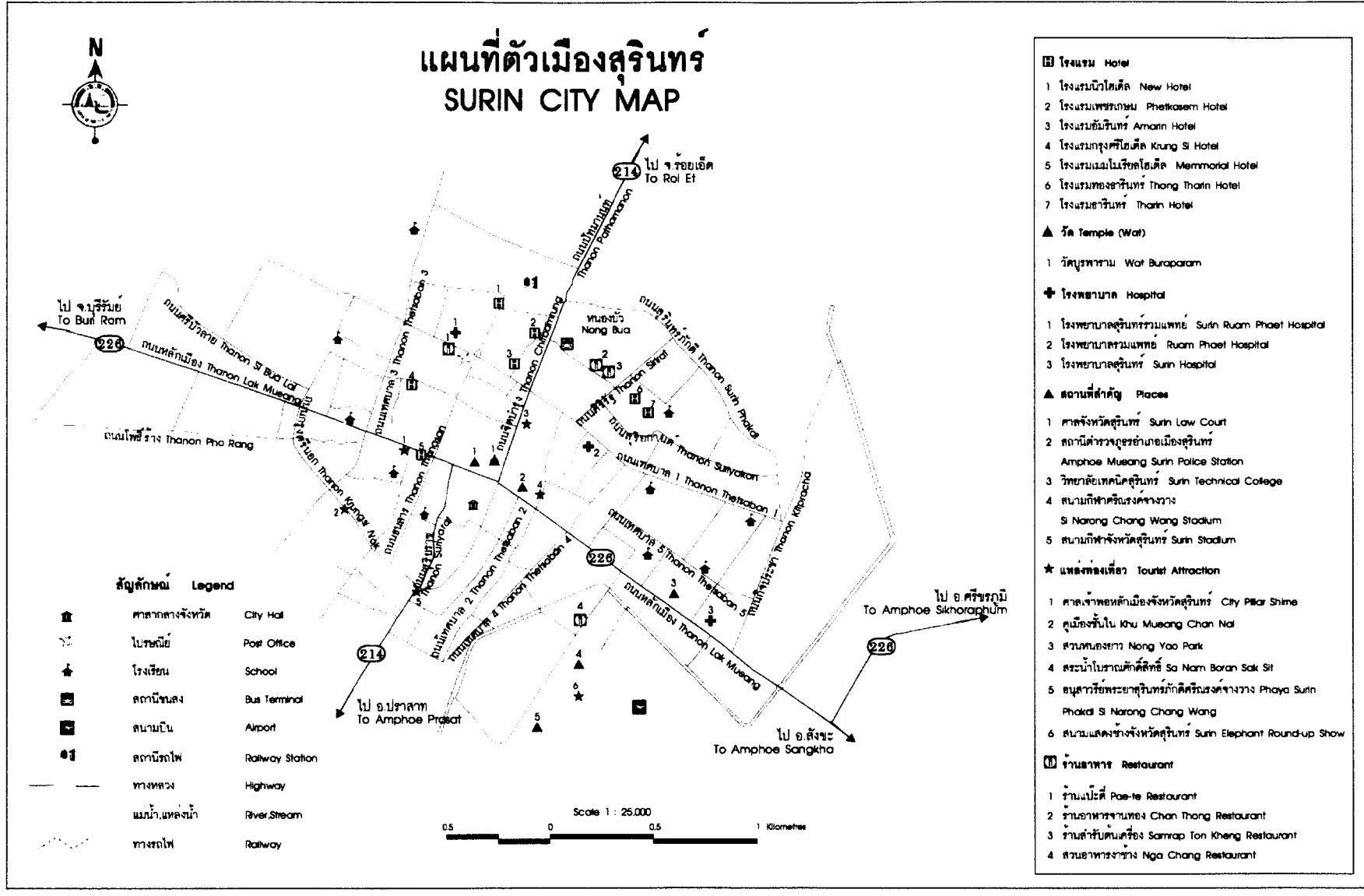
4.2.3 สถานบริการที่พักในจังหวัดสุรินทร์

สำหรับสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดสุรินทร์ ที่ยังเปิดให้บริการอยู่มีทั้งสิ้น 11 แห่ง มีห้องพักทั้งสิ้น 704 ห้อง ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดสุรินทร์

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการที่พัก	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่	รวม
1	โรงแรมกรุงศรี	52	1	53
2	โรงแรมทองธารินทร์	26	199	225
3	โรงแรมนิวไฮเต็ล	86	10	96
4	โรงแรมนิมิตรทอง	-	19	19
5	โรงแรมเพชรเกษม	22	140	162
6	โรงแรมบ้านภิรมย์	-	8	8
7	โรงแรมเมมโมเรียล	42	14	56
8	โรงแรมแสงทอง	-	15	15
9	โรงแรมอัมรินทร์	39	9	48
10	โรงแรมเอราวัณ	-	10	10
11	โรงแรมอุบล	-	12	12
รวมทั้งสิ้น		267	437	704

ตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดสุรินทร์ ดังรูป 4.8

รูปที่ 4.8 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดสุรินทร์

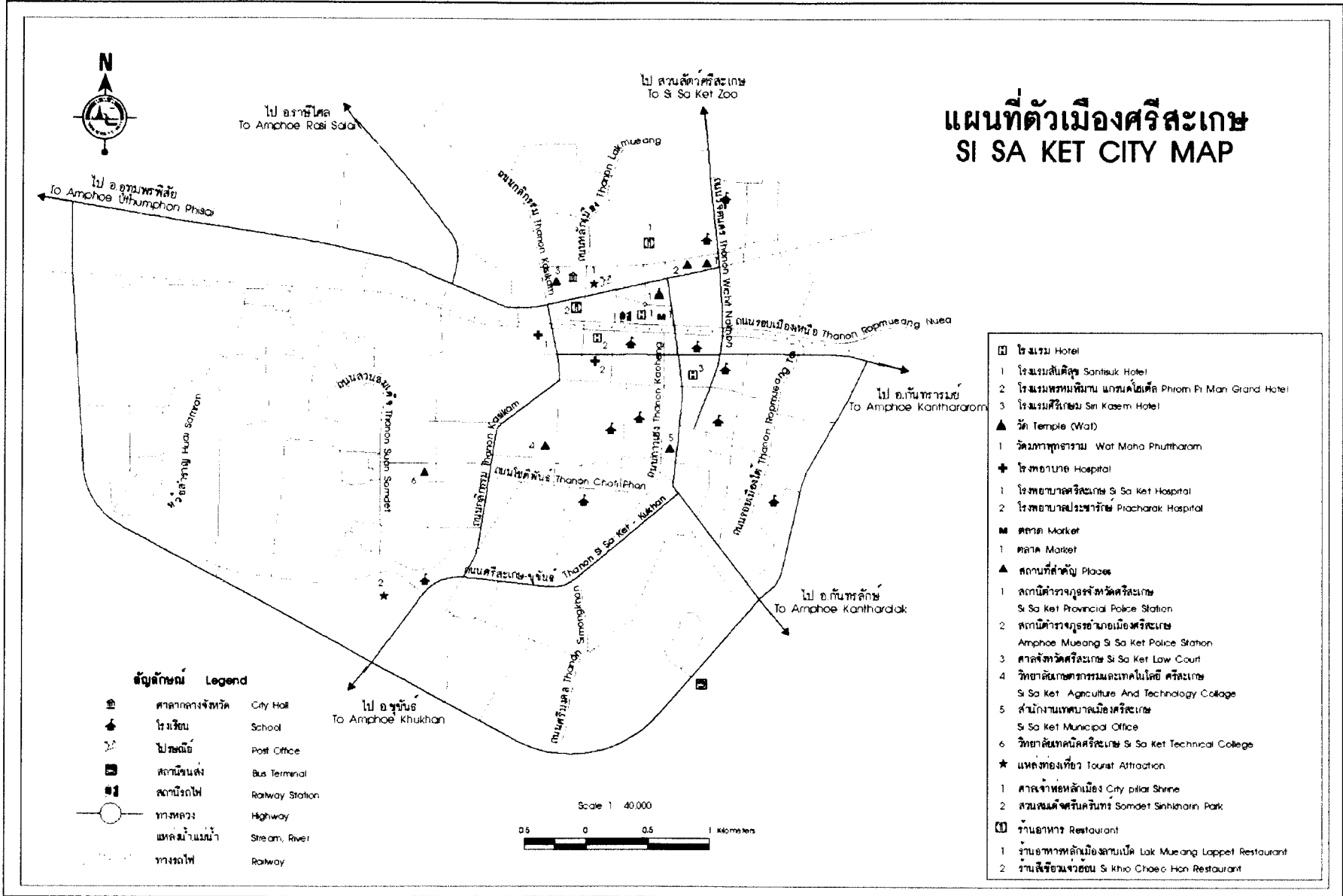
4.2.4 สถานบริการที่พักในจังหวัดศรีสะเกษ

สำหรับสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดศรีสะเกษ ที่ยังเปิดให้บริการอยู่มีทั้งสิ้น 8 แห่ง มีห้องพักทั้งสิ้น 451 ห้อง ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการที่พัก	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่	รวม
1	โรงแรมเกษศิริ	24	69	93
2	โรงแรมพรหมพิมาน	90	100	190
3	โรงแรมศรีสะเกษ	34	10	44
4	โรงแรมสันติสุข	19	20	39
5	โรงแรมไทยเสริมไทย	15	17	32
6	โรงแรมริมน้ำบังกาโล	8	12	20
7	โรงแรมศรีไพบุลย์	9	10	19
8	โรงแรมไอยรา	0	14	14
รวมทั้งสิ้น		199	252	451

ตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดศรีสะเกษ ดังรูป 4.9

รูปที่ 4.9 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดศรีสะเกษ

4.2.5 สถานบริการที่พักในจังหวัดอุบลราชธานี

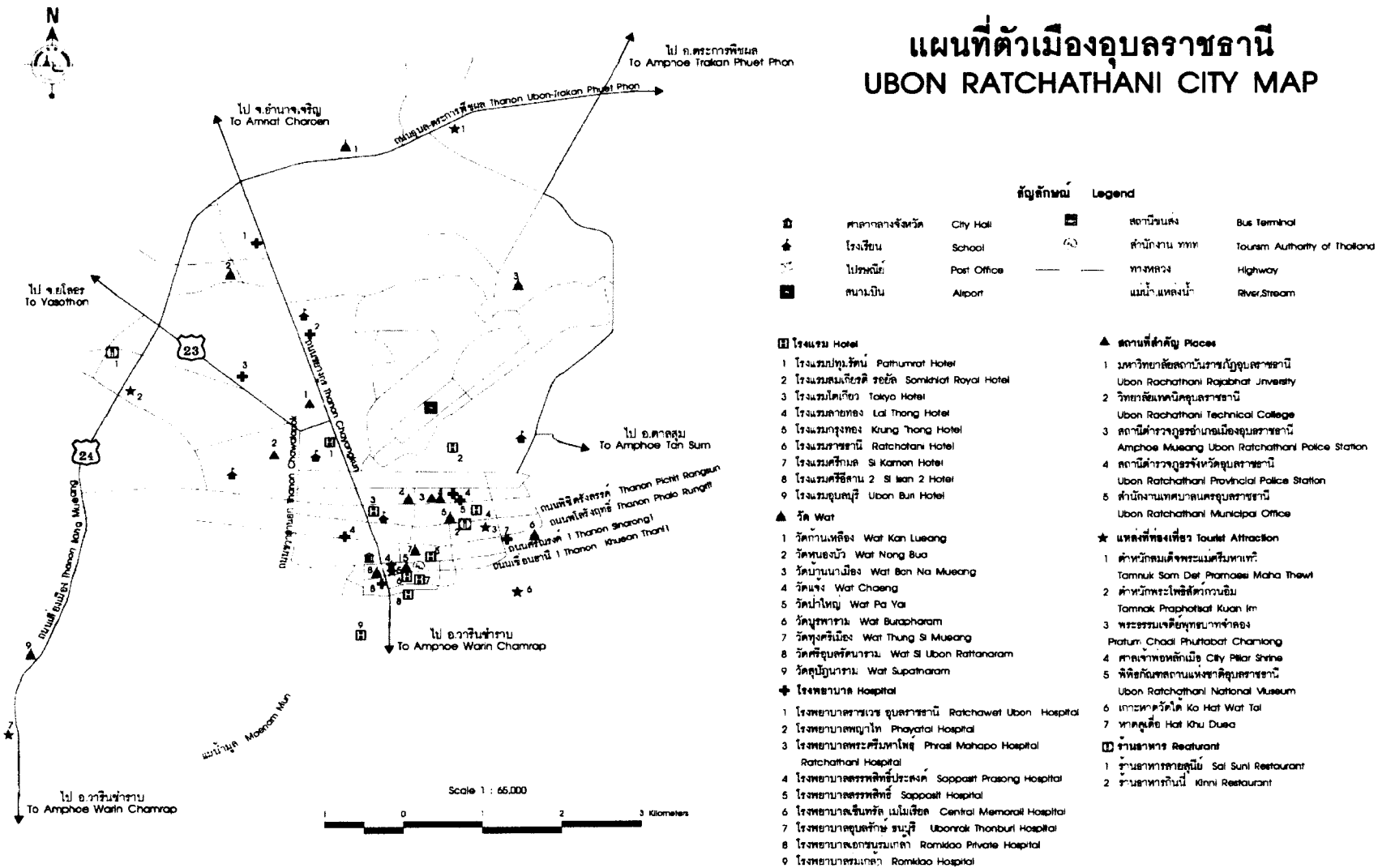
สำหรับสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดอุบลราชธานี ที่ยังเปิดให้บริการอยู่มีทั้งสิ้น 25 แห่ง มีห้องพักทั้งสิ้น 1,845 ห้อง ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงรายชื่อสถานบริการเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดอุบลราชธานี

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการที่พัก	เตียงเดี่ยว	เตียงคู่	รวม
1	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมกาญจนาภิเษก	4	34	38
2	โรงแรมกรุงทอง	16	60	76
3	โรงแรมคอลดาร์	20	25	45
4	โรงแรมโตเกียว	38	73	111
5	โรงแรมชายทุ่งริมน้ำ	30	11	41
6	โรงแรมทอแสงอุบล	24	52	76
7	โรงแรมนิวนครหลวง	56	4	60
8	โรงแรมเนวาด้า แกรนด์	48	103	151
9	โรงแรมเนวาด้า อินน์	7	57	64
10	โรงแรมบดินทร์	20	90	110
11	โรงแรมปทุมทองการ์เด็น	30	21	51
12	โรงแรมปทุมรัตน์	31	146	177
13	โรงแรมพีวีทาวเวอร์	60	20	80
14	โรงแรมมอันทาน่า	9	30	30
15	โรงแรมราชา	49	10	59
16	โรงแรมราชธานี	43	40	83
17	โรงแรมริเจนท์พาลาซ	12	68	80
18	โรงแรมเรืองรังษีแมนชั่นปาร์ค	30	20	50
19	โรงแรมลายทอง	23	101	124
20	โรงแรมวีไอพี	20	31	51
21	โรงแรมศรีกมล	28	14	42
22	โรงแรมศรีอีสาน	25	8	33
23	โรงแรมสมเกียรติ	22	15	37
24	โรงแรมสุริยาตร์	46	4	50
25	โรงแรมอุบลไฮเต็ล	38	88	126
รวมทั้งสิ้น		729	1,125	1,845

ตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดอุบลราชธานี ดังรูป 4.10

แผนที่ตัวเมืองอุบลราชธานี UBON RATCHATHANI CITY MAP

รูปที่ 4.10 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรมของจังหวัดอุบลราชธานี

4.3 สถานการณ์การท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2547

4.3.1 สถิติจำนวนผู้เข้าพักแรมปี พ.ศ. 2547 (1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2547)

สถิติการพักแรมในปี พ.ศ.2547 ของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล ซึ่งเป็นสถานประกอบการธุรกิจประเภทที่พักแรมจำนวน 140 แห่ง ห้องพักจำนวน 9,870 ห้อง กระจายอยู่ตามจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างดังนี้ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 78 แห่ง ห้องพักจำนวน 5,764 ห้อง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18 แห่ง ห้องพักจำนวน 1,106 ห้อง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 11 แห่ง ห้องพักจำนวน 704 ห้อง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 8 แห่ง ห้องพักจำนวน 451 ห้อง และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 25 แห่ง ห้องพักจำนวน 1,845 ห้อง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการเข้าพักเป็นรายเดือนตลอดทั้งปี พบว่ามีผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมตลอดทั้งปีรวมทั้งสิ้น 2,980,752 คน จำแนกเป็น ผู้เข้าพักชาวไทย 2,255,670 คน ร้อยละ 75.67 และผู้เข้าพักชาวต่างประเทศ 725,082 คน หรือร้อยละ 24.33 รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงสถิติการพักแรมของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างปี 2547

จังหวัด	จำนวนผู้พักแรม (คน)				รวม	
	ชาวไทย	ร้อยละ	ชาวต่างชาติ	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศรีสะเกษ	55,706	2.47	67,335	9.29	123,041	4.13
สุรินทร์	204,164	9.05	54,284	7.49	258,448	8.67
บุรีรัมย์	327,043	14.50	76,837	10.60	403,880	13.55
อุบลราชธานี	418,125	18.54	196,765	27.14	614,890	20.63
อ.ปากช่อง	428,324	18.99	163,847	22.60	592,171	19.87
อ.เมืองนครราชสีมา	822,308	36.46	166,014	22.90	988,322	33.16
รวม	2,255,670	75.67	725,082	24.33	2,980,752	100.00

จากตาราง 4.6 พบว่า จำนวนผู้เข้าพักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างตลอดทั้งปี 2547 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,980,752 คน เป็นชาวไทยจำนวน 2,255,670 คน คิดเป็นร้อยละ 75.67 และชาวต่างชาติจำนวน 725,082 คน คิดเป็นร้อยละ 24.33

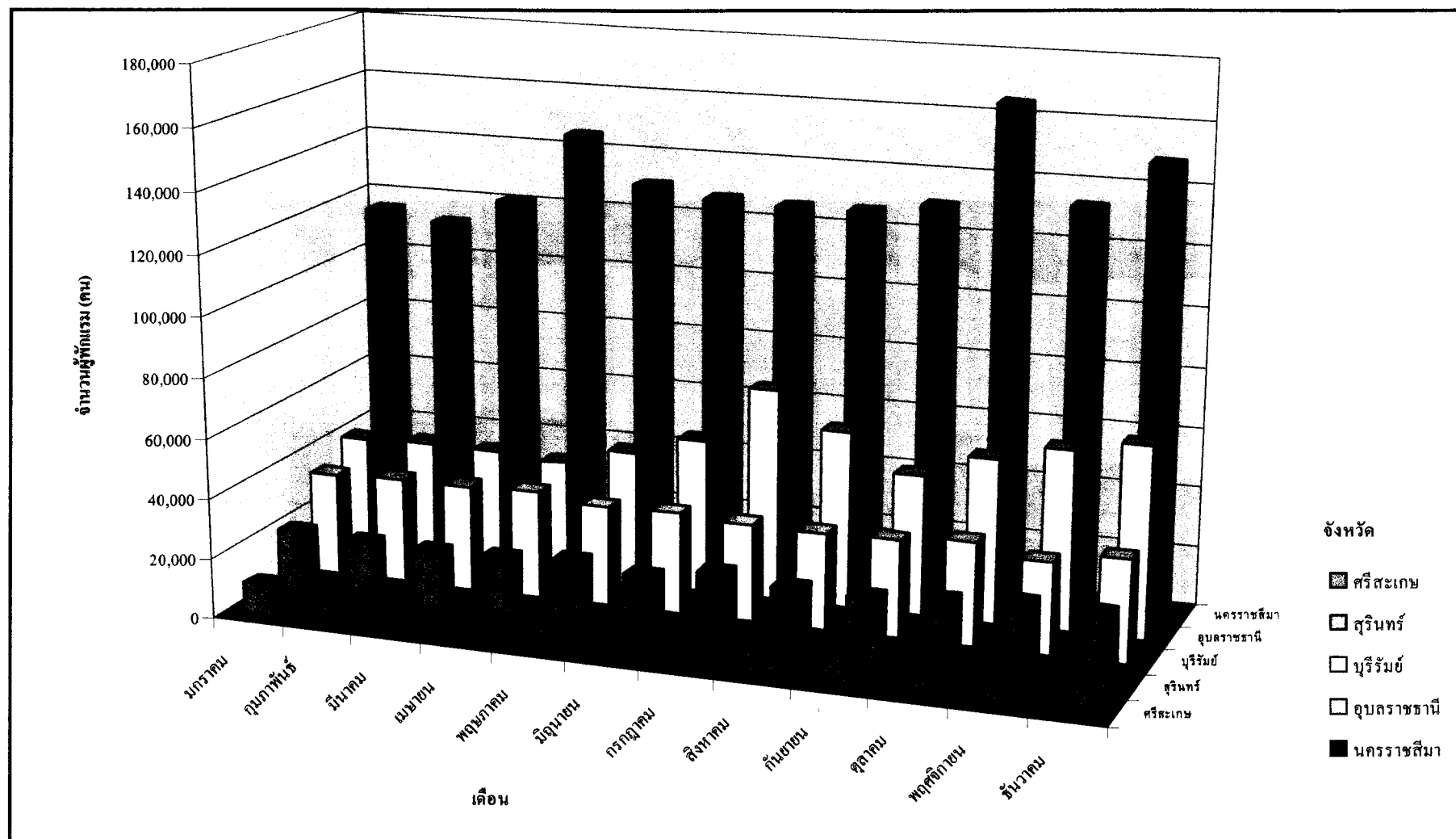
จำนวนผู้เข้าพักแรมตลอดปี 2547 จำแนกตามจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า จังหวัดนครราชสีมามีจำนวนผู้เข้าพักแรมมากที่สุดจำนวน 1,580,493 คน รองลงมาคือ

จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 614,890 คน และจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 403,880 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0, 20.6 และ 13.6 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณการเข้าพักแรมของผู้พักแรมทั้งชาวไทยและต่างชาติเป็นรายเดือน พบว่า เดือนที่มีปริมาณการเข้าพักแรมสูงที่สุดคือเดือนตุลาคม จำนวน 291,617 คน รองลงมาคือ เดือน ธันวาคม จำนวน 281,811 คน และเดือนกรกฎาคม จำนวน 264,215 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8, 9.5 และ 8.9 ตามลำดับ และเดือนที่มีปริมาณการเข้าพักแรมน้อยที่สุดคือเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 220,535 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 เท่านั้น รายละเอียดปริมาณการเข้าพักแรมตลอดทั้งปี เป็นดังตารางที่ 4.7 รูปที่ 4.11 และรูปที่ 4.12

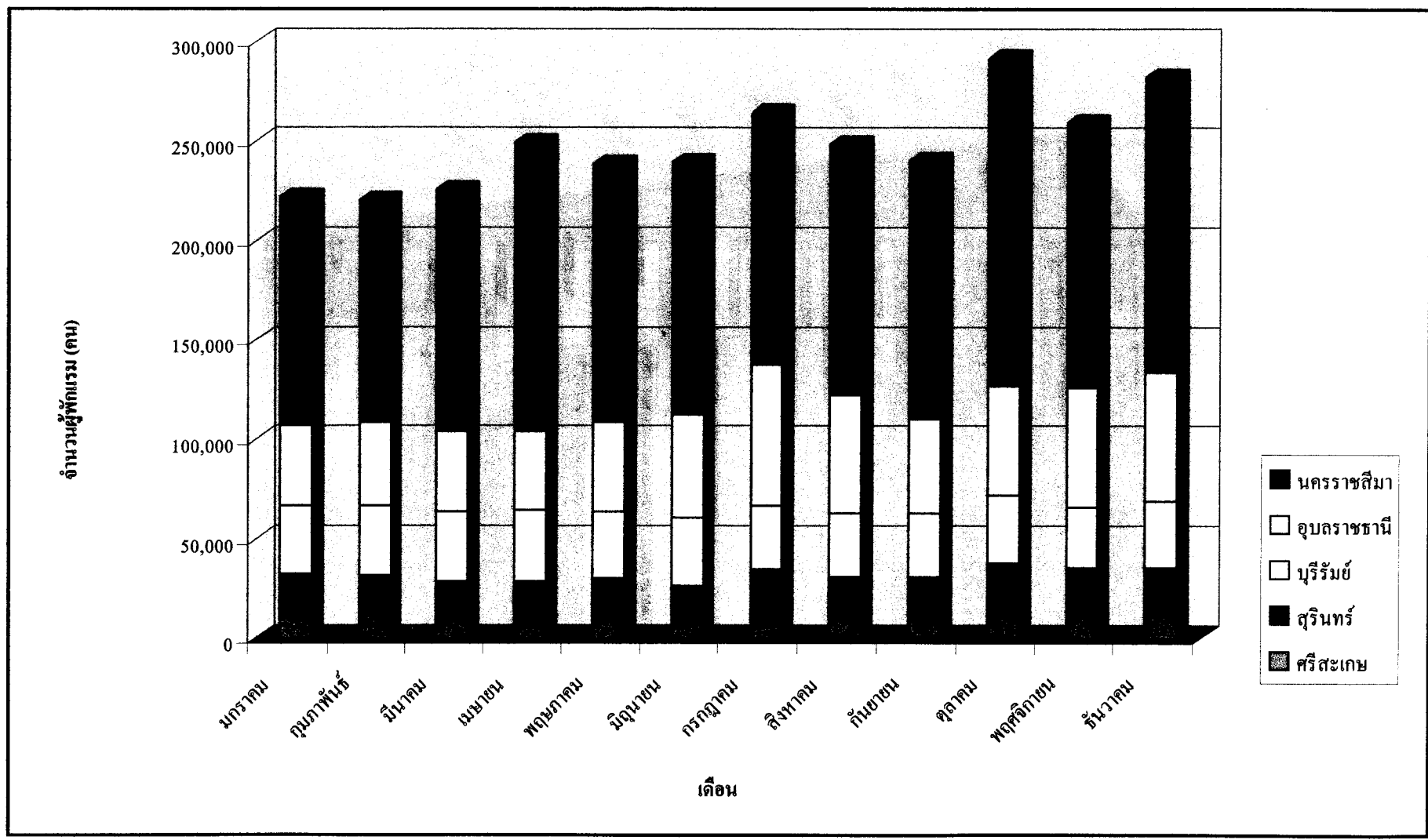
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักรวมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2547 เป็นรายเดือน

จังหวัด	เดือน												รวมทั้งสิ้น
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	
ศรีสะเกษ	10,633	11,407	8,483	7,946	8,285	6,973	11,426	9,955	9,813	15,281	11,295	11,544	123,041
สุรินทร์	21,505	20,104	19,794	20,431	21,719	19,748	23,026	20,747	20,807	22,377	24,411	23,779	258,448
บุรีรัมย์	34,363	35,385	35,287	35,928	33,328	33,870	32,475	32,075	32,477	34,420	30,319	33,953	403,880
อุบลราชธานี	40,440	41,368	40,768	39,444	45,062	51,415	70,873	59,127	47,200	54,934	60,181	64,078	614,890
อ.ปากช่อง	40,176	40,011	47,450	58,718	49,803	52,411	50,105	48,745	50,166	59,064	45,620	49,902	592,171
อ.เมืองนครราชสีมา	74,923	72,260	73,830	86,727	80,344	74,700	76,310	77,903	79,851	105,541	87,378	98,555	988,322
รวมทั้งสิ้น	222,040	220,535	225,612	249,194	238,541	239,117	264,215	248,552	240,314	291,617	259,204	281,811	2,980,752

รูปที่ 4.11 แสดงจำนวนผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2547 เป็นรายเดือน

รูปที่ 4.12 แสดงจำนวนผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2547 เป็นรายเดือน

สำหรับข้อมูลด้านศักยภาพของแหล่งที่พัก พบว่าจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีความพร้อมด้านสถานประกอบการธุรกิจที่พักแรมค่อนข้างสูง จากการสำรวจ พบว่า สถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนสามารถรองรับผู้เข้าพักได้สูงถึง 5,701,300 คนต่อปี ซึ่งในปี 2547 มีผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักตลอดทั้งปีเพียงร้อยละ 52.28 ของจำนวนที่สามารถรับเข้าพักได้จริงเท่านั้น เมื่อเรียงลำดับสัดส่วนการเข้าพักเป็นรายจังหวัด พบว่า สัดส่วนการเข้าพักของจังหวัดบุรีรัมย์สูงที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 64.18, 62.06, 56.55, 47.95 และ 47.73 ตามลำดับ รายละเอียดและสถิติจำนวนผู้เข้าพักแรมในสถานประกอบการที่พักของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงสถิติจำนวนผู้เข้าพักแรมในสถานประกอบการธุรกิจที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ระหว่างเดือนมกราคม 2547 – ธันวาคม 2547

สถานประกอบการที่พัก	จำนวนผู้เข้าพักแรม		รวม	ศักยภาพของสถาน บริการที่พักตลอดปี	ร้อยละของการ เข้าพักแรม
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ			
บุรีรัมย์	327,043	76,837	403,880	629,260	64.18
สุรินทร์	204,164	54,284	258,448	416,465	62.06
อุบลราชธานี	418,125	196,765	614,890	1,087,335	56.55
ศรีสะเกษ	55,706	67,335	123,041	256,595	47.95
นครราชสีมา	1,250,632	329,861	1,580,493	3,311,645	47.73
รวมทั้งสิ้น	2,255,670	725,082	2,980,752	5,701,300	52.28

การเดินทางมายังสถานที่พักแรมของผู้พักแรม พบว่า ผู้พักแรมที่เข้าพักในสถานประกอบการที่พักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ส่วนใหญ่เดินทางมายังสถานประกอบการที่พักด้วยตนเองสูงถึงร้อยละ 91.78 มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เดินทางมากับคณะทัวร์หรือมากับบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 9.22 เท่านั้น

ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมที่เข้าพักในสถานประกอบการที่พักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เท่ากับ 2.93 วันต่อคน โดยผู้พักแรมชาวไทยมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 วันต่อคน และผู้พักแรมชาวต่างประเทศ มีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 วันต่อคน รายละเอียดลักษณะการเดินทางมายังสถานที่พักแรม และระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรม ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดง ลักษณะการเดินทางและระยะเวลาพักแรมที่พักรวมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

จังหวัด	ลักษณะการเดินทางของผู้เข้าพัก			ระยะเวลาพักเฉลี่ยต่อคน (วัน)		
	มากับทัวร์	เดินทางมาเอง	รวม	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม
ศรีสะเกษ	18,456	104,585	123,041	2.50	1.94	2.27
สุรินทร์	10,338	248,110	258,448	2.20	1.44	2.00
บุรีรัมย์	36,349	367,531	403,880	1.62	2.67	1.92
อุบลราชธานี	67,638	547,252	614,890	2.79	2.60	2.74
อ.เมืองนครราชสีมา	53,419	935,173	988,322	1.73	7.01	3.14
อ.ปากช่อง	88,826	503,345	592,171	3.56	3.78	3.61
รวม	274,756	2,705,996	2,980,752	2.46	4.26	2.93

4.4 ความคิดเห็นของผู้พักแรมและแนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักแรมในอนาคตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักแรม โดยสุ่มเก็บข้อมูลจากทุกโรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ บังกะโล และสถานประกอบการที่พักอื่นๆ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 445 คน ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความคิดเห็นของผู้พักแรมต่อการให้บริการของสถานประกอบการที่พัก ทราบความต้องการการพัฒนาคุณภาพการให้บริการและทราบแนวทางในการเพิ่มบริการหรือเพิ่มรูปแบบที่พักแรมแบบใหม่ ดังต่อไปนี้

4.4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้พักแรม

จากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 445 ชุด โดยเก็บข้อมูลจาก 5 จังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ตามสัดส่วนจำนวนสถานประกอบการที่พักแรมในอำเภอเมืองของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและอำเภอปากช่องของจังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชาวไทยจำนวน 328 คน ชาวต่างชาติ 117 คน จดเป็นร้อยละ 73.7 และร้อยละ 26.3 ตามลำดับ รายละเอียดจำนวนหน่วยตัวอย่างที่เก็บในแต่ละจังหวัดเป็นดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนผู้พักแรมที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดที่เก็บข้อมูล

จังหวัด	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อุบลราชธานี	69	21.0	24	20.5	93	20.9
ศรีสะเกษ	13	4.0	9	7.7	22	4.9
สุรินทร์	22	6.7	8	6.8	30	6.7
บุรีรัมย์	30	9.1	12	10.3	42	9.4
อ.เมืองนครราชสีมา	113	34.5	41	35.0	154	34.6
อ.ปากช่อง	81	24.7	23	19.7	104	23.4
รวม	328	100.0	117	100.0	445	100.0

ในจำนวนผู้เข้าพักแรมที่ตกเป็นตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายถึงร้อยละ 71.9 รายละเอียดดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้พักแรมที่ตกเป็นตัวอย่าง

เพศ / เชื้อชาติ	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	221	68.8	94	80.3	315	71.9
หญิง	100	31.2	23	19.7	123	28.1
รวม	321	100.0	117	100.0	438	100.0

ภูมิถิ่นเนาของผู้พักแรม พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร รองลงมาคือเดินทางมาจากจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 25.0, 8.2, 6.4 และ 6.4 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงรายละเอียดภูมิำเนาของกลุ่มผู้พักแรมชาวไทย

ภูมิำเนาของผู้พักแรมชาวไทย	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	82	25.0
นครราชสีมา	27	8.2
ขอนแก่น	21	6.4
อุบลราชธานี	21	6.4
สุรินทร์	17	5.2
มหาสารคาม	13	4.0
ชัยภูมิ	12	3.7
สระบุรี	11	3.4
บุรีรัมย์	9	2.7
ร้อยเอ็ด	9	2.7
ศรีสะเกษ	8	2.4
สมุทรสาคร	8	2.4
นครสวรรค์	8	2.4
นครพนม	7	2.1
เชียงใหม่	7	2.1
ปทุมธานี	6	1.8
อุดรธานี	6	1.8
นนทบุรี	5	1.5
หนองคาย	4	1.2
พิษณุโลก	4	1.2
ปราจีนบุรี	4	1.2
อยุธยา	4	1.2
เลย	4	1.2
เพชรบูรณ์	4	1.2
ราชบุรี	3	0.9
กระบี่	3	0.9

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ภูมิลำเนาของผู้พักแรมชาวไทย	จำนวน	ร้อยละ
ชลบุรี	3	0.9
ยโสธร	3	0.9
นครนายก	3	0.9
สมุทรปราการ	2	0.6
อำนาจเจริญ	2	0.6
สกลนคร	2	0.6
กาญจนบุรี	2	0.6
ระยอง	1	0.3
สุราษฎร์ธานี	1	0.3
เชียงราย	1	0.3
สิงห์บุรี	1	0.3
รวม	328	100.0

ภูมิลำเนาของกลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติส่วนใหญ่มาจาก ประเทศสหรัฐอเมริกา รองลงมาคือประเทศฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร คิดเป็นร้อยละ 15.4, 14.5 และ 12.0 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงรายละเอียดภูมิลำเนาของกลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ

ภูมิลำเนาของผู้พักแรมชาวต่างชาติ	จำนวน	ร้อยละ
สหรัฐอเมริกา	18	15.4
ฝรั่งเศส	17	14.5
สหราชอาณาจักร	14	12.0
เยอรมัน	13	11.1
ญี่ปุ่น	11	9.4
จีน	8	6.8
แคนาดา	6	5.1
สวีเดน	6	5.1

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ภูมิดำเนาของผู้พักแรมชาวต่างชาติ	จำนวน	ร้อยละ
สวีเดน	6	5.1
ออสเตรเลีย	5	4.3
มาเลเซีย	4	3.4
อิตาลี	3	2.6
เคนมาร์ก	2	1.7
เนเธอร์แลนด์	2	1.7
เวียดนาม	1	0.9
นิวซีแลนด์	1	0.9
รวม	117	100.0

ช่วงอายุของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ผู้พักแรมในกลุ่มอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 21 - 30 ปี และช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3, 29.2 และ 25.1 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงรายละเอียดช่วงอายุของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ช่วงอายุของผู้เข้าพักแรม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	4	1.2	2	1.7	6	1.4
20 - 30 ปี	111	34.2	18	15.4	129	29.2
31 - 40 ปี	123	37.8	24	20.5	147	33.3
41 - 50 ปี	67	20.6	44	37.6	111	25.1
51 - 60 ปี	18	5.5	17	14.5	35	7.9
มากกว่า 60 ปี	2	.6	12	10.3	14	3.2
รวม	325	100.0	117	100.0	442	100.0

จากตาราง 4.14 พบว่า ผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปีมากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 21 - 30 ปี และช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3, 29.2 และ 25.1 ตามลำดับ

ช่วงอายุของกลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยที่มีอายุในช่วงระหว่าง 31 - 40 ปีมากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 20 - 30 ปี และช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.8, 34.2 และ 20.6 ตามลำดับ

ช่วงอายุของกลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติมีอายุในช่วงระหว่าง 41 - 50 ปีมากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และช่วงอายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.6, 20.5 และ 15.4 ตามลำดับ

อาชีพหลักของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า กลุ่มผู้พักแรมมีอาชีพหลักคือการประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท และอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 31.2, 28.8 และ 16.6 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงรายละเอียดอาชีพหลักของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พัก ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

อาชีพหลัก	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	99	30.2	40	34.2	139	31.2
พนักงาน / ลูกจ้างบริษัท	87	26.5	41	35.0	128	28.8
ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	65	19.8	9	7.7	74	16.6
ตัวแทนขายสินค้า	36	11.0	11	9.4	47	10.6
นักเรียน / นักศึกษา	12	3.7	7	6.0	19	4.3
แม่บ้าน	7	2.1	5	4.3	12	2.7
เกษตรกร	8	2.4	4	3.4	12	2.7
อาชีพอื่นๆ	14	4.3			14	3.1
รวม	328	100.0	117	100.0	445	100.0

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีอาชีพหลักคือการประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท และอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 31.2, 28.8 และ 16.6 ตามลำดับ

อาชีพหลักของกลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยมีอาชีพหลักคือการประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท และอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 30.2, 26.5 และ 19.8 ตามลำดับ

อาชีพหลักของกลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติมีอาชีพหลักคือพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และอาชีพตัวแทนขายสินค้า คิดเป็นร้อยละ 35.0, 34.2 และ 9.4 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือนของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า กลุ่มผู้พักแรมมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001 – 15,000 บาทมากที่สุด รองลงมาคือรายได้ต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท และรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.3, 18.1 และ 17.1 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงรายได้ต่อเดือนของผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

รายได้เฉลี่ย / เดือน	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	14	4.3	3	3.2	17	4.0
ต่ำกว่า 5,000 บาท	20	6.1		0.0	20	4.8
5,000 – 10,000 บาท	66	20.1	10	10.8	76	18.1
10,001 – 15,000 บาท	87	26.5	7	7.5	94	22.3
15,001 – 20,000 บาท	64	19.5	3	3.2	67	15.9
20,001 – 25,000 บาท	28	8.5	12	12.9	40	9.5
25,001 – 30,000 บาท	19	5.8	16	17.2	35	8.3
มากกว่า 30,000 บาท	30	9.1	42	45.2	72	17.1
รวม	328	100.0	93	100.0	421	100.0

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้พักแรมในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001 – 15,000 บาทมากที่สุด รองลงมาคือรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท และรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.3, 18.1 และ 17.1 ตามลำดับ

รายได้ของผู้พักแรมชาวไทย พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001 – 15,000 บาทมากที่สุด รองลงมาคือรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท และรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.5, 20.1 และ 19.5 ตามลำดับ

รายได้ของผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติมีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาทมากที่สุด รองลงมาคือรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 25,001 – 30,000 บาท และรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 20,001 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.2, 17.2 และ 12.9 ตามลำดับ

จากการศึกษารายละเอียดค่าใช้จ่ายของผู้พักแรมที่พักในสถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ผู้พักแรมมีค่าใช้จ่ายในเกี่ยวกับค่าที่พักสูงถึง 1,447.09 บาทต่อคนต่อครั้ง รองลงมาคือค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อสินค้าและของที่ระลึก 1,075.01 บาทต่อคนต่อครั้ง และค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารและเครื่องดื่ม 1,062.67 บาทต่อคนต่อครั้ง ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 แสดงรายละเอียดค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทของผู้พักแรม สำหรับการพักแรมใน เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ครั้ง

ประเภทค่าใช้จ่าย	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	เฉลี่ย(บาท)	Sd.	เฉลี่ย(บาท)	Sd.	เฉลี่ย(บาท)	Sd.
ค่าที่พัก	1,177.35	1,195.49	2,203.29	2,942.75	1,447.09	1,876.03
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	829.10	857.90	1,717.45	2,796.70	1,062.67	1,654.93
ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด	623.14	1,184.17	779.83	1,110.38	664.34	1,166.03
ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	799.58	1,578.77	1,847.17	4,613.33	1,075.01	2,758.48
ค่าใช้จ่ายบันเทิง	493.68	749.95	905.41	1,256.27	601.94	927.08
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	564.60	1,237.34	786.65	1,500.92	622.98	1,313.66
รวมทั้งสิ้น	4,487.46	5,012.99	8,239.80	10,508.74	5,474.03	7,077.77

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้พักแรมที่เดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 5,474.03 บาทต่อคนต่อครั้ง โดยเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับที่พักสูงสุด รองลงมาคือค่าซื้อสินค้าของที่ระลึก และค่าอาหาร-เครื่องดื่ม โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 1,447.09, 1,075.01 และ 1,062.67 บาทต่อคนต่อครั้ง ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้พักแรมชาวไทย พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 4,487.46 บาทต่อคนต่อครั้ง โดยเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับที่พักสูงสุด รองลงมาคือค่าอาหาร-เครื่องดื่ม และค่าซื้อสินค้าของที่ระลึก โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 1,177.35 , 829.10 และ 799.58 บาทต่อคนต่อครั้ง ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 8,239.80 บาทต่อคนต่อครั้ง โดยเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับที่พักสูงสุด รองลงมาคือค่าซื้อสินค้าของที่ระลึก และค่าอาหาร-เครื่องดื่ม โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 2,203.29 , 1,847.17 และ 1,717.45 บาทต่อคนต่อครั้ง ตามลำดับ

ลักษณะการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรม พบว่า ผู้พักแรมส่วนใหญ่เดินทางมาด้วยตนเองหรือเดินทางมาส่วนตัว มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เดินทางมากับคณะทัวร์แต่ก็ถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้าพักแรมทั้งหมด รายละเอียดดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 แสดงลักษณะการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรม

ลักษณะของการเดินทาง	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางมาด้วยตนเอง	310	94.5	94	80.3	404	90.8
เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว	18	5.5	23	19.7	41	9.2
รวม	328	100.0	117	100.0	445	100.0

จากตาราง 4.18 พบว่า ผู้เข้าพักแรมที่เดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ส่วนใหญ่เดินทางมาด้วยตนเองหรือเดินทางมาส่วนตัว โดยไม่ได้ใช้บริการจากบริษัทนำเที่ยว สูงถึงร้อยละ 90.8 และมีผู้เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยวเพียงร้อยละ 9.2 เท่านั้น

ลักษณะการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรมชาวไทย พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยเดินทางมายังจังหวัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 94.5 และ เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 5.5

ลักษณะการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างด้วยตนเองเช่นเดียวกับกลุ่มผู้เข้าพักแรมชาวไทย โดยคิดเป็นร้อยละ 80.3 และเดินทางมากับบริษัทนำเที่ยวเพียงร้อยละ 19.7 เท่านั้น

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรมนั้น เป็นการเดินทางโดยรถส่วนตัว/รถเช่า มากที่สุด รองลงมาคือเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง และรถของบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 54.6, 19.8 และ 9.2 ตามลำดับ รายละเอียดคั่งคา
 รางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แสดงประเภทของยานพาหนะที่ใช้สำหรับการเดินทางมายังจังหวัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รถส่วนตัว/รถเช่า	224	68.3	19	16.2	243	54.6
รถโดยสารประจำทาง	37	11.3	51	43.6	88	19.8
รถบริษัทนำเที่ยว	18	5.5	23	19.7	41	9.2
รถไฟ	21	6.4	13	11.1	34	7.6
อื่นๆ	28	8.5	11	9.4	39	8.8
รวม	328	100.0	117	100.0	445	100.0

จากตาราง 4.19 พบว่า ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรมเป็นการเดินทางโดยรถส่วนตัว/รถเช่า มากที่สุด รองลงมาคือเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง และรถบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 54.6, 19.8 และ 9.2 ตามลำดับ

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางของผู้พักแรมชาวไทย พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างโดยรถส่วนตัว/รถเช่า มากที่สุด รองลงมาคือเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง และโดยพาหนะอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 68.3, 11.3 และ 8.5 ตามลำดับ

ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางของผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างโดยรถโดยสารประจำทางมากที่สุด รองลงมาคือรถของบริษัทยานพาหนะ และรถส่วนตัว/รถเช่า คิดเป็นร้อยละ 43.6, 19.7 และ 16.2 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรม พบว่า เป็นการเดินทางมาเพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด รองลงมาคือเดินทางมาเพื่อติดต่อธุรกิจ และเพื่อการประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 42.8, 29.7 และ 13.1 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 แสดงวัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง มายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ของผู้พักแรม

วัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่องเที่ยว / พักผ่อน	99	30.3	91	77.8	190	42.8
ติดต่อธุรกิจ	123	37.6	9	7.7	132	29.7
ประชุม / สัมมนา	56	17.1	2	1.7	58	13.1
ปฏิบัติราชการ	31	9.5	-	-	31	7.0
ทัศนศึกษา	6	1.8	-	-	6	1.4
อื่นๆ	12	3.7	15	12.8	27	6.1
รวม	327	100.0	117	100.0	444	100.0

จากตารางที่ 4.20 พบว่า วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของผู้พักแรม เป็นการเดินทางมาเพื่อการท่องเที่ยวหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด รองลงมาคือการเดินทางมาเพื่อติดต่อธุรกิจ และเพื่อการประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 42.8, 29.7 และ 13.1 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาของกลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเพื่อการพักผ่อนมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อน และเพื่อการประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 37.6, 30.3 และ 17.1 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาของกลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติเดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อนมากที่สุด รองลงมาคือวัตถุประสงค์อื่นๆ และเพื่อการพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 77.8, 12.8 และ 47.7 ตามลำดับ

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมและเป็นที่ยอดนิยมที่สุด 5 อันดับแรกของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างคือ ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง ผาแต้ม ปราสาทเมืองต่ำ เขาพระวิหาร และอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ตามลำดับ

เมื่อจำแนกสถานที่ท่องเที่ยวเป็นรายจังหวัดพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคือผาแต้ม สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคือเขาพระวิหาร สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ ที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคือหมู่บ้านช้างและปราสาทศรีขรภูมิ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคือปราสาทหินเขาพนมรุ้ง และสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคืออนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี รายละเอียดดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 แสดงชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากผู้พักแรมจำแนกตามจังหวัด

สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดอุบลราชธานี	73	100.0	25	100.0	98	100.0
ผาแต้ม	19	26.0	15	60.0	34	37.7
ช่องเม็ก	12	16.4	2	8.0	14	14.3
แก่งตะนะ	8	11	4	16.0	12	12.2
แก่งสะพือ	11	15.1	-	-	11	11.2
เขื่อนสิรินธร	6	8.2	3	12.0	9	9.2
น้ำตกสร้อยสวรรค์	6	8.2	-	-	6	6.1

ตาราง 4.21 (ต่อ)

สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทุ่งศรีเมือง	6	8.2	-	-	6	6.1
แม่น้ำ 2 สี	2	2.7	1	4.0	3	3.0
ผาชนะได	2	2.7	-	-	2	2.0
วัดหนองป่าพง	1	1.4	-	-	1	1.0
จังหวัดศรีสะเกษ	16	100.0	11	100.0	27	100.0
เขาพระวิหาร	6	37.5	3	27.3	9	33.3
ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่	6	37.5	2	18.2	8	29.6
พระธาตุนางรอง	3	18.8	4	36.4	7	25.9
ปราสาทหินวัดสระกำแพงน้อย	-	-	1	9.1	1	3.7
น้ำตกห้วยจันทร์	1	6.3	1	9.1	2	7.4
จังหวัดสุรินทร์	10	100.0	-	-	10	100.0
หมู่บ้านช้าง	3	30.0	-	-	3	30.0
ปราสาทศรีขรภูมิ	3	30.0	-	-	3	30.0
ห้วยเสนง	2	20.0	-	-	2	20.0
ช่องจอม	1	10.0	-	-	1	10.0
ปราสาทตาเมียน	1	10.0	-	-	1	10.0
จังหวัดบุรีรัมย์	25	100.0	10	100.0	35	100.0
ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง	13	52.0	7	70.0	20	57.1
ปราสาทหินเมืองต่ำ	9	36.0	3	30.0	12	34.3
เขื่อนลำนางรอง	2	8.0	-	-	2	5.7
เขากะโคง	1	4.0	-	-	1	2.9
จังหวัดนครราชสีมา	312	100.0	56	100.0	368	100.0
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	97	31.1	19	33.9	116	31.5
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	60	19.2	10	17.9	70	19.0
สวนสัตว์นครราชสีมา	61	19.6	1	1.8	62	16.8
ค่านเกวียน	37	11.9	9	16.1	46	12.5
ปราสาทหินพิมาย	21	6.7	6	10.7	27	7.3
ไทรงาม	10	3.2	6	10.7	16	4.3
บ้านปราสาท	10	3.2	4	7.1	14	3.8

ตาราง 4.21 (ต่อ)

สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เขื่อนลำนางรอง	8	2.6	1	1.8	9	2.4
ประจักษ์ศิลป	8	2.6	-	-	8	2.2

จากตารางที่ 4.21 พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด สำหรับผู้ที่เดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 5 อันดับแรกคือ ปราสาทหิน เขาพนมรุ้ง ผาแต้ม ปราสาทหินเมืองต่ำ เขาพระวิหาร และอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี คิดเป็นร้อยละ 57.1, 37.7, 34.3, 33.3 และ 31.5 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกสถานที่ท่องเที่ยวเป็นรายจังหวัดพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัด อุบลราชธานีที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุด 3 อันดับคือผาแต้ม จุดก่อนปรมณ้องเม็ก และแก่ง ตะนะ คิดเป็นร้อยละ 37.7, 14.3 และ 12.2 ตามลำดับ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษที่ผู้พักแรม นิยมไปเที่ยวชมมากที่สุด 3 อันดับคือเขาพระวิหาร ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ และพระธาตุนาง รong คิดเป็นร้อยละ 33.3, 29.6 และ 25.9 ตามลำดับ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่ผู้พักแรมนิยม ไปเที่ยวชมมากที่สุด 3 อันดับคือหมู่บ้านช้าง ปราสาทศรีขรภูมิ และอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง คิดเป็นร้อย ละ 30.0, 30.0 และ 20.0 ตามลำดับ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุด 3 อันดับคือปราสาทหินเขาพนมรุ้ง ปราสาทหินเมืองต่ำ และเขื่อนลำนางรอง คิดเป็นร้อยละ 57.1, 34.3 และ 5.7 ตามลำดับ และสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุด 3 อันดับคืออนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และสวนสัตว์นครราชสีมา คิดเป็นร้อย ละ 31.5, 19.0 และ 16.8 ตามลำดับ

4.4.2 ความคิดเห็นของผู้พักแรมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของสถานประกอบการที่พัก

จากการศึกษาความคิดเห็นและสภาพปัจจุบันของสถานประกอบการที่พักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ผู้พักแรมให้ความสนใจกับบริการที่ได้รับจากสถานประกอบการที่พัก ทั้งในเรื่องของอาคารสถานที่ บริการต่างๆ ที่มีในที่พัก กิริยามารยาทของพนักงาน อุปกรณ์ เครื่อง อำนวยความสะดวกในห้องพัก ทำเลที่ตั้งตลอดจนทัศนียภาพบริเวณที่พัก โดยผู้พักแรมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการในด้านอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพัก มากที่

สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมารยาทของพนักงาน และด้านทำเลที่ตั้งทัศนียภาพบริเวณที่พัก คิดเป็นร้อยละ 26.5, 23.5 และ 18.4 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.22 – ตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.22 แสดงความพึงพอใจของผู้พักแรมค่อบริการด้านต่างๆ ที่ได้รับจากสถานประกอบการที่พักรแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ความพึงพอใจระหว่างการเข้าพักแรม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านสถานที่	151	15.5	30	8.6	181	13.7
ด้านบริการต่าง ๆ ที่มีในที่พัก	167	17.2	57	16.4	224	17.0
ด้านกิจกรรมารยาทของพนักงาน	220	22.6	90	25.9	310	23.5
ด้านอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพัก	255	26.2	95	27.4	350	26.5
ด้านทำเลที่ตั้ง ทัศนียภาพบริเวณที่พัก	177	18.2	66	19.0	243	18.4
อื่นๆ	3	0.3	9	2.6	12	0.9
รวม	973	100.0	374	100.0	1320	100.0

$$P[\chi^2 > 25.022] = 0.000, P[U > 1041.0] = 0.000$$

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของที่พักแรมที่ตนได้ไปใช้บริการในด้านอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมารยาทของพนักงาน และด้านทำเลที่ตั้งทัศนียภาพบริเวณที่พัก คิดเป็นร้อยละ 26.5, 23.5 และ 18.4 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของที่พักแรมที่ตนได้ไปใช้บริการในด้านอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมารยาทของพนักงาน และด้านทำเลที่ตั้งทัศนียภาพบริเวณที่พัก คิดเป็นร้อยละ 26.2, 22.6 และ 18.2 ตามลำดับ สำหรับผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาติ พบว่า กลุ่มผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาติมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของที่พักแรมที่ตนได้ไปใช้บริการในด้านอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมารยาทของพนักงาน และด้านทำเลที่ตั้งทัศนียภาพบริเวณที่พัก คิดเป็นร้อยละ 27.4, 25.9 และ 19.0 ตามลำดับ

จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ตัวแปรเชื้อชาติมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($p\text{-value} < 0.001$) และยังพบว่าความพึงพอใจต่อ

บริการของสถานประกอบการ ของผู้พักแรมชาวไทยกับชาวต่างชาติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งเช่นกัน (p-value < 0.001)

ตารางที่ 4.23 แสดงความพึงพอใจด้านสถานที่ ของผู้พักแรมที่ได้รับจากสถานประกอบการที่พักแรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ด้านสถานที่	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความสะอาดของห้องพัก	287	18.5	90	16.0	377	17.8
ราคาที่พักเหมาะสม	261	16.8	89	15.8	350	16.6
จำนวนห้อง และขนาดของห้อง	175	11.3	90	16.0	265	12.5
มีการจัดบริเวณได้เหมาะสม สวยงาม	178	11.5	83	14.8	261	12.3
อยู่ติดถนนสายหลัก เข้า-ออกได้หลายเส้นทาง	188	12.1	64	11.4	252	11.9
มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก ปลอดภัย	198	12.8	40	7.1	238	11.3
ความหรูหรา ทันสมัยของห้องพัก	113	7.3	30	5.3	143	6.8
รูปแบบการจัดห้องพักที่น่าสนใจ	148	9.5	53	9.4	201	9.5
อื่นๆ	4	0.3	23	4.1	27	1.3
รวม	1,552	100.0	562	100.0	2,114	100.0

$$P[\chi^2 > 74.343] = 0.000, P[U > 2248.0] = 0.000$$

จากตาราง 4.23 พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจด้านสถานที่ ในเรื่องความสะอาดภายในห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือราคาที่พักเหมาะสม และจำนวนและขนาดของห้องพักเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 17.8, 16.6 และ 12.5 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า มีความพึงพอใจด้านสถานที่ในเรื่องความสะอาดภายในห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือราคาที่พักเหมาะสม และมีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก ปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 18.5, 16.8 และ 12.8 ตามลำดับ สำหรับผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาติ นั้น มีความพึงพอใจในเรื่องความสะอาดภายในห้องพักและจำนวนห้องและขนาดของห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือราคาที่พักเหมาะสม และมีการจัดบริเวณที่เหมาะสม สวยงาม คิดเป็นร้อยละ 16.0, 15.8 และ 14.8 ตามลำดับ

จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ตัวแปรเชื้อชาติมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านสถานที่อย่างมีนัยสำคัญยิ่ง (p-value < 0.001) และยังพบว่าความพึงพอใจด้านสถานที่ของผู้พักแรมชาวไทยกับชาวต่างชาติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งเช่นกัน (p-value < 0.001)

ตารางที่ 4.24 แสดงความพึงพอใจด้านบริการต่างๆ ในที่พัก ของผู้พักแรมที่ได้รับจากสถานประกอบการที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ด้านบริการต่างๆ ที่มีในที่พัก	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีบริการซักรีด	225	17.9	94	18.8	319	18.2
บริการเครื่องคั้น/ขนมขบเคี้ยว ภายในห้องพัก	203	16.2	75	15.0	278	15.8
มีบริการอื่นอาหารมือใคมือหนึ่ง	179	14.3	93	18.6	272	15.5
มีสถานบริการด้านความบันเทิง	162	12.9	50	10.0	212	12.1
การให้ส่วนลดพิเศษ บัตรวีไอพี	135	10.8	26	5.2	161	9.2
มีบริการไกด์นำเที่ยว/บริการสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว	91	7.3	69	13.8	160	9.1
มีสถานบริการด้านสุขภาพ ฟิตเนส ชาวน่า	90	7.2	39	7.8	129	7.4
มีร้านจำหน่ายของฝาก สินค้าพื้นเมือง / ของที่ระลึก	90	7.2	22	4.4	112	6.4
การสะสมโบนัสเพื่อแลกบริการ	74	5.9	23	4.6	97	5.5
อื่นๆ	6	0.5	9	1.8	15	0.9
รวม	1,255	100.0	500	100.0	1,755	100.0

$$P[\chi^2 > 49.053] = 0.000, P[U > 73065.0] = 0.000$$

จากตาราง 4.24 พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจด้านบริการต่างๆ ที่มีในที่พัก ในเรื่องของการมีบริการซักรีดมากที่สุด รองลงมาคือมีบริการเครื่องคั้น/ขนมขบเคี้ยวภายในห้องพัก และมีบริการอื่นอาหารมือใคมือหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 18.2, 15.8 และ 15.5 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า มีความพึงพอใจด้านบริการต่างๆ ที่มีในที่พัก ในเรื่องของการมีบริการซักรีดมากที่สุด รองลงมาคือมีบริการเครื่องคั้น/ขนมขบเคี้ยวภายในห้องพัก และมีบริการอื่นอาหารมือใคมือหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 17.9, 16.2 และ 14.3 ตามลำดับ สำหรับผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาติมีความพึงพอใจด้านบริการต่างๆ ที่มีในที่พัก ในเรื่องของการมีบริการซักรีดมากที่สุด รองลงมาคือมีบริการอื่นอาหารมือใคมือหนึ่ง และมีบริการเครื่องคั้น/ขนมขบเคี้ยวภายในห้องพัก คิดเป็นร้อยละ 18.8, 18.6 และ 15.0 ตามลำดับ

จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ตัวแปรเชื้อชาติมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อบริการต่าง ๆ ที่มีในห้องพัก อย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($p\text{-value} < 0.001$) และยังพบว่าความพึงพอใจต่อ

บริการต่าง ๆ ที่มีในห้องพัก ของผู้พักแรมชาวไทยกับชาวต่างชาติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ยิ่งเช่นกัน (p-value < 0.001)

ตารางที่ 4.25 แสดงความพึงพอใจด้านกิจกรรมรยาทพนักงาน ที่ผู้พักแรมได้รับจากสถานประกอบการ ที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ด้านกิจกรรมรยาทของพนักงาน	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความนอบน้อม สุภาพ	281	30.0	๖๖	24.6	364	28.6
ความกระตือรือร้นและเอาใจใส่	262	28.0	93	27.6	355	27.9
ความเป็นกันเองของพนักงาน	247	26.4	99	29.4	346	27.2
พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ และแหล่งท่องเที่ยว ให้คำแนะนำได้	146	15.6	62	18.4	208	16.3
อื่นๆ	1	0.1	0	0.00	1	0.1
รวม	937	100.0	337	100.0	1274	100.0

$$P[\chi^2 > 4.898] = 0.298, P[U > 1337.0] = 0.124$$

จากตาราง 4.25 พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมรยาทของพนักงานในเรื่องของความนอบน้อมสุภาพของพนักงานมากที่สุด รองลงมาคือความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ และความเป็นกันเองของพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 28.6, 27.9 และ 27.2 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า มีความพึงพอใจด้านกิจกรรมรยาทของพนักงานในเรื่องของความนอบน้อมสุภาพของพนักงานมากที่สุด รองลงมาคือความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ และความเป็นกันเองของพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 30.0, 28.0 และ 26.4 ตามลำดับ สำหรับผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาตินั้น มีความพึงพอใจด้านกิจกรรมรยาทของพนักงานในเรื่องของความเป็นกันเองของพนักงานมากที่สุด รองลงมาคือความกระตือรือร้นเอาใจใส่ และความนอบน้อมสุภาพของพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 29.4, 27.6 และ 24.6 ตามลำดับ

จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ตัวแปรเชื้อชาติไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านกิจกรรมรยาทของพนักงาน (p-value = 0.298) และยังพบว่าความพึงพอใจด้านกิจกรรมรยาทของพนักงาน ของผู้พักแรมชาวไทย กับชาวต่างชาติ ไม่มีความแตกต่างกันเช่นเดียวกัน (p-value = 0.124)

ตารางที่ 4.26 แสดงความพึงพอใจด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ผู้พักแรมได้รับจากสถานประกอบการที่พักแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในห้องพัก	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบตามต้องการ	258	28.6	55	21.7	313	27.1
การจัดวางสิ่งอำนวยความสะดวก กลมกลืนกับการตกแต่งห้อง	226	25.1	69	27.3	295	25.5
สิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ ใช้งานได้	197	21.8	57	22.5	254	22.0
ความทันสมัย สวยงาม ของสิ่งอำนวยความสะดวก	146	16.2	40	15.8	186	16.1
มีเอกสารแนะนำวิธีการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก	70	7.8	25	9.9	95	8.2
อื่นๆ	5	0.6	7	2.8	12	1.0
รวม	902	100.0	253	100.0	1,155	100.0

$$P[\chi^2 > 14.265] = 0.014, P[U > 1265.0] = 0.000$$

จากตาราง 4.26 พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องของการมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบตามต้องการมากที่สุด รองลงมาคือการจัดวางสิ่งอำนวยความสะดวกมีความกลมกลืนกับการตกแต่งห้อง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ใช้งานได้ดี คิดเป็นร้อยละ 27.1, 25.5 และ 22.0 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า มีความพึงพอใจด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องของการมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบตามต้องการมากที่สุด รองลงมาคือการจัดวางสิ่งอำนวยความสะดวกมีความกลมกลืนกับการตกแต่งห้อง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ใช้งานได้ดี คิดเป็นร้อยละ 27.1, 25.5 และ 22.0 ตามลำดับ สำหรับผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาตินั้น มีความพึงพอใจด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดวางสิ่งอำนวยความสะดวกได้กลมกลืนกับการตกแต่งห้องมากที่สุด รองลงมาคือมีสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ใช้งานได้ดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบตามต้องการ คิดเป็นร้อยละ 27.3, 22.5 และ 21.7 ตามลำดับ

จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ตัวแปรเชื้อชาติมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก อย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.014$) และยังพบว่า ความพึงพอใจด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก ของผู้เข้าพักแรมชาวไทยกับชาวต่างชาติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($p\text{-value} < 0.001$)

จากการศึกษาถึงเหตุผลในการตัดสินใจเลือกพักในสถานประกอบการที่พักแรมของผู้พักแรม พบว่า เหตุผลหลัก 5 ประการที่ผู้พักแรมพิจารณาเป็นลำดับแรก ก่อนที่จะเข้าพักคือ

1. เหตุผลเกี่ยวกับความสะดวก สะดวกสบาย ของห้องพัก
  2. เหตุผลเกี่ยวกับราคาห้องพักและบริการ
  3. เหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการของพนักงาน
  4. เหตุผลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของ โรงแรม
  5. เหตุผลเกี่ยวกับความเป็นสัดส่วนของที่จอดรถ
- รายละเอียดดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 แสดงเหตุผลของผู้พักแรมในการตัดสินใจเลือกพักในสถานประกอบการที่พัก

เหตุผลในการเลือกที่พัก	ชาวไทย			ชาวต่างชาติ			รวม		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ผล
ห้องพักสะอาด สะดวกสบาย	3.56	.54	มากที่สุด	3.53	.68	มากที่สุด	3.55	.58	มากที่สุด
ความหรูหรา ทันสมัย	2.65	.75	มาก	2.25	.95	น้อย	2.55	.82	มาก
กิจกรรมนันทนาการของพนักงาน	3.15	.71	มาก	3.16	.94	มาก	3.16	.77	มาก
ที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก	3.08	.82	มาก	2.88	.97	มาก	3.03	.86	มาก
มีบริการต่าง ๆ ครบครัน	2.72	.85	มาก	2.85	.74	มาก	2.76	.82	มาก
ราคาห้องพักและบริการ	3.19	.79	มาก	3.34	.73	มาก	3.23	.78	มาก
มีห้องพักหลายระดับราคา	2.94	.81	มาก	2.95	.77	มาก	2.94	.80	มาก
ขนาดห้องพัก และการตกแต่ง	2.97	.79	มาก	3.02	.66	มาก	2.98	.76	มาก
ทำเลที่ตั้งของ โรงแรม	3.15	.87	มาก	3.14	.80	มาก	3.15	.85	มาก
การส่งเสริมการตลาด การลดราคา	2.56	.83	มาก	2.27	.94	น้อย	2.49	.87	น้อย
การแถมอาหารมื้อใดมื้อหนึ่ง	2.50	.92	น้อย	2.54	.95	มาก	2.51	.93	มาก
การให้ส่วนลดพิเศษ บัตรวีไอพี	2.38	.90	น้อย	1.86	.92	น้อย	2.25	.93	น้อย
การสะสมใบนิตเพื่อแลกบริการ	2.27	.99	น้อย	1.72	.89	น้อย	2.13	1.00	น้อย
การให้ส่วนลดพิเศษในบริการอื่นๆ	2.38	.93	น้อย	1.99	.90	น้อย	2.28	.94	น้อย
การจัดนิทรรศการ จัดประชุมสัมมนา	2.31	.92	น้อย	1.97	1.01	น้อย	2.22	.95	น้อย
มีสถานบริการด้านความบันเทิง	2.48	.98	น้อย	2.17	1.09	น้อย	2.40	1.02	น้อย
มีสถานบริการด้านสุขภาพ	2.29	1.05	น้อย	2.22	1.16	น้อย	2.27	1.08	น้อย
มีบริการไกด์ / ข้อมูลการท่องเที่ยว	2.45	.90	น้อย	2.93	.95	มาก	2.57	.93	มาก

ตาราง 4.27 (ต่อ)

เหตุผลในการเลือกที่พัก	ชาวไทย			ชาวต่างชาติ			รวม		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ผล
มีบริการอินเทอร์เน็ต / ศูนย์บริการเชิงธุรกิจ	2.28	.91	น้อย	2.30	1.02	น้อย	2.29	.94	น้อย
เป็นที่พักในรูปแบบอื่นที่แตกต่างจากเดิม และน่าสนใจ	2.43	.92	น้อย	2.28	.93	น้อย	2.39	.92	น้อย
ภาพรวมของการบริการ	2.71	.46	มาก	2.60	.49	มาก	2.68	.47	มาก

จากตาราง 4.27 พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรม โดยให้ความสำคัญในเรื่องของความสะอาด สะดวกสบาย ของห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือเหตุผลเกี่ยวกับราคาห้องพักและบริการ เหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการของพนักงาน เหตุผลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของ โรงแรม และ เหตุผลเกี่ยวกับความเป็นสัดส่วนของที่จอดรถ ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า มีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรม โดยให้ความสำคัญในเรื่องของความสะอาด สะดวกสบาย ของห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือเหตุผลเกี่ยวกับราคาห้องพักและบริการ เหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการของพนักงาน เหตุผลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของ โรงแรม และ เหตุผลเกี่ยวกับความเป็นสัดส่วนของที่จอดรถ ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า มีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรม โดยให้ความสำคัญในเรื่องของความสะอาด สะดวกสบาย ของห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือเหตุผลเกี่ยวกับราคาห้องพักและบริการ เหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการของพนักงาน เหตุผลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของ โรงแรม และเหตุผลเกี่ยวกับขนาดห้องพัก และการตกแต่ง ตามลำดับ

การปรับปรุงการให้บริการของสถานประกอบการที่พักแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จากการวิจัยพบว่า ผู้พักแรมต้องการให้สถานประกอบการที่พักแรมปรับปรุงการให้บริการในเรื่องการดูแลความสะอาดในห้องพักและห้องน้ำมากที่สุด รองลงมาคือการดูแลความสะอาดของที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัว การดูแล-ซ่อมบำรุงอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก การปรับปรุงรูปแบบการจัด-ตกแต่งภายในห้องพัก และการปรับปรุงด้านกิจกรรมนันทนาการของพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 16.0, 15.9, 13.2, 12.5 และ 11.9 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 แสดงรายละเอียดความต้องการของผู้พักแรมในการปรับปรุงการให้บริการของที่พักแรม
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ความต้องการปรับปรุงการให้บริการ ของสถานประกอบการที่พักแรม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การดูแลความสะอาดของห้องพักและห้องน้ำ	236	15.4	92	17.7	328	16.0
การดูแลความสะอาดของที่นอน/ หมอน/ผ้า ห่ม/ผ้าเช็ดตัว	245	16.0	80	15.4	325	15.9
การดูแล ซ่อมบำรุง อุปกรณ์/สิ่งอำนวยความสะดวก ในห้องพัก	196	12.8	74	14.3	270	13.2
การจัด/ตกแต่ง ภายในห้องพัก	212	13.9	44	8.5	256	12.5
กิจกรรมยามว่างของพนักงาน	172	11.2	72	13.9	244	11.9
การจัด/ตกแต่ง บริเวณและทัศนียภาพของ แหล่งที่พัก	149	9.7	69	13.3	218	10.6
ความเป็นสัดส่วน ปลอดภัย บริเวณที่จอดรถ	172	11.2	23	4.4	195	9.5
ราคา	130	8.5	55	10.6	185	9.0
อื่นๆ	17	1.1	10	1.9	27	1.3
รวม	1,529	100.0	519	100.0	2,048	100.0

จากตาราง 4.28 พบว่า ผู้พักแรมต้องการให้สถานประกอบการที่พักแรมปรับปรุงการให้บริการในเรื่องการดูแลความสะอาดในห้องพักและห้องน้ำมากที่สุด รองลงมาคือการดูแลความสะอาดของที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัว การดูแล-ซ่อมบำรุงอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก การปรับปรุงรูปแบบการจัด-ตกแต่งภายในห้องพัก และการปรับปรุงด้านกิจกรรมยามว่างของพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 16.0, 15.9, 13.2, 12.5 และ 11.9 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า ต้องการให้สถานประกอบการที่พักแรมปรับปรุงการให้บริการในเรื่องการดูแลความสะอาดของที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวมากที่สุด รองลงมาคือการดูแลความสะอาดในห้องพักและห้องน้ำ การปรับปรุงรูปแบบการจัด-ตกแต่งภายในห้องพัก การดูแล-ซ่อมบำรุงอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก และการปรับปรุงด้านกิจกรรมยามว่างของพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 16.0, 15.4, 13.9, 12.8 และ 11.2 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า ต้องการให้สถานประกอบการที่พักแรมปรับปรุงการให้บริการในเรื่องการดูแลความสะอาดในห้องพักและห้องน้ำมากที่สุด รองลงมาคือการดูแลความสะอาดของที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัว การดูแล-ซ่อมบำรุงอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก

การปรับปรุงด้านกีฬามารยาทของพนักงาน และการจัด-ตกแต่งบริเวณและทัศนียภาพของแหล่งที่พัก คิดเป็นร้อยละ 17.7, 15.4, 14.3, 13.9 และ 13.3 ตามลำดับ

4.4.5 แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักแรมในอนาคตของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมรูปแบบใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ผู้พักแรมที่เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมมีความต้องการให้ผู้ประกอบการที่พักได้เสนอทางเลือกใหม่เกี่ยวกับลักษณะของที่พักแรม ดังนั้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกลักษณะของการประกอบธุรกิจที่พักแรมรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิมที่มีอยู่ จากผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ทำเลที่ตั้งของสถานประกอบการที่พักแรม จากการวิจัยพบว่า ผู้เข้าพักแรมได้เสนอแนวทางในการเลือกทำเลที่ตั้งที่ต้องการเข้าพักมากที่สุดคือทำเลที่ตั้งของที่พักแรมที่อยู่ใกล้ถนนหลวง/ถนนสายหลัก รองลงมาคือตั้งอยู่ในเมืองใกล้กับสถานบริการต่างๆ และที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 35.7, 28.8 และ 19.1 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 แสดงแนวทางในการพัฒนาแหล่งที่พักในเรื่องของการทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม

ทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ใกล้ถนนหลวง / ถนนสายหลัก	138	42.1	21	17.9	159	35.7
อยู่ในเมืองใกล้สถานบริการต่างๆ	106	32.3	22	18.8	128	28.8
อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว	55	16.8	30	25.6	85	19.1
อยู่ชานเมือง	26	7.9	40	34.2	66	14.8
อื่นๆ	3	0.9	4	3.4	7	1.6
รวม	328	100.0	117	100.0	445	100.0

จากตาราง 4.29 พบว่า ผู้เข้าพักแรมได้เสนอแนวทางในการเลือกทำเลที่ตั้งที่ต้องการเข้าพักมากที่สุดคือทำเลที่ตั้งของที่พักแรมที่อยู่ใกล้ถนนหลวง/ถนนสายหลัก รองลงมาคือตั้งอยู่ในเมืองใกล้กับสถานบริการต่างๆ และที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 35.7, 28.8 และ 19.1 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า ทำเลที่ตั้งที่ผู้พักแรมชาวไทยต้องการเข้าพักมากที่สุดคือ ทำเลที่ตั้งของที่พักแรมที่อยู่ใกล้ถนนหลวง/ถนนสายหลัก รองลงมาคือตั้งอยู่ในเมืองใกล้กับสถานบริการต่างๆ และที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 41.1, 32.3 และ 16.8 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ พบว่า ทำเลที่ตั้งที่ผู้พักแรมชาวต่างชาติต้องการเข้าพักมากที่สุดคือทำเลที่ตั้งของที่พักแรมที่อยู่ชานเมือง รองลงมาคือที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว และตั้งอยู่ในเมืองใกล้กับสถานบริการต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 34.2, 25.6 และ 18.8 ตามลำดับ

รูปแบบที่พักแรมแบบใหม่ที่ผู้พักแรมสนใจเข้าพัก หรือต้องการให้ผู้ประกอบการได้นำเสนอบริการเพื่อเป็นทางเลือก ผู้พักแรมมีความสนใจต่อลักษณะของที่พักแรมรูปแบบใหม่ในลักษณะที่พักเพื่อสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือที่พักแบบโฮมสเตย์-ที่พักระยะยาว (Home Stay-Long Stay) และที่พักพร้อมอาหารเช้า (Bed and Breakfast) คิดเป็นร้อยละ 28.0, 22.1 และ 20.1 ตามลำดับรายละเอียดดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 แสดงรูปแบบที่พักแบบใหม่ที่ผู้พักแรมสนใจเข้าพัก หรือต้องการให้ผู้ประกอบการได้นำเสนอบริการ

ที่พักแรมรูปแบบใหม่	ชาวไทย		ชาวต่างชาติร้อยละ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ที่พักเพื่อสุขภาพ	270	27.6	98	29.3	368	28.0
โฮมสเตย์/ที่พักระยะยาว	209	21.3	82	24.5	291	22.1
ที่พักพร้อมอาหารเช้า	196	20.0	68	20.3	264	20.1
แพ / ที่พักบนเรือ	136	13.9	22	6.6	158	12.0
ที่พักในฟาร์ม / กระท่อม	111	11.3	42	12.5	153	11.6
เค็นท์เช่า	49	5.0	17	5.1	66	5.0
อื่นๆ	8	0.8	6	1.8	14	1.1
รวม	979	100.0	335	100.0	1314	100.0

จากตาราง 4.30 พบว่า ผู้พักแรมมีความสนใจต่อลักษณะของที่พักแรมรูปแบบใหม่ในลักษณะที่พักเพื่อสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือที่พักแบบโฮมสเตย์-ที่พักระยะยาว (Home Stay-Long Stay) และที่พักพร้อมอาหารเช้า (Bed and Breakfast) คิดเป็นร้อยละ 28.0, 22.1 และ 20.1 ตามลำดับ

กลุ่มผู้เข้าพักแรมชาวไทย พบว่า มีความสนใจต่อลักษณะของที่พักแรมรูปแบบใหม่ในลักษณะที่พักเพื่อสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือที่พักแบบโฮมสเตย์-ที่พักระยะยาว (Home Stay-Long Stay) และที่พักพร้อมอาหารเช้า (Bed and Breakfast) คิดเป็นร้อยละ 27.6, 21.3 และ 20.0 ตามลำดับ

กลุ่มผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาติ พบว่า มีความสนใจต่อลักษณะของที่พักแรมรูปแบบใหม่ในลักษณะที่พักเพื่อสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือที่พักแบบโฮมสเตย์-ที่พักระยะยาว (Home Stay-Long Stay) และที่พักพร้อมอาหารเช้า (Bed and Breakfast) คิดเป็นร้อยละ 29.3, 24.5 และ 20.3 ตามลำดับ

ผู้เข้าพักแรมมีความเห็นเกี่ยวกับบริการพื้นฐานของที่พักรูปแบบใหม่ที่ผู้ประกอบการควรจัดหาไว้บริการแก่ผู้เข้าพัก 5 อันดับแรก ได้แก่

1. ควรมีที่นอน / หมอน / ผ้าห่ม / ผ้าเช็ดตัว ที่สะอาด
2. ควรมีโทรทัศน์
3. ควรมีเครื่องทำน้ำอุ่น
4. ควรมีผู้เขียนในห้องพัก
5. มีร้านอาหาร หรือภัตตาคารในบริเวณโรงแรม

รายละเอียดดังตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 แสดงความเห็นของผู้พักแรมเกี่ยวกับบริการพื้นฐานของที่พักรูปแบบใหม่ที่ผู้ประกอบการควรจัดหาไว้บริการ

บริการที่ควรจะมีให้บริการในที่พักแรม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัว ที่สะอาด	230	10.0	89	10.7	319	10.2
มีโทรทัศน์	201	8.8	67	8.1	268	8.6
มีเครื่องทำน้ำอุ่น	171	7.5	66	8.0	237	7.6
มีผู้เขียนในห้องพัก	177	7.7	52	6.3	229	7.3
มีร้านอาหาร/ภัตตาคาร	157	6.8	70	8.4	227	7.3
มีโทรศัพท์	172	7.5	46	5.5	218	7.0
บริการอินเทอร์เน็ต ศูนย์บริการธุรกิจ	152	6.6	68	8.2	220	7.0
มีบริการซักรีด	136	5.9	72	8.7	208	6.7

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

บริการที่ควรจะมีให้บริการในที่พักแรม	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีบริการอาหารเช้า	133	5.8	69	8.3	202	6.5
มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก ปลอดภัย	174	7.6	33	4.0	207	6.6
มีสถานบริการด้านสุขภาพ	144	6.3	49	5.9	193	6.2
มีบริการไกด์นำเที่ยว/บริการข้อมูลการท่องเที่ยว	105	4.6	68	8.2	173	5.5
มีเครื่องคั้น/ขนมขบเคี้ยว	116	5.1	43	5.2	159	5.1
มีร้านจำหน่ายของฝาก/สินค้าพื้นเมือง ของที่ระลึก	117	5.1	21	2.5	138	4.4
มีร้านเสริมสวย/ร้านตัดผม	109	4.8	17	2.0	126	4.0
รวม	2,294	100.0	830	100.0	3,124	100.0

จากตาราง 4.31 พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีความเห็นเกี่ยวกับบริการพื้นฐานของที่พักรูปแบบใหม่ที่ผู้ประกอบการควรจัดหาไว้บริการแก่ผู้เข้าพัก 5 อันดับแรก ได้แก่ อันดับ 1 ควรมีที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวที่สะอาด อันดับ 2 ควรมีโทรทัศน์ อันดับ 3 ควรมีเครื่องทำน้ำอุ่น อันดับ 4 ควรมีตู้เย็นในห้องพัก และอันดับ 5 ควรมีร้านอาหารหรือภัตตาคารในบริเวณโรงแรม คิดเป็นร้อยละ 10.2, 8.6, 7.6, 7.3, และ 7.3 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวไทย พบว่า มีความคิดเห็นเรื่องบริการพื้นฐานของที่พักรูปแบบใหม่ที่ควรจะมีไว้ให้บริการผู้เข้าพัก 5 อันดับแรก ได้แก่ อันดับ 1 ควรมีที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวที่สะอาด อันดับ 2 ควรมีโทรทัศน์ อันดับ 3 ควรมีตู้เย็นในห้องพัก อันดับ 4 ควรมีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวกปลอดภัย และอันดับ 5 ควรมีโทรศัพท์และเครื่องทำน้ำอุ่น คิดเป็นร้อยละ 10.0, 8.8, 7.7, 7.6 และ 7.5 ตามลำดับ

กลุ่มผู้พักแรมชาวต่างชาติ มีความคิดเห็นเรื่องบริการพื้นฐานที่ควรจะมีไว้ให้บริการผู้เข้าพัก 5 อันดับแรก ได้แก่ อันดับ 1 ควรมีที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวที่สะอาด อันดับ 2 ควรมีบริการซักรีด อันดับ 3 ควรมีร้านอาหารหรือภัตตาคารในบริเวณโรงแรมที่พัก อันดับ 4 ควรมีบริการอาหารเช้า และอันดับ 5 ควรมีบริการไกด์นำเที่ยว/บริการข้อมูลการท่องเที่ยวและมีบริการอินเทอร์เน็ต/ศูนย์บริการธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 10.7, 8.7, 8.4, 8.3 และ 8.2 ตามลำดับ

ราคาค่าที่พักแรมต่อคืนสำหรับที่พักรูปแบบใหม่ ผู้พักแรมมีความเห็นเรื่องราคาห้องพักที่เหมาะสม ของสถานประกอบการที่พักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ควรอยู่ในระดับราคา ระหว่าง 501-1,000 บาทต่อคืน รองลงมาคือ ระดับราคา 300-500 บาทต่อคืน และราคา 1,001-1,500 บาทต่อคืน คิดเป็นร้อยละ 34.6, 28.4 และ 27.2 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 แสดงราคาค่าห้องพักต่อคืนที่เหมาะสมสำหรับที่พักแรมรูปแบบใหม่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ราคาห้องพัก ที่เหมาะสม (บาท / คืน)	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 300 บาท	23	7.1	4	3.6	27	6.2
300-500 บาท	92	28.2	32	28.8	124	28.4
501-1,000 บาท	122	37.4	29	26.1	151	34.6
1,001-1,500 บาท	81	24.8	38	34.2	119	27.2
1,501-2,000 บาท	4	1.2	8	7.2	12	2.7
มากกว่า 2,000 บาท	4	1.2	-	0.0	4	0.9
รวม	326	100.0	111	100.0	437	100.0

จากตาราง 4.32 พบว่า ผู้พักแรมมีความเห็นเรื่องราคาห้องพักที่เหมาะสมของสถานประกอบการที่พักรูปแบบใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างควรอยู่ในระดับราคา 501-1,000 บาทต่อคืน รองลงมาคือระดับราคา 300- 500 บาทต่อคืน และราคา 1,001 – 1,500 บาทต่อคืน คิดเป็นร้อยละ 34.6, 28.4 และ 27.2 ตามลำดับ

ผู้เข้าพักแรมชาวไทย มีความเห็นเรื่องราคาห้องพักที่เหมาะสมของสถานประกอบการที่พักรูปแบบใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างควรอยู่ในระดับราคา 501-1,000 บาทต่อคืน รองลงมาคือระดับราคา 300- 500 บาทต่อคืน และราคา 1,001 – 1,500 บาทต่อคืน คิดเป็นร้อยละ 37.4, 28.2 และ 24.8 ตามลำดับ

ผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาติ มีความเห็นเรื่องราคาห้องพักที่เหมาะสมของสถานประกอบการที่พักรูปแบบใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างควรอยู่ในระดับราคา 1,001 – 1,500 บาทต่อคืน รองลงมาคือระดับราคา 300- 500 บาทต่อคืน และราคา 501-1,000 บาทต่อคืน คิดเป็นร้อยละ 34.2, 28.8 และ 26.1 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่พักแรมของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จากการวิจัยพบว่า ผู้พักแรมได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในเรื่องการคิดป้ายบอกราคาห้องพักที่ชัดเจนมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องการดูแลความสะอาดของห้องพัก และเรื่องมารยาทของพนักงานต้อนรับ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่พักแรมของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ข้อเสนอแนะ	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ควรมีการคิดป้ายบอกราคาค่าห้องพักที่ชัดเจน	14	26.9	1	5.9	15	21.7
ควรดูแลความสะอาดห้องพักและห้องน้ำให้สะอาดอยู่เสมอ	4	7.7	6	35.3	10	14.5
พนักงานต้อนรับควรบริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส	10	19.2	0	0.0	10	14.5
ควรบำรุงรักษาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้อยู่สภาพที่ใช้งานได้ดีอยู่เสมอ	8	15.4	1	5.9	9	13.0
มีบริการเคเบิลทีวีที่มีช่องสัญญาณภาษาอังกฤษ	4	7.7	1	5.9	5	7.2
ควรเพิ่มบริการด้านการรักษาความปลอดภัย	1	1.9	4	23.5	5	7.2
ควรจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	0	0.0	4	23.5	4	5.8
ปรับปรุงทัศนียภาพรอบๆ บริเวณที่พักแรมให้สะอาด สวยงาม	4	7.7	0	0.0	4	5.8
มีการจัดทำสถานที่จอดรถในที่ร่ม	3	5.8	0	0.0	3	4.3
ควรจัดให้มีบริการด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น	2	3.8	0	0.0	2	2.9
ควรมีบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	2	3.8	0	0.0	2	2.9
รวม	52	100.0	17	100.0	69	100.0

จากตาราง 4.33 พบว่า ผู้เข้าพักแรมมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมและบริการของที่พักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างในอนาคตเรื่องการคิดป้ายบอกราคาค่าห้องพักที่ชัดเจนมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องการดูแลความสะอาดห้องพักและห้องน้ำให้สะอาดอยู่เสมอ และ

เรื่องพนักงานต้อนรับของที่พักรับบริการด้วยความเต็มใจและยิ้มแย้มแจ่มใส คิดเป็นร้อยละ 21.7
14.5 และ 14.5 ตามลำดับ

ผู้เข้าพักแรมชาวไทย มีข้อเสนอแนะในเรื่องการคิดป้ายบอกราคาค่าห้องพักที่ชัดเจนมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องพนักงานต้อนรับบริการด้วยความเต็มใจและยิ้มแย้มแจ่มใส และเรื่องการบำรุงรักษาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้อยู่สภาพที่ใช้งานได้คืออยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 26.9, 19.2 และ 15.4 ตามลำดับ

ผู้เข้าพักแรมชาวต่างชาติ มีข้อเสนอแนะในเรื่องการดูแลความสะอาดห้องพักและห้องน้ำ ให้สะอาดอยู่เสมอมากที่สุด รองลงมาคือการเพิ่มบริการด้านการรักษาความปลอดภัย และการจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 35.3, 23.5 และ 23.5 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมรูปแบบใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ได้เดินทางมาจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของผู้พักแรมถึงแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการของสถานบริการที่พักแรม ศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง รายละเอียดของสถานประกอบการที่พักแรม จำนวนที่พักแรมและจำนวนนักท่องเที่ยว อัตราการเข้าพักแรม จำนวนผู้เข้าพักแรม และระยะเวลาพำนักเฉลี่ย รายละเอียดทั่วไปของผู้เข้าพักแรมชาวไทยและชาวต่างประเทศ เช่นถิ่นที่อยู่ อาชีพ อายุ เพศ ลักษณะการเดินทาง และระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ตลอดจนความคิดเห็นของผู้เข้าพักแรมเกี่ยวกับสถานที่พักแรมในประเด็นต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการพัฒนาการให้บริการของสถานบริการที่พักแรมของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างในอนาคต

วิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้แบบสำรวจจำนวนผู้เข้าพักแรมเพื่อสำรวจข้อมูลการเข้าพักแรมจากสถานประกอบการด้านที่พักเป็นรายเดือนตลอดทั้งปี และใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เข้าพักแรมในสถานประกอบการที่พักในอำเภอเมืองของทุกจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 445 ชุด เป็นการสอบถามความคิดเห็นต่อการให้บริการของที่พักแรม ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการ ตลอดจนการเสนอรูปแบบที่พักแรมในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว

จากการดำเนินการสำรวจภาคสนามโดยใช้ทั้งแบบสำรวจและแบบสอบถามดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ผลสรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งที่พักแรมรูปแบบใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

จากการวิจัย พบว่า สถิติการพักแรมในปี พ.ศ.2547 จังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล ซึ่งเป็นสถานประกอบการธุรกิจประเภทที่พักแรมทั้งสิ้นประมาณ 140 แห่ง ห้องพักจำนวน 9,870 ห้อง กระจายอยู่ตามจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างดังนี้ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 78 แห่ง ห้องพักจำนวน 5,764 ห้อง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18 แห่ง ห้องพักจำนวน 1,106 ห้อง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 11 แห่ง ห้องพักจำนวน 704 ห้อง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 8 แห่ง ห้องพักจำนวน 451 ห้อง และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 25 แห่ง ห้องพักจำนวน 1,845 ห้อง มีผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักแรมตลอดทั้งปีรวมทั้งสิ้น 2,980,752 คน จำแนกเป็น ผู้เข้าพักชาวไทย 2,255,670 คน ร้อยละ 75.67 และผู้เข้าพักชาวต่างประเทศ 725,082 คน หรือร้อยละ 24.33

ศักยภาพของแหล่งที่พัก พบว่าจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีความพร้อมด้านสถานประกอบการธุรกิจที่พักแรมค่อนข้างสูง จากการสำรวจ พบว่า สถานประกอบการที่พักในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนสามารถรองรับผู้เข้าพักได้สูงถึง 5,701,300 คนต่อปี ซึ่งในปี 2547 มีผู้เข้าพักในสถานประกอบการที่พักตลอดทั้งปีเพียงร้อยละ 52.28 ของจำนวนที่สามารถรับเข้าพักได้จริงเท่านั้น เมื่อเรียงลำดับสัดส่วนการเข้าพักเป็นรายจังหวัด พบว่า สัดส่วนการเข้าพักของจังหวัดบุรีรัมย์สูงที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดนครราชสีมา คิดเป็นร้อยละ 64.18, 62.06, 56.55, 47.95 และ 47.73 ตามลำดับ

ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของผู้พักแรมที่เข้าพักในสถานประกอบการที่พักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เท่ากับ 2.93 วันต่อคน โดยผู้พักแรมชาวไทยมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 วันต่อคน และผู้พักแรมชาวต่างประเทศ มีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 วันต่อคน

การเดินทางมายังสถานที่พักแรมของผู้พักแรม พบว่า ผู้พักแรมที่เข้าพักในสถานประกอบการที่พักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ส่วนใหญ่เดินทางมายังสถานประกอบการที่พักด้วยตนเองสูงถึงร้อยละ 91.78 มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เดินทางมากับคณะทัวร์หรือมากับบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 9.22 เท่านั้น

ค่าใช้จ่ายของผู้พักแรมที่เดินทางมายังจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 5,474.03 บาทต่อคนต่อครั้ง โดยเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับที่พักสูงที่สุด รองลงมาคือค่าซื้อสินค้าของที่ระลึก และค่าอาหาร-เครื่องดื่ม โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 1,447.09, 1,075.01 และ 1,062.67 บาทต่อคนต่อครั้ง ตามลำดับ

5.1.2 ความคิดเห็นของผู้พักแรมเกี่ยวกับสถานที่พักแรม และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการให้บริการของสถานบริการที่พักแรม

จากการวิจัย พบว่า ผู้พักแรมมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการในด้านอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมรายทของพนักงาน และด้านทำเลที่ตั้งทัศนียภาพบริเวณที่พัก คิดเป็นร้อยละ 26.5, 23.5 และ 18.4 ตามลำดับ

ด้านสถานที่ ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจด้านสถานที่ในเรื่องความสะอาดภายในห้องพักมากที่สุด รองลงมาคือราคาที่พักเหมาะสม และจำนวนและขนาดของห้องพักเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 17.8, 16.6 และ 12.5 ตามลำดับ

ด้านบริการต่างๆ ที่มีในที่พัก ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจด้านบริการต่างๆ ที่มีในที่พักในเรื่องของการมีบริการซักผ้ามากที่สุด รองลงมาคือมีบริการเครื่องคั้น/ขนมขบเคี้ยวภายในห้องพัก และมีบริการอื่นอาหารมีเครื่องดื่มหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 18.2, 15.8 และ 15.5 ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมรายทของพนักงาน ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมรายทของพนักงานในเรื่องของความอบอุ่นสุภาพของพนักงานมากที่สุด รองลงมาคือความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ และความเป็นกันเองของพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 28.6, 27.9 และ 27.2 ตามลำดับ

ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก ผู้เข้าพักแรมมีความพึงพอใจด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องของการมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบตามต้องการมากที่สุด รองลงมาคือการจัดวางสิ่งอำนวยความสะดวกมีความกลมกลืนกับการตกแต่งห้อง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ใช้งานได้ดี คิดเป็นร้อยละ 27.1, 25.5 และ 22.0 ตามลำดับ

เหตุผลในการตัดสินใจเลือกพักในสถานบริการที่พักแรมของผู้พักแรม พบว่า เหตุผลหลัก 5 ประการที่ผู้พักแรมพิจารณาเป็นลำดับแรกก่อนที่จะเข้าพักคือ (1)เหตุผลเกี่ยวกับความสะอาด สะบาย ของห้องพัก (2)เหตุผลเกี่ยวกับราคาห้องพัก (3)เหตุผลเกี่ยวกับกิจกรรมรายทของพนักงานบริการ (4)เหตุผลเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของโรงแรม และ (5)เหตุผลเกี่ยวกับความเป็นสัดส่วนของที่จอดรถ

แนวทางในการพัฒนารูปแบบที่พักแรมรูปแบบใหม่ พบว่า ผู้เข้าพักแรมได้เสนอแนวทางในการเลือกทำเลที่ตั้งที่ต้องการเข้าพักมากที่สุดคือทำเลที่ตั้งของที่พักแรมที่อยู่ใกล้ถนนหลวง/ถนนสายหลัก รองลงมาคือตั้งอยู่ในเมืองใกล้กับสถานบริการต่างๆ และที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 35.7, 28.8 และ 19.1 ตามลำดับ โดยรูปแบบที่พักแรมแบบใหม่ที่ผู้พักแรมสนใจเข้าพักหรือต้องการให้ผู้ประกอบการได้นำเสนอบริการเพื่อเป็นทางเลือก ผู้พักแรมมีความสนใจต่อลักษณะของที่พักแรมลักษณะที่พักเพื่อสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือที่พักแบบโฮมสเตย์-ที่พักระยะยาว (Home Stay-Long Stay) และที่พักพร้อมอาหารเช้า (Bed and Breakfast) คิดเป็นร้อยละ 28.0, 22.1 และ 20.1

ตามลำดับ บริการพื้นฐานของที่พักรูปแบบใหม่ที่ผู้ประกอบการควรจัดหาไว้บริการแก่ผู้เข้าพัก 5 อันดับแรก ได้แก่ อันดับ 1 ควรมีที่นอน/หมอน/ผ้าห่ม/ผ้าเช็ดตัวที่สะอาด อันดับ 2 ควรมีโทรทัศน์ อันดับ 3 ควรมีเครื่องทำน้ำอุ่น อันดับ 4 ควรมีตู้เย็นในห้องพัก และอันดับ 5 ควรมีร้านอาหารหรือภัตตาคารในบริเวณโรงแรม คิดเป็นร้อยละ 10.2, 8.6, 7.6, 7.3, และ 7.3 ตามลำดับ

5.1.3 รายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การเดินทาง และเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว

จากการศึกษาจากเอกสารและการสำรวจข้อมูลจากสถานที่จริง พบว่าทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่เป็นที่รู้จักทั่วไป มีจำนวนกว่า 160 แห่ง จำแนกเป็นรายจังหวัด ดังนี้ จังหวัดนครราชสีมาจำนวน 67 แห่ง จังหวัดบุรีรัมย์จำนวน 20 แห่ง จังหวัดสุรินทร์จำนวน 22 แห่ง จังหวัดศรีสะเกษจำนวน 19 แห่ง และจังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 33 แห่ง

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด 5 อันดับแรกของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างคือ ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง ผาแต้ม ปราสาทเมืองต่ำ เขาพระวิหาร และอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ตามลำดับ เมื่อจำแนกสถานที่ท่องเที่ยวเป็นรายจังหวัด พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคือผาแต้ม สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคือเขาพระวิหาร สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคือหมู่บ้านช้างและปราสาทศรีขรภูมิ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคือปราสาทหินเขาพนมรุ้ง และสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาที่ผู้พักแรมนิยมไปเที่ยวชมมากที่สุดคืออนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

5.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการที่พักแรม

จากผลการวิจัย พบว่า ยังมีสถานประกอบการหลาย ๆ แห่งที่ยังต้องปรับปรุงการให้บริการ ซึ่งเมื่อประมวลข้อเสนอแนะพบว่า ในธุรกิจบริการที่พักแรม หัวใจสำคัญคือการขายบริการ ดังนั้นหากผู้ประกอบการจะให้ความสนใจในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น จะเป็นการ

ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดและของภูมิภาคให้ดียิ่งขึ้น ดังจะได้นำเสนอเป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการควรมีการคิดป้ายบอกราคาค่าห้องพักที่ชัดเจน
2. ควรให้ความสำคัญกับการดูแลความสะอาดห้องพักและห้องน้ำให้สะอาดอยู่เสมอ
3. พนักงานต้อนรับควรบริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส
4. ควรบำรุงรักษาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้อยู่สภาพที่ใช้งานได้คืออยู่เสมอ
5. มีการจัดทำสถานที่จอดรถในที่ร่ม และเพิ่มบริการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้เข้าพักแรมมากขึ้นทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน
6. ควรจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
7. ควรจัดให้มีบริการด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น
8. ปรับปรุงทัศนียภาพรอบ ๆ บริเวณที่พักแรมให้สะอาด สวยงาม
9. ควรจัดให้มีการอบรมภาษาต่างประเทศให้กับพนักงาน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

5.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น หากมีผู้สนใจที่จะศึกษาให้ละเอียดและมุ่งในบางประเด็นมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นรายละเอียดการพัฒนาที่พักรูปแบบใหม่ หรือการศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาแหล่งที่พักรูปแบบใหม่ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจที่พักแรมและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อธุรกิจการท่องเที่ยวต่อไป

บรรณานุกรม

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 ขอนแก่น. สถิติการพักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น : ศรีภักข์ออฟเซต. 2543.
2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 ขอนแก่น. สถิติการพักแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น : ศรีภักข์ออฟเซต. 2544.
3. ไกรฤกษ์ ฤกษ์ศรีมงคล และคณะ. การศึกษาระบบการวัดผลองค์กรของรัฐกิจโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ป.
4. ชรินทร์ อู่คู่สมุทร. เอกสารประกอบการสอนวิชา 316 331 เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sampling techniques). ขอนแก่น : ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ม.ป.ป.
5. ชัยวัฒน์ พงษ์ภาสุระ. “ปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อบริษัทที่อยู่อาศัยของลูกค้าธนาคารไทยพาณิชย์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.” ใน รวมบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2537. หน้า 135. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
6. นงค์นุช ศรีธนาอนันต์. “การพิจารณาลักษณะเฉพาะของการบริการเพื่อประกอบธุรกิจโรงแรม,” การท่องเที่ยว. 14(4) : 46-51 : ตุลาคม – ธันวาคม, 2538.
7. วรางคณา ถาวรวิริยตระกูล และคณะ. การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน :กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย, 2545.
8. สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาอุตสาหกรรมบริการ หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.
9. สุมนา อยู่โพธิ์. ตลาดบริการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
10. เสกสรรค์ ขวณิษฐ์. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น, 2541.

บรรณานุกรม (ต่อ)

11. Kotler, Phillip. Marketing Management : Analysis, Planning, Implementation and Control. 8th ed. Englewood Clifts : Entice – Hall, 1994.
12. Kotler, Phillip. Marketing Management : Analysis, Planning, Implementation and Control. 9th ed. New Jersey : A Simon & Schuster, 1997.

นครพนมกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

โครงการวิจัย

การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

โดย สาขาวิชาการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

ข้อมูลการพักแรม ประจำเดือน.....พ.ศ. 2547

ชื่อโรงแรม.....อำเภอ.....จังหวัด.....

โทร.....

จำนวนห้องพักทั้งหมด.....ห้อง

ราคาห้องพักจำแนกตามประเภทของห้องพักดังนี้

ประเภทห้องพัก	ห้องพักลม		ห้องปรับอากาศ	
	จำนวนห้อง	ราคาพักต่อกัน (บาท)	จำนวนห้อง	ราคาพักต่อกัน (บาท)
ห้องเตียงเดี่ยว				
ห้องเตียงคู่				
ห้องชุด				

ข้อ 1 จำนวนห้องพักที่โรงแรมขายได้ตลอดทั้งเดือน โดยนับรวมห้องที่ขายได้แต่ละวันรวมกัน ทั้งห้องที่เปิดขายใหม่และเก่า ซึ่งพักมากกว่า 1 คืน จำนวนทั้งสิ้น .....ห้อง

ข้อ 2 นำจำนวนห้องพักทั้งหมดในข้อ 1 มาจำแนกออกเป็นจำนวนห้องพักที่มีคนพักห้องหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างกัน ดังนี้

	จำนวนคนพักต่อห้อง				
	1 คน	2 คน	3 คน	มากกว่า 3 คน	รวม
จำนวนห้อง					

ผู้ให้ข้อมูล.....

ผู้เก็บข้อมูล.....

เก็บข้อมูลวันที่...../...../ 2547

ข้อ 3 จำนวนคนที่เข้าพักตลอดทั้งเดือนโดยไม่นับซ้ำ หากพักมากกว่า 1 วัน รวม.....คน
 จำแนกเป็นชาวไทย.....คน ละชาวต่างประเทศ.....คน
 โดยจำแนกตามสัญชาติชาวต่างประเทศ ได้ดังนี้

ประเทศที่มา	จำนวน คน
1. สหรัฐอเมริกา	
2. แคนาดา	
3. ออสเตรเลีย	
4. เบลเยียม	
5. เดนมาร์ก	
6. ฝรั่งเศส	
7. เยอรมัน	
8. อิตาลี	
9. เนเธอร์แลนด์ (ฮอลแลนด์)	
10. สวีเดน	
11. สวิตเซอร์แลนด์	
12. ฟินแลนด์	
13. นิวซีแลนด์	
14. สหราชอาณาจักร (อังกฤษ, สก๊อต แลนด, ไอร์แลนด์เหนือ)	
15. ออสเตรเลีย	
16. นิวซีแลนด์	
17. เม็กซิโก	
18. อิสราเอล	
19. ตะวันออกกลาง	
20. อินเดีย	

ประเทศที่มา	จำนวนคน
21. จีน	
22. ฟิลิปปินส์	
23. ฮองกง	
24. ญี่ปุ่น	
25. เกาหลีใต้	
26. ไต้หวัน	
27. มาเลเซีย	
28. สิงคโปร์	
29. รัสเซีย	
30. อินโดนีเซีย	
31. ลาว	
32. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	
(1).....	
(2).....	
(3).....	
(4).....	
(5).....	
(6).....	
(7).....	
(8).....	
รวมทั้งหมด	

ข้อ 4 จำนวนผู้เข้าพักตลอดทั้งเดือน (จากข้อ 3) จำแนกเป็น

	ประเภทที่มากับบริษัทนำเที่ยว (Package & Group Tour)	ประเภทที่เดินทางมาเอง (F.I.T.)	รวม (คน)
ชาวไทย			
ชาวต่างประเทศ			

หมายเหตุ มากับบริษัทนำเที่ยว หมายถึง มากับบริษัทซึ่งทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยวโดยผู้เข้าพักเสียค่าใช้จ่าย
 ในลักษณะจ้างเหมา รวมค่าพาหนะในการเดินทาง ตลอดจนค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าที่พัก ค่า
 อาหาร ค่านำชมสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีมัคคุเทศก์เป็นผู้อำนวยความสะดวก

ข้อ 5 นำจำนวนผู้เข้าพักตลอดทั้งเดือน (จากข้อ 3) จำแนกออกตามจำนวนวันที่พัก

จำนวนวันที่พัก				รวม (คน)
1 วัน	2 วัน	3 วัน	มากกว่า 3 วัน	

*****

การศึกษารูปแบบของแหล่งที่พักแรมที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

แบบสอบถามผู้เข้าพักแรม ณ สถานบริการที่พัก

จังหวัดที่สำรวจ.....	ชื่อสถานที่พักแรม.....	ห้อง.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
1. ปัจจุบันท่านทำงาน หรือศึกษา หรือมีภูมิลำเนา อยู่จังหวัด.....			<input type="text"/>	<input type="text"/>
2. วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมายังจังหวัด / อำเภอ นี้			<input type="text"/>	
[ ] 1. ท่องเที่ยว / พักผ่อน	[ ] 4. ประชุม / สัมมนา			
[ ] 2. ธุรกิจ	[ ] 5. ทักตักศึกษา			
[ ] 3. ปฏิบัติราชการ	[ ] 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			
3. พาหนะที่ท่านเดินทางมายังจังหวัด / อำเภอ นี้ คือ			<input type="text"/>	
[ ] 1. รถโดยสารประจำทาง	[ ] 4. รถบริษัทนำเที่ยว (ชื่อทัวร์มา)			
[ ] 2. เรือโดยสาร	[ ] 5. รถส่วนตัว / รถเช่า			
[ ] 3. รถไฟ	[ ] 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			
4. ในการเดินทางมาจังหวัดนี้ ท่านเดินทางมากับบริษัทนำเที่ยวใช่หรือไม่			<input type="text"/>	
[ ] 1. ไม่ใช่	[ ] 2. ใช่		<input type="text"/>	<input type="text"/>
5. ท่านพักที่นี่กี่คืน.....คืน			<input type="text"/>	
6. ห้องพักของท่านพักด้วยกันกี่คน (รวมทั้งตัวท่าน) .....คน			<input type="text"/>	
7. ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ท่านเดินทางมาจังหวัดนี้กี่ครั้ง.....ครั้ง (รวมครั้งนี้ด้วย)			<input type="text"/>	
8. ในการเดินทางครั้งนี้ ท่านแวะพักหรือท่องเที่ยวทั้งหมด.....จังหวัด (รวมจังหวัดนี้ด้วย)			<input type="text"/>	
9. ในระหว่างอยู่ในจังหวัดนี้ ท่านใช้จ่ายเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ.....บาท (ค่าใช้จ่ายนี้ครอบคลุมกี่คน.....คน)			<input type="text"/>	<input type="text"/>
9.1 ค่าที่พัก	.....บาท		<input type="text"/>	<input type="text"/>
9.2 ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	.....บาท		<input type="text"/>	<input type="text"/>
9.3 ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด และค่าพาหนะเดินทางออกจากจังหวัด	.....บาท		<input type="text"/>	<input type="text"/>
9.4 ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	.....บาท		<input type="text"/>	<input type="text"/>
9.5 ค่าใช้จ่ายบันเทิง	.....บาท		<input type="text"/>	<input type="text"/>
9.6 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	.....บาท		<input type="text"/>	<input type="text"/>
10. อายุ.....ปี เพศ : [ ] ชาย [ ] หญิง			<input type="text"/>	<input type="text"/>
11. อาชีพหลัก			<input type="text"/>	<input type="text"/>
[ ] 1. ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	[ ] 5. แม่บ้าน			
[ ] 2. นักเรียน / นักศึกษา	[ ] 6. พนักงาน / ลูกจ้างบริษัท			
[ ] 3. ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	[ ] 7. เกษตรกร			
[ ] 4. ตัวแทนขายสินค้า	[ ] 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			
12. ท่านมีรายได้ต่อเดือนประมาณเท่าใด			<input type="text"/>	
[ ] 1. ไม่มีรายได้	[ ] 5. 15,001 - 20,000 บาท			
[ ] 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท	[ ] 6. 20,001 - 25,000 บาท			
[ ] 3. 5,000 - 10,000 บาท	[ ] 7. 25,001 - 30,000 บาท			
[ ] 4. 10,001 - 15,000 บาท	[ ] 8. มากกว่า 30,000 บาท			

13. ระหว่างที่อยู่จังหวัด / อำเภอ นี้ ท่านได้ไปเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวที่ใดบ้าง (โปรดระบุ)

1. ....
2. ....
3. ....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการที่พัก

14. ในการเข้าพักแรมครั้งนี้ ท่านพึงพอใจในบริการ ด้านใดมากที่สุด (เรียงลำดับ 1-3 ตามลำดับ)

- ___ 1. ด้านสถานที่
- ___ 2. ด้านบริการอื่น ๆ ที่มีในที่พัก
- ___ 3. ด้านกริยามารยาทของพนักงาน
- ___ 4. ด้านอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพัก
- ___ 5. ด้านทำเลที่ตั้ง ทัศนียภาพของบริเวณที่พัก
- ___ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

☐
☐
☐

15. ด้านสถานที่ ท่านพึงพอใจบริการในเรื่องใดมากที่สุด (เรียงลำดับ 1-5 ตามลำดับ)

- ___ 1. ราคาที่พักเหมาะสม
- ___ 2. จำนวนห้อง และขนาดห้องมีหลายขนาด
- ___ 3. ความสะอาดทันสมัยของห้องพัก
- ___ 4. ห้องพักสะอาด
- ___ 5. รูปแบบการจัดห้องพักน่าสนใจ
- ___ 6. มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก ปลอดภัย
- ___ 7. มีการจัดบริเวณได้เหมาะสม สวยงาม
- ___ 8. อยู่ติดถนนสายหลัก เข้าออกได้หลายทาง
- ___ 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

☐
☐
☐
☐
☐

16. ด้านบริการอื่น ๆ ที่มีในที่พัก ท่านพึงพอใจบริการในเรื่องใดมากที่สุด (เรียงลำดับ 1-5 ตามลำดับ)

- ___ 1. มีบริการซักรีด
- ___ 2. มีบริการอาหารมือเดีมือหนึ่ง
- ___ 3. การให้ส่วนลดพิเศษ บัตรวีไอพี
- ___ 4. การสะสมโมโนัสเพื่อแลกบริการ
- ___ 5. บริการเครื่องคั้ม / ซนงขบเคี้ยว ภายในห้องพัก
- ___ 6. มีสถานบริการด้านสุขภาพ ฟิตเนส ชาวน่า
- ___ 7. มีสถานบริการด้านความบันเทิง
- ___ 8. มีบริการไกด์นำเที่ยว / บริการสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว
- ___ 9. มีร้านจำหน่ายของฝาก สินค้าพื้นเมือง / ของที่ระลึก
- ___ 10. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

☐
☐
☐
☐
☐

17. ด้านกริยามารยาทของพนักงาน ท่านพึงพอใจบริการในเรื่องใดมากที่สุด (เรียงลำดับ 1-3 ตามลำดับ)

- ___ 1. ความเป็นกันเองของพนักงาน
- ___ 2. ความนอบน้อม สุภาพ
- ___ 3. ความกระตือรือร้นและเอาใจใส่
- ___ 4. พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ และแหล่งท่องเที่ยว ให้คำแนะนำได้
- ___ 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

☐
☐
☐

18. ด้านอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกในห้องพัก ท่านพึงพอใจบริการในเรื่องใดมากที่สุด (เรียงลำดับ 1-3 ตามลำดับ)

- _____ 1. มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบตามต้องการ
- _____ 2. เครื่องอำนวยความสะดวกใหม่ ใช้งานได้
- _____ 3. การจัดวางเครื่องอำนวยความสะดวก กลมกลืนกับการตกแต่งห้อง
- _____ 4. ความทันสมัย สวยงาม ของเครื่องอำนวยความสะดวก
- _____ 5. มีเอกสารแนะนำวิธีการใช้เครื่องอำนวยความสะดวก
- _____ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

19. ท่านมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกพักในสถานบริการที่พักแรมต่อไปนี้ ในระดับใด

เหตุผลในการเลือกสถานที่พักแรม

	ระดับของเหตุผลในการเลือกพัก			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
19.1 ห้องพักสะอาด สะดวก สบาย.....				
19.2 ความหรูหรา ทันสมัย.....				
19.3 กว้างขวางของพนักงาน.....				
19.4 ที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก ปลอดภัย.....				
19.5 มีบริการด้านอื่น ๆ ครบครัน.....				
19.6 ราคาค่าบริการและค่าห้องพัก.....				
19.7 มีหลายระดับราคาให้เลือก.....				
19.8 ขนาดห้องพัก การตกแต่งห้องพัก และบริเวณ.....				
19.9 ทำเลที่ตั้งของโรงแรม.....				
19.10 การส่งเสริมการตลาด การลดราคา.....				
19.11 การแถมอาหารมื้อใดมื้อหนึ่ง.....				
19.12 การให้ส่วนลดพิเศษ บัตรวีไอพี.....				
19.13 การสะสมโบนัสเพื่อแลกบริการ.....				
19.14 การให้ส่วนลดพิเศษในบริการอื่น ๆ.....				
19.15 การจัดนิทรรศการ จัดประชุมสัมมนาต่าง ๆ.....				
19.16 มีสถานบริการด้านความบันเทิงให้บริการในโรงแรม.....				
19.17 มีสถานบริการด้านสุขภาพ ฟิตเนส ชวน่า.....				
19.18 มีบริการไกด์นำเที่ยว / ข้อมูลการท่องเที่ยว.....				
19.19 มีบริการอินเทอร์เน็ต / ศูนย์บริการเชิงธุรกิจ.....				
19.20 เป็นที่พักรูปแบบที่แตกต่างไปจากที่พักเดิม น่าสนใจ.....				

- 19.1 ห้องพักสะอาด สะดวก สบาย.....
- 19.2 ความหรูหรา ทันสมัย.....
- 19.3 กว้างขวางของพนักงาน.....
- 19.4 ที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก ปลอดภัย.....
- 19.5 มีบริการด้านอื่น ๆ ครบครัน.....
- 19.6 ราคาค่าบริการและค่าห้องพัก.....
- 19.7 มีหลายระดับราคาให้เลือก.....
- 19.8 ขนาดห้องพัก การตกแต่งห้องพัก และบริเวณ.....
- 19.9 ทำเลที่ตั้งของโรงแรม.....
- 19.10 การส่งเสริมการตลาด การลดราคา.....
- 19.11 การแถมอาหารมื้อใดมื้อหนึ่ง.....
- 19.12 การให้ส่วนลดพิเศษ บัตรวีไอพี.....
- 19.13 การสะสมโบนัสเพื่อแลกบริการ.....
- 19.14 การให้ส่วนลดพิเศษในบริการอื่น ๆ.....
- 19.15 การจัดนิทรรศการ จัดประชุมสัมมนาต่าง ๆ.....
- 19.16 มีสถานบริการด้านความบันเทิงให้บริการในโรงแรม.....
- 19.17 มีสถานบริการด้านสุขภาพ ฟิตเนส ชวน่า.....
- 19.18 มีบริการไกด์นำเที่ยว / ข้อมูลการท่องเที่ยว.....
- 19.19 มีบริการอินเทอร์เน็ต / ศูนย์บริการเชิงธุรกิจ.....
- 19.20 เป็นที่พักรูปแบบที่แตกต่างไปจากที่พักเดิม น่าสนใจ.....

 19.1
 19.2
 19.3
 19.4
 19.5
 19.6
 19.7
 19.8
 19.9
 19.10
 19.11
 19.12
 19.13
 19.14
 19.15
 19.16
 19.17
 19.18
 19.19
 19.20

20. ท่านอยากให้โรงแรม พัฒนา / ปรับปรุง การให้บริการในปัจจุบัน ในเรื่องใดมากที่สุด (เรียงลำดับ 1 - 5 ตามลำดับ)

- _____ 1. การดูแลความสะอาดของที่นอน / หมอน / ผ้าห่ม / ผ้าเช็ดตัว
- _____ 2. การดูแลความสะอาดของห้องพัก / ห้องน้ำ
- _____ 3. กว้างขวางของพนักงาน
- _____ 4. การจัด ตกแต่ง ภายในห้องพัก
- _____ 5. การจัด หรือตกแต่ง บริเวณและทัศนียภาพของแหล่งที่พัก
- _____ 6. การดูแล ซ่อมบำรุง อุปกรณ์ / เครื่องอำนวยความสะดวก ในห้องพัก
- _____ 7. ความเป็นสัดส่วน และความปลอดภัย ของที่จอดรถ
- _____ 8. ราคา
- _____ 9. อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาแหล่งที่พักและบริการในอนาคต ของภูมิภาคอีสานตอนล่าง

21. ท่านคิดว่าสถานบริการที่พักแรมที่ต้องการ ควรตั้งอยู่บริเวณใด

- [ ] 1. อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว [ ] 4. อยู่ในเมือง ใกล้สถานบริการต่าง ๆ
- [ ] 2. อยู่ใกล้ถนนหลวง / ถนนสายหลัก [ ] 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
- [ ] 3. อยู่ชานเมือง

22. ลักษณะของสถานบริการที่พักรูปแบบใหม่ที่ท่านอยากให้บริการในจังหวัดนี้มากที่สุด (เรียงลำดับ 1-3 ตามลำดับ)

- _____ 1. ที่พักพร้อมอาหารเช้า
- _____ 2. แพ / ที่พักบนเรือ
- _____ 3. โฮมสเตย์ (Home Stay) / Long Stay
- _____ 4. เตนท์เช่า
- _____ 5. ที่พักเพื่อสุขภาพ
- _____ 6. ที่พักในฟาร์ม / กระโจม
- _____ 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

23. สถานบริการที่พักแรมในอนาคต ควรให้บริการอย่างน้อยที่สุดในข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [ ] 1. มีที่นอน / หมอน / ผ้าห่ม / ผ้าเช็ดตัว ที่สะอาด
- [ ] 2. มีตู้เย็นในห้องพัก
- [ ] 3. มีโทรทัศน์
- [ ] 4. มีโทรศัพท์
- [ ] 5. มีบริการอาหารเช้า
- [ ] 6. มีเครื่องดื่ม / ขนมขบเคี้ยว
- [ ] 7. มีบริการซักรีด
- [ ] 8. มีเครื่องทำน้ำอุ่น
- [ ] 9. มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน สะดวก ปลอดภัย
- [ ] 10. มีร้านอาหาร / ภัตตาคาร
- [ ] 11. มีร้านเสริมสวย / ร้านตัดผม
- [ ] 12. มีสถานบริการด้านสุขภาพ ฟิตเนส ขาวาน่า นวดแผนโบราณ
- [ ] 13. บริการอินเทอร์เน็ต / ศูนย์บริการเชิงธุรกิจ (Business Center)
- [ ] 14. มีร้านจำหน่ายของฝาก / สินค้าพื้นเมือง / ของที่ระลึก
- [ ] 15. มีบริการไกด์นำเที่ยว / บริการข้อมูลการท่องเที่ยว

24. จากข้อ 23. ราคาห้องพักที่ท่านคิดว่าสามารถพักได้ และมีความเหมาะสมกับบริการ ควรเป็นเท่าใด

- [ ] 1. ไม่เกิน 300 บาท ต่อคืน [ ] 4. 1,001 - 1,500 บาท ต่อคืน
- [ ] 2. 300 - 500 บาท ต่อคืน [ ] 5. 1,501 - 2,000 บาท ต่อคืน
- [ ] 3. 501 - 1,000 บาท ต่อคืน [ ] 6. มากกว่า 2,000 บาท ต่อคืน

25. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- (1).....
- (2).....
- (3).....

PART 2 : Guest Satisfaction on Hotel Services

14. What are three most satisfied factors during your stay in the hotel? (1-3: most to least satisfy)

- _____ 1. Physical surroundings
- _____ 2. Provision of Services
- _____ 3. Hotel's staffs
- _____ 4. Equipment, facilities in Rooms
- _____ 5. Location and environments of accommodation
- _____ 6. Other (please specify).....

15. What are five most preferred factors of the hotel's physical surroundings from your opinion?

(1-5: most to least preferred)

- _____ 1. Reasonable Price
- _____ 2. Size and vary types of Rooms
- _____ 3. Luxury and modern style
- _____ 4. Sanitation in Room
- _____ 5. Decoration
- _____ 6. Convenience and safe car parking area
- _____ 7. Well organized place and beautiful surroundings
- _____ 8. Nearby highway/Easy to access
- _____ 9. Other (please specify).....

16. What are five most preferred factors of the hotel services? (1-5: most to least preferred)

- _____ 1. Laundry service provided
- _____ 2. Food and Beverage service
- _____ 3. Offering discounts, VIP cards
- _____ 4. Bonus points earned of each stay at Hotel (able to redeem later)
- _____ 5. Room service
- _____ 6. Health / Fitness center, Sauna
- _____ 7. Entertainment services
- _____ 8. Tourist Guide service / Tourist Information
- _____ 9. Souvenir / Local products shops
- _____ 10. Other (please specify).....

17. What are three most satisfied factors towards hotel staff's behavior? (1-3: most to least satisfy)

- _____ 1. Staff's friendliness
- _____ 2. Politeness
- _____ 3. Enthusiasm and care of the customer
- _____ 4. Known of information & attractions around the area
- _____ 5. Other (please specify).....

18. What are three most satisfied items towards equipment in the hotel's rooms? (1-3: most to least satisfy)

- _____ 1. Wide range of facilities
- _____ 2. Functions and applications of equipment
- _____ 3. Decorations and furniture in rooms
- _____ 4. Modern facilities
- _____ 5. Provision of instructions for using equipment in room
- _____ 6. Other (please specify).....

19. What are your reasons for Selecting of the Hotel ? Please arrange the degree of preferred reasons from the following items.

Reasons for choosing the hotel

	Level of importance			
	most	more	less	least
19.1 Cleaned and comfortable room.....				
19.2 Luxurious and modern style.....				
19.3 Staff manners.....				
19.4 Convenience and safe car parking.....				
19.5 Variety of services.....				
19.6 Service prices and room rates.....				
19.7 Price options.....				
19.8 Size of rooms, decoration & furniture.....				
19.9 Hotel location.....				
19.10 Promotion/discounts.....				
19.11 Meal(s) included				
19.12 Special discounts/VIP card.....				
19.13 Bonus points earned of each stay at hotel.....				
19.14 Discounts for other services.....				
19.15 Provision of exhibition/conference facilities.....				
19.16 Entertainment.....				
19.17 Health/Fitness center, sauna.....				
19.18 Tourist information service.....				
19.19 Business center services.....				
19.20 Different from other accommodations				

 19.1
 19.2
 19.3
 19.4
 19.5
 19.6
 19.7
 19.8
 19.9
 19.10
 19.11
 19.12
 19.13
 19.14
 19.15
 19.16
 19.17
 19.18
 19.19
 19.20

20. What kinds of the improvement do you expect from hotels in this province? Please rank the most expectations in 5 orders (1-5: most to least importance)

- _____ 1. Sanitation of bed sheet, pillow, blanket, towel etc.
- _____ 2. Sanitation of rooms, toilets
- _____ 3. Staff's performance and manner
- _____ 4. Decoration & furniture in room
- _____ 5. Hotel surroundings
- _____ 6. Quality of room facilities and equipment
- _____ 7. Convenience & safety of car parking area
- _____ 8. Price

Part 3: Opinions of Services Improvement for Hotels in this Province.

21. Which location would you like most?

- 1. Nearby tourist attractions
- 2. Nearby highway
- 3. Nearby city, town
- 4. Located in suburban area
- 5. Other (please specify).....

22. Which type of accommodation would you prefer the most? (1-3: most to least satisfy)

- _____ 1. Bed and Breakfast
- _____ 2. Sailboat
- _____ 3. Home stay / Long-stay accommodation
- _____ 4. Tent camping
- _____ 5. Health accommodation
- _____ 6. Farmhouse / Cabin, cottage
- _____ 7. Other (please specify).....

23. Which of the following items that, in your opinion, are **necessary facilities or services** in the future market demand? Please tick ( ) as many as applicable to the following items.

- 1. Sanitation of bed sheet, pillow, blanket, towel etc.
- 2. Room minibar
- 3. Television
- 4. Telephone in room
- 5. Meals service
- 6. Beverages and snacks
- 7. Laundry service
- 8. Water warmer
- 9. Convenience and safe car parking area
- 10. Restaurants
- 11. Beauty salon
- 12. Health/fitness center, sauna
- 13. Internet service / Business center service
- 14. Souvenir/local products shops
- 15. Tourist Information service / Tourist Guide service

24. **From your opinion**, what is the reasonable room rate of the hotels in this province?

- 1. Less than 300 Baht per night
- 2. 301 - 500 Baht per night
- 3. 501 - 1,000 Baht per night
- 4. 1,001 - 1,500 Baht per night
- 5. 1,501 - 2,000 Baht per night
- 6. more than 2,000 Baht per night

25. Suggestions (If any)

- (1).....
- (2).....
- (3).....